

Informace o regionech, městech a obcích

Praha, prosinec 2007

Kód publikace: 13-2109-07

Č. j.: 1331/2007 - 7106

VYBRANÉ OBLASTI UDRŽITELNÉHO ROZVOJE VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

Zpracoval: ČSÚ, oddělení regionálních analýz a informačních služeb Středočeský kraj
Vedoucí oddělení: Jana Slavníková
Informační služby: tel.: 274 054 175, e-mail: infoservisstc@czso.cz
Kontaktní zaměstnanec: Ing. Zdeněk Veselý, tel.: 327 561 700, e-mail: z.vesely@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na Internetu: **www.czso.cz**

Údaje o Středočeském kraji naleznete také na Internetu: **www.stredocesky.czso.cz**

ISBN 978-80-250-1574-2

© Český statistický úřad, Praha, 2007

OBSAH

Seznam tabulek a grafů	4
Seznam kartogramů.....	6
Úvod.....	8
1. Udržitelný rozvoj v České republice	10
1.1. Úvod	10
1.2. Strategie udržitelného rozvoje EU	10
1.3. Strategie udržitelného rozvoje ČR	11
1.4. Indikátory udržitelného rozvoje	11
1.5. Mezinárodní srovnání vybraných indikátorů udržitelného rozvoje	12
2. Vývoj indikátorů udržitelného rozvoje v krajích	15
2.1. Soubor indikátorů pro regionální (krajskou) úroveň.....	15
2.2. Přehled vybraných indikátorů a jejich význam pro udržitelný rozvoj.....	16
2.3. Popis indikátorů a jejich vývoj.....	19
3. Vybrané oblasti UR ve Středočeském kraji.....	43
3.1. Ekonomická oblast	44
3.2. Sociální oblast.....	54
3.3. Environmentální oblast	67
Závěr.....	80
Seznam použité literatury, informačních zdrojů a zkratk	81

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tab. 1.5.1 Hrubý domácí produkt (v PPS na obyvatele).....	12
Tab. 1.5.2 Produktivita práce (HDP v PPS na zaměstnanou osobu)	12
Tab. 1.5.3 Podíl deficitu vládních rozpočtů na HDP (v %)	12
Tab. 1.5.4 Nezaměstnanost (v %)	13
Tab. 1.5.5 Výdaje na vzdělávání (v %)	13
Tab. 1.5.6 Naděje dožití (roky)	13
Tab. 1.5.7 Emise oxidu uhličitého (tuny na obyvatele)	14
Tab. 3.1.1 Přehled vybraných ukazatelů za ekonomickou oblast	44
Tab. 3.2.1 Přehled vybraných ukazatelů za sociální oblast	54
Tab. 3.2.2 Míra registrované nezaměstnanosti k 31.12. v %	55
Tab. 3.2.3 Míra nezaměstnanosti vybraných věkových skupin a podle dosaženého vzdělání (v %).....	56
Tab. 3.2.4 Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 - 64 let v %	57
Tab. 3.2.5 Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu obyvatel	58
Tab. 3.2.6 Podíl domácností vybavených osobním počítačem a domácností připojených k internetu	59
Tab. 3.2.7 Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na 1 obyvatele v Kč	60
Tab. 3.3.1 Přehled vybraných ukazatelů za environmentální oblast	67
Tab. 3.3.2 Jakost povrchových vod ve Středočeském kraji	71
Tab. 3.3.3 Vodovody a kanalizace ve Středočeském kraji	72
Tab. 3.3.4 Vodovody v krajích České republiky	73
Tab. 3.3.5 Kanalizace v krajích České republiky.....	73
 Graf 1 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v letech 1995 – 2006	45
Graf 2 Regionální HDP na obyvatele Středočeského kraje a jeho meziroční růst.....	45
Graf 3 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v roce 1995 (v PPS)	46
Graf 4 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v roce 2006 (v PPS)	46
Graf 5 Podíl malých a středních podniků na celkovém počtu ekonomických subjektů k 31. 12. 2006 v %.....	47
Graf 6 Podíl malých a středních podniků na zaměstnanosti	47
Graf 7 Celkový počet ekonomických subjektů v SO ORP k 31. 12. 2006	48
Graf 8 Celkový počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel v SO ORP k 31. 12. 2006	48
Graf 9 Hustota dálnic a silnic I. třídy (v km/100 km ²)	49
Graf 10 Hustota železničních tratí (v km/100 km ²)	49
Graf 11 Celková přeprava nákladů silniční, železniční a vnitrozemskou vodní dopravou	50
Graf 12 Podíl silniční dopravy na celkové přepravě nákladu bez tranzitu (v %)	50
Graf 13 Přeprava cestujících v rámci kraje veřejnou silniční a železniční dopravou na obyvatele	51
Graf 14 Výdaje na výzkum a vývoj k HDP v %.....	51
Graf 15 Počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel v letech 2000-2006	52
Graf 16 Struktura hromadných ubytovacích zařízení k 31. 12. 2006	52
Graf 17 Podíl lůžek v ubytovacích zařízeních v krajích na 1 000 obyvatel v roce 2006.....	53
Graf 18 Podíl lůžek v ubytovacích zařízeních v SO ORP na 1 000 obyvatel v roce 2006	53

Graf 19 Obecná míra nezaměstnanosti v %	54
Graf 20 Obecná míra nezaměstnanosti v krajích v roce 1995 a 2006 v %. Chyba! Záložka není definována.	
Graf 21 Míra zaměstnanosti žen v %	56
Graf 22 Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 - 64 let v %	57
Graf 23 Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z počtu obyvatel ve věku 15 a více let v %	58
Graf 24 Podíl domácností vybavených připojením k internetu v %	59
Graf 25 Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na 1 obyvatele v Kč	60
Graf 26 Počet zjištěných trestných činů na 1 000 obyvatel	61
Graf 27 Počet zjištěných trestných činů na 1 000 obyvatel v krajích České republiky	61
Graf 28 Průměrná délka soudního řízení v trestní věci ve dnech	62
Graf 29 Průměrná délka soudního řízení v trestní věci ve dnech – okresní soudy	62
Graf 30 Průměrná délka soudního řízení v trestní věci ve dnech – krajské soudy	63
Graf 31 Volební účast občanů ve volbách do zastupitelstev obcí	63
Graf 32 Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 1994	64
Graf 33 Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2006	64
Graf 34 Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů v %	65
Graf 35 Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů v % - zastupitelstva krajů	65
Graf 36 Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů v % - zastupitelstva obcí	66
Graf 37 Zornění zemědělské půdy v %	67
Graf 38 Zornění zemědělské půdy v % v SO ORP Středočeského kraje k 31. 12. 2006	68
Graf 39 Zornění zemědělské půdy v krajích v roce 1993 a 2006 v %	68
Graf 40 Podíl lesních ploch na celkové výměře v % v SO ORP Středočeského kraje k 31.12. 2006	69
Graf 41 Index defoliace v %	69
Graf 42 Index defoliace v % v krajích v roce 2006	70
Graf 43 Podíl profilů ve IV. a V. třídě znečištění (sk. A - obecné, fyzikální a chemické ukazatele) v %	71
Graf 44 Specifická potřeba vody (v l na obyvatele a den)	72
Graf 45 Vypouštění odpadní vody splaškové v krajích ČR v roce 2006 (v m ³ na obyvatele)	74
Graf 46 Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší na celkové rozloze území	75
Graf 47 Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) a oxidu siřičitého (REZZO 1-3) v tunách na km ²	75
Graf 48 Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) v t/km ²	76
Graf 49 Emise oxidu siřičitého (REZZO 1-3) v t/km ²	76
Graf 50 Produkce průmyslových odpadů na jednotku HDP v letech 1998-2006	77
Graf 51 Produkce průmyslových odpadů v krajích v roce 1998 a 2006 v kg na 1 000 jednotek HDP	77
Graf 52 Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v Kč na obyvatele	78
Graf 53 Neinvestiční náklady na ochranu život. prostředí podle sídla investora v roce 2006 v Kč na obyv. ..	79
Graf 54 Podíl celkové rozlohy zvláště chráněných území na celkové rozloze kraje v roce 2005 (v %)	79

SEZNAM KARTOGRAMŮ

K 1 Hrubý domácí produkt a struktura hrubé přidané hodnoty podle krajů v roce 2006	86
K 2 Produktivita práce v roce 2006 a vývoj úplných nákladů práce podle krajů v letech 2001 až 2006	86
K 3 Výdaje veřejných rozpočtů v roce 2006 a saldo příjmů a výdajů v letech 2003 až 2006 podle krajů	87
K 4 Zaměstnanost v malých a středních podnicích podle krajů v roce 2006	87
K 5 Výzkum a vývoj podle krajů v roce 2006.....	88
K 6 Výkony silniční nákladní dopravy podle krajů v roce 2006	88
K 7 Hustota dálnic a silnic 1. třídy podle okresů v roce 2006.....	89
K 8 Čisté příjmy domácností podle krajů v roce 2004	89
K 9 Vzdělanostní struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let podle krajů v roce 2006	90
K 10 Standardizovaná míra úmrtnosti podle správních obvodů ORP v letech 2000 až 2006 (roční průměry).....	90
K 11 Index stáří a naděje dožití při narození v krajích v roce 2006.....	91
K 12 Vývoj průměrného věku a naděje dožití při narození v krajích v letech 2000 až 2006.....	91
K 13 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných podle sektorů a krajů v roce 2006	92
K 14 Obecná míra nezaměstnanosti v krajích v letech 2000 až 2006.....	92
K 15 Změna míry nezaměstnanosti v obcích Středočeského kraje mezi roky 2000 a 2006 (z uchazečů celkem).....	93
K 16 Dlouhodobá nezaměstnanost ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2006	93
K 17 Podíl rozlohy území se schválenou územně plánovací dokumentací obcí ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2006.....	94
K 18 Podíl domácností vybavených osobním počítačem v roce 2006 a připojených k internetu podle krajů v roce 2003 a 2006.....	94
K 19 Podíl listnatých dřevin na celkové výměře lesů podle krajů v roce 2006.....	95
K 20 Změna indexu defoliace podle krajů mezi roky 1996 a 2006.....	95
K 21 Emise oxidu siřičitého v okresech ČR v roce 2005	96
K 22 Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší podle správních obvodů ORP v roce 2003	96
K 23 Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy ve správních obvodech ORP v roce 2006.....	97
K 24 Koeficient ekologické stability v obcích Středočeského kraje v roce 2006	97
K 25 Změna podílu zastavěné plochy na celkové rozloze správních obvodů ORP mezi roky 1996 a 2006 ..	98
K 26 Komunální a podnikový odpad podle krajů v roce 2005	98

Reprodukce výňatků z této publikace lze pořizovat, pokud je uveden jejich zdroj, s výjimkou reprodukce pro komerční účely. Citace mohou být zveřejněny jen s uvedením zdroje „VYBRANÉ OBLASTI UDRŽITELNÉHO ROZVOJE VE STŘEDOČESKÉM KRAJI“ a původu statistických dat v ní otištěných.

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje, jejichž zdrojem je ČSÚ, jsou platné k 30. 11. 2007 a zpřesňují dříve zveřejněné údaje a odhady.

Údaje získané ze zdrojů mimo ČSÚ byly ověřeny podle stavu k 31. 10. 2007 (včetně dat získaných z internetových stránek některých institucí).

Údaje jsou publikovány v územní struktuře platné v příslušném roce. Nejsou v nich tedy zpětně promítnuty změny v území krajů k 1. 1. 2005 (přesun 25 obcí z kraje Vysočina do Jihomoravského kraje a 3 obcí z Moravskoslezského kraje do kraje Olomouckého).

ÚVOD

V roce 2007 uplynulo již 35 let od vydání knihy „Meze růstu“ (Dennis L. Meadows et al., The Limits to Growth), kterou lze považovat za základ zájmu o udržitelný rozvoj. Autoři tohoto díla se na základě svého přesvědčení, že růst světové populace a vyčerpávání nerostných zdrojů vytvářejí omezení ekonomického růstu, pokusili dokumentovat nutnost změny závislosti mezi trendy 5 proměnných, a to světovou populací, industrializací, znečišťováním, produkcí potravin a čerpáním nerostných zdrojů.

O jedenáct let později se udržitelný rozvoj stal tématem i na světové politické scéně. Byla ustavena Světová komise pro životní prostředí a rozvoj při Valném shromáždění OSN a jejím výstupem byla v roce 1987 zpráva „Naše společná budoucnost“ (česky 1991). Komise došla k závěru, že přestože ekonomický růst posledních desetiletí zhoršuje životní prostředí, je možné najít cesty, které by situaci pomohly zlepšit, a to i s dalším ekonomickým růstem. Tato zpráva také obsahuje **jednu ze základních definic trvale udržitelného rozvoje**: „Jedná se o takový rozvoj, který zajistí naplnění potřeb současné společnosti, aniž by ohrozil možnost splnění potřeb generací příštích“. Z této koncepce vychází i česká legislativa. V zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí je uvedeno: „Trvale udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“

Každá strategie udržitelného rozvoje určuje **priority** udržitelného rozvoje území a přiřazuje k nim **dlouhodobé cíle**, kterých by mělo být dosaženo v určitém časovém horizontu. Na kterékoli hierarchické úrovni (globální, národní, regionální i místní) bývají cíle udržitelného rozvoje většinou obecné a konkrétní jsou až opatření jak cílů dosáhnout. Pro hodnocení vývoje udržitelnosti a úspěšnosti jednotlivých opatření jsou pak stanoveny rovněž konkrétní indikátory. A právě v oblasti **definování indikátorů**, poskytování spolehlivých, srovnatelných a adekvátních dat v časové řadě mají státní statistické služby nezastupitelné místo.

V **České republice** byla strategie pro **národní úroveň** zformulována po roce 2000 a schválena vládou koncem roku 2004. Na **místní úrovni** vznikla Národní síť zdravých měst již v roce 1994, později převzala jeden z modelů místní Agendy 21 jako jeden z hlavních nástrojů "dobré správy". Místní Agenda 21 se stala součástí Státní politiky životního prostředí (1999, 2001). V letech 1999 – 2002 probíhal projekt "Širší podpora místních Agend 21 v ČR s využitím britských zkušeností". Součástí projektu byly tři pilotní programy MA 21: město Kladno, okres Děčín a CHKO Poodří. Metodika pro modelové projekty strategií udržitelného rozvoje krajů byla vytvořena v roce 2004. První dokumenty pro Liberecký a Ústecký kraj byly zpracovány v roce 2005 podle angloamerického modelu plánování s menšími úpravami podle regionálních podmínek.

Český statistický úřad se rovněž problematikou udržitelného rozvoje zabývá. Stal se spolupořadatelem seminářů a konferencí týkajících se environmentálního účetnictví a indikátorů udržitelného rozvoje. Na konferenci v roce 2005 vystoupil předseda ČSÚ J. Fischer a hlavní příspěvky byly publikovány v monotematickém čísle 3/2006 časopisu Statistika. Od roku 2005 se této problematice ČSÚ věnuje ve stěžejních makroekonomických analýzách (např. kap. 6 v Analýze makroekonomického vývoje za rok 2004, autoři S. Czesaný, M. Spejchalová) a v letošním roce rozšiřuje tento pohled o regionální rozměr.

Záměrem předkládané publikace Vybrané oblasti udržitelného rozvoje je **zmapovat datové zdroje a poskytnout přehled o ukazatelích udržitelného rozvoje dostupných na krajské úrovni** a doplnit tak bohatou literaturu, která se věnuje této problematice na úrovni národní a mezinárodní.

Publikace by mohla být využita jako datový zdroj pro autory regionálních Strategií udržitelného rozvoje, případně by mohla sloužit jako inspirace při aktualizaci Programů rozvoje kraje (např. výběrem vhodných indikátorů pro monitoring dlouhodobého vývoje).

Autoři publikace se pokoušejí odpovědět na 2 následující **otázky**:

1. Jaké jsou datové zdroje ČSÚ pro hodnocení udržitelného rozvoje na regionální úrovni?
2. Jaký je vývoj vybraných indikátorů udržitelného rozvoje v konkrétním kraji?

Publikace je členěna do **tří základních částí**. První mapuje udržitelný rozvoj z celorepublikového pohledu. Zabývá se Strategií udržitelného rozvoje ČR, Situačními zprávami i problematikou indikátorů na celostátní úrovni včetně mezinárodního srovnání v rámci Evropské unie. Druhá část si klade za cíl seznámit s vývojem indikátorů, vybraných za všechny tři pilíře (ekonomický, sociální a environmentální), pro které byla k dispozici data ČSÚ či z jiných zdrojů v mezikrajském srovnání. U každého indikátoru je uvedena návaznost na strategické dokumenty ČR, zdroj dat, územní dostupnost, periodičita, stručný metodický popis indikátoru a tabulka dat podle krajů v časové řadě.

Autoři publikace si jsou vědomi toho, že Strategie UR ČR zahrnovala kromě těchto 3 pilířů ještě další 3 oblasti, z nichž za jednu (Evropský a mezinárodní kontext) nejsou na regionální úrovni dostupná data pro

vytvoření vhodných indikátorů. Indikátory pro monitoring zbývajících 2 oblastí (Výzkum, vývoj a vzdělávání, Správa věcí veřejných) byly s vědomím určitého zjednodušení zařazeny do základních pilířů. S ohledem na to, že se publikace zaměřuje na vybrané oblasti UR, nebyla akceptována struktura připravované Obnovené strategie UR ČR, zahrnující 12 strategických oblastí a 5 průřezových témat UR. Autoři si byli vědomi toho, že existují i další přístupy k hodnocení UR, např. kapitálový, popř. tematický. K posuzování udržitelného rozvoje se, zejména v mezinárodním srovnání, využívají i kompozitní indikátory (např. tzv. ekologická stopa v environmentální oblasti). Jejich výhodou je komplexnější (vícerozměrný) pohled na vývoj dané oblasti a usnadnění interpretace trendu, který z vývoje dílčích indikátorů nemusí být dobře patrný. Na regionální úrovni by však tvorba kompozitních ukazatelů se současnými datovými možnostmi byla problematická.

Třetí kapitola se zaměřuje na vlastní hodnocení trendů v konkrétním kraji, přičemž důraz je kladen na okruhy, které jsou pro dané území specifické. Kapitola 3 svým výběrem indikátorů vytváří podmínky pro to, aby se regionální strategie UR mohly zaměřit též na podrobnější územní pohled, neboť vymezení marginálních oblastí a zajištění rovnoměrného rozvoje regionů by mělo být jedním ze základních cílů udržitelného rozvoje. Kapitola je doplněna o grafy charakterizující vývoj či souvislosti mezi ukazateli. Grafická příloha obsahuje kartogramy související s danou problematikou.

Na přípravě publikace pracovníci oddělení regionálních analýz a informačních služeb v jednotlivých krajích spolupracovali s partnerskými pracovišti v ústředí ČSÚ – Odborem veřejných databází a Odborem makroekonomických analýz a analytických metod.

1. Udržitelný rozvoj v České republice

1.1. Úvod

V posledních letech se pojem udržitelný rozvoj vyskytuje v mnoha národních i mezinárodních dokumentech velice často. Principy udržitelného rozvoje jsou založeny na přesvědčení, že **potřeby současné generace** je nutné **naplňovat** takovým způsobem, aby **nebyly oslabovány možnosti generací příštích**. Jejich součástí je podpora života v jeho různorodosti, založená na principu demokracie, rovnosti pohlaví, solidarity, respektování právního systému a lidských práv, včetně míru a stejných příležitostí pro všechny.

Udržitelný rozvoj neznamena jen ochranu životního prostředí a efektivní využívání přírodních zdrojů, nýbrž zahrnuje i aspekty ekonomického růstu a sociální soudržnosti. Převažuje názor, že principy udržitelného rozvoje by se měly promítat i do **rozhodovacích procesů na všech úrovních**. Jednotlivé úrovně veřejné správy a vlády států by měly spolupracovat, vzájemně se podporovat a přitom navzájem respektovat svá specifika a odlišnosti institucionálního uspořádání. Pro rozhodování na jednotlivých úrovních by mělo platit, že navrhovaná opatření jsou nejen konzistentní, ale i to, že příznivé efekty v jedné oblasti ve svém důsledku nepřeváží případné nepříznivé dopady v oblasti jiné. Opatření na zlepšení by měla být navrhována a zaváděna na základě co největší znalosti věci a měla by být nákladově úsporná. Pravidelné vyhodnocování jejich skutečných dopadů je cestou k jejich větší efektivnosti.

Klíčovým prvkem udržitelného rozvoje je **účast obyvatel** na rozhodování. To vyžaduje podporu vzdělávání a veřejného uvědomování si významu udržitelného rozvoje, informování obyvatel o dopadech jejich života na životní prostředí a o jejich možnostech své chování změnit. Prosazování základních práv, boj se všemi formami diskriminace a snižování chudoby jsou rovněž významnými aspekty, které udržitelnosti rozvoje napomáhají.

Rovněž Česká republika zareagovala na tuto světovou tendenci. První **Strategie udržitelného rozvoje** byla zpracována v roce 2004 a v prosinci téhož roku ji vláda ČR schválila. V roce 2007 se připravuje druhá verze s názvem Obnovená strategie udržitelného rozvoje. Jedním z důležitých inspiračních prvků při jejím zpracování je obnovená Strategie udržitelného rozvoje EU, přijatá v roce 2006 jako dokument vymezující celkový směr rozvoje tohoto uskupení.

1.2. Strategie udržitelného rozvoje EU

Strategie EU z roku 2006 navazuje na dlouhodobé cíle první Strategie udržitelného rozvoje EU přijaté v roce 2001. Je reakcí na nadále přetrvávající neudržitelné trendy, zejména v případě změn klimatu a spotřeby energie. Rovněž se dosud nepodařilo zvrátit některé negativní jevy, jako např. hrozby pro veřejné zdraví, důsledky chudoby a sociálního vyloučení, stárnutí populace a ztrát biodiversity. Základní cíle obsažené v první strategii tak platí i nadále.

Pro překonání výše uvedených negativních tendencí vytyčuje druhá strategie **sedm klíčových oblastí**. První z nich je **Změna klimatu a čistá energie**. Cílem je minimalizovat změnu klimatu, náklady, které vyvolává, a její negativní efekty na společnost a životní prostředí. Týká se především energetické a dopravní politiky a hlavními směry jsou zvyšování podílu energie vyrobené z obnovitelných zdrojů a podílu zelených paliv.

Druhou oblastí je **Udržitelná doprava**. Strategie se zaměřuje na to, aby dopravní systémy vyhovovaly ekonomickým a sociálním potřebám společnosti a přitom minimálně zatěžovaly jak společnost a ekonomiku, tak i životní prostředí. Cílem je oddělit ekonomický růst od růstu dopravy, snížit nepříznivé dopady ekonomického růstu a dopravy na životní prostředí a omezit emise skleníkových plynů při dopravě na úroveň, která minimalizuje škody pro zdraví obyvatel.

Udržitelná spotřeba a výroba představují třetí oblast. Jde především o podporu udržitelných spotřebních zvyklostí a výrobních metod. Dále je cílem zmírnit závislost ekonomického růstu na poškozování životního prostředí a zvyšovat podíl technologií šetrných k životnímu prostředí a podíl ekologických inovací. Patří sem i podpora ekologického zemědělství a mezinárodního obchodu založeného na spravedlivém přístupu, resp. na nediskriminaci výrobců.

Šetrné nakládání s přírodními zdroji je obsahem čtvrté oblasti. Zaměřuje se na zlepšení postupů při nakládání s přírodními zdroji a na ochranu před jejich nadměrným využíváním. Tento cíl se týká především lovu ryb, biodiverzity, vody, půdy, vzduchu a atmosféry.

Pátou oblastí je **Veřejné zdraví**. Smyslem je podporovat veřejné zdravotnictví založené na rovných podmínkách pro všechny a na lepší ochraně před možnými zdravotními ohroženími. S tím souvisí i přiměřená prevence zdraví, zlepšení legislativy týkající se zdravotní nezávadnosti potravin, boj proti

vzestupu výskytu chronických onemocnění a nemocí v důsledku špatného životního stylu, zvláště u sociálně slabých skupin obyvatelstva.

Sociální začlenění, demografie a migrace tvoří předposlední oblast. Opatření by se měla zaměřit na sociální začlenění jedinců do společnosti. Základním nástrojem je podpora solidarity mezi generacemi a v rámci generací, úsilí o vyšší kvalitu života občanů, která je základní podmínkou pro blahobyt jednotlivce. Dále sem patří modernizace sociální ochrany vzhledem k demografickým změnám, zvyšování zaměstnanosti žen a pracovníků vyšších věkových kategorií, integrace imigrantů a jejich rodin do společnosti a snižování negativních dopadů globalizace na pracovníky a jejich rodiny.

Poslední oblastí je **Globální chudoba a výzvy udržitelného rozvoje**. Cílem je aktivně podporovat udržitelný rozvoj v celosvětovém měřítku a zajistit, aby vnitřní a vnější politika EU byla v souladu s globálním udržitelným rozvojem a s jejími mezinárodními závazky.

1.3. Strategie udržitelného rozvoje ČR

Také v **aktualizované Strategii udržitelného rozvoje ČR** jsou, obdobně jako ve Strategii EU, vymezeny prioritní oblasti, hlavní cíle a nástroje na jejich dosažení. Základním imperativem Strategie zůstává minimalizovat prostor pro vznik nerovnováhy mezi ekonomickým, sociálním a environmentálním pilířem, což se považuje za základ jejich optimálního vývoje. Dalším úkolem je upozorňovat na existující a potenciální překážky udržitelného rozvoje a navrhnout vhodná opatření, jak zmírnit případné negativní dopady. Tato strategie v neposlední řadě usiluje i o to být zastřešujícím rámcem pro sektorové a další koncepce a opatření tak, aby byla zajištěna jejich konzistence. Tento dokument by se měl stát východiskem pro strategická rozhodnutí vlády a ministerstev s cílem, aby jejich rozhodnutí byla přijímána na základě maximálně možné informovanosti a se znalostí možných souvislostí a důsledků.

Strategie se opírá o řadu **principů**, z nichž nejdůležitější je úcta k lidskému životu a k přírodě, k civilizačním a kulturním hodnotám. Dalšími významnými principy jsou sociální soudržnost a solidarita, rovné příležitosti, pozitivní ekonomické stimulace a subsidiarita (funkce má být přidělena vždy té úrovni veřejné správy, která má pro její naplňování co nejlepší informační zázemí). Ve strategii jsou tyto principy uplatňovány pro vybrané úseky společenského vývoje.

Dokument je rozdělen do 12 oblastí, které rozvíjejí původních šest oblastí. Jedná se o ekonomický pilíř (posilování konkurenční schopnosti ekonomiky), environmentální pilíř (ochrana přírody, životního prostředí, přírodních zdrojů a krajiny), sociální pilíř (posílení soudržnosti a stability) a dále o následující oblasti: výzkum, vývoj a vzdělávání, evropský a mezinárodní kontext a správa věcí veřejných.

Pro zajištění harmonického vývoje ve třech základních pilířích a dalších oblastech vymezuje tento dokument strategické a dílčí cíle. K základním strategickým cílům patří stabilní ekonomický vývoj, který nadměrně nezatěžuje životní prostředí a přiměřeně reaguje na důsledky globalizačních procesů, rozvoj ekonomiky založený na znalostech, a to na základě soustavného zvyšování vzdělanosti obyvatel všech věkových kategorií, existence účinného rámce pro zvyšování konkurenční schopnosti výrobců a udržitelné financování nezbytných veřejných služeb.

K vytýčeným cílům se řadí i minimalizace střetů mezi ekonomickými aktivitami na jedné straně a ochranou životního prostředí a kulturního dědictví na straně druhé. Patří sem i úsilí o co možná nejvyšší zaměstnanost především sociálně ohrožených skupin obyvatelstva, mladistvých a osob v předdůchodovém věku. Cílem je i podpora účasti veřejnosti na rozhodování a její maximální informovanost, podpora rozvoje obcí a krajů, zachování kulturní pestrosti a rozmanitosti životního stylu obyvatel a rozvíjení etických hodnot v souladu s evropskými kulturními hodnotami.

1.4. Indikátory udržitelného rozvoje

V roce 2006 byla ke Strategii udržitelného rozvoje sepsána **Situační zpráva**, která má za cíl podle zvolených indikátorů monitorovat vývoj v České republice s ohledem na vytýčené cíle. Na základě sady 34 indikátorů popisuje vývoj ve třech pilířích udržitelného rozvoje a ve třech dalších významných oblastech.

Je rozdělena, obdobně jako Strategie, do šesti oblastí. V **ekonomickém pilíři** byly jako nejdůležitější okruhy vybrány: makroekonomická a fiskální oblast, energetika, surovinová a zemědělská politika, regionální rozvoj, optimální zaměstnanost a flexibilní ekonomika založená na znalostech. V **environmentálním pilíři** se jedná o co nejlepší kvalitu všech složek životního prostředí, minimalizaci střetů mezi ekonomickými aktivitami a ochranou životního prostředí a o příspěvek České republiky k řešení globálních environmentálních problémů. V popředí zájmu v případě **sociálního pilíře** je sociální soudržnost a nízká nezaměstnanost.

Zajištění vzdělanosti, které odpovídá současným a především budoucím požadavkům a může podstatným způsobem napomoci zvýšení konkurenční schopnosti výrobců a služeb na mezinárodních trzích, je obsahem

oblasti **výzkum, vývoj a vzdělávání**. Patří sem, kromě vývoje veřejných a soukromých výdajů na výzkum, vývoj a vzdělávání, také rozvíjení etických hodnot. V rámci **evropského a mezinárodního kontextu** se jedná především o prosazování principů udržitelného rozvoje v celosvětových i regionálních organizacích a podporu procesu zvyšování prosperity a funkčnosti Evropské unie.

Správa věcí veřejných zahrnuje rozvoj územních samosprávných celků (obcí a krajů), vytváření příhodných podmínek pro účast veřejnosti na rozhodování v případech, kdy je to žádoucí, rozvoj institucí a forem veřejné správy tak, aby jejich výkon byl efektivní a napomáhal ekonomickému a sociálnímu rozvoji.

1.5. Mezinárodní srovnání vybraných indikátorů udržitelného rozvoje

Následující tabulky mapují postavení České republiky v rámci Evropské unie na základě vybraných ukazatelů za jednotlivé oblasti udržitelného rozvoje.

Tab. 1.5.1 Hrubý domácí produkt (v PPS na obyvatele)

Pramen: Eurostat

	2000	2005	2006
EU 15	110	108	108
Lucembursko	222	251	269
Irsko	126	139	139
Nizozemí	124	125	126
ČR	65	74	76
Litva	38	52	56
Lotyšsko	35	49	54
Polsko	47	50	51

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2006.

Údaje v tabulce 1.5.1 mapují ekonomické postavení České republiky v rámci států EU v daném období, resp. její reálnou konvergenci. Zvolený ukazatel slouží především k porovnání postavení jednotlivých zemí v rámci EU a není vhodný pro srovnání v čase. Měří úroveň hrubého domácího produktu na obyvatele v PPS (Purchasing Power Standard – standardní kupní síly) v relaci k průměru zemí EU 25. Údaje v tabulce 1.5.1 ukazují, že se Česká republika, díky

relativně rychlému tempu ekonomického růstu (zejména v posledních letech), postupně přibližuje průměrné úrovni HDP na obyvatele v rámci EU. V roce 2006 dosáhla Česká republika lepšího postavení než Portugalsko a v rámci členských zemí, které vstoupily do EU v roce 2004, ji předstihlo pouze Slovinsko.

Tab. 1.5.2 Produktivita práce (HDP v PPS na zaměstnanou osobu)

EU 25 = 100

Pramen: Eurostat

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Belgie	130,6	127,8	130,5	128,9	130,3	129,0
Irsko	121,2	122,1	127,2	129,1	128,8	128,6
Francie	119,3	119,4	120,1	116,5	117,5	120,6
ČR	59,0	60,5	60,3	63,8	66,0	66,8
Polsko	52,6	53,5	56,1	57,5	59,0	58,1
Litva	40,7	44,8	45,9	49,7	51,7	52,9
Lotyšsko	38,2	39,5	41,1	42,4	43,8	47,5

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2005.

Česká republika sice vykazuje postupné přibližování k průměrné úrovni produktivity práce, měřené HDP v PPS na zaměstnanou osobu. Navzdory tomu však patří i nadále k zemím s nejnižší úrovní. Tento ukazatel opticky vylepšuje postavení zemí, v nichž je podíl pracujících na částečný pracovní úvazek na celkovém počtu pracujících nižší než v ostatních zemích. A k těm patří i Česká republika, protože podíl žen s částečným pracovním úvazkem byl v roce 2006 méně než třetinový a v případě mužů méně než poloviční ve srovnání s průměrem EU 25. Navíc tyto podíly vykazují v posledních letech spíše klesající tendenci.

Tab. 1.5.3 Podíl deficitu vládních rozpočtů na HDP (v %)

Pramen: Eurostat

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU 25	-1,3	-2,3	-3,1	-2,7	-2,4	-1,7
Dánsko	1,4	1,2	0,0	2,0	4,7	4,2
Finsko	5,0	4,1	2,5	2,3	2,7	3,9
Estonsko	-0,3	0,4	2,0	2,3	2,3	3,8
ČR	-5,7	-6,8	-6,6	-2,9	-3,5	-2,9
Polsko	-3,7	-3,2	-6,3	-5,7	-4,3	-3,6
Portugalsko	-4,3	-2,9	-2,9	-3,3	-6,1	-3,9
Maďarsko	-3,4	-8,2	-7,2	-6,5	-7,8	-9,2

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2006.

Česká republika vykazuje poměrně dobré výsledky, pokud jde o vývoj podílu deficitu vládních rozpočtů na HDP. Tento vývoj je i v souladu s postupným zlepšováním tohoto ukazatele za EU 25 od roku 2003. Česká republika však vykazovala v posledních letech vyšší tempo ekonomického růstu než průměr EU 25, což obecně vytváří příhodné podmínky pro rychlejší snižování podílu deficitu veřejných rozpočtů na HDP, než jak tomu bylo v ČR.

Tab. 1.5.4 Nezaměstnanost (v %)

Pramen: Eurostat

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU 25	8,4	8,7	9,0	9,0	8,7	7,9
Norsko	3,6	3,9	4,5	4,4	4,6	3,5
Nizozemí	2,2	2,8	3,7	4,6	4,7	3,9
Dánsko	4,5	4,6	5,4	5,5	4,8	3,9
ČR	8,0	7,3	7,8	8,3	7,9	7,1
Francie	8,4	8,7	9,5	9,6	9,7	9,5
Slovensko	19,3	18,7	17,6	18,2	16,3	13,4
Polsko	18,2	19,9	19,6	19,0	17,7	13,8

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2006; podíl nezaměstnaných osob na pracovní síle, zjišťováno na základě VŠPS.

U ukazatele nezaměstnanosti zaujímá ČR dobrou pozici v rámci zemí EU, vzhledem k tomu, že v uvedeném období dosahovala lepších výsledků než činí průměr zemí v tomto seskupení. Tento obraz však zakrývá dvě znepokojivé skutečnosti, a to, že přetrvává relativně vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných a rovněž se nesnižují poměrně značné regionální rozdíly, a to navzdory příznivému vývoji celkové nezaměstnanosti a poměrně rychlému ekonomickému růstu.

Tab. 1.5.5 Výdaje na vzdělávání (v %)

Pramen: Eurostat

	2001	2002	2003	2004
EU 25	24,5	24,8	25,0	24,7
Kypr	27,6	30,1	32,5	30,6
Slovensko	33,5	30,3	30,1	30,6
Dánsko	28,9	28,1	27,7	28,2
ČR	20,1	20,5	22,0	22,8
Litva	22,7	22,3	21,6	21,6
Slovensko	17,8	18,3	20,4	21,1
Irsko	17,7	17,5	18,2	18,8

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2004; výdaje na veřejné a soukromé vzdělávací instituce v přepočtu na žáka/studenta v poměru k HDP na obyvatele.

Celkové, veřejné a soukromé, výdaje na vzdělání jsou v České republice pod průměrem zemí EU 25, i když se v daném období zvyšovaly o něco rychleji než činil průměr za EU 25. Odstup ČR od průměru EU 25 se tudíž snižoval, byť relativně pomalu. Přitom se výdaje na vzdělání deklarují jako priorita, mj. i vzhledem k tomu, že vzdělaná pracovní síla je jedním z faktorů vysoké úrovně zaměstnanosti a významným předpokladem zdravého životního stylu.

Tab. 1.5.6 Naděje dožití (roky)

Pramen: Eurostat

	Muži						Ženy				
	2001	2002	2003	2004	2005		2001	2002	2003	2004	2005
Švédsko	77,6	77,8	78,0	78,4	78,5	Španělsko	83,2	83,2	83,0	83,7	83,7
Nizozemí	75,8	76,0	76,3	76,9	77,3	Švédsko	82,2	82,2	82,5	82,8	82,9
Malta	76,6	76,3	76,4	77,4	77,3	Finsko	81,7	81,6	81,9	82,5	82,5
ČR	72,1	72,1	72,0	72,6	72,9	ČR	78,6	78,7	78,7	79,2	79,3
Estonsko	64,9	65,3	66,1	66,5	67,3	Litva	77,6	77,5	77,8	77,7	77,3
Lotyšsko	.	64,7	65,6	65,9	65,4	Maďarsko	76,7	76,7	76,7	77,2	77,2
Litva	65,9	66,2	66,4	66,3	65,3	Lotyšsko	.	76,0	75,9	76,2	76,5

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2005; průměrný počet let, které se dožije právě narozené dítě (muž/žena) při nezměněných podmínkách úmrtnosti.

Naděje dožití se v ČR v období 2001 – 2005 zlepšila o 0,8 let u mužů a o 0,6 let u žen. Odstup ČR od země s nejvyšší úrovní činil v roce 2006 u mužů 5,6 let (Švédsko) a 4,4 let u žen (Španělsko). Při porovnání jednotlivých zemí převládá trend, čím je země ekonomicky vyspělejší, tím je naděje na dožití vyšší. Souvisí to patrně s přímou závislostí mezi ekonomickou úrovní na jedné straně a kvalitou zdravotní péče a úrovní vzdělanosti a z toho vyplývajícím lepšího životního stylu obyvatel na straně druhé. Ovšem neplatí to bez výjimky. Např. španělské ženy mají naději dožít se v rámci EU 25 nejvyššího věku, avšak ekonomická úroveň této země dosahovala v roce 2005 pouze 98 % průměru EU 25.

Tab. 1.5.7 Emise oxidu uhličitého (tuny na obyvatele)

Pramen: EUROSTAT

	1995	2000	2001	2002	2003	2004
Lotyšsko	3,5	2,9	3,1	3,1	3,2	3,2
Litva	6,7	4,0	3,8	3,7	3,6	3,9
Maďarsko	5,9	5,7	5,8	5,7	6,0	5,9
ČR	12,8	12,6	12,6	12,2	12,5	12,5
Finsko	11,4	11,0	12,1	12,5	14,0	13,2
Estonsko	13,4	12,3	12,5	12,7	14,1	14,3
Lucembursko	22,7	20,5	20,9	22,9	23,8	26,5

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejnižší hodnotou a tři země s nejvyšší hodnotou emisí v roce 2004.

Emise oxidu uhličitého vznikají především při spalování fosilních paliv. Podílejí se téměř z 90 % na celkových emisích skleníkových plynů. Česká republika patří v rámci EU 25 k zemím s vysokou hodnotou emisí oxidu uhličitého (v přepočtu na obyvatele), i když trend je mírně sestupný. Nižší úroveň emisí na obyvatele než ČR vykazuje v rámci EU nejen většina ekonomicky méně vyspělých zemí, ale i téměř všechny vyspělejší země s výjimkou Finska a Lucemburska. Jak je vidět z tabulky 1.5.7, ČR obsadila v roce 2004 (novější údaje nejsou k dispozici) čtvrté místo v produkci oxidu uhličitého v přepočtu na obyvatele v rámci EU 25.

2. Vývoj indikátorů udržitelného rozvoje v krajích

Úvodní část této kapitoly se zaměřuje na způsob výběru indikátorů v předkládané publikaci. Následuje přehled použitých indikátorů s uvedením důvodu jejich zařazení. Hlavní část kapitoly uvádí u jednotlivých indikátorů jejich vazbu na strategické dokumenty, zdroj dat, územní dostupnost, periodicitu zjišťování, popis, případně metodické poznámky. Datová tabulka u jednotlivých indikátorů obsahuje mezikrajské srovnání v delší časové řadě, nezahrnuje však údaje před rokem 1993.

2.1. Soubor indikátorů pro regionální (krajskou) úroveň

V roce 2000 byl v souvislosti s novým územním uspořádáním vytvořen v každém kraji **Návrh programu rozvoje kraje**, který navázal na **Strategii rozvoje kraje** z roku 1999. **Program rozvoje kraje** vznikl ve většině krajů až v roce 2001. Tento materiál se zaměřil na formulování sociálně ekonomických cílů v souladu se zákonem 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, nebyla v něm však se zvláštním zřetelem řešena problematika udržitelnosti. Ani při aktualizaci Programu rozvoje kraje z roku 2003 nedošlo k zásadnější změně. Za určitý zlom lze považovat rok 2005, kdy vznikly modelové **Strategie udržitelného rozvoje (SUR)** dvou krajů (Libereckého a Ústeckého) jako výstup projektu „**Podpora při přípravě strategie udržitelného rozvoje ve vybraných krajích České republiky**“. Hlavním rozdílem oproti předchozím strategickým materiálům na krajské úrovni je, že v SUR je kladen důraz na delší časový horizont (zde 2006 – 2020) a na vyváženost tří základních pilířů – ekonomického, sociálního a environmentálního. Na základě SWOT analýzy byly pro jednotlivé pilotní kraje stanoveny priority a strategické cíle. Pro sledování a pravidelné vyhodnocování toho, jak kraj svou strategii naplňuje (zda se k cílům blíží nebo se jim vzdaluje), navrhli autoři strategie soubor indikátorů. Ne všechny vybrané indikátory pro modelová území jsou však dostupné ve všech krajích. Kromě toho jiné strategické cíle potřebují jiné indikátory. Proto nelze soubor indikátorů použitý v pilotních strategiích považovat za dogma.

Současný vývoj naznačuje, že ne všechny kraje budou vytvářet samostatnou Strategii udržitelného rozvoje, ale problematiku udržitelnosti zapracují do existujících strategických materiálů. K tomu budou potřebovat vybrat indikátory, které by mohly sloužit k hodnocení konkrétních cílů.

Soubor indikátorů v této kapitole vycházel z indikátorových sad použitých v národní Strategii udržitelného rozvoje z roku 2004, v situačních zprávách k SUR z roku 2005 a 2006. Opomenut nezůstal ani návrh Obnovené strategie UR z května 2007. Bylo třeba vzít v úvahu, že ne všechny indikátory jsou dostupné na krajské úrovni. V tomto případě byly vybrány náhradní indikátory blízké původním. Několik indikátorů vhodnou náhradu nemá a příslušná oblast není v publikaci řešena (např. index vnímání korupce, spotřeba primárních energetických zdrojů, index běžných druhů volně žijících ptáků, index zavlečených druhů rostlin, spotřeba pesticidů). Byla dodržována zásada, aby data pro výpočet indikátorů byla získána z pravidelných statistických zjišťování či jiných zdrojů, poskytujících pravidelně hodnověrné údaje v časové řadě. Vybrané indikátory v této kapitole tvoří vyvážený soubor, který charakterizuje úroveň udržitelnosti v jednotlivých krajích. Uvedené tabulky slouží k regionálnímu srovnání a postavení kraje v rámci ČR. Může být tedy vodítkem pro stanovení, na kterou oblast by se jednotlivé kraje měly zaměřit. Časová řada ukazuje, jakým směrem se ubírá vývoj jednotlivých indikátorů, zda se stav zlepšuje či zhoršuje, zda se kraj přibližuje či vzdaluje od celostátní úrovně.

V kapitole 2.3 byly pro návaznost na strategické dokumenty ČR použity zkratky:

SUR 2004	Strategie udržitelného rozvoje České republiky schválená Usnesením vlády České republiky č. 1242 z prosince 2004, publikovaná v roce 2005
SZ 2005	Situační zpráva ke Strategii udržitelného rozvoje České republiky předložená Vládě České republiky v listopadu 2005 a publikovaná v roce 2006
SZ 2006	Situační zpráva ke Strategii udržitelného rozvoje České republiky předložená Vládě České republiky v prosinci 2006 a publikovaná v roce 2007
OSUR 2007	pracovní verze Obnovené strategie udržitelného rozvoje České republiky předložená k veřejné diskusi v květnu 2007

2.2. Přehled vybraných indikátorů a jejich význam pro udržitelný rozvoj

Ekonomický pilíř:

Hrubý domácí produkt na obyvatele

Vývoj hrubého domácího produktu

Základní makroekonomický ukazatel, který se používá pro stanovení úrovně, výkonnosti a dynamiky ekonomiky.

Produktivita práce

Kvalitativní ukazatel ekonomické úrovně a konkurenceschopnosti ekonomiky. Vyjadřuje účinnost lidské práce.

Deficit / přebytek veřejných rozpočtů

Charakterizuje rovnováhu mezi příjmovou a výdajovou stránkou veřejných rozpočtů, což je důležitá podmínka udržitelnosti veřejných financí. Výše schodku vztahená k HDP je jedním z konvergenčních maastrichtských kritérií pro přijetí jednotné měny euro.

Hrubá přidaná hodnota v sektoru služeb

Podíl sektoru služeb v ekonomice je důležitým indikátorem přechodu od industriální k postindustriální společnosti.

Míra investic

Makroekonomický indikátor budoucího ekonomického rozvoje. Charakterizuje investiční aktivitu subjektů v dané ekonomice.

Čistý disponibilní důchod domácností

Charakterizuje životní úroveň a je jedním z makroekonomických ukazatelů kupní síly obyvatelstva.

Malé a střední podnikání

Přibližuje ekonomický význam skupiny malých a středních podniků, která je díky své flexibilitě velmi důležitým prvkem stability hospodářského vývoje a zaměstnanosti.

Dopravní infrastruktura - hustota silniční sítě

Dopravní infrastruktura - hustota železniční sítě

Dostatečně hustá dopravní infrastruktura je nutným předpokladem ekonomického a sociálního růstu regionu.

Nákladní doprava

Přeprava surovin, materiálů a zboží je důležitým předpokladem pro rozvoj ekonomiky, má však negativní dopady na životní prostředí.

Osobní doprava

Přeprava osob má z ekonomického pohledu význam zejména pro mobilitu pracovní síly. Veřejná doprava snižuje negativní dopady individuální dopravy na životní prostředí.

Výdaje na výzkum a vývoj

Výše výdajů na výzkum a vývoj vypovídá o schopnosti ekonomiky investovat do svého budoucího rozvoje.

Sociální pilíř:

Domácnosti s čistým příjmem pod hranicí životního minima

Signalizuje míru ohrožení domácností (obyvatelstva) chudobou.

Obsahová míra nezaměstnanosti

Ukazatel pro hodnocení situace na trhu práce a pro hodnocení vývoje v oblasti rozvoje lidských zdrojů.

Míra registrované nezaměstnanosti

Ukazatel pro hodnocení situace v oblasti nezaměstnanosti v regionech; signalizuje problémy v „regionálních a lokálních“ ekonomikách.

Míra zaměstnanosti starších pracovníků

Charakterizuje míru pracovního začlenění osob ve vyšším věku na trhu práce v souladu se strategií vytváření rovných příležitostí a boje proti všem formám diskriminace.

Zaměstnanost žen

Vypovídá o stavu a vývoji v oblasti zaměstnávání žen a o míře vytváření rovných příležitostí.

Míra úmrtnosti

Charakterizuje zdravotní stav populace a rozšíření některých závažných druhů onemocnění.

Očekávaná délka života

Ukazatel vypovídající o zdravotním stavu populace a jeho vývoji.

Nejvyšší dosažené vzdělání

Charakterizuje vzdělanostní úroveň obyvatelstva, indikuje úspěšnost uplatnění na trhu práce a zvyšování kvality lidských zdrojů.

Přístup k internetu

Signalizuje míru přiblížování k tzv. informační společnosti; přístup k informačním a komunikačním technologiím je nezbytným předpokladem rozvoje lidských zdrojů.

Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů

Vypovídá o míře prostředků věnovaných na kulturu v širším slova smyslu – kultura jako strukturovaná oblast zájmů, aktivit a činností napomáhá rozvoji jednotlivce a integraci občanské společnosti.

Pokrytí území schválenou územně plánovací dokumentací obcí

Vypovídá o míře komplexního a funkčního řešení a využití území obcí, o míře vytváření předpokladů k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí.

Průměrná délka soudního řízení

Ukazatel pro posuzování dlouhodobého vývoje výkonnosti soudní soustavy; výkonné soudnictví je základní podmínkou fungující správy státu a garantem ochrany subjektivních práv.

Občanská společnost – politická participace

Kvantifikuje míru politické participace občanů – zájem občanů aktivně ovlivňovat věci veřejné formou účasti ve volbách.

Ženy a muži v politice

Vypovídá o míře zapojení žen v politických a rozhodovacích funkcích a o míře prosazování rovnosti mužů a žen ve společnosti.

Občanská společnost – občanská participace

Charakterizuje míru účasti občanů na řešení věcí veřejných v oblasti tzv. neziskového sektoru (jedná se o oblast dobrovolného sdružování mimo sféry trhu, státu i soukromého života).

Environmentální pilíř:

Zornění zemědělské půdy

Zachycuje podíl orné půdy, která patří mezi nestabilní krajinnotvorné prvky, na celkové výměře zemědělské půdy.

Spotřeba průmyslových hnojiv

Měří spotřebu průmyslových hnojiv na hektar orné půdy; nadměrný přísun živin přispívá ke kontaminaci půdy i podzemních a povrchových vod.

Koeficient ekologické stability

Odráží charakter krajiny, míru jejího ovlivnění člověkem, poměr ekologicky stabilních (lesy, vodní plochy, trvalé travní porosty, sady, zahrady, vinice, chmelnice) a nestabilních ploch (orná půda, zastavěné plochy, ostatní plochy).

Ekologické zemědělství

Vyjadřuje podíl půdy, na které zemědělci hospodaří bez použití průmyslových hnojiv, chemických látek, hormonů či genetických modifikací.

Index defoliace

Indikuje zdravotní stav lesů; projevuje se v něm vliv emisí, sucha i druhové skladby dřevin.

Podíl listnatých dřevin

Lesy s vyšším podílem listnatých dřevin jsou odolnější vůči povětrnostním vlivům, suchu i hmyzím škůdcům. V původní druhové skladbě středoevropské flóry bylo zastoupení listnatých dřevin mnohem vyšší, než je dnes.

Jakost povrchových vod

Odráží kvalitu povrchových vod ve vodních tocích prostřednictvím podílu profilů, na kterých byla zjištěna silně a velmi silně znečištěná voda.

Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší

Ukazuje podíl území se zhoršenou kvalitou ovzduší, ve kterých jsou překračovány imisní limity pro ochranu zdraví lidí.

Emise oxidů dusíku

Oxidy dusíku jsou jednou z hlavních znečišťujících látek, mají podíl na tvorbě kyselých dešťů a přízemního ozónu; oxid dusnatý je jedním ze skleníkových plynů.

Emise oxidu siřičitého

Oxid siřičitý představuje jednu z hlavních znečišťujících látek, která se podílí zejména na tvorbě kyselých dešťů.

Produkce podnikového odpadu

Produkce komunálního odpadu

Odpad může být zdrojem znečištění všech složek životního prostředí a nakládání s ním vyžaduje ekonomické náklady.

Investiční výdaje na ochranu životního prostředí

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí

Výdaje na ochranu životního prostředí odrážejí úroveň péče o životní prostředí ze strany veřejného a soukromého sektoru.

2.3. Popis indikátorů a jejich vývoj

Hrubý domácí produkt na obyvatele

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Hrubý domácí produkt na obyvatele v tis. Kč – běžné ceny		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Hrubý domácí produkt (HDP) je peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území. Obecně může být definován třemi způsoby: produkční metodou, výdajovou metodou a důchodovou metodou. Pro regionalizaci vytvořeného HDP byla použita metoda pseudo-bottom-up. V podstatě to znamená, že za organizace uni-regionálního charakteru v sektorech nefinančních podniků a domácností byly údaje přímo agregovány a za organizace multi-regionálního charakteru byly údaje odhadnuty přímo za místní jednotky podle regionální struktury vyplacených mzdových prostředků. Přepočet je prováděn na střední stav obyvatelstva.		

Hrubý domácí produkt na obyvatele v tis. Kč

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	142,0	163,2	175,8	193,9	202,4	213,1	230,1	241,6	252,6	275,8	291,9	314,8
Hl. m. Praha	242,2	278,1	313,3	366,9	395,4	425,3	475,7	506,1	530,3	567,9	610,8	662,8
Středočeský	122,5	140,6	153,4	175,3	189,1	200,5	213,7	230,4	238,3	262,2	268,9	284,6
Jihočeský	132,9	154,7	165,6	183,0	188,5	195,9	207,7	217,5	225,6	246,5	261,1	283,7
Plzeňský	137,2	160,6	169,8	181,2	188,3	199,9	216,6	221,9	235,9	265,7	273,1	294,5
Karlovarský	132,7	147,6	153,2	164,6	168,7	178,5	183,1	196,2	202,3	214,2	220,3	240,1
Ústecký	134,6	153,5	156,8	168,8	171,6	173,8	182,6	191,8	208,1	227,0	236,7	253,9
Liberecký	128,7	146,6	159,8	170,6	180,5	190,6	201,9	211,4	204,5	221,6	245,5	266,6
Královéhradecký	132,4	152,4	168,3	181,2	188,8	201,7	212,6	219,0	226,6	247,6	255,6	273,5
Pardubický	127,5	143,8	154,5	171,2	173,1	182,0	193,6	202,5	214,7	231,3	240,1	257,1
Vysočina	121,4	140,0	145,0	158,1	168,8	178,5	203,3	209,3	217,1	235,3	246,4	265,3
Jihomoravský	136,0	156,6	166,0	183,2	187,5	196,8	213,0	222,5	234,5	251,8	265,5	286,1
Olomoucký	118,3	139,7	146,9	154,6	160,8	169,6	179,1	186,3	193,8	216,0	220,9	233,7
Zlínský	127,2	139,7	157,2	168,5	170,5	178,1	190,6	199,5	206,8	219,5	235,5	254,5
Moravskoslezský	124,3	145,8	152,6	160,6	162,5	166,9	179,7	186,1	195,9	226,1	249,0	270,4

Vývoj hrubého domácího produktu

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Vývoj hrubého domácího produktu ve srovnatelných cenách		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	K vyjádření vývoje HDP byly použity meziroční indexy. Pro očištění od cenových vlivů ukazatel počítán ve srovnatelných cenách.		

Vývoj HDP ve srovnatelných cenách (předchozí rok = 100)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	104,0	99,3	99,2	101,3	103,6	102,5	101,9	103,6	104,5	106,4	106,4
Hl. m. Praha	104,3	103,3	104,6	103,1	104,3	105,9	100,6	103,8	103,8	107,3	105,4
Středočeský	103,0	100,9	103,4	105,9	105,1	102,9	106,3	103,1	106,4	105,8	107,3
Jihočeský	105,4	98,8	99,2	100,6	103,0	100,1	102,3	102,9	105,3	107,0	107,2
Plzeňský	105,9	97,6	95,8	101,1	104,7	102,9	100,2	105,3	108,8	103,6	107,0
Karlovarský	100,8	94,8	96,4	98,9	104,3	97,4	104,7	102,1	100,8	101,9	106,6
Ústecký	103,9	94,2	96,6	98,5	100,8	98,3	101,9	107,2	101,6	105,5	106,6
Liberecký	102,7	100,6	96,0	102,9	104,0	100,7	102,7	95,7	105,3	112,7	109,6
Královéhradecký	103,9	102,0	96,8	101,6	105,3	100,1	100,7	102,3	105,1	104,8	106,2
Pardubický	101,7	98,9	99,7	99,0	104,0	100,8	102,5	105,6	103,7	105,2	106,5
Vysočina	105,1	95,5	98,0	105,3	105,0	106,7	102,0	102,9	103,7	106,6	107,2
Jihomoravský	103,6	97,4	99,7	99,3	103,2	102,5	101,3	104,4	103,3	105,4	105,3
Olomoucký	107,6	97,2	95,0	101,5	103,4	100,4	101,8	103,1	107,4	102,4	104,2
Zlínský	97,9	103,9	96,0	98,8	103,1	101,6	102,8	103,0	103,2	108,3	107,7
Moravskoslezský	106,4	96,6	94,9	98,2	101,5	101,5	100,6	104,0	104,8	108,5	106,8

Produktivita práce

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Vývoj hrubého domácího produktu na zaměstnaného		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Produktivita práce je počítána jako podíl hrubého domácího produktu a počtu zaměstnaných na sledovaném území. Ten vychází z údajů o zaměstnanosti z Výběrového šetření pracovních sil, které se provádí v domácnostech a vychází z mezinárodních definic a doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO).		

Vývoj HDP ve srovnatelných cenách na zaměstnaného (předchozí rok = 100)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	103,1	99,1	100,8	104,9	103,8	102,0	101,3	105,0	104,1	105,3	104,4
Hl. m. Praha	103,8	102,8	102,6	104,1	105,2	106,3	99,9	103,5	103,4	103,8	100,4
Středočeský	101,2	98,7	106,1	112,1	102,4	99,8	102,8	107,0	103,2	107,7	102,9
Jihočeský	105,6	97,6	100,8	103,4	102,6	100,6	102,5	103,9	104,9	106,5	106,0
Plzeňský	102,5	99,2	98,1	103,7	103,4	102,5	99,1	108,4	106,0	100,9	107,2
Karlovarský	100,0	94,5	99,7	100,6	102,1	97,6	107,8	101,1	103,1	99,3	108,6
Ústecký	106,7	94,4	99,3	104,6	101,9	95,6	101,2	109,5	100,1	106,7	105,6
Liberecký	103,4	100,9	100,6	105,0	103,6	99,3	102,8	97,5	103,3	114,0	109,8
Královéhradecký	102,9	100,0	101,0	103,6	104,4	100,5	99,4	105,5	109,3	101,3	105,6
Pardubický	103,2	99,4	100,0	102,1	106,7	99,1	102,7	105,1	102,9	104,6	106,0
Vysočina	103,6	94,9	98,9	112,7	100,0	105,5	103,6	106,3	100,7	108,5	105,0
Jihomoravský	102,9	97,2	100,1	102,2	104,0	104,0	102,4	103,9	103,5	104,3	104,2
Olomoucký	104,8	98,1	96,1	103,1	109,5	99,2	99,7	103,3	110,8	100,2	101,1
Zlínský	95,3	102,5	98,5	102,9	102,3	102,0	103,8	103,0	103,6	111,4	105,2
Moravskoslezský	104,0	98,6	97,7	104,7	103,1	101,6	99,2	107,4	105,6	105,9	106,8

Deficit/přebytek veřejných rozpočtů

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Saldo příjmů a výdajů veřejných rozpočtů na celkových výdajích těchto rozpočtů v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR ČR 2004		
Zdroj dat	Ministerstvo financí ČR		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Rozdíl mezi příjmy a výdaji rozpočtů kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí v daném kraji v příslušném roce, který je vztažen k celkovým výdajům těchto rozpočtů (v běžných cenách). Záporná hodnota indikátoru představuje deficit a jeho výše podíl výdajů veřejných rozpočtů, které nebyly kryty příjmy veřejných rozpočtů v daném roce. Kladná hodnota indikátoru představuje přebytek a jeho výše podíl výdajů, o které mohly být celkové výdaje v daném roce navýšeny, aniž by došlo ke zvýšení zadlužení. Data vycházejí ze skutečně realizovaných (nikoliv rozpočtovaných) příjmů a výdajů veřejných rozpočtů. Jak příjmy, tak výdaje jsou uváděny po konsolidaci.		

Saldo příjmů a výdajů veřejných rozpočtů na celkových výdajích těchto rozpočtů v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	-0,90	-6,95	0,54	-1,39	-0,26	1,52	0,06	-1,09	1,94	-0,12	1,34	-1,09	0,36	2,73	0,22
2004	-2,50	-9,48	-0,75	-1,61	-0,39	1,51	0,00	-0,22	0,82	-0,79	0,43	-5,00	0,92	-2,19	-2,27
2005	2,32	4,00	1,49	1,29	4,35	1,55	6,30	-0,21	1,59	-0,03	3,69	1,85	1,10	1,15	1,11
2006	-1,08	2,48	-1,20	-2,18	2,33	-0,23	1,90	1,40	-0,09	-2,83	-0,92	-2,64	-4,32	-7,35	-3,08

Hrubá přidaná hodnota v sektoru služeb

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Podíl terciárního sektoru na hrubé přidané hodnotě v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Hrubá přidaná hodnota představuje nově vytvořenou hodnotu, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí, oceněnou v základních cenách a mezispotřebou, oceněnou v kupních cenách. Na regionální úrovni se počítá za odvětví a za sektory. Primární sektor zahrnuje: zemědělství, myslivost, lesní hospodářství, rybolov; sekundární sektor: průmysl celkem (vč. dobývání nerostných surovin) a stavebnictví; terciární sektor: ostatní odvětví OKEČ.		

Podíl terciárního sektoru na hrubé přidané hodnotě v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	56,7	53,5	55,2	56,6	57,4	58,0	58,3	60,0	61,0	58,1	58,9	59,3
Hl. m. Praha	76,6	73,8	76,6	77,5	79,0	80,3	80,4	81,6	83,5	81,8	81,7	82,5
Středočeský	48,6	44,4	47,5	49,3	49,4	50,3	50,6	52,3	54,1	50,7	51,9	51,9
Jihočeský	51,4	47,1	49,4	49,7	50,4	49,9	50,9	52,1	54,6	51,7	51,3	51,9
Plzeňský	55,6	51,1	53,5	53,1	52,4	52,4	53,3	54,3	55,5	51,1	52,5	52,5
Karlovarský	56,5	54,2	53,5	54,0	52,8	52,8	53,0	55,3	56,1	53,1	57,4	58,3
Ústecký	48,0	47,8	47,5	49,0	48,7	49,3	49,7	51,7	51,2	46,8	48,3	49,2
Liberecký	53,9	50,6	49,9	50,8	50,9	48,9	47,1	48,7	50,8	48,6	47,1	47,0
Královéhradecký	54,7	50,4	51,8	51,3	51,7	51,1	51,3	53,7	54,5	52,5	52,1	51,5
Pardubický	51,1	46,9	47,4	48,9	49,3	51,1	50,5	51,7	51,3	50,9	52,4	52,7
Vysočina	45,3	41,5	42,7	42,5	44,4	42,8	43,8	44,7	45,2	42,1	42,6	42,8
Jihomoravský	57,0	55,2	55,1	57,3	57,6	58,3	58,5	60,5	61,0	59,5	61,3	61,3
Olomoucký	54,7	52,1	52,0	52,9	53,2	54,5	52,7	54,3	56,0	52,4	54,9	55,3
Zlínský	53,9	46,0	49,2	49,0	49,5	49,0	48,6	50,3	49,3	47,1	48,6	47,7
Moravskoslezský	47,0	44,5	46,2	48,3	49,6	51,2	51,6	53,7	53,7	48,2	47,8	48,4

Míra investic

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Míra investic v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR ČR 2004		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Poměr tvorby hrubého fixního kapitálu (v běžných cenách) k hrubému domácímu produktu (v běžných cenách). Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) představuje jednak nové investice, rekonstrukce, modernizace, nákupy a bezplatné nabytí dlouhodobého majetku po odpočtu jejich prodeje a bezplatných předání, jednak pořízení nehmotných fixních aktiv a dále zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv. Do tvorby se nepočítají fixní aktiva s hodnotou nižší než 20 tisíc Kč, předměty dlouhodobé spotřeby nakoupené domácnostmi (např. automobily apod.), ale zahrnuje se pořízení obydlí. Dále se nezahrnují předměty pro vojenské účely, výdaje na výzkum a vývoj atd. Regionalizace THFK se provádí podle místa realizace investice. Data vycházejí ze Systému národního účetnictví podle mezinárodního standardu ESA 1995.		

Míra investic v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	31,5	32,1	29,9	28,2	27,0	28,0	28,0	27,5	26,7	25,8	25,0	24,6
Hl. m. Praha	28,4	28,8	30,6	27,1	28,9	29,2	28,2	31,1	26,8	30,9	28,0	28,4
Středočeský	32,7	37,0	30,7	34,2	29,6	29,7	31,0	24,6	27,2	27,2	28,9	24,8
Jihočeský	56,9	40,7	32,3	32,1	32,2	31,2	33,4	25,4	30,5	25,8	28,5	21,0
Plzeňský	36,0	43,3	35,8	37,4	25,2	36,3	25,4	25,9	24,6	25,5	21,5	30,6
Karlovarský	31,6	38,2	26,4	23,9	22,0	20,4	33,8	28,8	31,1	26,4	26,3	24,7
Ústecký	31,9	31,5	32,3	29,7	24,4	24,8	29,9	26,7	30,3	22,4	20,8	22,0
Liberecký	27,5	22,7	23,0	23,1	24,1	27,8	22,3	26,1	30,5	28,7	23,6	19,6
Královéhradecký	27,4	31,7	25,9	23,1	21,9	27,3	20,2	28,8	22,6	22,2	18,7	19,1
Pardubický	29,2	28,0	27,8	25,2	21,0	23,7	26,2	26,2	23,5	23,6	18,8	18,4
Vysočina	25,6	29,0	28,8	27,4	22,5	30,7	26,0	23,8	23,0	22,8	24,9	17,6
Jihomoravský	30,8	32,5	30,4	28,7	29,3	26,8	23,6	24,3	31,9	24,8	30,6	24,1
Olomoucký	25,4	29,9	23,2	28,1	25,5	26,9	37,8	27,0	24,0	25,0	21,3	29,6
Zlínský	25,7	26,7	26,2	22,8	24,7	24,6	25,3	30,6	24,2	23,5	19,6	21,9
Moravskoslezský	33,2	32,4	33,4	26,0	28,9	25,7	29,2	28,3	21,9	20,4	20,5	25,0

Čistý disponibilní důchod domácností

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele v tis. Kč		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	neobsažen		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Čistý disponibilní důchod domácností je částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, na úspory finančních aktiv a na akumulaci hmotných i nehmotných aktiv. Ukazuje, jak se saldo prvotních důchodů umísťuje znovurozdělením: běžnými daněmi, sociálními příspěvky a dávkami a ostatními běžnými transfery. Indikátor do značné míry zachycuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících v jednotlivých regionech. Data vycházejí ze Systému národního účetnictví podle mezinárodního standardu ESA 1995. Přepočet je prováděn na střední stav obyvatelstva.		

Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele v tis. Kč

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	78,6	88,4	98,5	104,3	108,8	113,4	119,8	125,3	130,9	135,5	141,0	150,4
Hl. m. Praha	97,2	110,6	124,7	135,7	144,6	151,0	162,3	170,6	181,3	185,2	189,9	204,8
Středočeský	80,7	90,6	100,7	109,3	115,2	118,7	123,8	133,4	140,9	145,9	149,6	159,5
Jihočeský	77,4	87,1	96,9	101,7	104,9	110,5	115,7	119,1	127,0	130,8	136,4	146,0
Plzeňský	79,4	89,8	99,7	103,5	109,3	113,4	121,7	126,2	131,0	136,8	140,7	150,9
Karlovarský	75,6	85,0	96,5	100,8	103,7	110,7	112,1	116,2	121,4	122,9	126,5	133,6
Ústecký	75,3	84,0	92,9	96,3	99,9	103,7	108,7	111,1	116,4	119,6	124,5	133,6
Liberecký	74,6	82,5	93,9	98,5	102,6	108,8	114,9	119,7	123,0	127,5	132,2	139,2
Královéhradecký	79,0	88,3	99,2	104,9	108,1	113,9	119,6	124,4	125,8	130,0	137,4	146,0
Pardubický	73,5	81,7	93,4	97,9	100,8	104,3	109,7	115,8	120,2	127,1	134,2	141,9
Vysočina	71,8	80,9	89,5	94,8	99,4	103,4	110,4	118,6	123,8	129,2	132,4	142,9
Jihomoravský	76,6	85,8	94,9	100,6	104,7	109,5	116,1	119,4	124,4	131,4	137,8	144,5
Olomoucký	72,2	81,8	91,6	95,9	99,0	103,6	109,4	115,7	120,2	123,6	128,1	136,2
Zlínský	74,3	82,5	93,0	99,4	102,7	106,4	112,2	117,1	122,4	124,8	131,8	141,9
Moravskoslezský	75,3	85,1	92,6	96,4	99,5	103,0	108,9	113,2	116,8	121,0	128,8	136,6

Malé a střední podnikání

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Podíl malých a středních podniků na celkové zaměstnanosti v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR ČR 2004		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	nepravidelná
Popis	Podíl zaměstnaných v malých a středních podnicích na celkovém počtu zaměstnaných na daném území, zjištěných podle Výběrového šetření pracovních sil. Zaměstnanost v malých a středních podnicích je zkonstruována jako součet počtu zaměstnanců v podnicích, které mají podle Registru ekonomických subjektů od 1 do 249 zaměstnanců (podle stavu k 31. 12.), osob pracujících na vlastní účet (tzn. bez zaměstnanců) a pracujících rodinných příslušníků podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil.		

Podíl malých a středních podniků na celkové zaměstnanosti v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	67,3	74,4	68,0	64,0	70,5	63,6	63,4	66,4	70,4	68,5	67,4	70,8	61,6	68,7	56,5
2006	65,9	72,0	65,0	64,2	62,4	61,9	60,4	65,3	65,3	64,1	65,2	71,6	63,5	71,6	58,4

Dopravní infrastruktura - hustota silniční sítě

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor		Hustota dálnic a silnic I. třídy v km/100 km ²		
Návaznost na strategické dokumenty ČR		SUR 2004		
Zdroj dat		Ředitelství silnic a dálnic ČR		
Územní dostupnost		kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Pozemní komunikace je dopravní cesta určená k využití silničními vozidly. Člení se na dálnice a silnice I. až III. třídy. Silnice I. třídy vystavěná jako rychlostní komunikace a dálnice jsou určeny pro rychlou dopravu a přístupné pouze motorovým vozidlům, jejichž nejvyšší povolená rychlost není nižší než stanovuje zvláštní předpis. Silnice I. třídy je určena zejména pro dálkovou a mezinárodní dopravu. Indikátor vyjadřuje poměr celkové délky dálnic a silnic I. třídy (včetně rychlostních) v km k rozloze území.			

Hustota dálnic a silnic I. třídy v km/100 km²

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	8,3	7,2	8,6	6,6	6,6	6,7	9,8	10,5	9,0	9,9	6,5	7,8	7,8	8,1	12,7
2006	8,6	8,5	8,8	6,7	7,0	6,7	10,2	10,4	9,5	10,2	7,5	8,1	8,4	8,6	13,0

Dopravní infrastruktura - hustota železniční sítě

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor		Hustota železničních tratí v km/100 km ²		
Návaznost na strategické dokumenty ČR		SUR 2004		
Zdroj dat		Ministerstvo dopravy ČR		
Územní dostupnost		kraje	Periodicita	ročně
Popis	Provozní délka železničních tratí je délka průběžných tratí v kilometrech. Indikátor vyjadřuje poměr celkové délky železničních tratí v km k rozloze území.			

Hustota železničních tratí v km/100 km²

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	12,2	38,4	12,7	9,5	9,5	13,2	19,4	17,3	12,3	11,7	9,1	11,1	14,5	8,6	12,2
2006	12,2	13,2		9,5	9,4	14,9	19,1	17,5	15,0	12,0	9,6	11,2	11,4	9,0	12,4

Nákladní doprava

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Přeprava nákladu (bez tranzitu) silniční, železniční a vodní dopravou na tis. Kč HDP v kilogramech		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „Přepavní náročnost v nákladní dopravě“, který je obsažen SUR 2004, SZ 2006, OSUR 2007)		
Zdroj dat	Ministerstvo dopravy ČR		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Přeprava nákladu je uváděna za silniční, železniční a vnitrozemskou vodní dopravu; ostatní formy dopravy (např. letecká) nejsou uvažovány. Ukazatel je zkonstruován jako souhrn přepravy nákladu v rámci kraje, dovozu do kraje a vývozu z kraje. Přepočet je proveden na HDP v běžných cenách.		

Přeprava nákladu (bez tranzitu) silniční, železniční a vodní dopravou na tis. Kč HDP

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	x	x	x	x	x	x	x
Hl. m. Praha	64,7	87,9	78,0	78,9	72,8	66,1	52,6
Středočeský	293,2	353,2	375,7	302,6	298,6	263,5	243,6
Jihočeský	306,5	280,7	250,2	229,1	190,4	173,3	174,1
Plzeňský	357,5	309,2	333,9	263,7	297,4	227,0	217,3
Karlovarský	428,9	382,5	356,0	321,4	253,2	300,7	282,6
Ústecký	507,3	402,0	340,8	329,1	352,4	387,4	291,4
Liberecký	230,3	250,5	192,5	173,7	211,4	149,6	147,5
Královéhradecký	222,5	231,1	253,7	187,6	196,3	194,4	176,4
Pardubický	243,8	258,2	297,3	260,7	218,8	248,4	206,0
Vysočina	303,7	242,8	242,2	197,5	187,0	187,9	214,5
Jihomoravský	153,5	166,4	201,8	206,8	165,4	167,7	151,5
Olomoucký	338,6	360,7	284,1	272,3	306,9	223,1	276,7
Zlínský	197,6	196,4	229,1	187,7	180,2	136,6	151,5
Moravskoslezský	305,1	267,0	327,6	292,4	239,7	238,4	195,8

Osobní doprava

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Přeprava cestujících v rámci kraje veřejnou silniční a železniční dopravou na obyvatele		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „Přepavní náročnost v osobní dopravě“, který je obsažen SUR 2004, SZ 2006, OSUR 2007)		
Zdroj dat	Ministerstvo dopravy ČR		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Přeprava cestujících udává počet přepravovaných osob ve veřejné silniční a železniční dopravě. Veřejnou silniční dopravou se pro účely výpočtu indikátoru rozumí veřejná autobusová doprava (veřejný zájem + ostatní). V obou typech dopravy jsou uváděny pouze počty přepravených osob v rámci kraje. Není uvažována přeprava cestujících městskou hromadnou dopravou. Přepočet je proveden na střední stav obyvatelstva.		

Přeprava cestujících v rámci kraje veřejnou silniční a železniční dopravou na obyvatele

	ČR	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	47,0	15,7	52,0	45,8	48,8	45,1	33,5	35,3	43,9	45,9	49,5	54,9	69,2	69,2	56,6
2006	48,7	17,7	58,1	44,7	46,4	42,8	36,2	44,3	48,0	48,9	56,6	64,0	65,2	69,3	48,7

Výdaje na výzkum a vývoj

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Výdaje na výzkum a vývoj k HDP v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Jedná se o všechny vnitřní výdaje na výzkum a vývoj (podle metodiky OECD uvedené ve Frascati manuálu) uskutečněné v rámci zpravodajské jednotky (ZJ) či pracoviště výzkumu a vývoje a dále jsou zahrnuty i výdaje uskutečněné mimo ZJ, ale podporující vnitřní výzkum a vývoj (např. nákup dodávek pro VaV). Výdaje na výzkum a vývoj jsou přepočteny na HDP v běžných cenách.		

Výdaje na výzkum a vývoj k HDP v %

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	1,2	1,2	1,3	1,2	1,4	1,5
Hl. m. Praha	1,8	1,7	1,9	2,0	2,2	2,4
Středočeský	3,0	2,9	2,6	2,4	2,8	2,6
Jihočeský	0,6	0,6	0,7	0,7	1,0	1,0
Plzeňský	0,5	0,7	0,5	0,6	0,8	0,8
Karlovarský	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ústecký	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Liberecký	0,8	0,8	0,9	0,9	1,1	1,3
Královéhradecký	0,6	0,6	0,6	0,9	0,8	0,7
Pardubický	1,0	1,0	1,2	1,2	1,3	1,5
Vysočina	0,3	0,4	0,4	0,4	0,6	0,4
Jihomoravský	1,3	1,3	1,3	1,4	1,6	1,6
Olomoucký	0,6	0,7	0,7	0,8	1,0	0,9
Zlínský	0,6	1,0	0,7	0,6	1,1	1,1
Moravskoslezský	0,8	0,6	1,0	0,8	0,7	1,6

Domácnosti s čistým příjmem pod hranicí životního minima

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl domácností s čistým příjmem pod hranicí životního minima v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „populace žijící pod hranicí chudoby před a po sociálních transferech“, který je obsažen v SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007)		
Zdroj dat	Český statistický úřad, SSD 2001 (údaje za rok 2000), Mikrocensus 2002, EU-SILC 2005 (údaje za rok 2004)		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	nepravidelně
Popis	Životní minimum bylo vypočteno pro každou samostatně hospodařící domácnost zvlášť na základě jejího složení, věku dětí a zákonných částek životního minima platných v daném roce. Děti byly do věkových kategorií zařazeny podle věku dokončeného v daném roce. V šetření byly u jednotlivých osob zjišťovány příjmy z hlavní a vedlejší pracovní činnosti, dávky nemocenského a důchodového pojištění, podpora v nezaměstnanosti, sociální dávky a ostatní příjmy. Protože byly zapisovány nezdanitelné a odečitatelné položky příjmů, které tyto osoby uplatnily v rámci zúčtování své daňové povinnosti, bylo možné dopočítat odpovídající částky na zdravotní a sociální pojištění a daň z příjmu fyzických osob, jejichž odečtením vznikl za každou osobu čistý příjem. Z dílčích čistých příjmů za osoby byl pak vytvořen hlavní národní ukazatel - čistý peněžní příjem domácnosti.		

Podíl domácností s čistým příjmem pod hranicí životního minima v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	3,4	2,4	3,1	3,1	4,8	2,6	4,3	2,5	2,2	3,0	3,0	3,8	5,9	2,6	3,7
2002	3,3	1,2	1,9	2,3	1,3	6,3	5,7	3,5	2,7	3,4	1,5	4,2	2,5	6,3	4,8
2004	3,1	1,3	2,4	1,4	2,7	4,0	5,5	2,9	4,6	7,9	1,0	2,0	2,4	4,1	3,8

Obecná míra nezaměstnanosti

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Obecná míra nezaměstnanosti celkem v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření pracovních sil		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	čtvrtletně
Popis	Obecná míra nezaměstnanosti podle metodiky Mezinárodní organizace práce (ILO) vyjadřuje podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle; za nezaměstnané jsou považovány osoby ve věku 15 a více let, které ve sledovaném období nebyly zaměstnané, aktivně hledaly práci a byly schopné nastoupit do práce nejpozději do 14 dnů.		

Obecná míra nezaměstnanosti v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	4,3	4,3	4,0	3,9	4,8	6,5	8,7	8,8	8,1	7,3	7,8	8,3	7,9	7,1
Hl. m. Praha	3,5	2,8	2,5	2,0	2,4	3,3	4,0	4,3	3,9	3,6	4,2	3,9	3,5	2,8
Středočeský	4,4	3,8	3,8	3,1	3,8	5,4	8,0	7,5	6,7	4,9	5,2	5,4	5,2	4,5
Jihočeský	3,3	3,2	2,5	2,8	3,4	4,9	6,2	5,8	5,6	5,0	5,2	5,7	5,0	5,1
Plzeňský	4,0	3,8	3,3	2,7	4,3	5,4	6,8	6,2	5,8	4,7	5,3	5,8	5,1	4,6
Karlovarský	4,7	5,1	4,0	3,4	4,5	6,8	8,1	8,4	7,4	7,5	6,4	9,4	10,9	10,2
Ústecký	4,6	6,5	7,1	9,0	9,9	11,7	15,4	16,0	13,3	12,7	13,0	14,5	14,5	13,7
Liberecký	3,3	3,8	3,9	3,8	3,8	6,9	8,2	6,2	6,2	4,7	6,1	6,4	6,5	7,7
Královéhradecký	4,3	3,4	3,1	3,2	3,7	5,0	7,0	6,1	6,1	4,2	5,8	6,6	4,8	5,4
Pardubický	4,2	3,5	3,7	3,8	4,3	6,0	8,0	8,3	6,4	7,2	7,6	7,0	5,6	5,5
Vysočina	4,4	4,2	3,7	3,3	4,3	5,8	8,7	6,8	6,1	5,1	5,3	6,8	6,8	5,3
Jihomoravský	4,2	3,9	3,3	3,2	3,6	5,1	8,0	8,3	8,5	7,6	8,0	8,3	8,1	8,0
Olomoucký	4,8	5,1	4,6	4,9	5,3	7,2	10,6	12,8	10,4	9,6	9,6	12,0	10,0	8,2
Zlínský	4,2	3,8	4,1	3,5	4,3	6,4	8,6	8,1	8,5	7,9	7,5	7,4	9,4	7,0
Moravskoslezský	5,8	6,4	5,8	5,2	8,0	10,1	13,0	14,3	14,3	13,3	14,7	14,5	13,9	12,0

Míra registrované nezaměstnanosti

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor		Míra registrované nezaměstnanosti celkem v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR		SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat		Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR		
Územní dostupnost		kraje, okresy	Periodicita	měsíčně
Popis	Míra registrované nezaměstnanosti podle metodiky platné od 1. 7. 2004 vyjadřuje podíl počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání na pracovní síle. Podle metodiky platné do 30. 6. 2004 se jednalo o podíl celkového počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání na pracovní síle.			

Míra registrované nezaměstnanosti k 31.12. v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ¹⁾	2005	2006
Česká republika	3,5	3,2	2,9	3,5	5,2	7,5	9,4	8,8	8,9	9,8	10,3	9,5	8,9	7,7
Hl. m. Praha	0,3	0,3	0,3	0,4	0,9	2,3	3,5	3,4	3,4	3,7	4,0	3,6	3,2	2,7
Středočeský	4,0	2,9	2,6	3,0	4,6	6,1	7,5	6,8	6,8	7,2	7,4	6,8	6,3	5,3
Jihočeský	3,0	2,2	2,0	2,5	3,9	5,7	6,7	5,8	6,0	6,7	7,0	6,6	6,7	5,7
Plzeňský	3,7	2,6	2,2	2,6	4,2	6,1	7,4	6,5	6,5	7,1	7,6	6,7	6,4	5,6
Karlovarský	2,0	1,7	2,1	2,7	4,6	6,9	9,0	8,0	8,7	10,1	10,6	10,7	10,3	9,2
Ústecký	5,2	5,2	5,8	7,1	10,0	13,2	15,9	16,1	15,8	17,1	17,9	15,8	15,4	13,8
Liberecký	2,8	2,4	2,5	3,0	5,2	7,0	7,8	6,4	7,4	8,7	9,5	8,2	7,7	7,0
Královéhradecký	2,6	2,2	2,0	2,6	4,0	6,1	7,5	5,9	6,3	7,3	7,9	7,7	7,3	6,3
Pardubický	3,9	2,8	2,7	3,4	4,7	6,6	9,0	7,9	7,9	8,7	9,4	8,9	8,3	6,9
Vysočina	5,1	3,9	3,4	4,0	5,7	7,5	9,2	7,5	7,0	8,3	9,2	8,8	8,2	7,1
Jihomoravský	5,3	3,2	2,9	3,4	5,4	7,9	9,9	9,3	9,7	11,2	11,5	10,7	10,2	8,8
Olomoucký	5,6	4,7	4,3	5,3	7,6	10,2	12,4	11,9	11,8	12,2	12,5	11,7	10,6	9,0
Zlínský	4,8	3,0	2,4	3,2	4,7	7,0	8,7	8,1	8,5	10,2	10,6	9,5	9,3	7,8
Moravskoslezský	6,6	6,0	5,1	5,7	7,8	11,4	14,9	15,1	15,1	15,9	16,8	15,7	14,2	12,6

¹⁾ od 1. 7. 2004 změna metodiky - celkový počet uchazečů o zaměstnání nahrazen počtem uchazečů dosažitelných

Míra zaměstnanosti starších pracovníků

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 – 64 let celkem v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření pracovních sil		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	čtvrtletně
Popis	Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 – 64 let vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných osob ve věku 55 – 64 let na počtu všech osob ve věku 55 – 64 let.		

Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 – 64 let v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	31,3	32,3	34,8	37,3	38,3	37,1	37,5	36,3	37,1	40,7	42,3	42,6	44,6	45,2
Hl. m. Praha	45,7	46,8	50,2	53,6	55,9	58,9	61,3	57,7	59,0	60,5	63,6	58,2	58,5	60,7
Středočeský	30,5	30,8	31,6	37,6	39,3	38,5	38,9	36,1	38,0	44,8	46,5	46,5	47,9	49,0
Jihočeský	32,1	33,4	35,2	40,1	38,2	35,4	35,7	35,0	36,9	38,5	40,2	43,9	43,3	42,0
Plzeňský	28,7	32,1	34,6	39,1	40,4	37,3	37,1	34,5	34,9	38,9	42,7	43,8	48,9	46,8
Karlovarský	34,3	35,7	37,2	38,5	39,3	36,0	39,3	42,2	36,9	40,4	43,7	44,8	47,8	46,9
Ústecký	32,5	33,1	30,1	28,8	33,9	33,6	30,9	30,9	34,0	35,9	38,9	40,4	42,3	42,3
Liberecký	38,1	37,3	42,6	42,7	37,6	35,1	36,2	38,1	42,2	47,2	47,6	47,0	44,8	43,0
Královéhradecký	31,2	36,7	39,1	39,0	42,3	39,5	38,6	39,8	40,6	44,8	44,5	43,5	44,0	48,4
Pardubický	28,6	33,5	39,8	37,6	39,4	39,4	36,4	29,6	29,7	35,8	38,1	38,4	42,0	44,0
Vysočina	27,1	27,9	31,1	29,9	26,8	28,9	30,7	30,2	30,3	36,3	36,7	37,4	41,9	42,6
Jihomoravský	29,0	28,6	32,1	36,6	35,4	33,9	38,7	35,5	36,1	39,1	40,5	40,1	41,7	43,0
Olomoucký	27,6	27,6	31,4	32,8	35,4	31,9	32,0	32,4	30,8	35,4	34,6	37,1	39,2	39,1
Zlínský	28,6	29,9	30,2	32,6	35,1	34,3	33,4	33,1	31,4	31,5	36,0	40,2	40,2	42,2
Moravskoslezský	22,8	22,2	26,5	29,8	30,4	27,4	24,7	25,0	25,7	29,6	27,7	30,3	35,6	34,5

Zaměstnanost žen

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Míra zaměstnanosti žen v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření pracovních sil		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	čtvrtletně
Popis	Míra zaměstnanosti žen vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných žen na počtu všech žen starších 15 let.		

Míra zaměstnanosti žen v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	49,5	49,9	49,8	49,4	48,7	47,7	46,6	46,2	46,2	46,3	45,8	45,5	45,7	46,1
Hl. m. Praha	51,5	52,3	52,8	53,2	53,1	53,5	54,0	52,8	53,0	52,7	52,3	51,2	51,9	52,8
Středočeský	47,9	48,1	48,3	48,8	48,6	47,9	45,8	45,8	45,9	46,8	46,9	46,3	46,8	47,5
Jihočeský	51,6	51,3	51,6	49,9	50,5	48,7	47,7	47,5	48,0	47,4	47,0	47,1	47,4	47,2
Plzeňský	50,5	50,8	50,1	50,9	49,7	47,3	47,2	48,6	47,9	48,8	48,3	47,3	48,0	47,9
Karlovarský	54,3	53,4	52,8	53,7	52,3	51,8	52,0	52,6	50,3	48,4	49,8	47,6	47,4	46,0
Ústecký	51,2	49,9	49,3	47,7	47,7	44,6	41,6	40,7	43,3	43,3	41,5	44,1	42,9	42,2
Liberecký	52,8	51,8	51,2	51,1	48,6	45,6	48,2	48,8	48,6	48,2	46,8	48,1	45,8	44,6
Královéhradecký	48,7	49,9	51,8	50,8	50,1	49,4	47,6	48,2	46,9	48,0	45,8	45,7	46,0	48,1
Pardubický	48,7	50,3	50,9	49,6	49,4	49,2	46,9	44,9	45,7	45,2	44,9	44,8	45,6	45,9
Vysočina	48,0	49,3	48,7	48,1	47,0	45,5	45,0	46,3	46,9	45,6	45,8	45,2	45,0	45,9
Jihomoravský	48,2	48,7	48,6	47,5	47,1	47,1	46,6	45,9	45,1	44,9	44,5	44,4	44,3	44,2
Olomoucký	49,9	49,4	48,9	47,0	46,6	45,4	44,6	42,0	42,8	44,7	43,7	41,7	42,4	43,9
Zlínský	48,7	49,5	48,1	47,6	47,6	45,7	45,0	44,5	43,7	43,4	44,9	44,2	43,0	45,0
Moravskoslezský	46,6	47,7	47,8	48,2	46,0	45,0	42,6	42,0	41,6	42,3	41,0	41,2	42,5	42,4

Míra úmrtnosti

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Standardizovaná míra úmrtnosti celkem (počet zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu)		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Standardizovaná míra úmrtnosti přepočítává stavy skutečně zemřelých v jednotlivých krajích na věkovou strukturu České republiky. Byla použita tzv. přímá standardizace, kdy za standard byla zvolena věková struktura obyvatel v České republice v roce 2001 (standardizace eliminuje vliv rozdílné věkové struktury populace v jednotlivých krajích).		

Standardizovaná míra úmrtnosti celkem na 1 000 obyvatel

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	12,65	12,42	12,37	11,72	11,51	11,05	10,91	10,67	10,54	10,40	10,53	9,96	9,81	9,29
Hl. m. Praha	11,59	11,28	11,44	10,78	10,37	9,93	9,73	9,51	9,46	9,42	9,43	8,84	8,55	8,18
Středočeský	13,39	13,05	13,01	12,35	12,05	11,31	11,70	11,21	10,99	10,66	11,02	10,45	10,41	9,50
Jihočeský	12,40	12,16	12,34	11,52	11,38	10,89	10,92	10,48	10,44	9,96	10,27	9,96	9,69	9,10
Plzeňský	13,06	12,97	12,98	12,20	12,29	11,54	11,14	10,77	10,67	10,51	10,83	10,27	9,77	9,68
Karlovarský	14,21	13,93	13,17	13,45	12,48	11,96	11,66	11,92	12,27	10,87	11,46	11,00	10,55	10,18
Ústecký	14,43	14,13	13,91	13,38	12,79	13,10	12,53	12,16	12,22	12,56	12,34	11,66	11,46	10,87
Liberecký	12,96	12,76	12,38	11,81	11,89	11,33	11,25	11,34	10,88	10,96	10,75	10,18	9,84	9,26
Královéhradecký	11,77	11,46	11,26	10,98	10,89	10,41	10,43	10,06	10,04	9,72	10,02	9,47	9,18	9,07
Pardubický	12,67	12,38	12,43	11,37	10,83	10,78	10,82	10,22	10,09	10,20	10,22	9,83	9,51	9,22
Vysočina	11,98	12,13	11,83	10,98	11,25	10,55	10,49	10,36	10,02	9,86	10,15	9,32	9,76	8,50
Jihomoravský	12,08	11,92	11,53	11,13	10,79	10,33	10,29	10,21	9,83	9,91	9,88	9,33	9,44	8,97
Olomoucký	12,47	11,92	12,11	11,52	11,72	11,07	10,55	10,73	10,52	10,40	10,16	9,55	9,47	9,01
Zlínský	12,24	12,31	12,34	11,49	11,54	11,08	10,84	10,64	10,34	9,82	10,53	9,70	9,94	9,25
Moravskoslezský	13,29	13,05	13,26	12,34	12,23	11,78	11,48	11,31	11,38	11,27	11,32	10,77	10,54	10,03

Očekávaná délka života

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Střední délka života mužů a žen (naděje dožití) při narození (roky)		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, demografická statistika (úmrtnostní tabulky)		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně, okresy 1 x za 5 let
Popis	Očekávaná délka života (neboli naděje dožití) vychází z úmrtnostních poměrů v dané populaci; vyjadřuje počet roků, které pravděpodobně prožijí osoby ve věku 0 let (při narození) za předpokladu, že se po celou dobu jejich života nezmění řád vymírání.		

Naděje dožití mužů a žen při narození (roky)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Muži														
Česká republika	69,20	69,54	69,72	70,37	70,50	71,13	71,40	71,65	72,07	72,07	72,03	72,55	72,88	73,45
Hl. m. Praha	70,43	71,00	71,05	71,34	71,94	72,33	72,93	73,29	73,46	73,71	73,68	74,07	74,67	75,21
Středočeský	68,55	68,73	68,94	69,49	70,02	70,56	70,76	70,91	71,58	72,07	71,99	71,98	72,45	73,01
Jihočeský	69,09	69,76	69,77	70,20	70,75	71,22	71,68	72,04	72,31	72,25	72,48	72,79	73,06	73,66
Plzeňský	69,18	69,68	69,79	70,27	70,54	70,95	71,64	71,82	72,10	72,45	72,32	72,27	72,90	73,42
Karlovarský	67,37	68,34	68,30	68,18	68,71	69,95	70,70	70,78	70,60	71,21	71,52	71,30	71,88	72,25
Ústecký	66,96	67,33	67,53	68,11	68,77	68,80	69,21	69,83	70,09	69,95	69,73	70,17	70,76	71,16
Liberecký	68,49	69,29	69,59	70,21	69,98	70,25	70,73	70,94	71,22	71,33	71,65	72,35	72,72	72,96
Královéhradecký	69,62	70,67	71,11	71,31	71,33	71,47	71,85	72,16	72,54	73,09	73,05	73,13	73,74	74,39
Pardubický	69,72	69,75	70,08	70,69	71,25	71,37	71,55	72,10	72,64	72,68	72,59	72,90	73,17	73,44
Vysočina	69,98	70,29	70,40	70,87	71,02	71,39	71,94	72,04	72,63	72,91	72,76	73,26	73,63	73,89
Jihomoravský	69,32	69,72	70,20	70,65	71,01	71,55	71,87	71,90	72,31	72,56	72,51	72,92	73,02	73,17
Olomoucký	68,76	69,37	69,83	70,15	70,27	70,35	71,00	71,31	71,41	71,68	72,07	72,62	73,01	73,19
Zlínský	69,17	69,50	69,31	69,66	70,18	70,67	71,12	71,01	71,37	72,13	72,00	71,80	72,04	72,63
Moravskoslezský	67,71	68,26	68,41	68,70	69,08	69,41	69,91	70,13	70,27	70,57	70,68	70,88	71,33	71,86
Ženy														
Česká republika	76,41	76,58	76,63	77,27	77,49	78,06	78,13	78,35	78,41	78,54	78,51	79,04	79,10	79,67
Hl. m. Praha	76,80	76,99	76,99	77,47	78,06	78,41	78,77	79,03	78,95	78,94	79,15	79,59	80,01	80,36
Středočeský	75,74	75,87	76,34	76,67	76,95	77,34	77,46	77,53	77,95	78,27	78,21	78,37	78,58	78,98
Jihočeský	76,57	76,75	76,75	77,01	77,42	77,83	78,12	78,27	78,36	78,56	78,77	79,06	79,30	79,53
Plzeňský	76,08	76,27	76,11	76,38	76,54	76,87	77,34	77,77	78,03	78,34	78,55	78,62	78,92	79,09
Karlovarský	74,45	74,55	75,23	76,06	76,14	76,49	77,07	77,03	76,90	77,54	77,47	77,49	78,06	78,41
Ústecký	74,84	74,73	74,74	75,06	75,60	76,06	76,23	76,59	76,50	76,48	76,89	77,23	77,27	77,47
Liberecký	75,71	75,93	76,14	76,69	77,18	77,63	77,78	77,38	77,86	78,33	78,11	78,30	78,89	79,48
Královéhradecký	76,83	77,07	76,98	77,47	78,08	78,44	78,76	78,67	78,96	78,80	78,83	79,18	79,94	80,09
Pardubický	76,39	76,34	76,30	77,11	78,07	78,60	78,31	78,32	78,59	78,70	78,76	78,76	79,54	79,70
Vysočina	77,45	77,51	77,48	77,86	78,15	78,08	78,38	78,53	78,64	79,03	79,23	79,43	79,48	80,03
Jihomoravský	76,90	77,15	77,42	77,58	77,87	78,37	78,66	78,67	78,96	79,17	79,26	79,61	79,72	79,94
Olomoucký	76,77	76,84	76,94	77,10	77,36	77,97	78,57	78,65	78,59	78,63	78,78	79,13	79,47	79,65
Zlínský	76,97	77,24	77,36	77,44	77,42	77,80	78,22	78,45	78,72	79,00	79,00	79,54	79,74	79,71
Moravskoslezský	75,84	76,23	76,03	76,17	76,62	77,03	77,58	77,77	77,82	77,99	77,97	78,17	78,55	78,84

Nejvyšší dosažené vzdělání

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „podíl obyvatel ve věku 20 – 24 let s alespoň vyšším sekundárním vzděláním“, který je obsažen v SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006 a OSUR 2007)		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření pracovních sil		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	roční
Popis	Podíl počtu obyvatel s ukončeným vysokoškolským vzděláním (ISCED 5,6) z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let		

Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	7,8	7,5	7,8	7,8	7,9	7,9	8,4	8,6	8,7	9,5	9,6	9,9	10,4	10,9
Hl. m. Praha	18,2	16,6	17,9	16,5	16,6	17,6	19,0	19,3	19,7	21,5	21,6	22,1	22,4	23,1
Středočeský	5,3	5,3	5,5	5,9	6,0	5,6	5,9	5,7	6,6	6,7	7,3	7,9	8,1	8,4
Jihočeský	6,6	6,6	7,5	7,1	7,0	6,9	7,2	6,9	7,2	8,5	8,6	8,7	8,7	9,9
Plzeňský	7,0	7,2	7,0	7,0	6,9	7,5	7,8	7,4	7,8	8,4	8,0	9,0	8,5	8,8
Karlovarský	4,9	4,6	5,1	4,8	5,0	5,2	6,1	6,0	5,8	5,6	6,4	6,6	6,9	6,7
Ústecký	4,4	4,3	4,4	4,3	4,4	4,3	5,1	5,0	5,0	6,1	4,9	5,1	5,9	6,5
Liberecký	4,8	5,8	6,3	5,6	5,8	6,2	6,1	6,1	6,4	7,0	7,3	6,4	7,7	7,7
Královéhradecký	7,0	6,9	6,6	6,8	7,2	6,9	6,6	7,1	7,5	7,9	8,3	8,3	8,6	10,5
Pardubický	6,0	5,4	6,5	5,8	6,7	6,6	6,7	7,3	6,8	7,4	7,9	7,9	9,2	9,1
Vysočina	5,3	6,3	5,9	5,7	5,9	6,1	5,3	5,8	5,6	6,9	7,4	7,4	8,1	8,6
Jihomoravský	9,6	9,4	10,0	10,6	9,9	9,5	10,4	10,6	9,8	11,8	11,8	12,5	12,6	12,6
Olomoucký	7,2	5,8	5,8	6,0	6,7	6,9	6,4	7,4	7,7	7,3	7,9	8,4	9,9	10,2
Zlínský	7,1	6,7	6,0	6,3	5,8	6,3	6,5	7,2	7,0	7,8	8,1	8,5	9,2	9,2
Moravskoslezský	5,7	5,7	5,6	6,3	6,7	6,1	7,0	7,4	7,7	7,7	7,9	7,9	8,4	9,1

Přístup k internetu

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl domácností připojených k internetu v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci – příloha k VŠPS		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	roční
Popis	Podíl domácností připojených k internetu z celkového počtu domácností v daném regionu.		

Podíl domácností připojených k internetu v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003 ¹⁾	14,8	29,3	15,5	11,8	11,6	15,9	9,6	13,1	13,8	15,6	15,6	18,6	8,9	14,8	12,3
2004 ¹⁾	19,4	34,7	22,3	18,6	16,0	17,1	15,4	17,0	21,9	14,1	16,7	18,7	12,8	13,7	16,0
2006 ²⁾	26,7	36,7	28,7	24,6	27,5	26,1	19,3	23,9	27,8	26,3	24,6	28,2	23,9	19,2	25,8

¹⁾ období šetření 4. čtvrtletí

²⁾ období šetření 2. čtvrtletí

Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na obyvatele v Kč		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „dostupnost veřejných služeb kultury – podíl výdajů na kulturu dle platné rozpočtové skladby z celkových výdajů veřejných rozpočtů“, který je obsažen v SUR 2004, SZ 2005 a SZ 2006)		
Zdroj dat	Ministerstvo financí ČR, databáze ARIS		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	roční
Popis	Celkové množství finančních prostředků vynaložených na kulturu z rozpočtů územně samosprávných celků (krajů a obcí) v přepočtu na 1 obyvatele (střední stav). Jedná se jak o samotné výdaje krajů a obcí, tak o prostředky ze státního rozpočtu poskytnuté krajům a obcím formou dotací. Započítávají se výdaje na divadla, hudební činnost, filmovou tvorbu, kina, knihovnictví, muzea a galerie, vydavatelskou činnost, kulturní výstavy a jiné. Naopak sem nepatří prostředky vydávané např. na obnovu kulturních památek, sdělovací prostředky, cirkve, tělovýchovu či volný čas. Údaje dostupné od roku 2003, kdy byla dokončena transformace veřejné správy – ještě v roce 2002 byly některé příspěvkové organizace převáděny pod krajské úřady.		

Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na obyvatele v Kč

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	601	823	467	231	856	765	543	605	650	563	438	663	646	575	581
2004	647	801	495	216	944	817	600	634	728	603	490	769	705	635	638
2005	686	789	517	269	971	839	623	692	746	651	531	820	762	666	733
2006	727	818	518	329	1 050	957	650	681	768	684	567	873	851	721	775

Pokrytí území schválenou územně plánovací dokumentací obcí

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl rozlohy obcí se schválenou a platnou územně plánovací dokumentací z celkové rozlohy kraje v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2005, SZ 2006		
Zdroj dat	Ústav územního rozvoje Brno (centrální databáze DAS2002)		
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce	Periodicita	přibližně
Popis	Územně plánovací dokumentace (ÚPD) soustavně a komplexně řeší funkční využití území, stanoví zásady jeho organizace a věcně a časově koordinuje výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území. Vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí. ÚPD obcí je zpracovávána s ohledem na všechny tři pilíře udržitelného rozvoje území. Schválená ÚPD obcí je právně závazným dokumentem pro vlastníky pozemku a výkon státní správy na úseku územního plánování a rozhodování. Podíl rozlohy s ÚPD obcí z celkové rozlohy je počítán bez rozlohy vojenských újezdů, za obce se schválenou ÚPD je započtena celá rozloha obce.		

Podíl rozlohy obcí se schválenou a platnou ÚPD z celkové rozlohy kraje v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	42,0	100,0	37,4	37,5	38,8	41,1	44,5	42,1	38,1	32,3	25,8	44,0	41,6	76,3	61,4
2006	68,3	100,0	60,4	68,0	62,3	75,8	68,3	65,9	63,8	74,5	45,3	68,5	76,4	94,8	87,6

Průměrná délka soudního řízení

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Průměrná délka soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci ve dnech		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2005, SZ 2006		
Zdroj dat	Ministerstvo spravedlnosti České republiky		
Územní dostupnost	soudní kraje	Periodicita	ročně
Popis	Soudní řízení je zahájeno přijetím návrhu žaloby u soudu a ukončeno zapsáním právní moci rozhodnutí soudu. Do délky řízení je započtena nejen doba, po kterou soud 1. stupně případ projednával, ale i doba projednávání případného odvolání u soudu 2. stupně a následně doba nezbytná pro doručení rozhodnutí soudu všem účastníkům řízení a zákonná doba pro podání odvolání. Sleduje se průměrná délka soudního řízení ve věcech trestní agendy, občanskoprávní a opatrovnícké agendy a od roku 2002 do roku 2005 obchodní agendy. Údaje jsou dostupné za okresní a krajské soudy v územní struktuře „soudních“ krajů, odpovídajících územní struktuře krajů platné do konce roku 1999.		

Průměrná délka soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci ve dnech

	Česká republika	soudní kraje									
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Západočeský	Severočeský	Východočeský	Jihomoravský	Severomoravský		
Okresní soudy	Trestní řízení										
	1995	179	186	160	185	254	220	119	156	163	
	2001	265	229	182	198	365	434	169	223	246	
	2002	273	217	186	187	382	419	159	254	268	
	2003	268	229	186	205	367	401	161	242	261	
	2004	265	221	181	192	342	388	167	257	263	
	2005	254	199	175	185	322	388	151	271	237	
	2006	242	204	152	161	276	384	150	268	214	
	Krajské soudy	1995	455	431	477	362	557	486	419	342	482
		2001	627	520	448	606	617	832	630	580	700
2002		726	475	395	695	576	1 080	567	789	954	
2003		758	528	348	428	598	1 112	519	973	953	
2004		829	581	363	522	650	1 085	502	986	1 204	
2005		697	424	368	677	483	1 079	509	691	1 131	
2006		714	479	494	350	617	942	493	823	1 079	
Občanskoprávní věci											
Okresní a krajské soudy	1995	365	410	305	326	304	464	318	380	340	
	2001	545	615	407	305	353	818	391	550	455	
	2002	546	647	347	319	354	807	372	565	451	
	2003	545	610	356	283	346	825	381	586	442	
	2004	545	697	358	264	330	765	365	541	424	
	2005	443	390	339	255	330	731	383	524	421	
	2006 ¹⁾	525	443	354	251	356	881	416	699	513	
	Řízení o nezletilých dětech										
Okresní soudy	1995	237	263	204	182	210	311	186	247	242	
	2001	222	188	151	140	192	350	160	249	239	
	2002	220	189	142	135	182	327	162	263	246	
	2003	213	181	136	124	169	321	151	267	237	
	2004	212	183	127	115	156	324	160	265	231	
	2005	208	175	135	116	160	322	160	265	216	
	2006	200	172	131	108	154	314	150	256	204	
	Obchodní věci										
Krajské soudy	2002	1 335	1 284	274	597	1 267	2 053	1 024	1 506	1 147	
	2003	1 422	1 270	334	654	1 210	2 291	868	1 657	1 143	
	2004	1 402	1 215	437	554	1 438	2 089	1 014	1 770	1 179	
	2005	1 383	988	531	563	1 090	2 193	1 165	1 777	1 218	

¹⁾ od 1. 1. 2006 je součástí občanskoprávní agendy také obchodní agenda

Občanská společnost – politická participace

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí, do zastupitelstev krajů a ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v %			
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007			
Zdroj dat	Český statistický úřad			
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce		Periodicita	1 x za čtyři roky
Popis	Volební účast v % je vyjádřena jako podíl počtu hlasujících voličů (osob, jimž byla vydána úřední obálka) a registrovaných voličů (osob zapsaných ve volebních seznamech).			

Volební účast v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Volby do zastupitelstev obcí														
1994	62,26	53,73	66,00	66,10	65,08	52,56	53,20	60,78	68,29	69,04	73,12	65,86	64,04	67,18	57,31
1998	46,67	39,16	51,69	50,46	48,41	37,63	38,86	44,91	52,28	54,14	58,16	49,70	49,07	51,82	38,63
2002	45,51	35,29	50,54	49,97	48,89	38,92	38,58	44,80	50,69	52,34	54,87	48,07	47,00	50,43	39,32
2006	46,38	42,17	49,90	49,15	47,89	39,14	40,57	44,95	50,03	50,66	54,08	49,35	46,47	49,89	40,19
	Volby do zastupitelstev krajů														
2000	33,64	x	32,77	34,13	35,55	28,44	29,68	33,07	34,74	36,46	35,86	34,93	34,19	36,07	33,24
2004	29,62	x	30,73	30,45	31,34	24,99	25,37	30,83	32,56	32,60	31,82	29,71	28,44	30,63	27,55
	Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR														
1996	76,41	69,73	78,35	77,05	77,19	69,62	72,04	75,83	79,96	80,32	82,42	77,82	79,00	79,59	75,95
1998	74,03	71,62	76,38	74,83	74,52	67,83	68,99	73,09	77,15	77,83	78,13	75,16	75,23	75,91	71,75
2002	58,00	59,98	58,78	58,11	58,00	50,17	50,65	55,83	60,84	61,14	62,45	60,03	58,88	60,02	55,22
2006	64,47	68,51	65,96	65,36	63,92	56,48	57,22	62,35	66,69	67,37	67,61	65,29	64,52	66,90	61,02

Ženy a muži v politice

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů ve volbách do zastupitelstev obcí a do zastupitelstev krajů v %			
Návaznost na strategické dokumenty ČR	OSUR 2007			
Zdroj dat	Český statistický úřad			
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce		Periodicita	1 x za čtyři roky
Popis	Indikátor charakterizuje míru zapojení žen v politických a rozhodovacích funkcích a míru naplňování vládního usnesení o prioritách a postupech při prosazování rovnosti mužů a žen ve společnosti.			

Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Volby do zastupitelstev obcí														
1994	17,86	23,64	19,26	15,43	14,52	22,16	21,09	21,76	17,35	18,68	13,15	17,83	18,87	18,13	19,24
1998	20,48	22,40	22,89	17,23	17,08	23,17	25,44	24,69	21,85	20,96	14,64	19,92	21,65	20,05	21,90
2002	22,66	25,26	25,40	18,33	19,04	24,90	27,38	26,39	22,81	24,97	17,87	21,58	24,08	21,55	24,33
2006	24,97	27,03	27,60	21,30	22,29	26,92	29,66	28,84	25,31	26,69	19,59	23,84	26,59	23,43	26,40
	Volby do zastupitelstev krajů														
2000	14,38	x	16,93	9,09	28,89	13,33	18,19	20,00	8,89	8,88	11,11	13,84	9,09	6,67	20,00
2004	15,11	x	15,39	18,18	20,00	15,55	16,36	17,78	11,11	8,89	13,33	18,46	12,72	11,11	15,38

Občanská společnost – občanská participace

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Počet obyvatel (střední stav) na 1 nestátní neziskovou organizaci		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2005, SZ 2006		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Registr ekonomických subjektů		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Indikátor občanské participace vypovídá o demokratické možnosti občana ovlivňovat věci veřejné. Nestátní neziskový sektor pro potřeby výpočtu tohoto indikátoru je definován podle právní formy organizace (nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, sdružení, organizační jednotky sdružení a církevní organizace) a institucionálního sektoru (neziskové instituce sloužící domácnostem). Z důvodu nedostupnosti dat nebyl při výpočtu indikátoru zohledněn stupeň aktivity jednotlivých subjektů.		

Počet obyvatel na 1 nestátní neziskovou organizaci

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	155	141	139	130	124	120	119	115	112	117
Hl. m. Praha	140	128	125	123	115	108	103	98	94	98
Středočeský	140	128	126	117	114	111	110	108	107	119
Jihočeský	124	109	106	100	96	92	95	93	90	95
Plzeňský	131	120	118	109	105	102	101	99	101	104
Karlovarský	178	162	152	140	134	131	127	121	122	126
Ústecký	182	162	153	143	138	136	133	130	125	128
Liberecký	163	146	142	133	127	123	118	114	111	114
Královéhradecký	139	126	128	118	114	110	107	104	101	105
Pardubický	141	123	122	114	111	108	108	106	103	107
Vysočina	129	116	114	106	102	99	102	99	97	101
Jihomoravský	164	152	152	142	135	129	129	124	119	123
Olomoucký	159	145	147	134	127	124	124	121	117	124
Zlínský	170	160	159	148	142	138	139	134	130	137
Moravskoslezský	233	208	207	190	180	175	170	163	157	160

Zornění zemědělské půdy

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Zornění zemědělské půdy v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Český úřad zeměměřický a katastrální, Statistická ročenka půdního fondu ČR		
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce	Periodicita	ročně
Popis	Podíl orné půdy na zemědělské půdě v %. Výměra orné a zemědělské půdy (v hektarech) je zjištěná z katastru nemovitostí, jehož správu vykonává Český úřad zeměměřický a katastrální. Údaje se vztahují k 31.12. daného roku.		

Zornění zemědělské půdy v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	74,1	73,8	73,4	72,4	72,2	72,4	72,3	72,0	71,9	71,8	71,7	71,6	71,5	71,4
Hl. m. Praha	73,6	73,5	73,4	73,6	73,7	73,7	73,7	73,6	73,6	73,6	73,6	73,5	73,5	73,5
Středočeský	83,5	83,5	83,5	83,5	83,5	83,6	83,6	83,5	83,4	83,3	83,2	83,2	83,2	83,2
Jihočeský	68,6	67,9	67,6	65,3	65,0	65,1	65,1	64,8	64,6	64,6	64,7	64,6	64,6	64,5
Plzeňský	70,9	70,5	70,3	69,0	68,7	69,3	69,3	69,2	69,1	69,0	68,9	68,9	68,9	68,8
Karlovarský	58,2	56,6	54,4	49,0	48,8	48,7	47,6	46,6	45,8	45,8	45,7	45,6	45,4	45,1
Ústecký	72,4	71,8	71,1	68,4	67,9	67,8	67,7	67,5	67,4	67,3	67,2	67,0	66,9	66,6
Liberecký	54,2	53,4	52,6	51,4	51,3	51,3	51,0	50,5	50,2	50,1	49,6	49,3	48,9	48,7
Královéhradecký	70,6	70,4	70,3	69,8	69,3	69,5	69,5	69,4	69,3	69,3	69,2	69,2	69,1	69,1
Pardubický	74,2	74,2	73,9	73,5	73,5	73,7	73,6	73,5	73,4	73,4	73,4	73,4	73,2	73,2
Vysočina	77,3	77,3	77,3	77,3	77,3	77,9	77,9	77,7	77,5	77,4	77,4	77,4	77,5	77,4
Jihomoravský	84,0	84,0	84,0	84,0	84,1	84,3	84,3	84,2	84,2	84,2	84,0	83,6	83,3	83,2
Olomoucký	79,0	78,5	77,8	76,7	76,4	76,5	76,5	76,3	76,2	75,7	75,4	75,4	74,5	74,5
Zlínský	66,3	66,0	65,8	65,4	65,3	65,3	65,3	64,8	64,6	64,6	64,5	64,4	64,3	64,3
Moravskoslezský	68,9	68,2	67,2	65,3	64,6	64,4	64,2	63,2	63,1	62,9	62,8	62,7	63,2	62,9

Spotřeba průmyslových hnojiv

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Spotřeba průmyslových hnojiv v čistých živinách (N, P ₂ O ₅ , K ₂ O) v kilogramech na hektar orné půdy		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Spotřeba průmyslových hnojiv přepočtená na čisté živiny za hospodářský rok (od 1. 7. roku předcházejícího k 30. 6. roku stávajícího) v kilogramech na hektar orné půdy zjištěné ze soupisu ploch osevů (k 31. 5. daného roku). Do roku 2002 byly údaje zpracovány z ročních výkazů o rostlinné výrobě a spotřebě hnojiv za organizace hospodařící na zemědělské půdě. Za ostatní subjekty (s menší výměrou, nepředkládající výkaz) byly zpracovány okresní sumární výkazy na základě kvalifikovaných odhadů. Od roku 2002 došlo ke změně způsobu zjišťování: základem jsou výsledky Agrocenzu 2000, který zahrnoval hospodařící subjekty v zemědělství vymezené prahovými hodnotami (nebyla zahrnuta malá hospodářství samostatně hospodařících rolníků, kteří nepředkládají výkazy). Zjišťování je výběrové, dopočet údajů je prováděn matematicko-statistickými metodami.		

Spotřeba průmyslových hnojiv v čistých živinách (N, P₂O₅, K₂O) v kilogramech na hektar orné půdy

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	90,4	70,6	90,7	102,1	84,6	57,5	60,8	60,6	90,9	88,2	105,3	90,1	117,2	86,9	78,0
2001	97,9	74,5	98,3	104,6	94,4	71,1	64,6	58,7	100,6	100,6	112,0	95,5	127,5	95,9	90,2
2002	110,0	67,3	109,9	115,8	100,4	88,7	93,1	79,5	113,5	99,8	118,6	104,5	145,6	110,2	107,6
2003	96,0	86,7	98,9	101,8	79,1	70,0	68,6	76,0	106,6	91,3	104,7	94,1	124,9	85,1	93,9
2004	107,8	107,7	110,2	112,0	88,3	60,0	82,3	78,8	121,6	111,9	115,7	97,4	143,2	115,4	107,7
2005	103,5	91,7	111,4	107,6	80,2	70,9	81,4	85,9	115,6	105,2	107,9	81,1	140,0	110,1	117,8
2006	109,3	97,0	116,5	105,6	92,1	66,0	91,0	93,8	129,0	107,3	109,8	98,3	139,0	111,0	119,0

Koeficient ekologické stability

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Koeficient ekologické stability		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	neobsažen		
Zdroj dat	Český úřad zeměměřický a katastrální		
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce	Periodicita	ročně
Popis	Koeficient ekologické stability je poměrové číslo, které stanovuje poměr ploch tzv. stabilních a nestabilních krajinných prvků v daném území. Mezi stabilní prvky patří lesy, trvalé travní porosty, sady, zahrady, vinice, chmelnice a vodní plochy, mezi nestabilní prvky patří orná půda, zastavěné plochy a ostatní plochy. Hodnoty koeficientu ekologické stability menší nebo rovné 0,10 dosahují území s maximálním narušením přírodních struktur; 0,10 – 0,30 území nadprůměrně využívaná se zřetelným narušením přírodních struktur; 0,31 – 1,00 území intenzivně využívaná, zejména zemědělskou velkovýrobou; 1,01 – 2,99 celkem vyvážená krajina, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami; hodnoty 3,00 a více dosahuje přírodní a přírodě blízká krajina s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur a nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem.		

Koeficient ekologické stability

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	0,98	0,98	0,99	1,01	1,02	1,02	1,02	1,03	1,03	1,03	1,04	1,04	1,04	1,04
Hl. m. Praha	0,30	0,30	0,31	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
Středočeský	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,66	0,66	0,66	0,66	0,66	0,66
Jihočeský	1,32	1,34	1,35	1,41	1,42	1,42	1,42	1,43	1,44	1,44	1,44	1,45	1,45	1,45
Plzeňský	1,26	1,26	1,27	1,31	1,31	1,30	1,30	1,30	1,31	1,31	1,31	1,31	1,31	1,32
Karlovarský	1,56	1,60	1,66	1,81	1,82	1,83	1,86	1,90	1,92	1,92	1,92	1,92	1,93	1,94
Ústecký	0,84	0,86	0,87	0,92	0,93	0,94	0,94	0,94	0,95	0,95	0,95	0,95	0,96	0,96
Liberecký	1,90	1,92	1,95	2,00	2,00	2,01	2,02	2,10	2,11	2,12	2,14	2,15	2,17	2,18
Královéhradecký	0,99	0,99	0,99	1,00	1,02	1,01	1,01	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,03
Pardubický	0,86	0,86	0,87	0,88	0,88	0,87	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,89	0,89
Vysočina	0,84	0,84	0,84	0,84	0,84	0,83	0,83	0,84	0,84	0,84	0,84	0,85	0,84	0,84
Jihomoravský	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,66	0,67	0,67
Olomoucký	0,86	0,87	0,90	0,92	0,93	0,93	0,93	0,93	0,93	0,95	0,96	0,96	0,98	0,98
Zlínský	1,35	1,36	1,36	1,37	1,38	1,38	1,38	1,40	1,40	1,40	1,40	1,41	1,41	1,41
Moravskoslezský	1,15	1,17	1,18	1,23	1,25	1,26	1,26	1,29	1,29	1,30	1,31	1,31	1,30	1,30

Ekologické zemědělství

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Ministerstvo zemědělství		
Územní dostupnost	kraje, okresy, ORP	Periodicita	ročně
Popis	Ekologické zemědělství je založeno na hospodaření bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů, umělých látek a genetických modifikací, a to v oblasti pěstování rostlin i v chovu zvířat. Hlavním principem je biologický koloběh: zdravá půda – zdravé rostliny – zdravá zvířata – zdravé potraviny – zdraví lidé – nenarušená krajina. Zemědělci, kteří se k ekologickému hospodaření přihlašují a registrují na Ministerstvu zemědělství, se řídí zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a Vyhláškou MZe č. 53/2001. Data vychází ze seznamů ekologických zemědělců zveřejňovaných MZe a jsou k dispozici od roku 2003.		

Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	4,59	0,36	0,22	4,62	4,85	33,49	8,56	6,08	2,21	0,93	0,79	1,02	6,88	8,65	9,30
2006	5,46	0,61	0,28	5,00	5,06	37,10	9,78	12,77	3,52	1,12	0,98	1,23	7,59	10,91	10,86

Index defoliace

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Index defoliace v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Defoliace je definována jako relativní ztráta asimilačního aparátu v koruně stromu v porovnání se zdravým stromem, rostoucím ve stejných porostních a stanovištních podmínkách. Sleduje se na 306 monitorovacích plochách, které jsou podle lesnatosti rozmístěny rovnoměrně po území ČR. Defoliace (odlistění) se vyjadřuje v procentech ztráty jehličí (listí). Index defoliace se vyjadřuje jako podíl stromů šedesátiletých a starších ve 3. a 4. stupni odlistění, tedy stromy silně odlistěné (60,0 – 99,9 %) a odumřelé (100,0 % ztráta jehličí/listí). Údaje o defoliaci za Prahu nejsou k dispozici vzhledem k malé výměře monitorovacích ploch.		

Index defoliace v %

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	1,70	0,80	0,90	0,90	0,80	0,90	1,10	1,00	1,40	1,60	2,30
Hl. m. Praha											
Středočeský	2,53	0,86	0,71	0,76	0,89	0,91	2,40	1,63	1,45	2,64	3,84
Jihočeský	0,67	0,34	1,05	1,31	1,12	1,17	1,11	1,22	1,51	1,37	2,15
Plzeňský	2,87	0,62	1,54	0,98	0,85	1,17	0,94	1,44	1,21	1,27	1,60
Karlovarský	2,57	0,60	0,91	0,88	0,47	0,67	0,65	1,24	1,24	1,87	2,09
Ústecký	3,67	2,13	1,28	0,38	0,26	0,09	0,14	0,34	1,31	0,62	1,11
Liberecký	3,27	1,16	1,01	0,61	0,96	0,89	1,39	0,56	0,77	0,73	2,15
Královéhradecký	0,96	0,95	0,61	0,49	0,54	0,60	0,94	0,29	0,73	0,99	0,79
Pardubický	0,33		0,42	0,52	1,01	0,90	1,03	2,06	1,85	2,12	3,46
Vysočina	1,03	0,86	0,60	1,03	0,63	0,24	0,48	0,54	1,40	1,21	1,79
Jihomoravský	2,52	0,62	0,38	0,64	1,86	2,91	1,36	1,98	2,38	2,49	3,54
Olomoucký	1,70	2,09	0,80	1,21	1,32	1,10	0,59	1,24	3,16	2,95	3,73
Zlínský	1,00	0,27	0,13	0,57	0,67	0,12	0,12	0,29	1,04	0,40	0,83
Moravskoslezský	0,56	1,15	0,35	0,41	0,78	0,52	0,35	0,38	0,85	1,55	2,71

Podíl listnatých dřevin

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl listnatých dřevin v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Ústav pro hospodářské úpravy lesů Brandýs nad Labem, Informace o stavu lesa		
Územní dostupnost	kraje, okresy, ORP	Periodicita	ročně
Popis	Indikátor podílu listnatých dřevin na celkové výměře lesů na příslušném území; lesy s vyšším podílem listnatých dřevin jsou odolnější vůči povětrnostním vlivům, suchu i hmyzím škůdcům. Jde o údaje z lesních hospodářských plánů a osnov pro celou ČR, kraje a okresy. Údaje mají informativní charakter za příslušnou územněsprávní jednotku a do roku 1998 nezahrnují lesy ve správě Ministerstva obrany. Údaje za Moravskoslezský a Olomoucký kraj za roky 1994 – 1996 nejsou k dispozici kvůli chybějícím datům za okres Jeseník.		

Podíl listnatých dřevin v %

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	21,50	21,63	21,78	21,90	22,06	22,11	22,33	22,55	22,84	23,18	23,43	23,68	23,92
Hl. m. Praha	59,71	59,71	59,71	59,72	59,67	61,39	61,56	61,89	63,25	63,25	65,21	65,22	65,15
Středočeský	26,57	26,84	26,82	26,85	27,09	25,86	25,92	26,21	26,58	26,72	26,93	27,24	27,45
Jihočeský	10,78	10,87	11,00	11,05	11,23	11,26	11,38	11,71	11,90	12,01	12,12	12,27	12,63
Plzeňský	10,60	10,88	10,92	11,18	11,03	10,96	11,09	11,29	11,45	11,73	12,13	12,61	12,84
Karlovarský	10,75	10,75	10,76	10,75	14,46	14,41	14,43	14,54	15,00	15,37	15,63	15,85	15,87
Ústecký	38,49	39,02	39,32	39,73	40,29	40,41	39,97	40,10	40,21	40,21	40,24	40,57	40,88
Liberecký	19,24	19,24	19,26	19,26	19,31	20,03	17,84	17,98	18,49	19,77	20,32	20,32	20,38
Královéhradecký	19,65	19,70	20,52	20,10	20,69	21,48	20,75	20,96	21,09	21,70	21,81	21,78	22,16
Pardubický	16,93	16,18	16,21	16,30	16,24	16,78	16,99	17,05	17,05	17,36	17,36	17,69	17,74
Vysočina	8,22	8,23	8,27	8,32	8,51	8,64	9,08	9,09	9,23	9,58	9,73	9,78	9,89
Jihomoravský	47,28	47,30	47,71	47,76	47,75	47,09	47,57	47,93	48,35	49,03	49,05	48,44	49,24
Olomoucký				25,16	25,69	25,34	26,80	27,12	27,27	27,60	27,81	27,92	28,21
Zlínský	39,58	39,75	39,92	40,35	40,48	40,37	40,73	40,74	41,00	40,89	41,38	41,77	41,97
Moravskoslezský				22,07	22,62	23,66	23,71	24,03	24,86	25,41	26,06	26,57	26,60

Jakost povrchových vod

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl profilů ve IV. a V. třídě znečištění (sk. A - obecné, fyzikální a chemické ukazatele) v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český hydrometeorologický ústav		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Jakost povrchových vod je zjednodušeně pro obecnou informaci vyjadřována v třídách jakosti vody. Zatřídění kvality vod v jednotlivých profilech vychází z normy ČSN 75 7221, podle které platí, že IV. třída je silně znečištěná voda a V. třída je velmi silně znečištěná voda. Zatřídění je provedeno tak, že se zvlášť klasifikují jednotlivé ukazatele příslušné skupiny a výsledná třída skupiny je určena dle nejnepříznivějšího ukazatele jakosti vod ve skupině. Ukazatele kvality vod se člení do skupin (A – obecné, fyzikální a chemické ukazatele, B – specifické organické látky, C – kovy a metaloidy, D – biologické a mikrobiologické ukazatele a E – radiologické ukazatele). Do skupiny A patří např. tyto ukazatele: konduktivita, rozpuštěný kyslík, BSK ₅ , CHSK _{Mn} , chloridy, vápník.		

Podíl profilů ve IV. a V. třídě znečištění (sk. A - obecné, fyzikální a chemické ukazatele) v %

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Sledované profily 2006
Česká republika	76,3	62,9	65,3	68,7	61,6	67,6	62,1	55,2	64,6	58,3	61,4	321
Hl. m. Praha	50,0	50,0	100,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	-	50,0	2
Středočeský	88,9	69,4	86,1	86,1	89,2	81,1	83,8	78,9	78,9	76,3	76,3	38
Jihočeský	65,2	65,2	82,6	60,9	48,0	64,0	55,2	58,6	71,9	62,5	48,5	33
Plzeňský	65,2	30,4	60,9	34,8	34,8	65,2	54,2	21,9	48,4	35,5	50,0	32
Karlovarský	61,5	46,2	53,8	69,2	30,8	46,2	40,0	46,7	45,5	36,0	52,0	25
Ústecký	88,5	65,4	57,7	69,2	55,6	77,8	62,1	53,1	63,6	68,3	64,3	42
Liberecký	55,6	44,4	66,7	44,4	66,7	88,9	88,9	55,6	44,4	55,6	66,7	9
Královéhradecký	66,7	61,1	38,9	50,0	50,0	75,0	43,8	70,6	47,1	47,1	58,8	17
Pardubický	100,0	100,0	100,0	50,0	60,0	100,0	80,0	60,0	60,0	100,0	100,0	5
Vysočina	72,7	63,6	63,6	81,8	90,0	54,5	66,7	50,0	83,3	63,6	58,3	12
Jihomoravský	82,6	80,0	76,0	88,0	81,5	74,1	76,7	73,3	88,2	70,6	76,7	30
Olomoucký	80,0	40,0	33,3	80,0	52,9	41,2	42,9	42,9	39,1	34,8	39,1	23
Zlínský	77,8	77,8	55,6	88,9	60,0	70,0	81,8	72,7	83,3	58,3	66,7	12
Moravskoslezský	78,4	75,7	62,2	67,6	62,2	56,8	51,4	43,2	65,9	63,4	65,9	41

Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Ministerstvo životního prostředí. Údaje za kraje byly dopočteny podle údajů MŽP.		
Územní dostupnost	kraje, okresy, území stavebních úřadů	Periodicita	ročně
Popis	Oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší se rozumí vymezená část území (zóna) nebo sídelní seskupení (aglomerace), na kterém je překročena hodnota jednoho nebo více imisních limitů nebo cílového imisního limitu pro ozon nebo hodnota jednoho či více imisních limitů zvýšená o příslušné meze tolerance. Vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší provádí Ministerstvo životního prostředí jednou ročně a výsledky zveřejňuje ve Věstníku Ministerstva životního prostředí. V oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší zajišťuje ministerstvo sledování úrovně znečištění ovzduší znečišťujícími látkami, pro něž jsou stanoveny imisní limity. Pro oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší jsou orgány kraje a obce povinny vypracovat nebo aktualizovat programy ke zlepšení kvality ovzduší pro znečišťující látky, u kterých jsou překračovány imisní limity a meze tolerance. Jako nejmenší územní jednotka, pro kterou je oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší vymezena, byla v letech 2000 – 2003 zvolena území jednotlivých obcí, od roku 2004 jsou to však území stavebních úřadů. V této souvislosti je také od roku 2004 pro účely vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší z Jihomoravského kraje vyčleněno území statutárního města Brna, které je tak sledováno jako samostatná aglomerace. Členění České republiky na ostatní aglomerace a zóny je obsahem Věstníku MŽP č. 11/2005. Uvedené informace se týkají překračování přípustných úrovní znečištění ovzduší pro ochranu zdraví lidí.		

Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší v %

	Česká republika	kraje/zóna/aglomerace														
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Brno	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2001	5,1	53,7	1,3	-	2,0	0,1	6,1	8,8	0,7	0,1	0,1	-	2,0	6,1	4,4	38,7
2002	8,2	81,3	3,7	0,0	0,4	5,0	20,2	6,7	1,0	-	0,1	-	7,7	9,5	3,6	53,2
2003	11,9	90,3	9,9	1,1	1,5	6,5	42,7	5,4	1,8	4,8	1,2	-	9,0	20,9	12,0	43,5
2004	4,2	62,3	1,5	0,2	0,9	0,1	10,0	1,5	1,3	-	-	10,0	0,4	6,5	5,8	26,2
2005	35,8	99,0	51,5	0,6	1,2	4,0	62,6	43,0	49,8	31,6	5,7	78,0	65,4	49,2	70,7	50,5

Emise oxidů dusíku

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) v t/km ²		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český hydrometeorologický ústav		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Emise je děj, při kterém jsou vnášeny cizorodé látky různého skupenství do ovzduší. Zároveň se však emise rozumí i množství těchto látek vypouštěných do ovzduší. Data pochází z databáze REZZO, která eviduje zdroje znečištění, přičemž REZZO 1-3 jsou stacionární zdroje (REZZO 1 – velké zdroje, REZZO 2 – střední zdroje, REZZO 3 – malé zdroje) a REZZO 4 jsou mobilní zdroje. Databáze REZZO tvoří součást Informačního systému kvality ovzduší (ISKO), který spravuje ČHMÚ. Významným zdrojem oxidů dusíku (více než 50 %) jsou motorová vozidla. Data v časové řadě od r. 2000 byla koncem roku 2007 zpětně přepočítána na základě aktualizované bilance spotřeby pohonných hmot v souvislosti s přerozdělením spotřeby motorové nafty mezi dopravní prostředky a ostatní nesilniční mobilní zdroje. Data za rok 2006 jsou předběžná.		

Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) v t/km²

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	3,71	26,87	3,50	1,56	1,83	3,46	12,44	2,22	2,41	4,84	1,76	2,84	2,75	2,64	6,48
2001	3,82	26,97	3,66	1,54	1,91	3,38	13,55	2,16	2,44	4,91	1,85	2,92	2,83	2,61	6,33
2002	3,65	23,89	3,46	1,50	1,84	3,27	13,42	2,06	2,34	4,67	1,83	2,70	2,60	2,37	5,96
2003	3,65	23,80	3,63	1,48	1,90	3,38	13,37	1,84	2,37	4,40	1,92	2,75	2,53	2,35	5,85
2004	3,66	23,55	3,83	1,48	1,97	3,35	13,12	1,78	2,12	4,40	2,00	2,74	2,45	2,33	5,96
2005	3,69	22,66	3,93	1,45	2,04	3,13	13,08	1,78	2,14	4,14	2,27	2,80	2,41	2,31	6,27
2006	3,59	20,78	3,65	1,36	2,01	4,01	13,24	1,62	2,01	4,07	2,11	2,65	2,32	2,16	5,93

Emise oxidu siřičitého

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Emise oxidu siřičitého (REZZO 1-3) v t/km ²		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Český hydrometeorologický ústav		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Oxid siřičitý vzniká jako vedlejší produkt zejména při spalování méně kvalitního hnědého uhlí, které obsahuje jak volnou síru, tak některé sirníky, zejména pyrit. Zákon o ochraně ovzduší proto vyžaduje odsiřování kouře u elektráren, které používají toto palivo. Oxid siřičitý se dostává do vzduchu i při spalování méně kvalitních benzinů nebo nafty, obsahujících siřné sloučeniny (zejména thiofen), v automobilových motorech. Oxid siřičitý negativně působí na lidské zdraví a značně toxický je i pro rostliny, neboť reaguje s chlorofylem a narušuje tak fotosyntézu. V ovzduší pozvolna oxiduje vzdušným kyslíkem za přítomnosti vody na kyselinu sírovou, která je spolu s kyselinou siřičitou příčinou kyselých dešťů.		

Emise oxidu siřičitého (REZZO 1-3) v t/km²

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Česká republika	16,10	13,74	11,89	8,76	5,48	3,32	3,26	3,09	2,92	2,86	2,82	2,75
Hl. m. Praha	61,12	49,83	31,25	21,27	11,44	7,24	5,88	6,06	3,96	3,82	4,87	4,79
Středočeský	13,18	12,21	12,67	14,19	9,32	2,58	2,55	2,65	2,47	2,37	2,31	2,25
Jihočeský	3,82	2,48	2,49	2,10	1,42	1,44	1,26	1,24	1,14	1,13	1,16	1,09
Plzeňský	5,08	3,55	3,23	2,50	2,07	1,87	1,61	1,74	1,56	1,53	1,55	1,54
Karlovarský	17,01	12,37	14,47	10,63	6,39	6,29	6,64	6,56	5,21	4,83	5,18	4,96
Ústecký	111,98	102,17	79,79	41,37	26,36	15,61	16,73	13,73	15,11	13,60	13,42	13,49
Liberecký	7,13	5,07	4,09	2,91	2,44	2,86	2,33	2,03	1,48	1,42	1,30	1,17
Královéhradecký	7,76	5,07	2,65	3,58	2,74	2,41	2,11	2,00	1,55	1,79	1,93	1,69
Pardubický	21,09	20,44	19,64	18,90	8,16	3,78	4,19	4,66	4,06	4,73	3,67	3,45
Vysočina	3,05	1,58	1,57	1,26	0,98	0,95	0,76	0,78	0,61	0,61	0,56	0,48
Jihomoravský	5,61	3,83	3,50	2,30	0,66	0,59	0,47	0,52	0,50	0,55	0,58	0,58
Olomoucký	5,90	3,98	3,74	3,14	2,56	1,76	1,56	1,40	1,18	1,22	1,39	1,35
Zlínský	6,61	4,24	4,46	4,03	2,64	2,06	2,11	2,08	1,77	1,95	2,24	1,84
Moravskoslezský	16,40	14,16	13,11	10,69	7,05	5,65	5,19	5,32	5,21	5,35	5,18	5,42

Produkce podnikového odpadu

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Produkce podnikového odpadu v kg na tis. Kč HDP		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Odpadem je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit a která přísluší do některé ze skupin odpadů uvedených v Příloze č. 1 k zákonu č. 185/2001 Sb., o odpadech. Data o odpadech jsou získávána zpracováním ročního statistického výkazu u vybraných ekonomických subjektů podle sídla podniku. Podle převažující činnosti jsou šetřeny ekonomické subjekty s 20 a více zaměstnanci zařazené do odvětví OKEČ – oddílů 01, 02, 10-36, 40-41, 45, 502, 505, 52, 55, 601-602, 61, 62, 642, 747, 7481, 851-852, 9211 a 93. U vybraných OKEČ – 37 (zpracování druhotných surovin), 5155 (velkoobchod s chemickými výrobky) a 5157 (velkoobchod s odpadem a šrotem) jsou zahrnuty jednotky s 5 a více zaměstnanci, a u OKEČ 90 (nakládání s odpady) všechny jednotky bez ohledu na počet zaměstnanců. Data jsou ve srovnatelné časové řadě od roku 2002 (po změně zákona o odpadech). K přepočtu byl použit HDP ve srovnatelných cenách.		

Produkce podnikového odpadu v kg na tis. Kč HDP

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2002	10,9	16,6	9,8	6,2	8,6	11,3	15,1	3,6	4,6	3,6	5,9	13,1	3,9	5,3	15,0
2003	10,6	13,6	5,7	6,7	17,2	12,4	12,1	3,7	5,6	5,5	6,5	14,0	9,8	5,4	14,8
2004	10,7	13,6	5,5	5,6	16,8	12,3	9,3	4,9	5,8	4,5	8,9	13,0	9,4	5,6	19,1
2005	8,3	9,7	5,8	5,1	15,0	11,4	9,0	5,5	4,2	3,3	5,7	12,0	4,6	5,2	10,3
2006	7,6	7,9	5,6	5,1	13,2	7,4	9,4	3,1	2,7	3,7	6,1	9,3	4,9	5,6	13,6

Produkce komunálního odpadu

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Produkce komunálního odpadu v kg na 1 obyvatele		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Komunálním odpadem se rozumí veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob a je zařazen do skupiny 20 Katalogu odpadů stanoveného vyhláškou Ministerstva životního prostředí, s výjimkou odpadů vznikajících u právnických nebo fyzických osob oprávněných k podnikání. V šetření ČSÚ, které probíhá u vybraných obcí, je za komunální odpad považován veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob a jemu podobné odpady ze živností, úřadů apod., včetně odděleně sbíraných složek těchto odpadů. Data jsou dopočtena od roku 2001; od roku 2003 došlo ke změně metodiky (k výkazu byla zavedena příloha pro obce).		

Produkce komunálního odpadu v kg na obyvatele

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2001	273,9	233,1	337,1	264,3	240,2	293,7	319,6	216,1	270,7	207,2	266,2	282,3	278,6	323,0	257,9
2002	278,9	345,7	351,7	303,4	237,6	273,7	327,0	304,7	259,2	275,1	275,1	238,3	255,4	291,3	174,2
2003	280,0	265,1	325,9	308,2	237,6	296,3	315,4	288,3	257,2	267,1	268,3	280,3	261,7	282,6	255,1
2004	278,4	264,2	310,5	319,5	241,9	297,7	313,7	284,2	238,9	269,5	270,6	271,3	266,3	285,5	261,3
2005	288,6	271,5	348,9	281,2	285,0	290,2	316,0	276,4	281,7	270,1	265,5	263,5	275,1	271,1	298,2
2006	296,0	279,5	343,2	289,4	305,7	302,4	319,2	277,1	279,2	291,3	304,9	283,2	282,9	288,2	287,4

Investiční výdaje na ochranu životního prostředí ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v Kč na obyvatele		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výdaje na ochranu životního prostředí v České republice		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Výdaje na ochranu životního prostředí představují výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku a neinvestiční náklady, které se vztahují k aktivitám na ochranu životního prostředí. Do výdajů na pořízení dlouhodobého hmotného majetku na ochranu životního prostředí se zahrnují samostatné movité věci a soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením s dobou použitelnosti delší než jeden rok a v ocenění stanoveném účetní jednotkou, povinně však od částky stanovené zákonem o daních z příjmů pro tento majetek (od roku 2001 je stanovena částka 40 000 Kč). Data jsou získávána z ročních statistických výkazů rozasílaných vybraným ekonomickým subjektům a organizačním složkám státu, územním samosprávným celkům, příspěvkovým organizacím a podobným vládním institucím. V roce 2002 došlo ke změnám způsobu zjišťování, které byly způsobeny změnou klasifikace programového zaměření a finančních zdrojů (z důvodu srovnatelnosti s CEPA 2000). Od roku 2003 se pak navíc zjišťují neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí a ekonomické přínosy z aktivit na ochranu ŽP.		

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v Kč na obyvatele (běžné ceny)

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
1999	2 816	1 654	6 371	1 287	3 207	1 243	3 732	1 443	1 743	2 522	3 871	1 939	2 617	1 737	3 182
2000	2 083	2 276	2 805	1 311	1 469	2 617	3 842	1 313	1 146	1 564	3 878	1 125	1 838	1 316	2 143
2001	1 946	2 680	2 748	1 426	1 657	3 412	2 908	1 354	1 090	1 709	2 134	1 133	2 209	2 001	1 122
2002	1 462	635	1 931	1 497	767	2 141	2 415	1 157	1 313	1 107	1 468	2 019	1 642	1 356	1 077
2003	1 900	1 697	2 604	1 206	1 221	1 845	2 562	1 465	1 190	1 444	1 471	3 677	1 736	1 268	1 278
2004	1 980	1 209	2 798	1 563	1 495	967	2 978	1 175	1 419	2 403	1 876	2 514	3 009	1 327	1 658
2005	1 783	1 525	2 772	1 018	1 265	2 096	1 858	1 070	1 602	2 202	1 911	2 230	1 494	1 321	1 667
2006	2 189	2 478	4 619	1 033	1 842	1 740	2 270	917	1 771	2 866	2 510	1 852	1 180	1 355	1 866

*) střední stav obyvatele

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí na mil. Kč HDP kraje podle kraje sídla investora		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	neobsažen		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výdaje na ochranu životního prostředí v České republice		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí zahrnují mzdové náklady, platby nájemného, energie a ostatní materiál a platby za služby, u kterých je hlavním účelem prevence, snížení, úprava nebo eliminace znečišťujících látek a znečištění nebo jakékoliv další degradace životního prostředí a jsou výsledkem provozních aktivit podniku. Neinvestiční náklady se sledují od roku 2003. Data o neinvestičních nákladech jsou zjištěna z výkazu ŽP 1-01.		

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí v Kč na 1 mil. Kč HDP kraje podle kraje sídla investora, (běžné ceny)

	ČR	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	8 760	6 237	8 563	6 583	8 634	8 122	14 994	24 078	9 728	5 627	5 352	7 440	7 118	7 456	12 330
2004	11 637	11 544	9 054	7 020	9 011	9 115	30 955	19 202	18 602	8 043	4 085	9 784	7 457	8 242	10 591
2005	10 626	10 494	10 528	7 488	9 628	10 845	23 333	18 007	8 609	9 362	4 141	9 553	7 495	8 214	10 221
2006	12 681	14 430	9 888	9 634	9 716	15 329	14 065	20 844	10 102	19 540	6 167	13 357	6 538	13 461	13 048

3. Vybrané oblasti UR ve Středočeském kraji

Kapitola je strukturována v návaznosti na pilíře uvedené v předchozích kapitolách, které byly věnovány České republice a porovnání jednotlivých krajů prostřednictvím indikátorů uvedených ve strategických dokumentech pro posouzení udržitelného rozvoje v ČR. Příslušné analytické kapitoly jednotlivých pilířů, ekonomického, sociálního a environmentálního, se věnují dosavadnímu vývoji vybraných indikátorů v kraji. Soubory těchto vybraných indikátorů tak představují konkrétní příklad jednoho z možných pohledů na situaci ve Středočeském kraji a jeho udržitelný rozvoj.

Cílem této kapitoly nebylo provést hloubkovou analýzu všech uvedených indikátorů v jednotlivých pilířích, ale přehledně zachytit vývojové trendy zvolených indikátorů, zmapovat zdrojové možnosti ČSÚ, navrhnout alternativní doplňkové indikátory a případně nastínit hlavní důvody probíhajících procesů.

Vzhledem k tomu, že Středočeský kraj zatím nemá uceleně zpracovanou a oficiálně schválenou strategii udržitelného rozvoje svého území, vycházeli jsme při výběru indikátorů v jednotlivých pilířích z rozvojových záměrů kraje uvedených v „Programu rozvoje územního obvodu Středočeského kraje“ (dále PRK), který byl schválen v září roku 2006 a také z možností Českého statistického úřadu v oblasti získání potřebných srovnatelných a relevantních dat.

Úvod této kapitoly jsme věnovali tzv. titulkovým indikátorům, neboť se jedná o soubor indikátorů ze všech pilířů. Následující tabulka nabízí přehled zařazených titulkových indikátorů a jejich současnou dostupnost na regionální úrovni.

Tab. 3 Přehled titulkových indikátorů

Pracovní kód ČSÚ	Indikátor	Měrná jednotka	Dostupnost ČSÚ v současnosti
T_1	Hrubý domácí produkt na obyvatele	PPS*	Ano
T_2	Počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel		Ano
T_3	Přepravní výkony ve veřejné dopravě	oskm**	Ne
T_4	Obecná míra nezaměstnanosti	%	Ano
T_5	Očekávaná délka života při narození	rok	Ano
T_6	Podíl obyvatel s VŠ vzděláním	%	Ano
T_7	Incidence alergických onemocnění na 1 000 obyvatel		Ne + Alternativa
T_8	Počet zjištěných trestných činů na 1 000 obyvatel		Ano
T_9	Počet bytů na 1 000 obyvatel		Ano
T_10	Podíl venkovského obyvatelstva	%	Ano
T_11	Podíl pořízených investic na ochranu životního prostředí na HDP - podle sídla podniku	%	Ano + Alternativa
T_12	Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou životního prostředí na celkové rozloze kraje	%	Ano + Alternativa
T_13	Podíl rozlohy zvláště chráněných území na celkové rozloze kraje	%	Ano
T_14	Produkce průmyslových odpadů na jednotku HDP	kg/1 000 jednotek HDP v PPS**	Ano
T_15	Zornění zemědělské půdy	%	Ano
T_16	Lesnatost	%	Ano
T_17	Účast občanů v komunálních volbách	%	Ano
T_18	Počet nevládních neziskových organizací na 1 000 obyvatel		
T_19	Podíl obcí se zpracovanou environmentální politikou (%)	%	Ne
Alternativa			
alt_T_7	Léčení pacienti alergických onemocnění na 1 000 obyvatel		Ano
alt_T_10	Podíl venkovského obyvatelstva	%	Ano
alt_T_11	Podíl pořízených investic na ochranu životního prostředí na HDP - podle místa realizace	%	Ano

* PPS - Purchasing Power Standard - standard (parity) kupní síly, průměrná kupní síla 1 PPS odpovídá průměru kupní síly 1 Euro v zemích EU

** oskm - osobokilometr

Titulkové indikátory „jdou napříč“ více oblastmi (pilíři) i prioritami a nemají za úkol měřit pokrok v rámci jednotlivých priorit. Mají spíše funkci komunikační a slouží k prezentaci výsledků rozvoje kraje, a to hlavně z pohledu jeho udržitelnosti. Jedná se o základní ukazatele, které jsou všeobecně známé, srozumitelné nebo jednoduše vysvětlitelné, a tudíž dobře pochopitelné pro odbornou i laickou veřejnost. V mnoha případech jsou obdobou indikátorů, které jsou začleněny do jednotlivých sad indikátorů v rámci pilířů (např. titulkový

indikátor HDP na obyvatele v paritě kupní síly je pouze jiným vyjádřením indikátoru HDP na obyvatele v Kč z ekonomického pilíře). Pro tyto indikátory nejsou stanoveny cílové hodnoty.

Titulkové indikátory, jak již bylo dříve řečeno, nemají přímou vazbu na jednotlivé priority či strategické cíle. Smyslem jejich výběru je především jejich srozumitelnost pro média, politiky a veřejnost, jasný vztah ke všem rozměrům udržitelného rozvoje, vypovídací schopnost za všechny oblasti udržitelného rozvoje, možnost popisu trendu a srovnání na národní i regionální úrovni. Jejich počet proto není velký, aby byla zachována jednoduchost a jednoznačnost.

Pro tento účel lze použít sadu devatenácti titulkových indikátorů, která jde napříč všemi pilíři a v níž má každý indikátor nepřímý vztah alespoň ke dvěma prioritám. Z celé této sady nemá ČSÚ k dispozici pouze tři indikátory. U dvou z nich bohužel nelze nabídnout ani alternativní indikátor při zachování smyslu zařazení. Alternativou za třetí indikátor, incidenci alergických onemocnění, lze navrhnout ukazatel dostupný z materiálů Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky (ÚZIS). Alternativa je navrhována i v případech, kdy nejsou indikátory jasně definovány a ČSÚ může nabídnout více ukazatelů s obdobným názvem. V některých případech lze rovněž nabídnout doplňkové indikátory, které mohou problematiku detailněji přiblížit. Vždy se ovšem může jednat maximálně o jeden či dva ukazatele, aby uživatel nebyl zahlcen dlouhými seznamy možných ukazatelů, které ČSÚ může poskytnout.

Další části kapitoly jsou věnovány jednotlivým oblastem (pilířům). Údaje za jednotlivé pilíře byly dále rozpracovány do vybraných ukazatelů v dostupném územním členění. Jejich přehled najdete v úvodu každé podkapitoly. U některých ukazatelů jsou data k dispozici kromě kraje i podle okresů, v některých případech i za správní obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP). Ukazatele, které jsou dostupné jen do úrovně krajů, jsme se podle možnosti snažili zobrazit ve struktuře či prostoru. Pokud není u tabulek a grafů uveden zdroj dat, jsou zdrojem data ČSÚ.

3.1. Ekonomická oblast

Tab. 3.1.1 Přehled vybraných ukazatelů za ekonomickou oblast

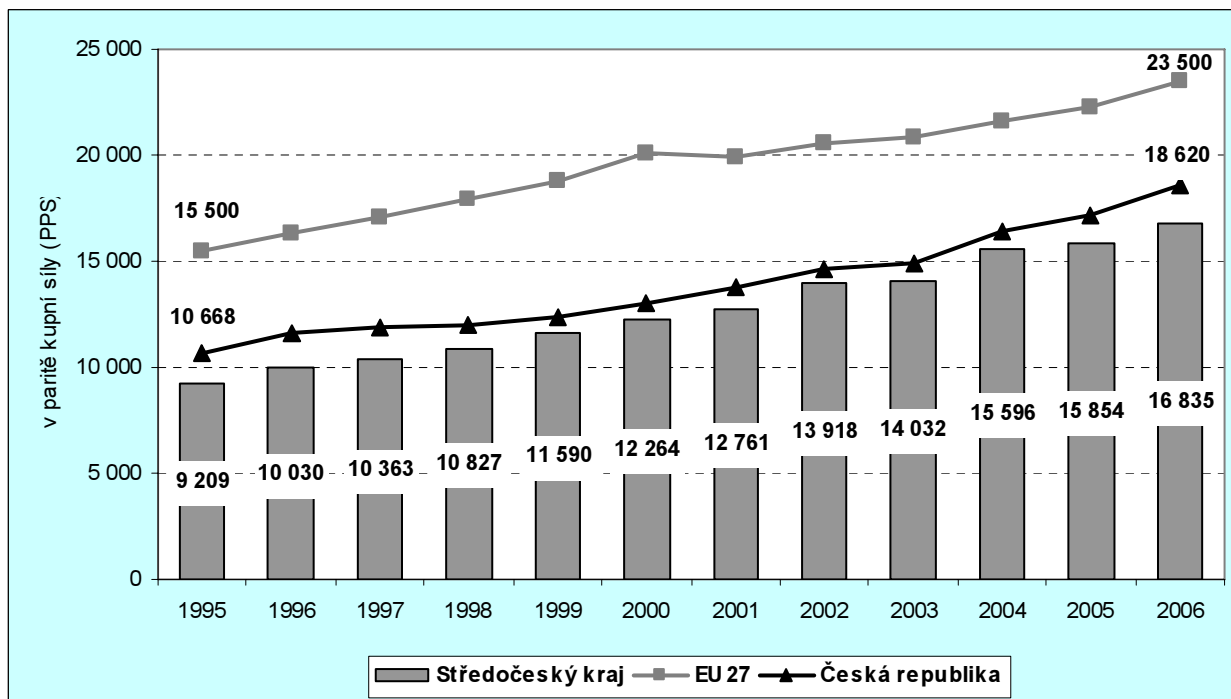
Kód ukazatele	Název ukazatele	Druhá specifikace	Vazba na strategické dokumenty kraje	Územní dostupnost (nejnižší)
3.1.1	Hrubý domácí produkt	v PPS, HDP na obyvatele	PRK	kraj
3.1.2	Malé a střední podnikání	podíl malých a středních podniků na celkovém počtu ekonomických subjektů	PRK	SO ORP, obec
3.1.3	Hustota dopravní infrastruktury	hustota silnic a dálnic, hustota železniční sítě	PRK	okres
3.1.4	Nákladní doprava	přeprava nákladu silniční, železniční a vnitrozemskou vodní dopravou	PRK	kraj
3.1.5	Osobní doprava	přeprava cestujících v rámci kraje veřejnou silniční a železniční dopravou	PRK	kraj
3.1.6	Výdaje na výzkum a vývoj	-	PRK	kraj
3.1.7	Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet lůžek na 1 000 obyvatel	PRK	obec

PRK - Program rozvoje územního obvodu Středočeského kraje

SO ORP – Správní obvody obcí s rozšířenou působností

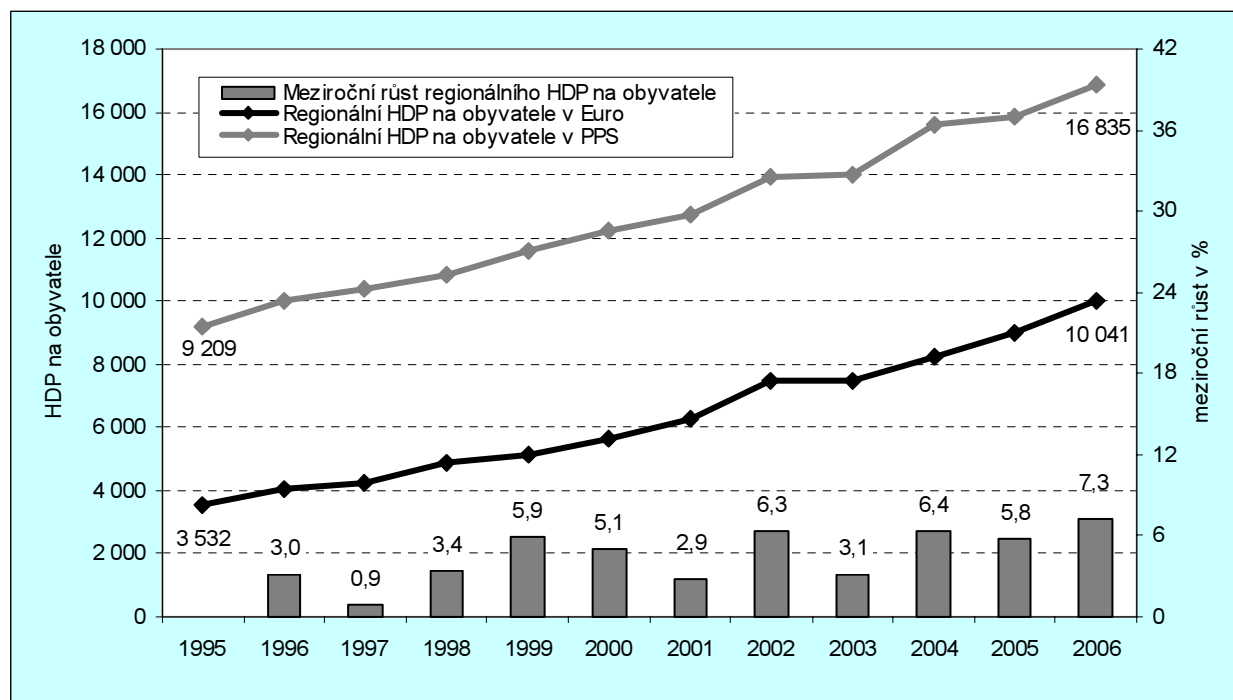
Hrubý domácí produkt je nejkomplexnějším ekonomickým ukazatelem, který Český statistický úřad poskytuje a právem mu náleží první místo v celé sadě titulkových indikátorů. Zahrnuje v sobě všechny oblasti ekonomického života společnosti a je obecně uznávaným ukazatelem ekonomické vyspělosti území. Na krajské úrovni se jedná o **regionální hrubý domácí produkt (RHDP)**, tedy hrubý domácí produkt České republiky rozdělený do jednotlivých regionů **podle místa jeho tvorby**. Se vstupem do Evropské unie se navíc jeho důležitost (na úrovni oblastí i krajů) zvýšila, protože se HDP stal jedním z klíčových nástrojů analýzy regionálních rozdílů v Evropské unii a kritériem podpory v rámci její regionální politiky.

Graf 1 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v letech 1995 – 2006
(v paritě kupní síly – dále jen PPS)

Hrubý domácí produkt na obyvatele v paritě kupní síly ve Středočeském kraji ve sledovaném období trvale rostl, i když v některých letech byl růst méně výrazný. Úroveň HDP na obyvatele ve Středočeském kraji v paritě kupní síly byla sice dlouhodobě pod úrovní průměru za ČR, ale v průběhu sledovaného období dosahovala hodnota HDP na obyvatele ve Středočeském kraji 86 – 95 % průměrného HDP na obyvatele v celé ČR. Při hodnocení je nezbytné upozornit na to, že když hodnota HDP na obyvatele vyjádřená v paritě kupní síly roste, neznamená to, že ekonomika skutečně roste, resp. že roste životní úroveň. Vyjádření v paritě kupní síly slouží především k mezinárodnímu porovnání zemí s různými měnami, které mají různou kupní sílu. Nelze z něj tedy vyvozovat meziroční reálný růst ekonomiky. HDP v paritě kupní síly je sice „porovnatelný geograficky“ (mezi jednotlivými zeměmi v daném roce), ale není tzv. „časově srovnatelný“ (jednotlivé roky mezi sebou – meziroční růst či pokles ekonomiky).

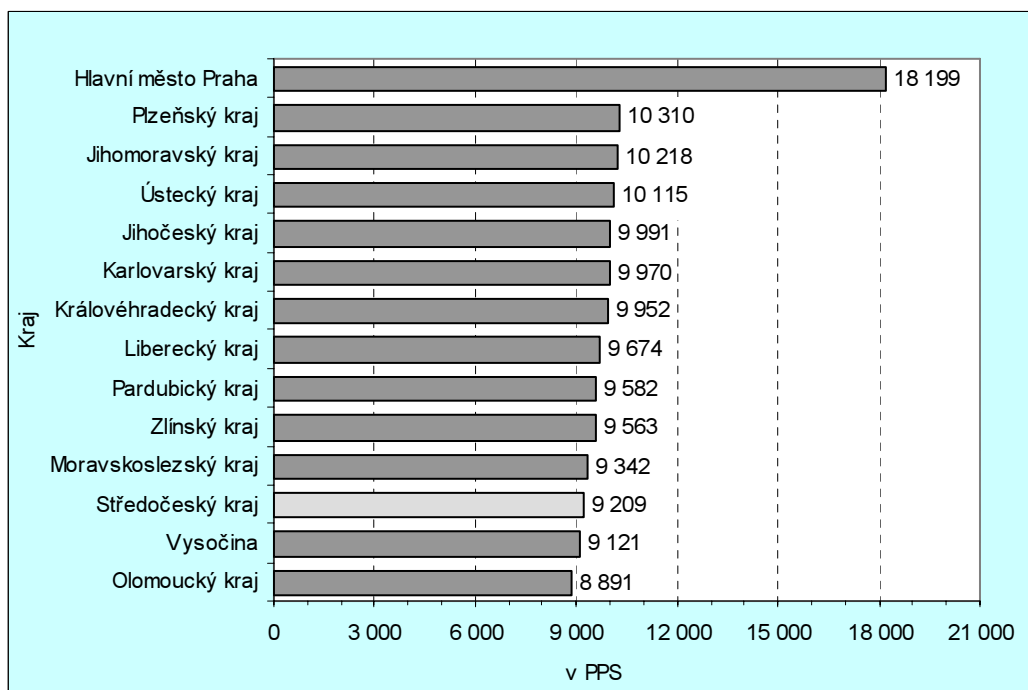
Graf 2 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele Středočeského kraje (v PPS a EUR) a jeho meziroční růst ve srovnatelných cenách (v %)

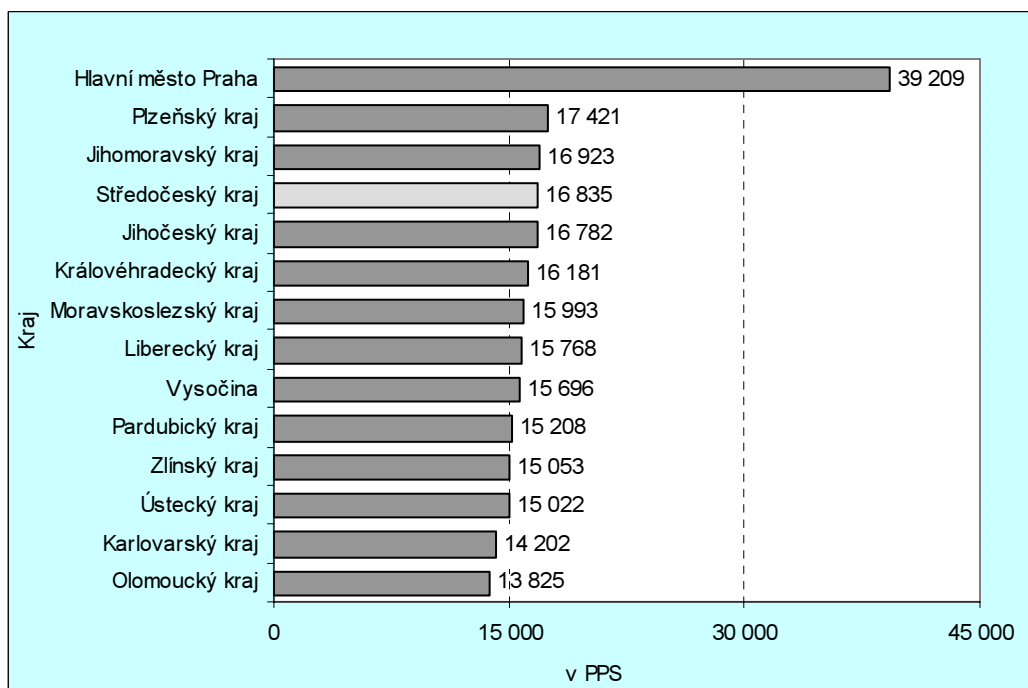
V průběhu celého sledovaného období nedošlo ani v jednom roce k meziročnímu poklesu HDP na obyvatele ve Středočeském kraji. Meziroční přírůstky, které jsou ovlivněné meziročním růstem objemu zboží a služeb a jejich cen i vývojem kurzu koruny vůči euru, se v průběhu sledovaného období pohybovaly v rozsahu 0,9 – 7,3 procentního bodu. V dlouhodobém trendu lze průměrný meziroční přírůstek vyjádřit hodnotou 4,5 %.

V důsledku relativně rychlejšího ekonomického růstu Středočeského kraje po roce 2000 se jeho pozice v porovnání s ostatními regiony postupně zlepšovala. Následující grafy zobrazují porovnání krajů v letech 1995 a 2006. Zatímco v roce 1995 patřil kraj mezi kraje s nejnižším hrubým domácím produktem na obyvatele (až 12. místo mezi všemi kraji v ČR), v roce 2006 patřila už Středočeskému kraji čtvrtá příčka v pomyslném žebříčku krajů, vyšší HDP na obyvatele dosahovalo pouze Hl. město Praha, Plzeňský a Jihomoravský kraj.

Graf 3 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v roce 1995 (v PPS)

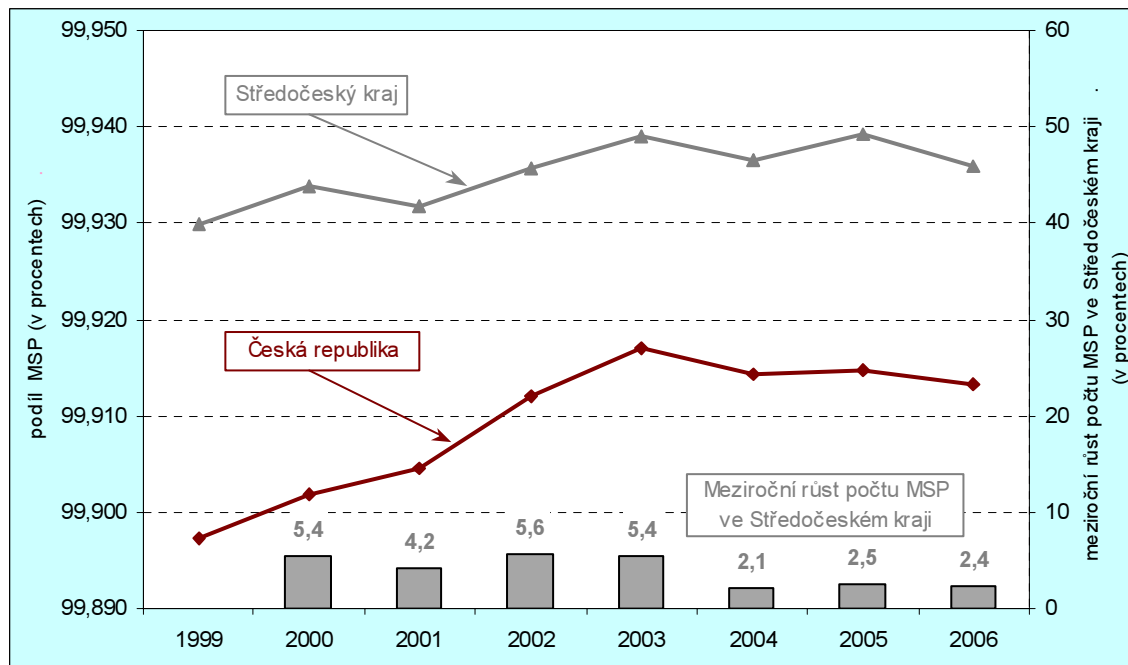

Graf 4 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v roce 2006 (v PPS)

Dalším indikátorem, na který je v programu rozvoje Středočeského kraje kladen velký důraz je **rozvoj malého a středního podnikání**. Malé a střední podniky (MSP) jsou definovány jako podniky do 249 zaměstnanců (blíže viz ekonomický pilíř v kapitole 2). Jejich význam je především v tom, že mohou rychleji reagovat na požadavky trhu a vytvářet pružnější prostor pro uplatnění zájemců na trhu práce. Pro ilustraci delšího časového vývoje a možných srovnání jak územních, tak i časových jsme několik dosažitelných ukazatelů zobrazili v grafickém vyjádření.

Graf 5 Podíl malých a středních podniků na celkovém počtu ekonomických subjektů k 31. 12. (v %)

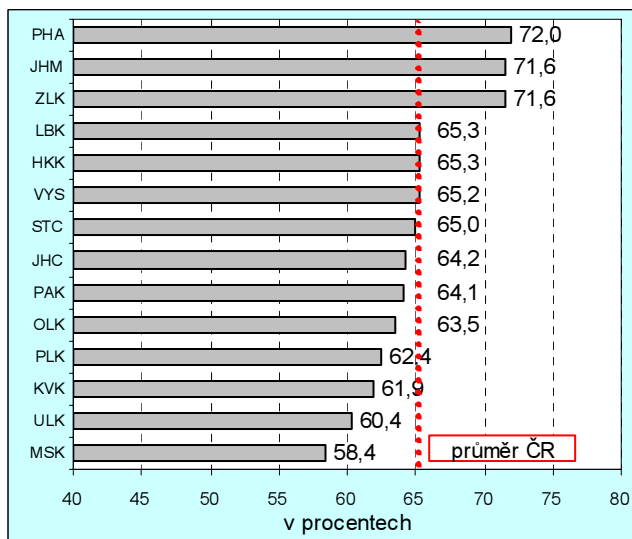
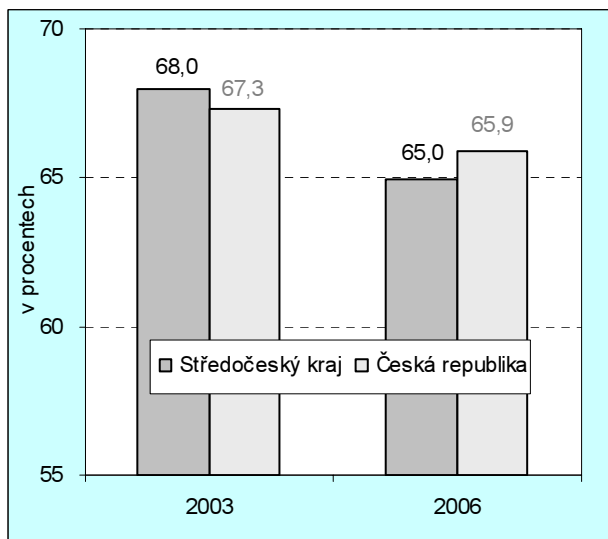

Jak ukazují jednotlivé grafy, tak vývoj malého a středního podnikání koresponduje s průměrnými hodnotami trendů v celé České republice. I v našem kraji se potvrzuje, že po poměrně rychlých přírůstcích podílu malých a středních podnikatelských subjektů do roku 2003 se vývoj výrazně zpomalil a podíl těchto subjektů začal mírně klesat, i když celkový počet všech podnikatelských subjektů ve Středočeském kraji i po roce 2003 nadále rostl.

Graf 6 Podíl malých a středních podniků na zaměstnanosti

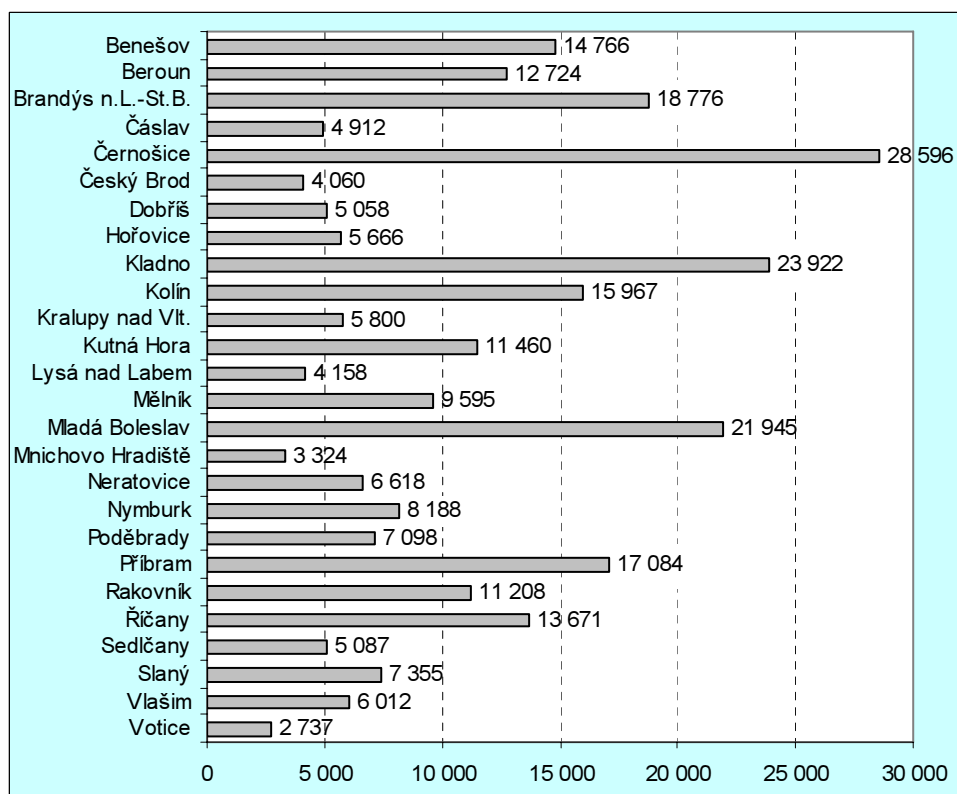
ve Středočeském kraji a ČR v letech 2003 a 2006

v krajích České republiky v roce 2006

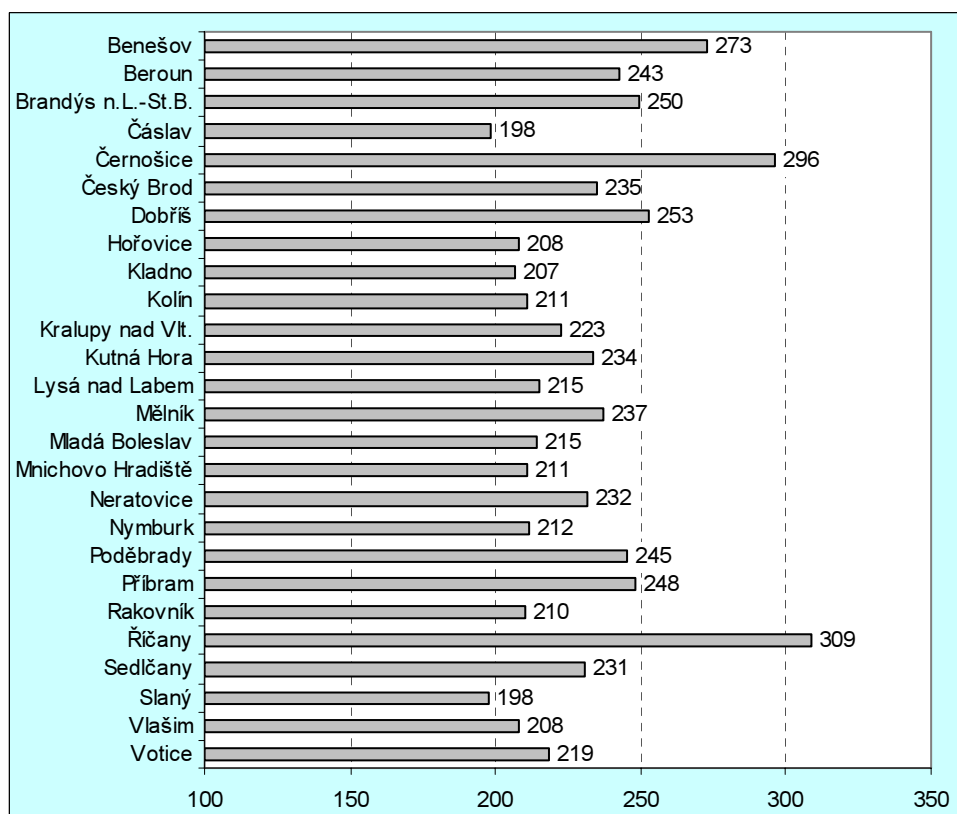

Pro zajímavost a ilustraci poměrně výrazných regionálních rozdílů ve Středočeském kraji uvádíme dále v grafickém vyjádření počty všech ekonomických subjektů zapsaných v registru za správní obvody všech šestadvaceti obcí s rozšířenou působností ve Středočeském kraji.

Graf 7 Celkový počet ekonomických subjektů v SO ORP k 31. 12. 2006

Graf 8 Celkový počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel v SO ORP k 31. 12. 2006

Jak absolutní porovnání, tak i relativní porovnání k počtu obyvatel v jednotlivých SO ORP opět ukazuje výrazně vyšší zastoupení ekonomických subjektů v regionech sousedících s Hl. městem Prahou oproti SO ORP v oblastech při vnějších hranicích kraje.

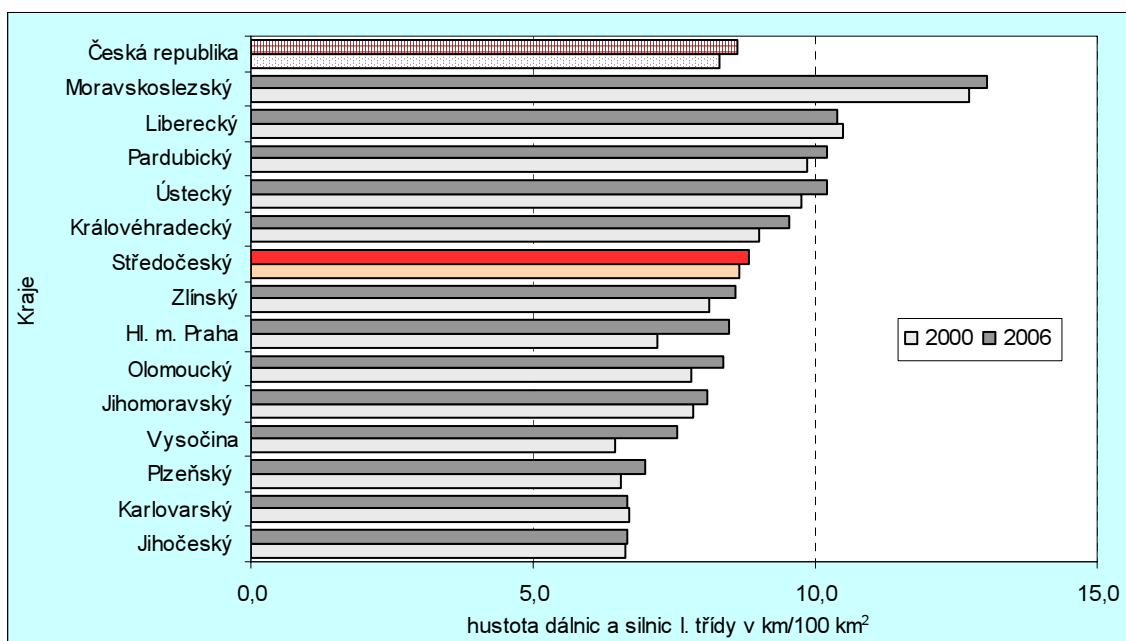
V Programu rozvoje územního obvodu Středočeského kraje je značná pozornost věnována **rozvoji dopravní infrastruktury** a řešení problémů v silniční i železniční dopravě. Středočeský kraj má kromě Prahy nejhustší, ale také nejpřetíženější dopravní síť v republice. Přes území kraje vedou do hlavního města historicky radiálně uspořádané hlavní železniční i silniční tranzitní sítě, chybí však propojení významných středočeských měst po kvalitním regionálním okruhu (aglomerační a krajský okruh).

Pro popsání obrazu situace jsme zvolili tři indikátory z této oblasti uvedené ve druhé kapitole se zvýrazněním postavení Středočeského kraje.

Prvním z ukazatelů v následujících grafech je **hustota dopravní infrastruktury**, kterou vyjadřuje hustota dálnic a silnic I. třídy (v km/100 km² příslušného území) a hustota železničních tratí (v km/100 km² příslušného území).

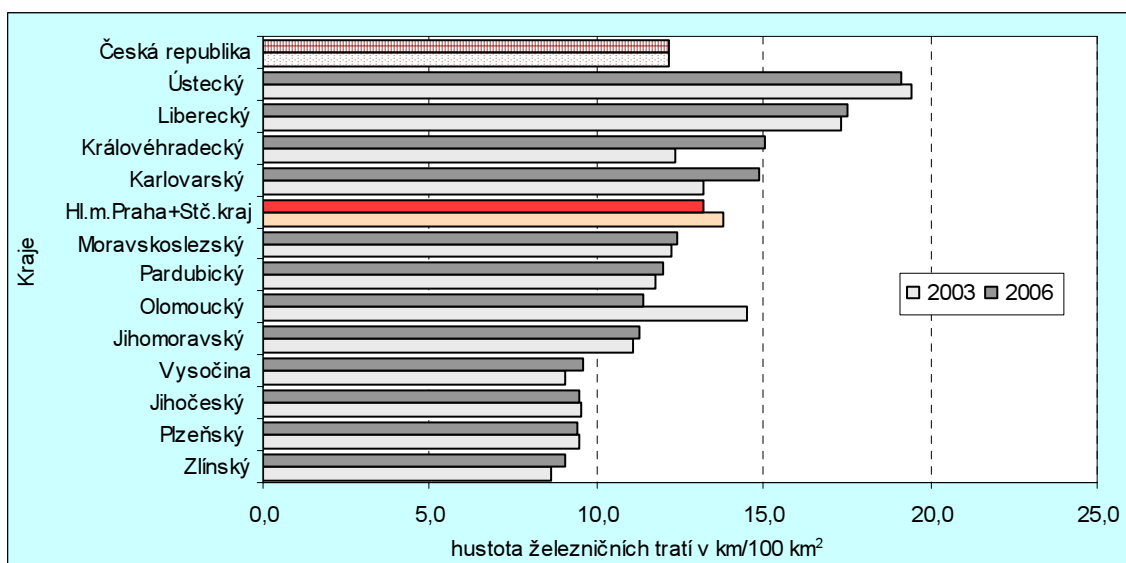
Graf 9 Hustota dálnic a silnic I. třídy (v km/100 km²)

(zdroj dat Min. dopravy ČR)

Graf 10 Hustota železničních tratí (v km/100 km²)

(zdroj dat Min. dopravy ČR)

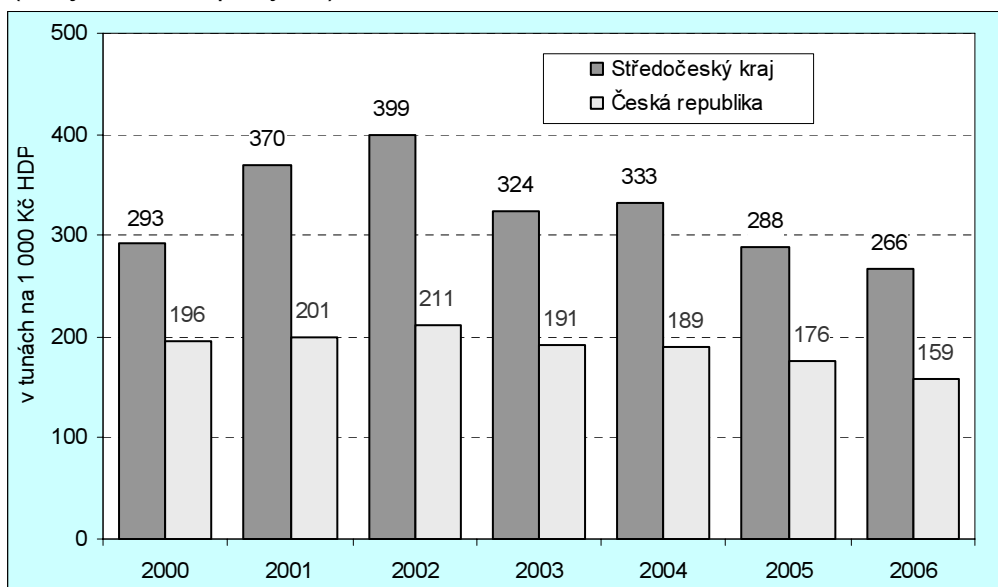
Hustotou silniční sítě zaujímal Středočeský kraj v roce 2006 šestou pozici mezi všemi kraji v České republice a proti roku 2000 se jeho pozice nezměnila, i když hustota silniční sítě na km² v kraji nepatrně vzrostla a byla v roce 2006 o 0,2 km vyšší než představoval průměr za celou Českou republiku.

Pro hustotu železničních tratí nejsou za rok 2006 k dispozici samostatné údaje za Hl.m.Prahu a Středočeský kraj, proto jsou data za oba dva srovnávané roky uvedena společně za oba regiony. Ze srovnání vyplývá, že i v hustotě železničních tratí zaujímal kraj v roce 2006 společně s Hl. m. Prahou páté až šesté místo mezi všemi kraji v republice s hustotou železničních tratí o 1,0 km vyšší než představoval průměr za ČR.

Ve Středočeském kraji je velká koncentrace hospodářské činnosti a poměrně vysoká hustota dopravní sítě, což spolu s velmi výhodnou polohou tvoří dobré podmínky pro vysoké výkony v nákladní dopravě. Přes Středočeský kraj i uvnitř kraje je realizován jeden z nejvyšších objemů přepravy nákladů ze všech krajů republiky.

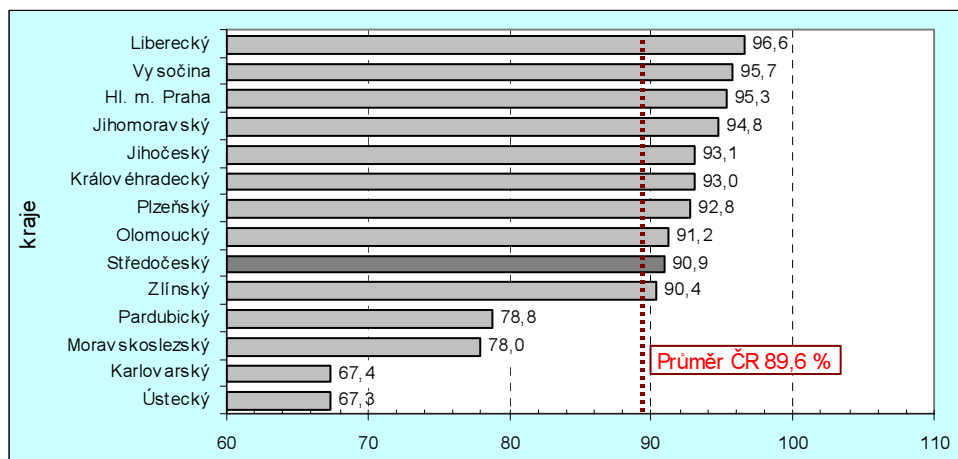
Dokazuje to i další použitý indikátor zobrazující **celkovou přepravu nákladů silniční, železniční a vnitrozemské vodní dopravy (bez tranzitu)** v kg na tis. Kč HDP. V tomto ukazateli Středočeský kraj poměrně výrazně překračoval průměrnou úroveň v celé České republice a mezi všemi ostatními kraji si trvale udržoval čtvrtou pozici za Ústeckým, Karlovarským a Olomouckým krajem.

Graf 11 Celková přeprava nákladů silniční, železniční a vnitrozemské vodní dopravy (bez tranzitu) v tunách na tis. Kč HDP (ve srovnatelných cenách)
(zdroj dat Min. dopravy ČR)

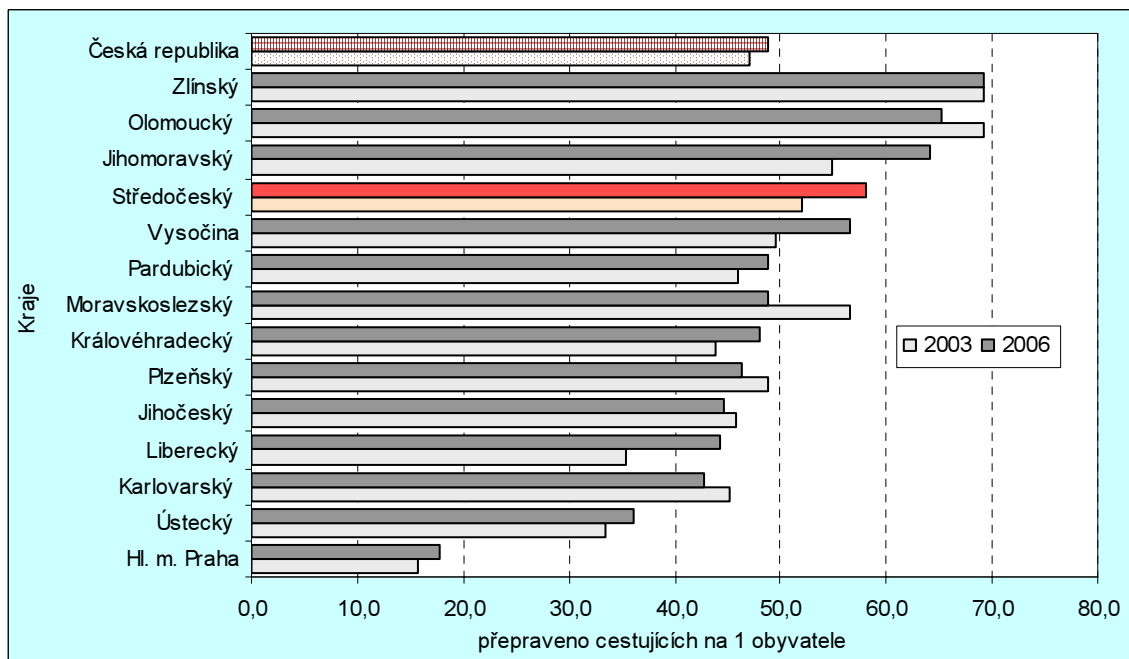
Na celkové přepravě nákladů ve Středočeském kraji se největší mírou podílí silniční přeprava. Její podíl vzrůstal z 89 % v roce 2000 až na 95 % v roce 2004. Poté mírně klesal až na 91 % v roce 2006. V průběhu sledovaného období byl podíl silniční přepravy na celkové přepravě nákladů ve Středočeském kraji o jeden až čtyři procentní body vyšší, než představoval průměr za celou Českou republiku.

Graf 12 Podíl silniční dopravy na celkové přepravě nákladu bez tranzitu (v %)
(zdroj dat Min. dopravy ČR)

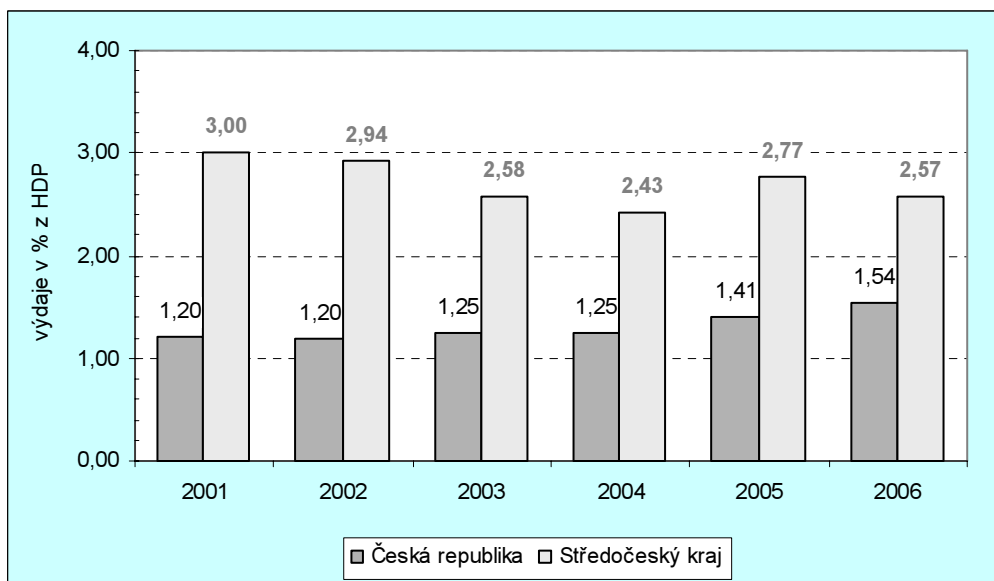
Veřejná přeprava osob má pro území Středočeského kraje mimořádný význam vzhledem ke značnému pohybu pracovních sil na území Středočeského kraje a zejména k vysoké vyjížděce zaměstnaných osob a studentů do Hlavního města Prahy. Opatření k rozvoji veřejné přepravy osob musí směřovat k zajištění kvalitní dopravní obslužnosti území, podmiňující konkurenceschopnost hromadné dopravy vůči dopravě individuální. Budovaný moderní integrovaný dopravní systém hromadné dopravy osob i pražská integrovaná doprava (PID) se rozvíjí postupně na území Hl. m. Prahy, okresů Praha-východ a Praha-západ a přilehlém území dalších okresů Středočeského kraje s rozhodujícími dopravními vztahy k Hl. m. Praze.

Graf 13 Přeprava cestujících v rámci kraje veřejnou silniční a železniční dopravou na obyvatele
(zdroj dat Min. dopravy ČR)

Velmi významný je i indikátor charakterizující **výdaje na vědu a výzkum** jejich podílem na HDP. Jak ukazuje následující graf, byl podíl výdajů na výzkum a vývoj k HDP v % ve Středočeském kraji výrazně vyšší, než představoval průměr za celou Českou republiku. I když v průběhu sledovaného období došlo ve Středočeském kraji k poklesu tohoto podílu, byl v roce 2006 podíl výdajů na výzkum a vývoj k HDP ve Středočeském kraji o více než jeden procentní bod vyšší než republikový průměr.

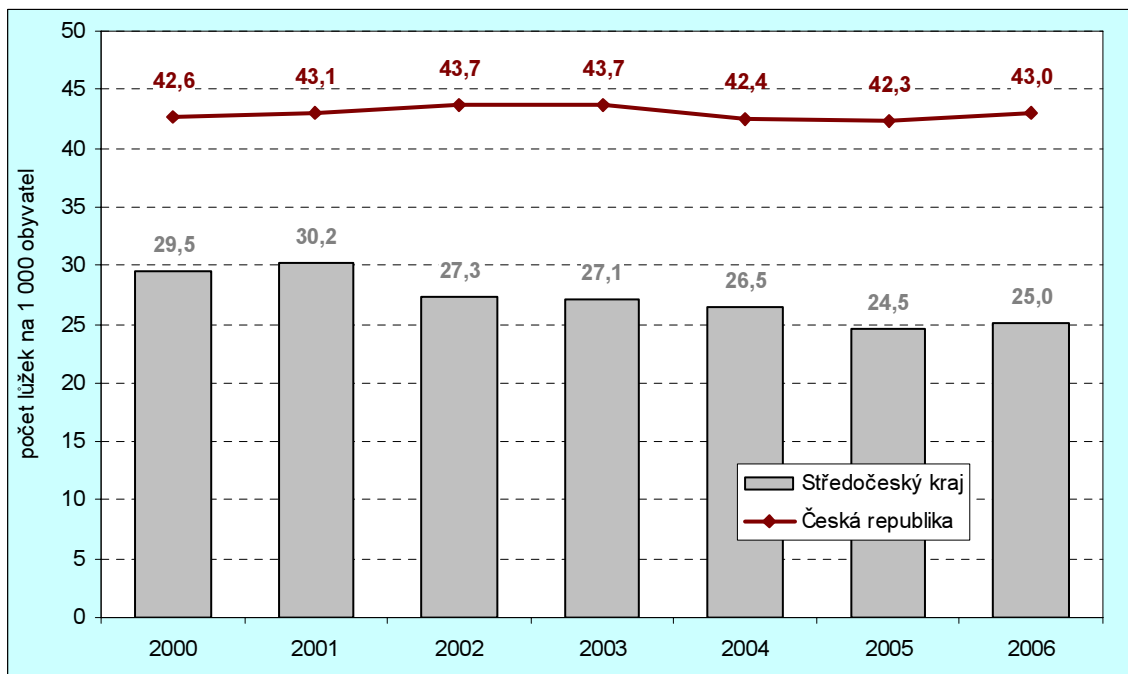
Graf 14 Výdaje na výzkum a vývoj k HDP v %

Výdaje na výzkum a vývoj dosáhly v roce 2006 ve Středočeském kraji 8,5 mld. Kč. Organizace výzkumu a vývoje ve Středočeském kraji se v roce 2006 podílely na výdajích na výzkum a vývoj v České republice více než 17 % a vynaložený objem prostředků byl po Hl. m. Praze druhý nejvyšší v ČR.

Velké množství významných historických památek a vcelku málo porušená příroda činí ze Středočeského kraje oblast atraktivní pro cestovní ruch. To byl také jeden z důvodů pro výběr indikátoru z této oblasti. Pro sledování a hodnocení byl zvolen **počet lůžek v ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel**.

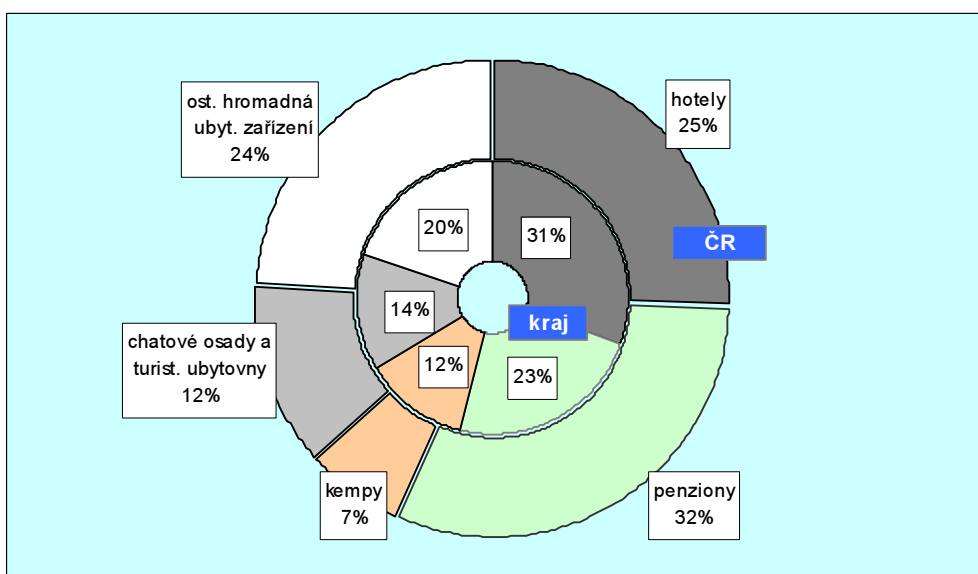
Graf 15 Počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel v letech 2000-2006

Jak je z výše uvedeného grafu patrné, celková kapacita ubytovacích zařízení se dlouhodobě pohybuje pod republikovým průměrem. Mezi jednotlivými regiony kraje však existují značné rozdíly, jak ukazuje graf č. 18 podílu počtu lůžek na 1 000 obyvatel za správní obvody obcí s rozšířenou působností na následující straně.

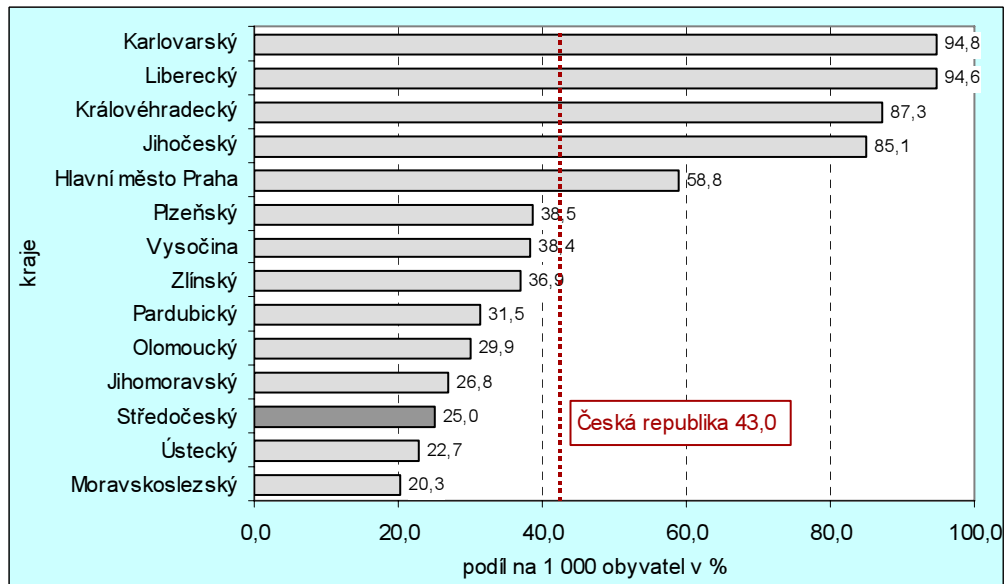
Atraktivita Středočeského kraje je poněkud zastíněna blízkostí Prahy. Ačkoliv je Středočeský kraj rozlohou největším regionem České republiky, řadí se mezi všemi kraji až na 5. místo v počtu ubytovacích zařízení a na 6. místo v počtu lůžek v nich.

Graf 16 Struktura hromadných ubytovacích zařízení k 31. 12. 2006

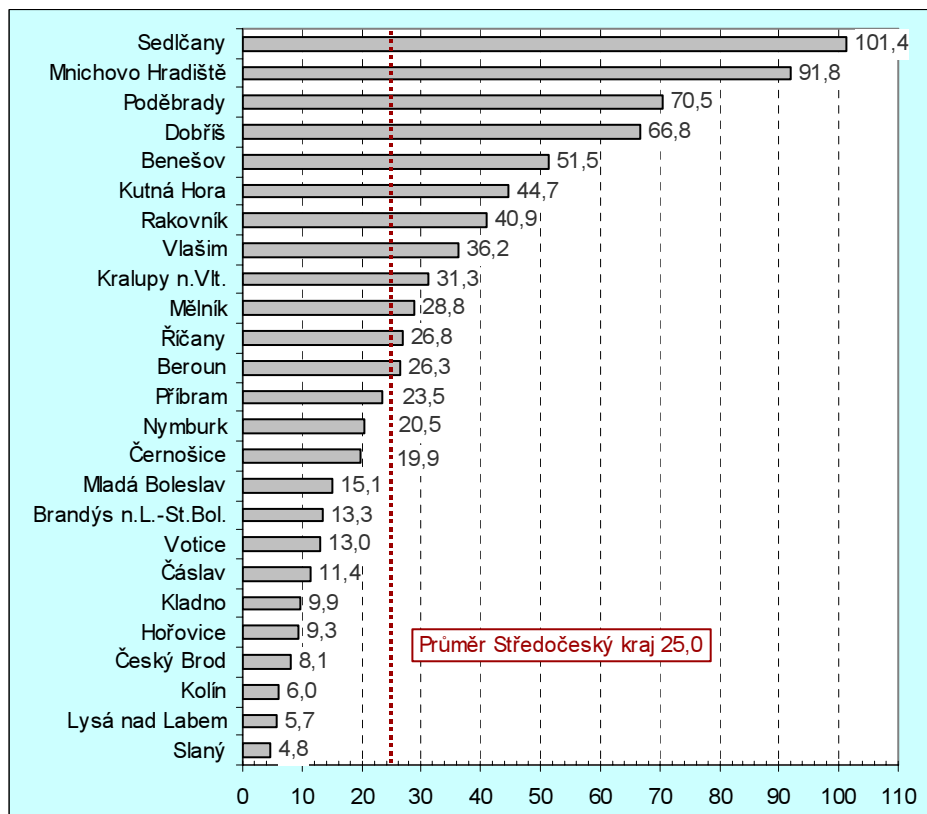

Převažující typ cestovního ruchu se promítá i do struktury hromadných ubytovacích zařízení (viz graf č. 16). Oproti průměru za celou republiku je ve Středočeském kraji nižší podíl hotelů a pensionů, zejména čtyř až pěti-hvězdičkových hotelů, které jsou typické pro velká města či lázeňské oblasti. Zachovalá příroda a atraktivní přírodní útvary v chráněných oblastech i mimo ně přitahují turisty dávající přednost levnějšímu ubytování v kempech či chatových osadách a turistických ubytovnách. V těchto typech ubytovacích zařízení se ve Středočeském kraji nachází 26 procent všech lůžek sloužících pro návštěvníky, v celé ČR je jejich podíl přes 20 %.

Graf 17 Podíl lůžek v ubytovacích zařízeních v krajích na 1 000 obyvatel v roce 2006

Graf 18 Podíl lůžek v ubytovacích zařízeních v SO ORP na 1 000 obyvatel v roce 2006

3.2. Sociální oblast

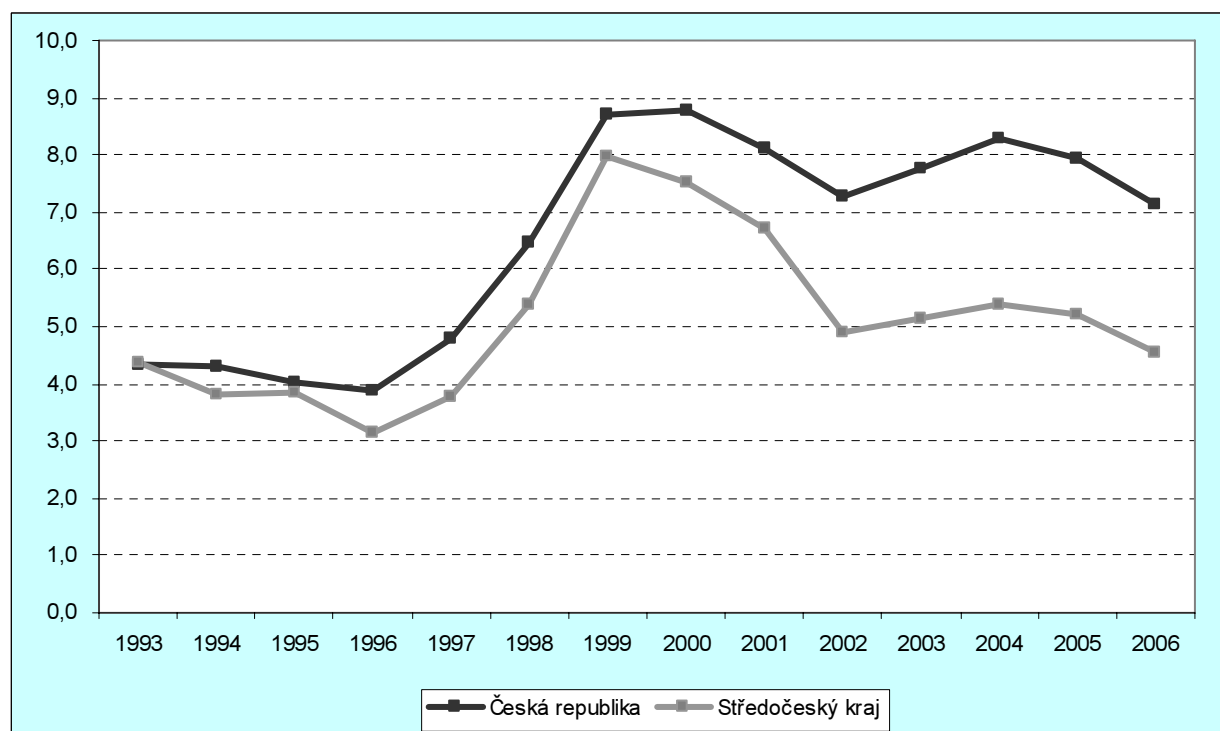
Pro zhodnocení sociálního vývoje společnosti byly, obdobně jako v předchozí kapitole vybrány indikátory, kterými lze vyhodnotit lidský a sociální kapitál společnosti, který je důležitým faktorem nejen ekonomického vývoje, ale i podstatným zdrojem pro udržitelný rozvoj regionu.

Tab. 3.2.1 Přehled vybraných ukazatelů za sociální oblast

Kód ukazatele	Název ukazatele	Druhová specifikace	Vazba na strategické dokumenty kraje	Územní dostupnost (nejnižší)
3.2.1	Obecná míra nezaměstnanosti	muži, ženy	PRK	kraj
3.2.2	Míra registrované nezaměstnanosti	muži, ženy	PRK	SO ORP, obec
3.2.3	Míra nezaměstnanosti podle věku a vzdělání	vybrané věkové skupiny, typ dosazeného vzdělání	PRK	okres
3.2.4	Zaměstnanost žen	-	PRK	kraj
3.2.5	Míra zaměstnanosti starších pracovníků	věk 54 - 65 let		kraj
3.2.6	Podíl obyvatel s VŠ vzděláním	-	PRK	kraj
3.2.7	Přístup k internetu	připojení doma, forma připojení		kraj
3.2.8	Výdaje na kulturu z veř. rozpočtů	-	PRK	kraj
3.2.9	Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel	celkem, násilné a mravnostní, majetkové, hospodářské		okres
3.2.10	Průměrná délka soudního řízení ve dnech	trestní řízení, občanskoprávní, říz. o nezl. dětech, obchodní věci		okres
3.2.11	Účast občanů ve volbách	-		SO ORP, obec
3.2.12	Ženy a muži v politice	podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů		SO ORP, obec

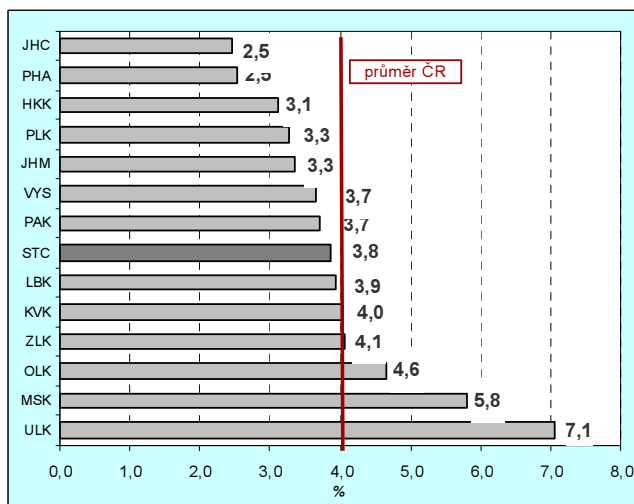
Jedním z ukazatelů charakterizujících nezaměstnanost v regionech je **obecná míra nezaměstnanosti** podle metodiky Mezinárodní organizace práce (ILO) vyjadřující podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle. Za nezaměstnané jsou považovány osoby ve věku 15 a více let, které ve sledovaném období nebyly zaměstnané, aktivně hledaly práci a byly schopné nastoupit do práce nejpozději do 14 dnů.

Graf 19 Obecná míra nezaměstnanosti v %
(zdroj dat: Šetření VŠPS)

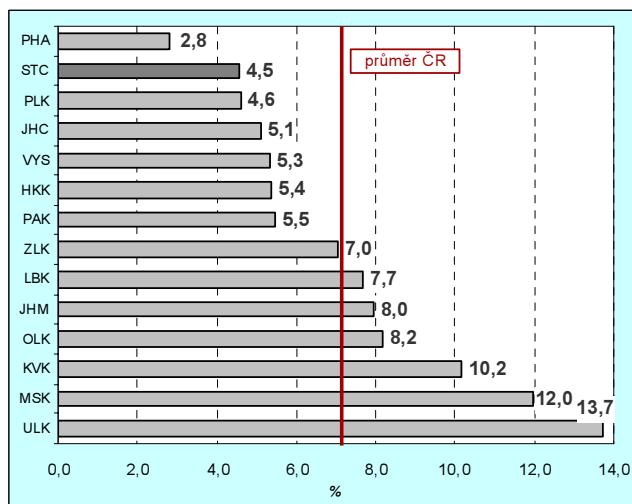

Ve srovnání s ostatními kraji České republiky byl vývoj obecné míry nezaměstnanosti ve Středočeském kraji poměrně příznivý. Obecná míra nezaměstnanosti ve Středočeském kraji v celém sledovaném období nepřesáhla průměr za celou ČR. V roce 1995 se Středočeský kraj řadil na osmé místo mezi všemi kraji v České republice s obecnou mírou nezaměstnanosti o 0,3 procentního bodu nižší než byl průměr v ČR, v roce 2006 byla v kraji obecná míra nezaměstnanosti o 2,6 procentního bodu nižší než v průměru za ČR a kraj se řadil po Hl. městě Praze na druhé místo mezi všemi kraji v ČR. K dobré pozici ovšem pomohly Středočeskému kraji velmi výrazné nárůsty obecné míry nezaměstnanosti v celé řadě ostatních krajů, které výrazně přesáhly průměrnou míru nezaměstnanosti v ČR.

Graf 20 Obecná míra nezaměstnanosti v %
v roce 1995

v roce 2006

Rozvoj zaměstnanosti v regionu je jednou z hlavních priorit sociálního pilíře. Vzhledem ke specifické poloze Středočeského kraje je míra zaměstnanosti a možnost uplatnění na trhu práce v jednotlivých částech a územních celcích kraje dosti odlišná. Dosti výrazně oblastně polarizovaný průmyslově zemědělský charakter kraje se po restrukturalizaci průmyslu v devadesátých letech projevil ve značně odlišných možnostech uplatnění pracovníků na trhu práce. Výrazně vzrostla nezaměstnanost, zejména na Kladensku, Kutnohorsku a Kolínsku. Naopak, lepší možnosti uplatnění na trhu práce měli, vzhledem k možnosti získat zaměstnání v Hl. městě Praze, obyvatelé okresů Praha-východ a Praha-západ a díky rozvoji automobilky Škoda i obyvatelé Mladoboleslavska.

Následující tabulka ukazuje na výrazně diferencovaný vývoj **míry registrované nezaměstnanosti** v jednotlivých okresech Středočeského kraje. Data získaná z podkladů MPSV současně ukazují i porovnání s průměrnou mírou registrované nezaměstnanosti v celém kraji a České republice.

Tab. 3.2.2 Míra registrované nezaměstnanosti k 31.12. v %
(zdroj dat MPSV)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	2,9	3,5	5,2	7,5	9,4	8,8	8,9	9,8	10,3	9,5	8,9	7,7
Středočeský kraj	2,6	3,0	4,6	6,1	7,5	6,8	6,8	7,2	7,4	7,5	6,8	6,3
v tom okresy:												
Benešov	1,7	1,9	2,5	3,5	4,1	3,5	3,5	3,9	4,7	5,3	4,7	4,6
Beroun	2,0	2,2	3,4	4,4	5,6	5,0	4,8	5,6	5,5	6,2	5,6	5,0
Kladno	4,6	5,1	9,2	8,7	10,2	9,8	9,5	10,2	9,9	9,6	8,9	8,4
Kolín	3,9	4,4	6,1	8,5	10,9	9,8	9,7	9,9	10,2	9,5	9,1	7,9
Kutná Hora	3,0	4,0	6,6	9,3	11,3	11,3	11,3	12,6	11,9	10,8	10,2	9,4
Mělník	2,3	2,9	3,9	5,9	8,5	7,4	7,0	7,8	8,7	8,8	8,2	8,1
Mladá Boleslav	1,3	1,4	2,1	2,8	4,5	3,2	4,0	4,6	5,2	5,0	4,4	3,8
Nymburk	3,4	4,0	5,8	8,4	9,7	8,9	9,0	9,2	9,1	9,7	9,0	8,7
Praha-východ	0,6	0,5	0,7	1,6	2,5	3,0	2,9	3,6	3,8	4,1	3,5	2,5
Praha-západ	0,5	0,6	1,1	2,2	3,1	2,8	2,5	2,8	3,0	3,4	2,9	2,6
Příbram	3,8	4,3	6,1	8,6	9,0	8,3	8,7	8,5	9,0	9,1	8,6	7,9
Rakovník	2,8	3,3	5,1	7,5	8,9	8,6	7,5	7,7	7,9	7,5	7,3	6,7

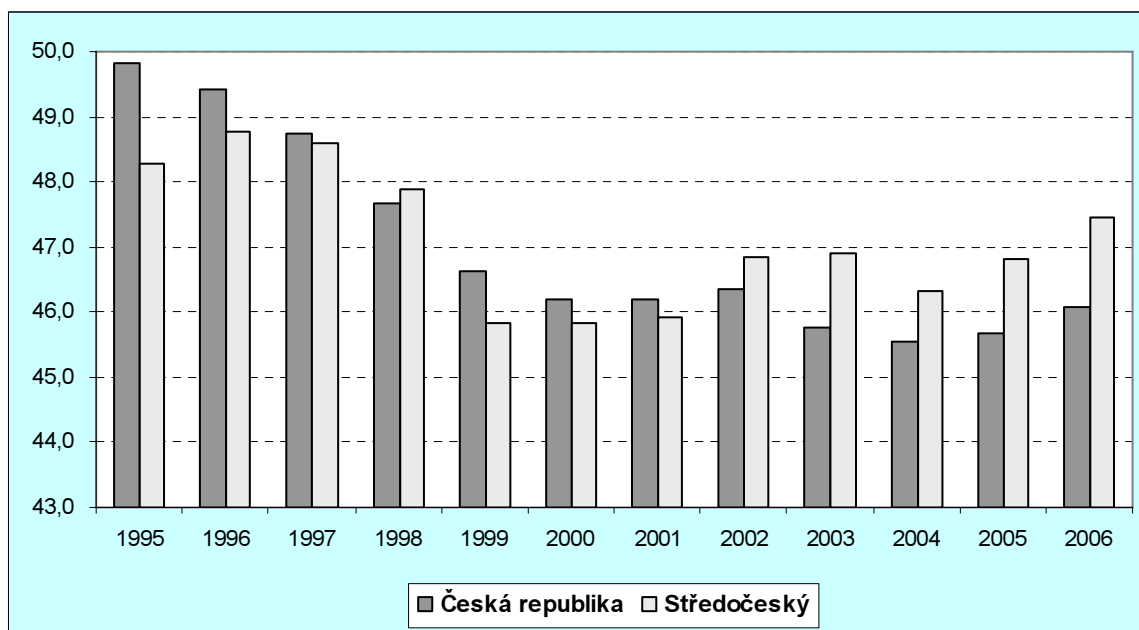
Doplňující podklady k situaci na trhu práce poskytuje výběrové šetření pracovních sil prováděné ČSÚ. K posouzení situace na trhu práce lze využít, kromě již dříve uvedené obecné míry nezaměstnanosti, údaje o věkové struktuře a vzdělání nezaměstnaných osob, o zaměstnanosti žen a zaměstnanosti starších pracovníků.

Tab. 3.2.3 Míra nezaměstnanosti vybraných věkových skupin a podle dosaženého vzdělání (v %)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
vybrané věkové skupiny												
Česká republika												
15-24 let	7,8	7,2	8,6	12,4	17,0	17,0	16,6	16,0	17,6	20,4	19,3	17,5
25-44 let	3,8	3,6	4,6	6,1	8,2	8,2	7,8	6,8	7,3	7,5	7,2	6,3
45-64 let	2,4	2,7	3,3	4,2	6,0	6,5	5,8	5,4	5,8	6,4	6,4	6,1
65 a více let	4,2	4,2	3,5	6,1	5,4	2,9	4,5	3,9	3,7	2,4	3,0	2,5
Středočeský kraj												
15-24 let	7,1	4,8	5,6	9,8	13,6	12,0	12,6	7,9	6,9	10,8	11,2	10,9
25-44 let	3,7	3,3	3,5	4,6	7,7	7,3	6,0	5,0	5,6	5,3	5,3	4,0
45-64 let	2,0	2,0	3,3	4,2	5,7	6,1	5,7	3,9	4,1	4,1	3,9	3,8
65 a více let	6,6	-	-	7,7	9,4	-	-	-	-	-	-	-
vzdělání												
Česká republika												
základní vzdělání a bez	10,8	11,2	13,5	16,1	20,9	22,3	21,6	20,8	22,5	26,1	26,7	24,5
střední bez maturity	3,8	3,6	4,4	6,2	8,9	9,0	8,4	7,8	8,4	9,4	8,9	7,7
střední s maturitou	2,5	2,5	3,5	5,1	6,7	6,4	5,7	5,1	5,6	5,3	5,1	4,9
vysokoškolské	1,2	1,1	1,5	2,2	3,0	2,8	2,4	2,1	2,2	2,3	2,3	2,4
Středočeský kraj												
základní vzdělání a bez	11,1	9,8	9,7	14,6	23,4	17,4	13,7	10,2	13,2	17,2	15,6	12,7
střední bez maturity	3,2	2,6	3,5	5,0	6,9	6,8	6,7	5,4	5,6	5,9	5,6	4,6
střední s maturitou	2,5	1,8	2,6	3,6	5,3	5,2	4,4	3,4	3,4	3,4	4,2	3,9
vysokoškolské	-	-	1,4	1,8	3,5	1,8	1,1	2,0	1,7	0,9	-	-

Z údajů v tabulce vyplývá, že míra nezaměstnanosti u vybraných věkových skupin rostla ve Středočeském kraji výrazně pomaleji než v průměru za celou republiku. Úroveň míry nezaměstnanosti nebyla v roce 1995 příliš rozdílná, ale v důsledku pomalejšího nárůstu byla v roce 2006 míra nezaměstnanosti u vybraných věkových skupin ve Středočeském kraji nižší v rozsahu od 3,5 do 11,2 procentního bodu.

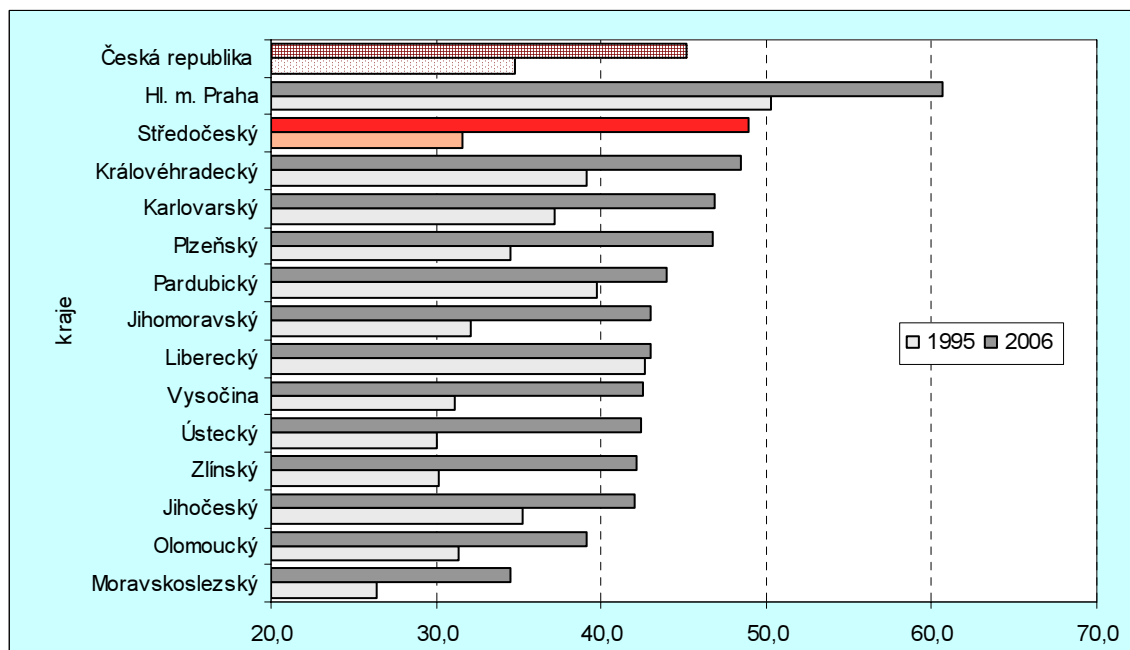
Graf 21 Míra zaměstnanosti žen v %

Obecná míra zaměstnanosti žen měla ve Středočeském kraji až do roku 2000 v podstatě shodný klesající trend jako průměrná míra zaměstnanosti žen v celé ČR. Od roku 2001 rostla míra zaměstnanosti žen v kraji rychleji, než v průměru za celou ČR, takže v roce 2006 měl Středočeský kraj už míru zaměstnanosti žen o 1,4 procentního bodu vyšší než byl republikový průměr.

Vývoj **obecné míry zaměstnanosti osob ve věku 54 – 65 let** ve Středočeském kraji byl do roku 2000 prakticky shodný s vývojem za celou ČR. Od roku 2001 se ale průměrná míra zaměstnanosti osob této věkové skupiny zvyšovala rychlejším tempem a v roce 2006 byla proti průměru za celou ČR o 3,8 procentního bodu vyšší.

Graf 22 Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 - 64 let v %

Vývoj zaměstnanosti této věkové skupiny osob ve Středočeském kraji přinesl i zlepšení postavení kraje ve srovnání s ostatními kraji v republice. Zatímco v roce 1995 měl Středočeský kraj až devátou nejvyšší míru zaměstnanosti mezi všemi kraji, tak v roce 2006 dosáhla míra zaměstnanosti u této věkové skupiny v kraji 49,0 %, to je o 3,8 procentního bodu více než je republikový průměr a kraj měl po Hl. městě Praze druhou nejvyšší míru zaměstnanosti osob ve věku 55 – 64 let mezi všemi kraji České republiky.

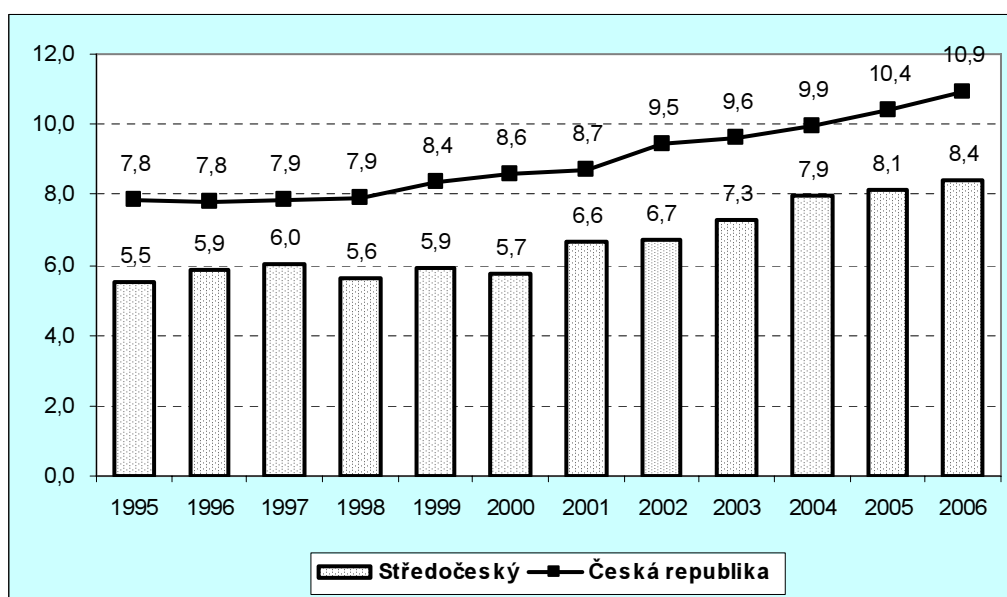
Tab. 3.2.4 Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 - 64 let v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	34,8	37,3	38,3	37,1	37,5	36,3	37,1	40,7	42,3	42,6	44,6	45,2
Hl. m. Praha	50,2	53,6	55,9	58,9	61,3	57,7	59,0	60,5	63,6	58,2	58,5	60,7
Středočeský kraj	31,6	37,6	39,3	38,5	38,9	36,1	38,0	44,8	46,5	46,5	47,9	49,0
Jihočeský kraj	35,2	40,1	38,2	35,4	35,7	35,0	36,9	38,5	40,2	43,9	43,3	42,0
Plzeňský kraj	34,6	39,1	40,4	37,3	37,1	34,5	34,9	38,9	42,7	43,8	48,9	46,8
Karlovarský kraj	37,2	38,5	39,3	36,0	39,3	42,2	36,9	40,4	43,7	44,8	47,8	46,9
Ústecký kraj	30,1	28,8	33,9	33,6	30,9	30,9	34,0	35,9	38,9	40,4	42,3	42,3
Liberecký kraj	42,6	42,7	37,6	35,1	36,2	38,1	42,2	47,2	47,6	47,0	44,8	43,0
Královéhradecký kraj	39,1	39,0	42,3	39,5	38,6	39,8	40,6	44,8	44,5	43,5	44,0	48,4
Pardubický kraj	39,8	37,6	39,4	39,4	36,4	29,6	29,7	35,8	38,1	38,4	42,0	44,0
Vysočina kraj	31,1	29,9	26,8	28,9	30,7	30,2	30,3	36,3	36,7	37,4	41,9	42,6
Jihomoravský kraj	32,1	36,6	35,4	33,9	38,7	35,5	36,1	39,1	40,5	40,1	41,7	43,0
Olomoucký kraj	31,4	32,8	35,4	31,9	32,0	32,4	30,8	35,4	34,6	37,1	39,2	39,1
Zlínský kraj	30,2	32,6	35,1	34,3	33,4	33,1	31,4	31,5	36,0	40,2	40,2	42,2
Moravskoslezský kraj	26,5	29,8	30,4	27,4	24,7	25,0	25,7	29,6	27,7	30,3	35,6	34,5

Nezbytnou podmínkou úspěšnosti uplatnění na trhu práce a zvyšování kvality lidských zdrojů je **vzdělanostní úroveň obyvatelstva**. Podrobně lze vzdělanostní úroveň obyvatelstva posoudit pouze z výsledků sčítání lidu, kde výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001 ukázaly, že se dále zvýšila celková vzdělanost obyvatelstva ve Středočeském kraji. Nejdynamičtěji vzrostl počet vysokoškolsky vzdělaných osob a obyvatel s úplným středoškolským vzděláním. Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním na celkovém počtu obyvatel starších patnácti let vzrostl v průběhu deseti let téměř o dva procentní body. Podíl obyvatel s úplným středoškolským vzděláním se zvýšil o šest procentních bodů. Dále výrazně poklesl počet obyvatel se základním vzděláním, v roce 2001 se na celkovém počtu obyvatel starších patnácti let podíleli už jen necelou čtvrtinou.

Tyto příznivé vývojové tendence potvrzují i údaje získané z výběrového šetření pracovních sil. V roce 2006 se ve Středočeském kraji podílely osoby s vysokoškolským vzděláním na celkovém počtu obyvatel starších patnácti let více než osmi procenty. Ve srovnání s rokem 1995 se podíl vysokoškoláků v kraji zvýšil téměř o tři procentní body.

Graf 23 Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let v %

I přes uvedené pozitivní vývojové tendence je podíl vysokoškolsky vzdělaných osob ve Středočeském kraji nižší, než v celé řadě ostatních krajů republiky. Podílem 8,4 % vysokoškoláků se v roce 2006 řadí Středočeský kraj až na desáté místo mezi všemi kraji v České republice, nižší hodnoty podílu měly pouze kraje Liberecký, Karlovarský a Ústecký.

Tab. 3.2.5 Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	7,8	7,8	7,9	7,9	8,4	8,6	8,7	9,5	9,6	9,9	10,4	10,9
Hl. m. Praha	17,9	16,5	16,6	17,6	19,0	19,3	19,7	21,5	21,6	22,1	22,4	23,1
Středočeský	5,5	5,9	6,0	5,6	5,9	5,7	6,6	6,7	7,3	7,9	8,1	8,4
Jihočeský	7,5	7,1	7,0	6,9	7,2	6,9	7,2	8,5	8,6	8,7	8,7	9,9
Plzeňský	7,0	7,0	6,9	7,5	7,8	7,4	7,8	8,4	8,0	9,0	8,5	8,8
Karlovarský	5,1	4,8	5,0	5,2	6,1	6,0	5,8	5,6	6,4	6,6	6,9	6,7
Ústecký	4,4	4,3	4,4	4,3	5,1	5,0	5,0	6,1	4,9	5,1	5,9	6,5
Liberecký	6,3	5,6	5,8	6,2	6,1	6,1	6,4	7,0	7,3	6,4	7,7	7,7
Královéhradecký	6,6	6,8	7,2	6,9	6,6	7,1	7,5	7,9	8,3	8,3	8,6	10,5
Pardubický	6,5	5,8	6,7	6,6	6,7	7,3	6,8	7,4	7,9	7,9	9,2	9,1
Vysočina	5,9	5,7	5,9	6,1	5,3	5,8	5,6	6,9	7,4	7,4	8,1	8,6
Jihomoravský	10,0	10,6	9,9	9,5	10,4	10,6	9,8	11,8	11,8	12,5	12,6	12,6
Olomoucký	5,8	6,0	6,7	6,9	6,4	7,4	7,7	7,3	7,9	8,4	9,9	10,2
Zlínský	6,0	6,3	5,8	6,3	6,5	7,2	7,0	7,8	8,1	8,5	9,2	9,2
Moravskoslezský	5,6	6,3	6,7	6,1	7,0	7,4	7,7	7,7	7,9	7,9	8,4	9,1

Významným faktorem rozvoje lidských zdrojů je **přístup k informačním a komunikačním technologiím**. Rychlý rozvoj informačních a komunikačních technologií přispívá ke zvyšování kvalitativní plošné míry poznání a umožňuje velmi rychlou celosvětovou vzájemnou komunikaci a rychlé předávání zkušeností i dat ze široké sféry lidské činnosti.

Některé oblasti využívání informačních a komunikačních technologií jsou zařazeny do výběrového šetření pracovních sil. Získané podklady ukazují, že v této oblasti poměrně výrazně vzrůstá vybavenost domácností.

V letech 2003 – 2006 vzrostl podíl domácností ve Středočeském kraji vybavených osobním počítačem z 23,8 % na 36,5 % a ještě rychlejším tempem vzrostl podíl domácností vybavených připojením k internetu. Z domácností ve Středočeském kraji, které mají osobní počítač, má téměř 79 % připojení k internetu.

Tab. 3.2.6 Podíl domácností vybavených osobním počítačem a domácností připojených k internetu

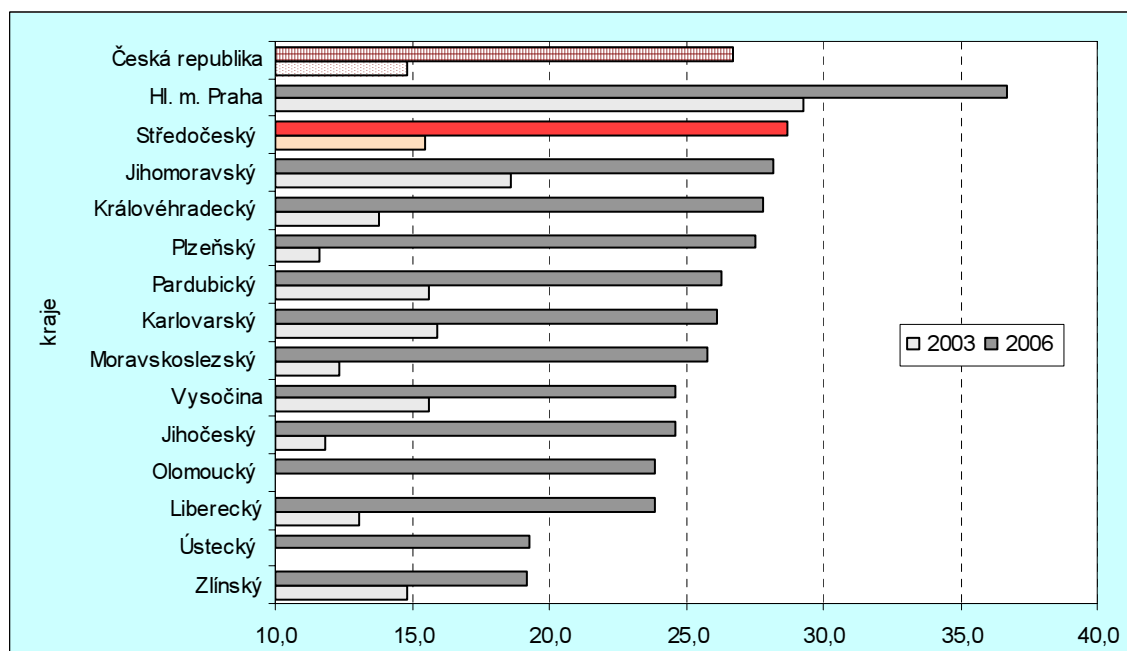
	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Podíl domácností vybavených osobním počítačem z celkového počtu domácností v %															
2003 ¹⁾	23,8	37,5	23,8	19,0	22,7	21,9	17,3	24,0	20,2	25,4	27,8	29,8	14,5	23,5	22,8
2004 ¹⁾	29,5	41,5	28,8	31,5	28,2	27,4	22,1	26,8	30,6	27,5	30,6	33,3	18,2	27,2	27,8
2006 ²⁾	35,7	42,4	36,5	32,9	39,1	38,7	24,9	32,4	34,4	38,7	37,1	37,3	30,5	32,3	37,5
Podíl domácností vybavených připojením na internet z celkového počtu domácností v %															
2003 ¹⁾	14,8	29,3	15,5	11,8	11,6	15,9	9,6	13,1	13,8	15,6	15,6	18,6	8,9	14,8	12,3
2004 ¹⁾	19,4	34,7	22,3	18,6	16,0	17,1	15,4	17,0	21,9	14,1	16,7	18,7	12,8	13,7	16,0
2006 ²⁾	26,7	36,7	28,7	24,6	27,5	26,1	19,3	23,9	27,8	26,3	24,6	28,2	23,9	19,2	25,8

¹⁾ období šetření 4. čtvrtletí

²⁾ období šetření 2. čtvrtletí

Ve Středočeském kraji bylo v roce 2006 vybaveno připojením na internet 28,7 % z celkového počtu domácností. Dosažený podíl je o dva procentní body vyšší než je průměr za celou Českou republiku a Středočeský kraj zaujímal v roce 2006 v tomto ukazateli za Hl. městem Prahou druhou pozici mezi všemi kraji v republice.

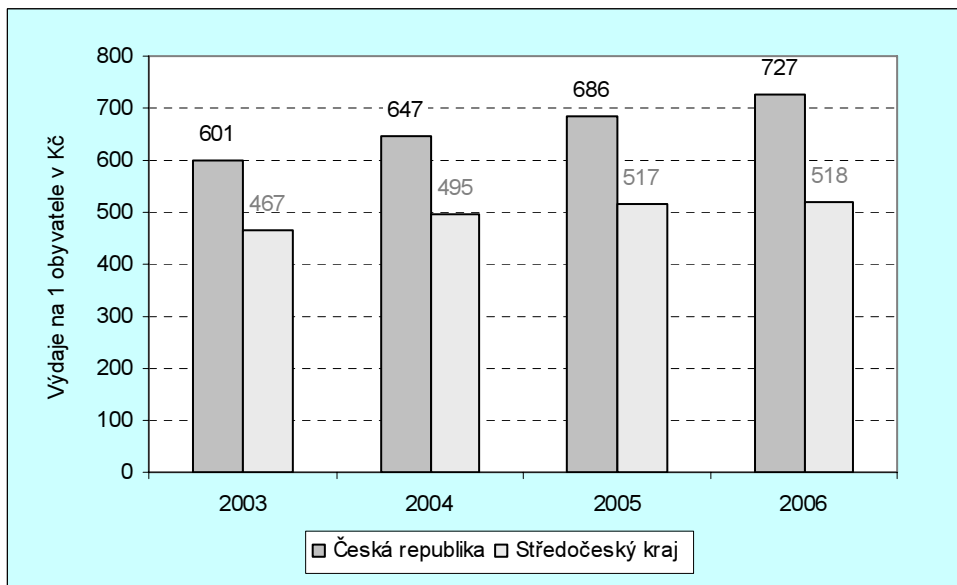
Graf 24 Podíl domácností vybavených připojením k internetu v %

Jak už bylo uvedeno ve 2. kapitole **výdaje na kulturu** představují celkové množství finančních prostředků vynaložených na kulturu z rozpočtů územně samosprávných celků v přepočtu na 1 obyvatele. Jedná se jak o samotné výdaje krajů a obcí, tak o prostředky ze státního rozpočtu poskytnuté krajům a obcím formou dotací. Započítávají se výdaje na divadla, hudební činnost, filmovou tvorbu, kina, knihovnictví, muzea a galerie, vydavatelskou činnost, kulturní výstavy a jiné. Naopak sem nepatří prostředky vydávané např. na obnovu kulturních památek, sdělovací prostředky, církve, tělovýchovu či volný čas.

V letech 2003 – 2006 vzrostly ve Středočeském kraji výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na jednoho obyvatele pouze o 51 Kč, to je o 10,9 procenta. Průměrný nárůst za celou republiku byl o 10 procentních bodů vyšší a představoval téměř 126 Kč.

Graf 25 Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na 1 obyvatele v Kč
(Zdroj dat Min. financí ČR)

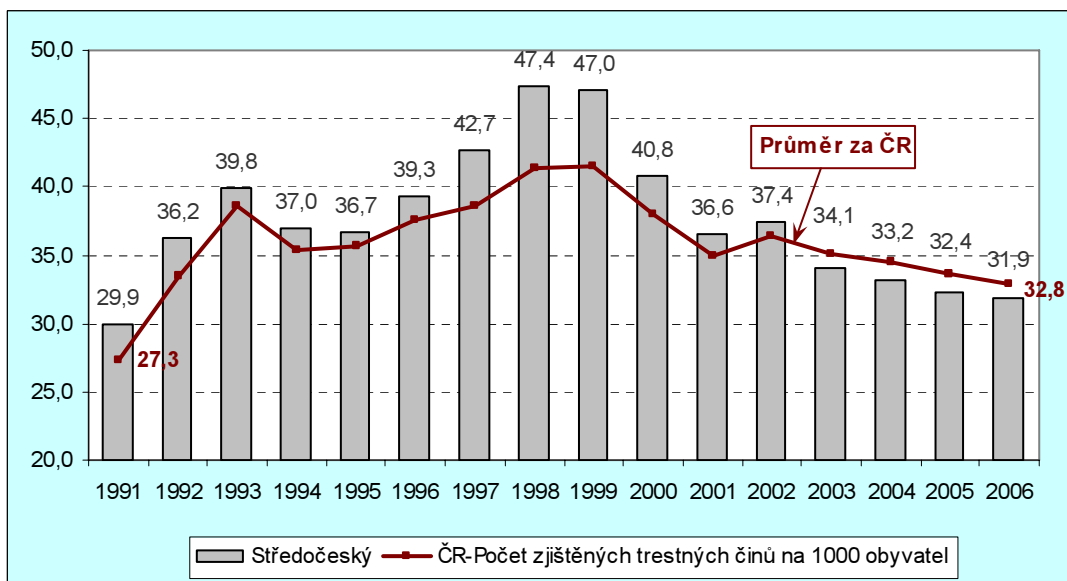
Z porovnání jednotlivých krajů uvedených v následující tabulce je vidět, že v letech 2003 – 2006 vzrostly nejrychleji výdaje na kulturu v Jihočeském kraji, a to o 42,3 procenta. Absolutně nejvíce v přepočtu na jednoho obyvatele vydával Plzeňský kraj – v roce 2006 celkem 1 050 Kč. Středočeský kraj zaznamenal v tomto období druhý relativně nejnižší nárůst, pouze o 10,9 % a absolutní výdaje na kulturu přepočtené na jednoho obyvatele řadí Středočeský kraj na předposlední místo mezi všemi kraji v České republice.

Tab. 3.2.7 Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na 1 obyvatele v Kč
(Zdroj dat Min. financí ČR)

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	601	823	467	231	856	765	543	605	650	563	438	663	646	575	581
2004	647	801	495	216	944	817	600	634	728	603	490	769	705	635	638
2005	686	789	517	269	971	839	623	692	746	651	531	820	762	666	733
2006	727	818	518	329	1 050	957	650	681	768	684	567	873	851	721	775

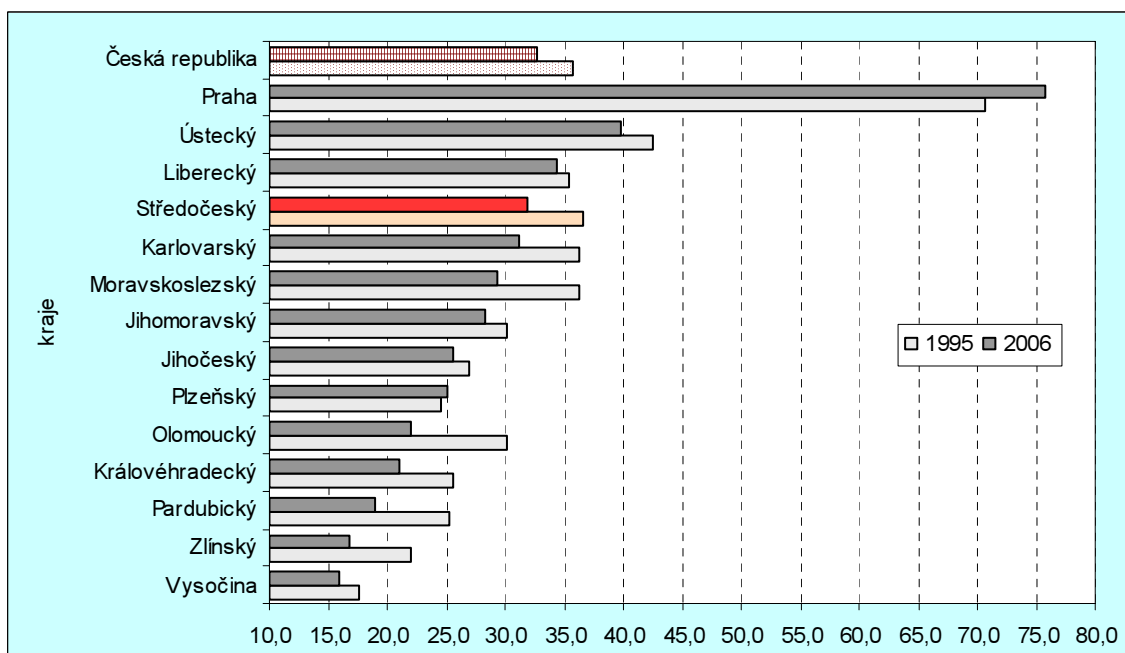
Jedním z možných indikátorů posuzujících kvalitu lidských zdrojů je i kriminalita. Pro určitý pohled na tuto oblast jsme zvolili jeden z dostupných ukazatelů představujících **počet zjištěných trestných činů přepočtených na 1 000 obyvatel středního stavu**. Tento přepočet umožnil i srovnatelné hodnocení kraje v delším časovém horizontu ve vztahu k ostatním krajům České republiky.

Graf 26 Počet zjištěných trestných činů na 1 000 obyvatel

Jak je vidět z uvedeného grafu, vývoj tohoto ukazatele v celém průběhu sledovaného období prakticky kopíroval průměrný celorepublikový trend s tím, že do roku 2002 byl počet zjištěných činů na 1 000 obyvatel ve Středočeském kraji vyšší než byl republikový průměr, v letech 1998 a 1999 dokonce dost výrazně cca o šest procentních bodů. V letech 2003 – 2006 se úroveň tohoto ukazatele pohybovala pod průměrnými hodnotami za ČR i s obdobným klesajícím trendem.

Graf 27 Počet zjištěných trestných činů na 1 000 obyvatel v krajích České republiky

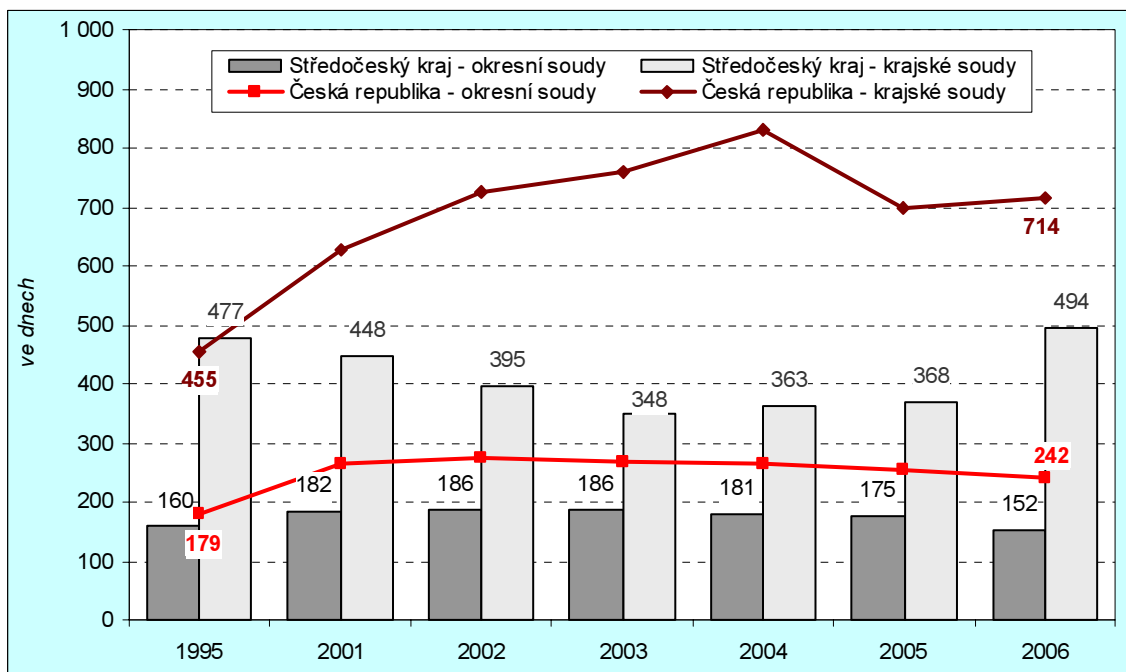
Přestože byl v roce 2006 počet zjištěných trestných činů na 1 000 obyvatel ve Středočeském kraji nižší než průměr v ČR, byl počet 31,9 trestných činů na 1 000 obyvatel ve Středočeském kraji čtvrtý nejvyšší mezi kraji v České republice. V roce 1995 zaujímal Středočeský kraj počtem 36,7 zjištěných trestných činů na 1 000 obyvatel místo třetí.

Ukazatelem, který má souvislost s nežádoucími jevy, zejména s jejich postihováním, je **průměrná doba soudního řízení**. Proto problémy ve fungování soudního systému v kraji mohou být pro podnikatelskou sféru i ostatní občany nepříznivým signálem pro rozhodování o svém působení v regionu.

V této oblasti je situace ve Středočeském kraji, jak ukazují následující grafy, poměrně příznivější než v České republice jako celku, a to jak na všech úrovních soudů (okresních i krajských), tak ve všech důležitých právních druzích soudního řízení (trestní řízení, občanskoprávní řízení, řízení o nezletilých dětech i v soudních řízeních v obchodních věcech).

Graf 28 Průměrná délka soudního řízení v trestní věci ve dnech

(Zdroj dat Min. spravedlnosti ČR)

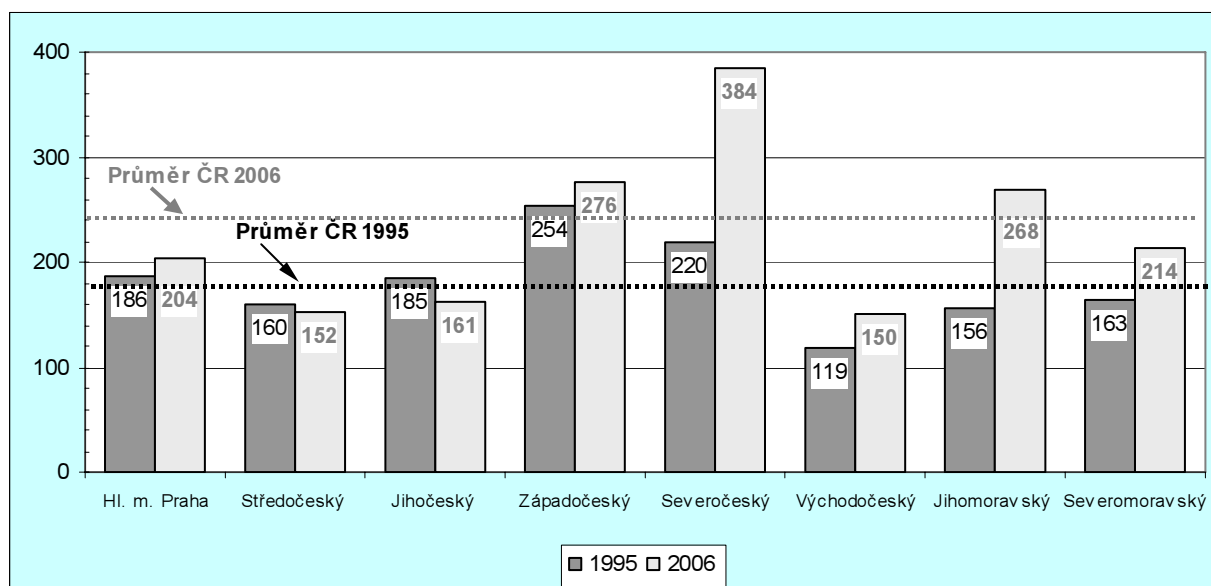

U řízení v trestních věcech u okresních soudů ve Středočeském kraji byla průměrná doba řízení v letech 2001 – 2006 proti průměru v ČR nižší téměř o jednu třetinu. U řízení v trestních věcech příslušejících krajskému soudu pro Středočeský kraj byla v tomto období průměrná doba řízení proti průměru za celou ČR až o polovinu nižší.

Ve srovnání s ostatními soudními kraji v České republice byla v roce 2006 průměrná délka soudního řízení v trestní věci ve dnech u okresních soudů ve Středočeském kraji druhá nejnižší mezi všemi kraji v ČR.

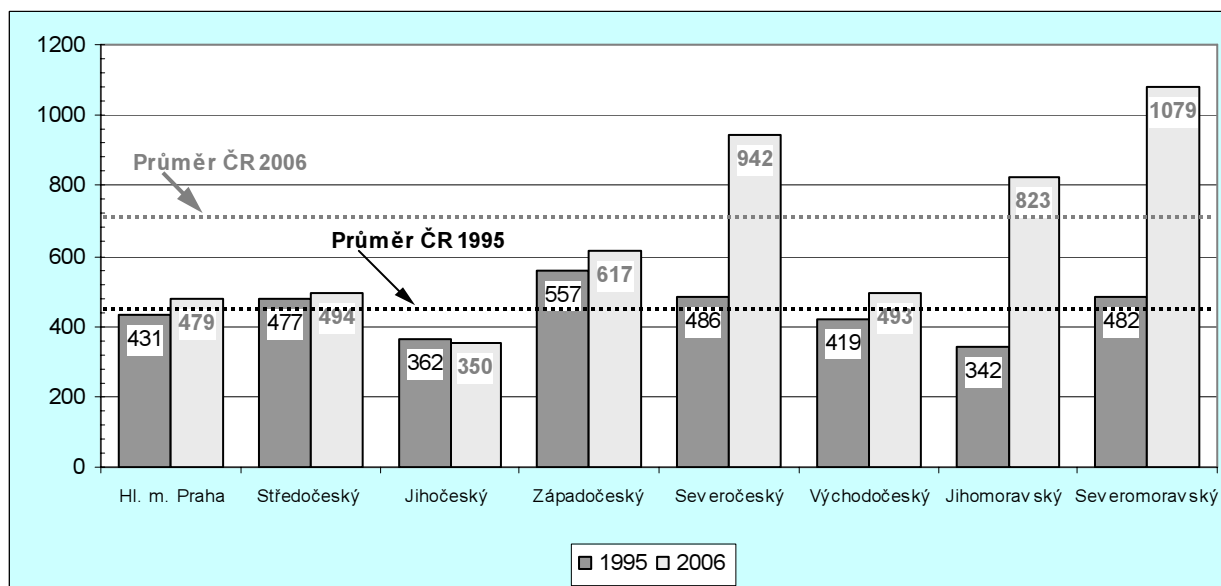
Graf 29 Průměrná délka soudního řízení v trestní věci ve dnech – okresní soudy

(Zdroj dat Min. spravedlnosti ČR)

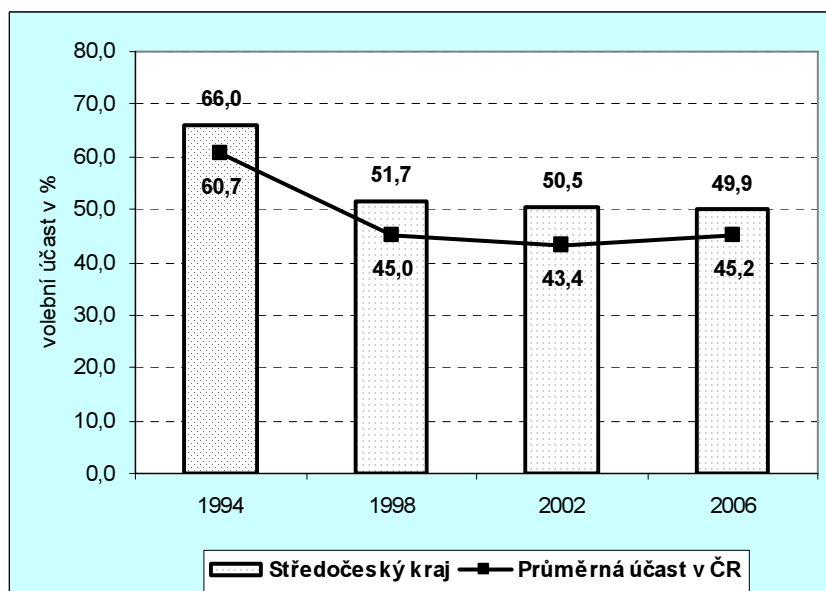
Pokud jde o průměrnou délku soudního řízení v trestní věci ve dnech u krajských soudů, tak krajský soud s působností pro Středočeský kraj měl čtvrtou nejnižší délku soudního řízení v pomyslném žebříčku osmi krajských soudů v soudních krajích České republiky.

Graf 30 Průměrná délka soudního řízení v trestní věci ve dnech – krajské soudy
(Zdroj dat Min. spravedlnosti ČR)

Jedním z projevů zájmu občanů o společenské dění a výrazem jejich uvědomělosti a podílu na rozvoji společnosti je **účast ve volbách** do zastupitelstev obcí. Právě ve volbách do nejnižších článků místní samosprávy mají občané možnost uplatnit svou uvědomělost a odpovědnost za rozvoj kvality života ve svém nejbližším okolí. Proto byl k vyjádření politické participace občanů použit indikátor volební účasti v komunálních volbách.

Graf 31 Volební účast občanů ve volbách do zastupitelstev obcí

Jak je z uvedených grafů zřejmé, je zájem občanů o věci politické vyjádřený účastí ve volbách do zastupitelstev obcí na území Středočeského kraje dlouhodobě nad průměrnou účastí v celé České republice.

I když účast občanů ve volbách měla obdobně jako v průměru za celou Českou republiku klesající tendenci, byla i v roce 2006 o 4,7 procentního bodu nad průměrnou volební účastí v ČR.

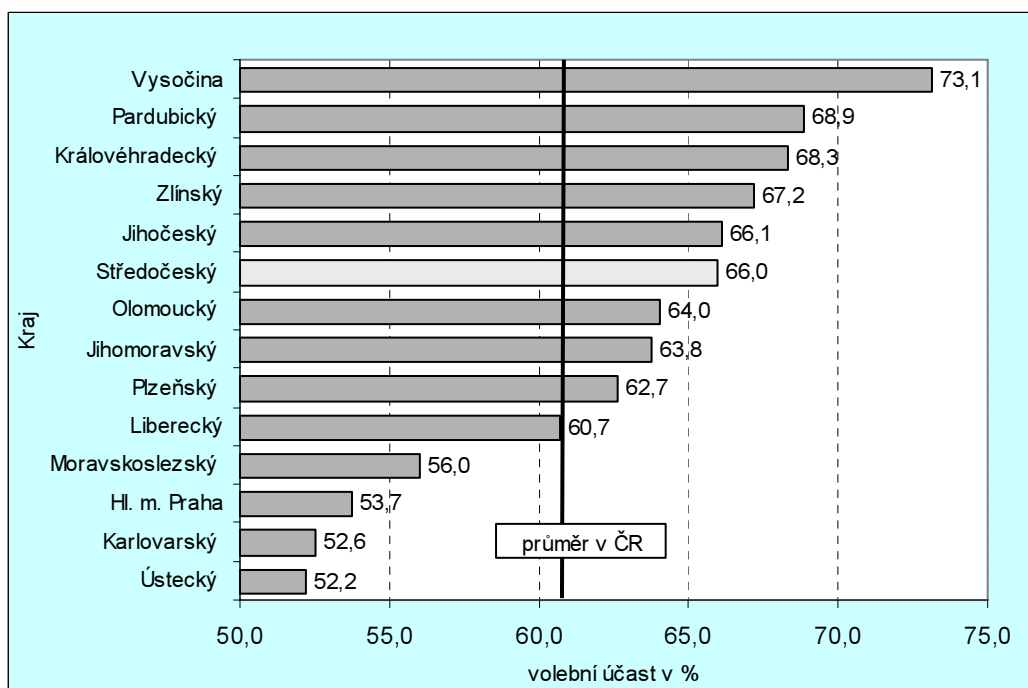
Nejvyšší rozdíl byl zaznamenán ve volbách v roce 2002, kdy volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí byl ve Středočeském kraji o 7,1 % vyšší než republikový průměr.

I ve srovnání s ostatními kraji České republiky ukazuje volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí ve Středočeském kraji na poměrně značný zájem občanů podílet se na věcech veřejných.

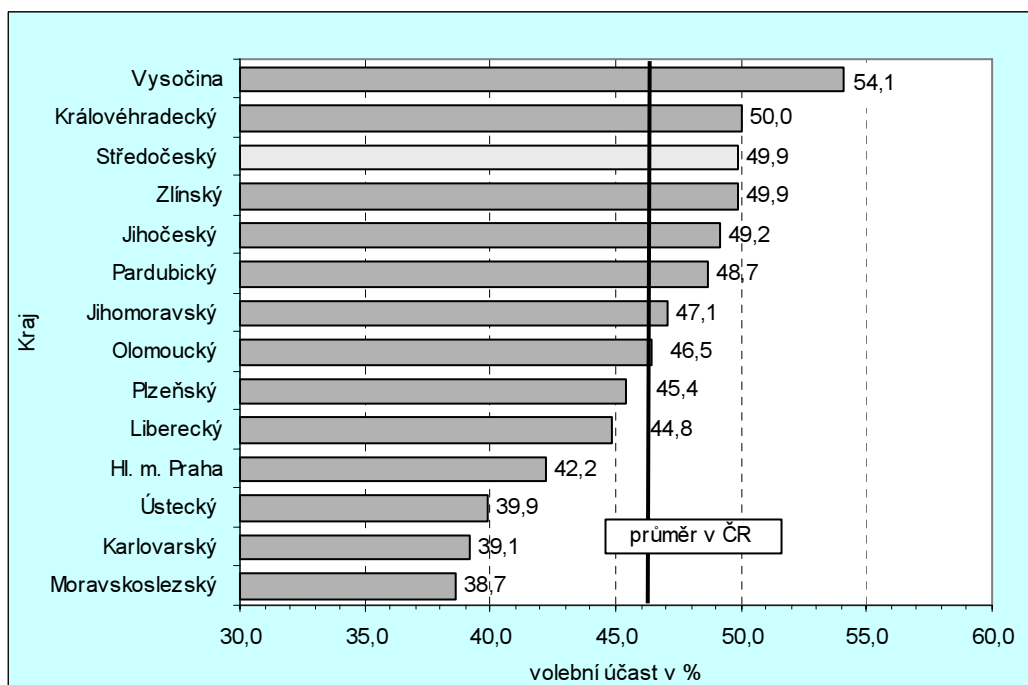
Ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 1994 znamenala volební účast 66,0 % šestou nejvyšší účast ze všech krajů v ČR. I když ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2006 byla účast obecně nižší,

představovala volební účast ve Středočeském kraji ve výši 49,9 % třetí nejvyšší volební účast v celé České republice.

Graf 32 Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 1994

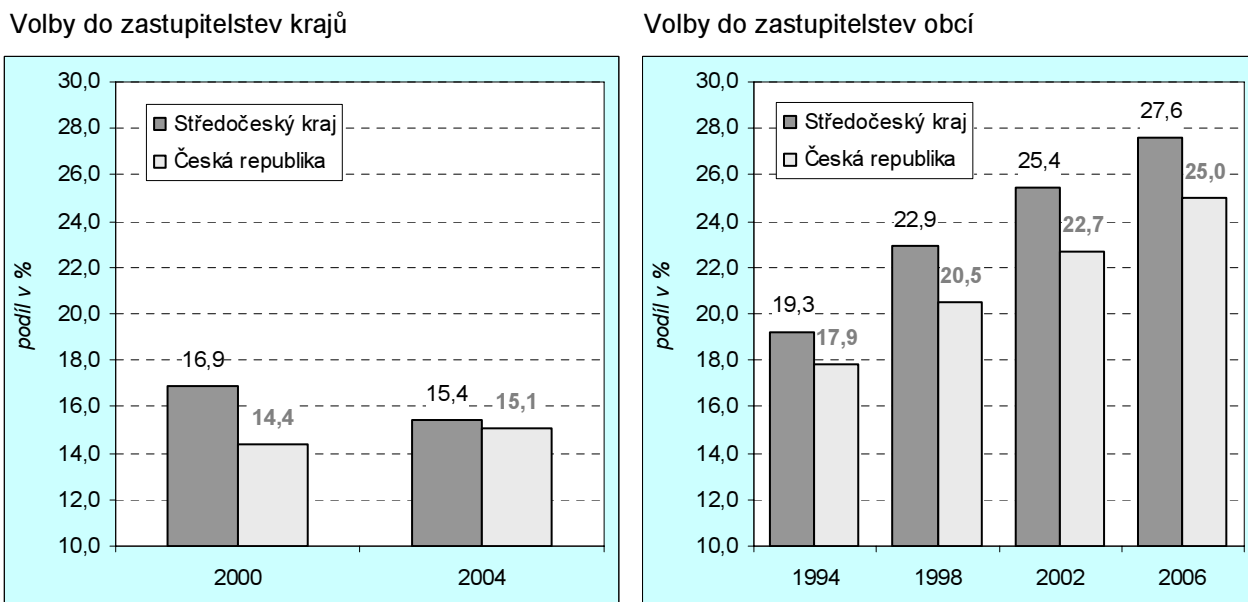

Graf 33 Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2006

Další vybraný indikátor „**Ženy a muži v politice**“ úzce souvisí s předchozím indikátorem účasti občanů ve volbách a charakterizuje úroveň zapojení žen do politických a rozhodovacích procesů.

Graf 34 Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů v %

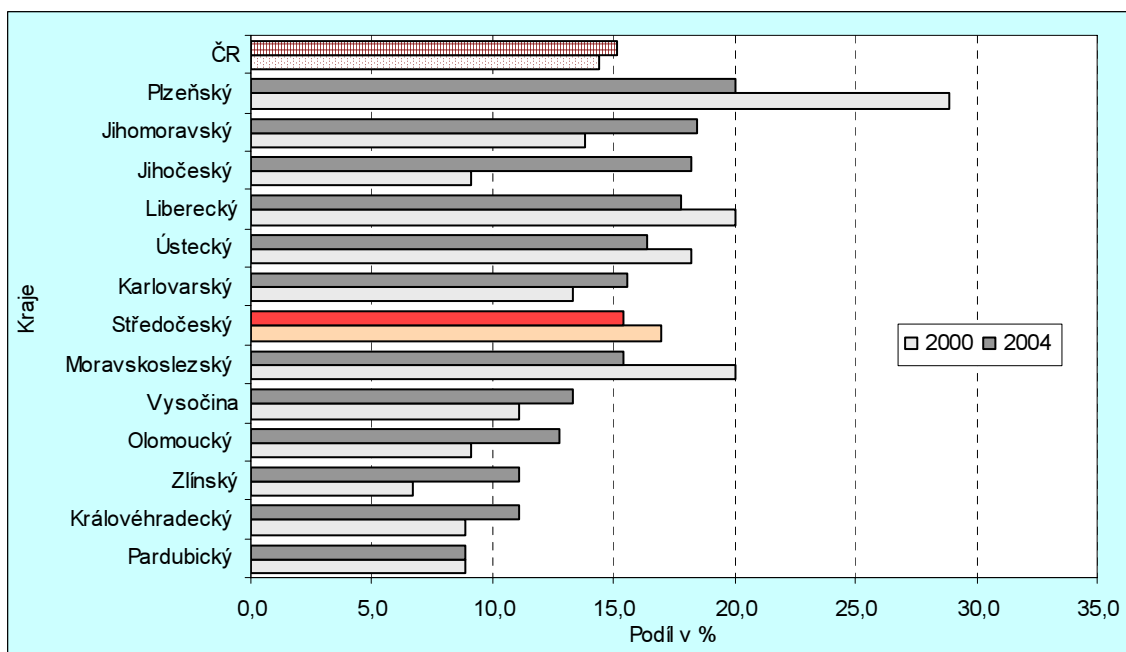

Jak ukazují grafy, mají ženy ve Středočeském kraji, ale i v průměru v celé České republice, vyšší podíl z celkového počtu zvolených zastupitelů v zastupitelstvech obcí oproti zastupitelstvům krajů. V obou typech zastupitelstev mají ženy ve Středočeském kraji vyšší zastoupení než představuje průměr v celé ČR.

Podíl žen v zastupitelstvech obcí se od voleb v roce 1994 plynule a poměrně rychle zvyšoval, naproti tomu v zastupitelstvech krajů se podíl žen v průměru za ČR zvýšil pouze o 0,7 procentního bodu a ve Středočeském kraji podíl žen v zastupitelstvu kraje dokonce o 1,5 procentního bodu poklesl.

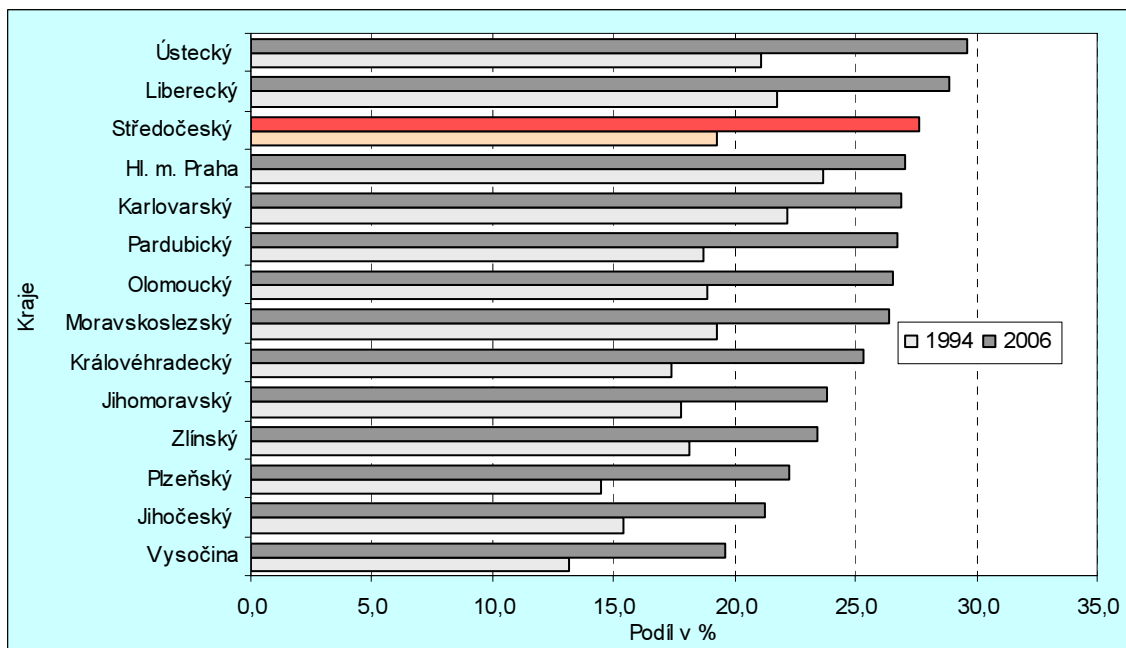
Jak ukazují následující grafy byl podílem žen ve zvoleném zastupitelstvu kraje v roce 2004 Středočeský kraj na sedmém místě mezi všemi kraji v České republice, když v roce 2000 zaujímal ještě místo čtvrté.

Graf 35 Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů v % - zastupitelstva krajů

Pokud jde o zastupitelstva obcí je pozice Středočeského kraje výrazně lepší. V roce 2006 představoval podíl žen zvolených do zastupitelstev obcí ve Středočeském kraji pomyslnou třetí příčku mezi všemi kraji v České republice a proti roku 1994 je pozice Středočeského kraje o dvě místa lepší.

Graf 36 Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů v % - zastupitelstva obcí

3.3. Environmentální oblast

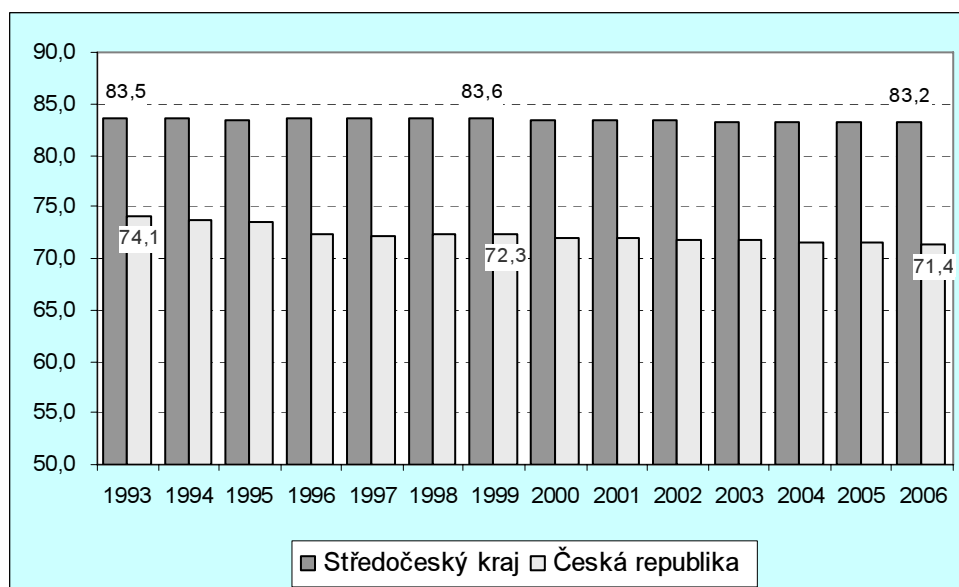
Ve strategických dokumentech vlády i v „Programu rozvoje územního obvodu Středočeského kraje“ je významné místo věnováno směřování politiky životního prostředí v následujících letech. Ochrana životního prostředí bude vyžadovat výrazné investice v oblasti ochrany ovzduší, zlepšování kvality povrchových a podzemních vod, nakládání s odpady apod. Stav životního prostředí je v jednotlivých krajích, ale i nižších územních celcích, značně diferencovaný v souvislosti s přírodními podmínkami a strukturou ekonomiky. Pro zmapování situace ve Středočeském kraji bylo z jednotlivých oblastí vybráno celkem devět dostupných ukazatelů.

Tab. 3.3.1 Přehled vybraných ukazatelů za environmentální oblast

Kód ukazatele	Název ukazatele	Druhovká specifikace	Vazba na strategické dokumenty kraje	Územní dostupnost (nejnižší)
3.3.1	Zornění zemědělské půdy	Podíl orné půdy na celkové výměře zemědělské půdy	PRK	SO ORP, obec
3.3.2	Index defoliace	Podíl stromů šedesátiletých a starších ve 3. a 4. stupni odlistění na celkovém počtu stromů	PRK	kraj
3.3.3	Jakost povrchových vod	Třídy kvality vody podle ČSN 75 72217	PRK	kraj
3.3.4	Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší	Podíl v %	PRK	obce, území stavebních úřadů
3.3.5	Emise oxidů dusíku	Emise oxidů dusíku v t/km ²	PRK	okres
3.3.6	Emise oxidu siřičitého	Emise oxidu siřičitého v t/km ²	PRK	okres
3.3.7	Produkce podnikového odpadu	Produkce podnikového odpadu v kg na tis. Kč HDP	PRK	kraj
3.3.8	Výdaje na ochranu životního prostředí	Pořízené investice na ochranu ŽP podle místa investice v Kč na obyvatele	PRK	kraj
3.3.9	Podíl zvláště chráněných území na celkové rozloze kraje	Podíl v %	PRK	kraj

Prvním ukazatelem je **zornění zemědělské půdy**, vyjádřené podílem orné půdy na celkové výměře zemědělské půdy v daném území.

Graf 37 Zornění zemědělské půdy v %
(Zdroj dat ČÚZAK)

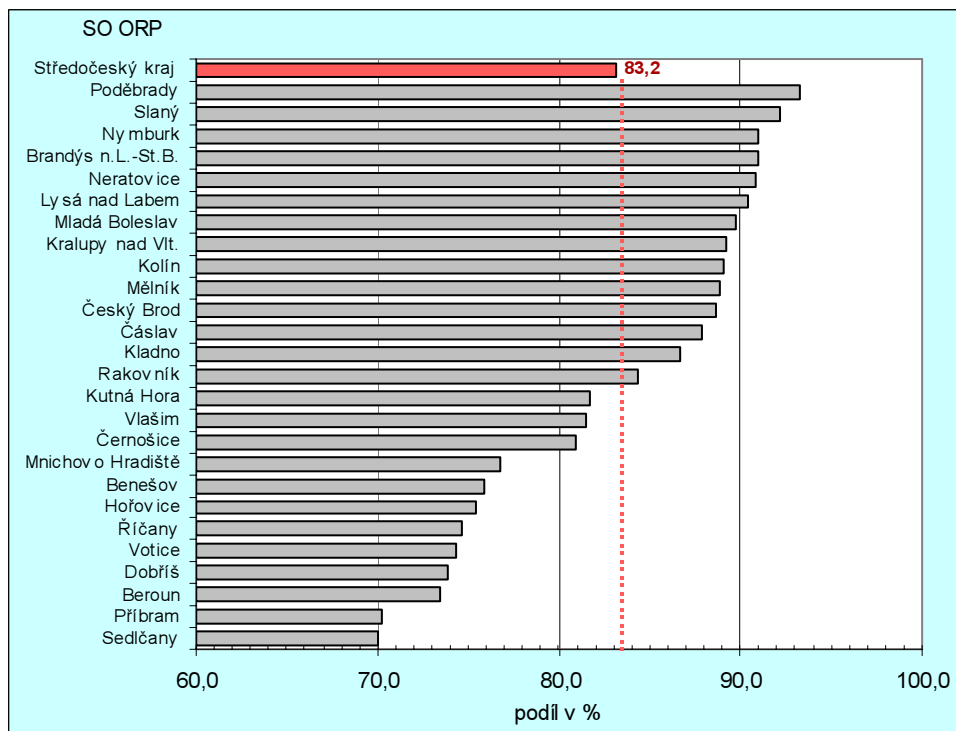

Díky příhodným klimatickým podmínkám, nižší nadmořské výšce a úrodným půdám zejména v Polabské nížině byla oblast středních Čech již od středověku využívána pro intenzivní zemědělství. Snaha o získání úrodné půdy a jejího co největšího využití vedla k vykácení většiny lesního porostu, který se v rozlehlých

plochách uchoval pouze ve výše položených oblastech jihozápadu kraje. Jak ukazuje předchozí graf, zornění zemědělské půdy se ve Středočeském kraji snížilo proti roku 1993 pouze o 0,3 procentního bodu, zatímco v průměru za celou Českou republiku klesl podíl orné půdy na celkové výměře zemědělské půdy v tomto období výrazně více.

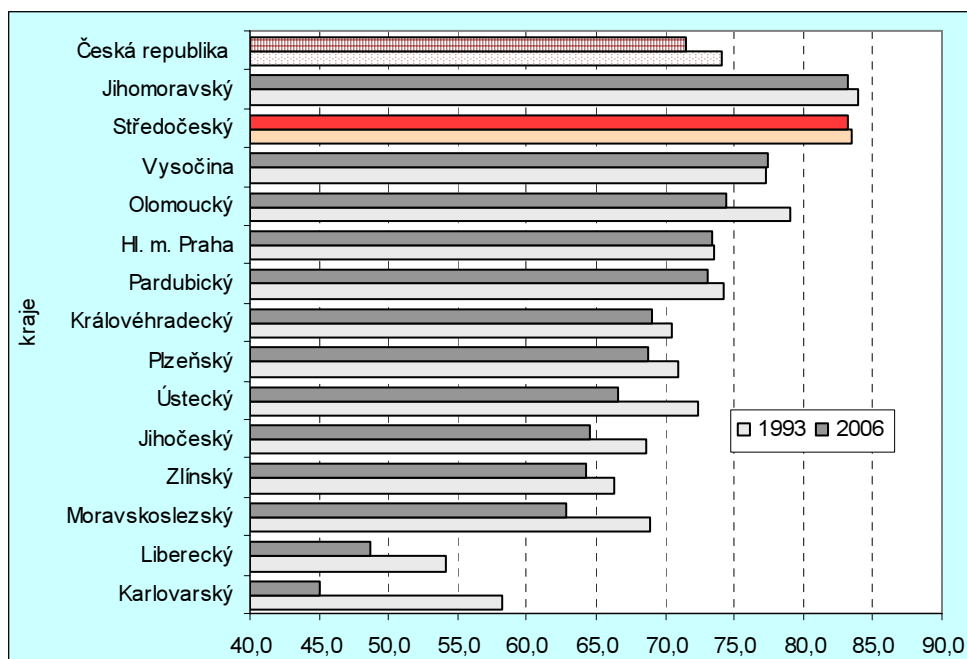
Různorodé přírodní podmínky na území Středočeského kraje se projevily i ve značné diferenciaci využití ploch mezi jednotlivými okresy i obcemi. Pro ilustraci uvádíme porovnání podílu orné půdy na zemědělské půdě ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností ve Středočeském kraji.

Graf 38 Zornění zemědělské půdy v % v SO ORP Středočeského kraje k 31. 12. 2006
(Zdroj dat ČÚZAK)

Přírodní podmínky a blízkost Prahy jako významného odběratele zemědělských produktů měly historicky za následek vytvoření současné struktury využití ploch. Středočeský kraj se vyznačuje vysokým podílem zemědělské a zejména orné půdy.

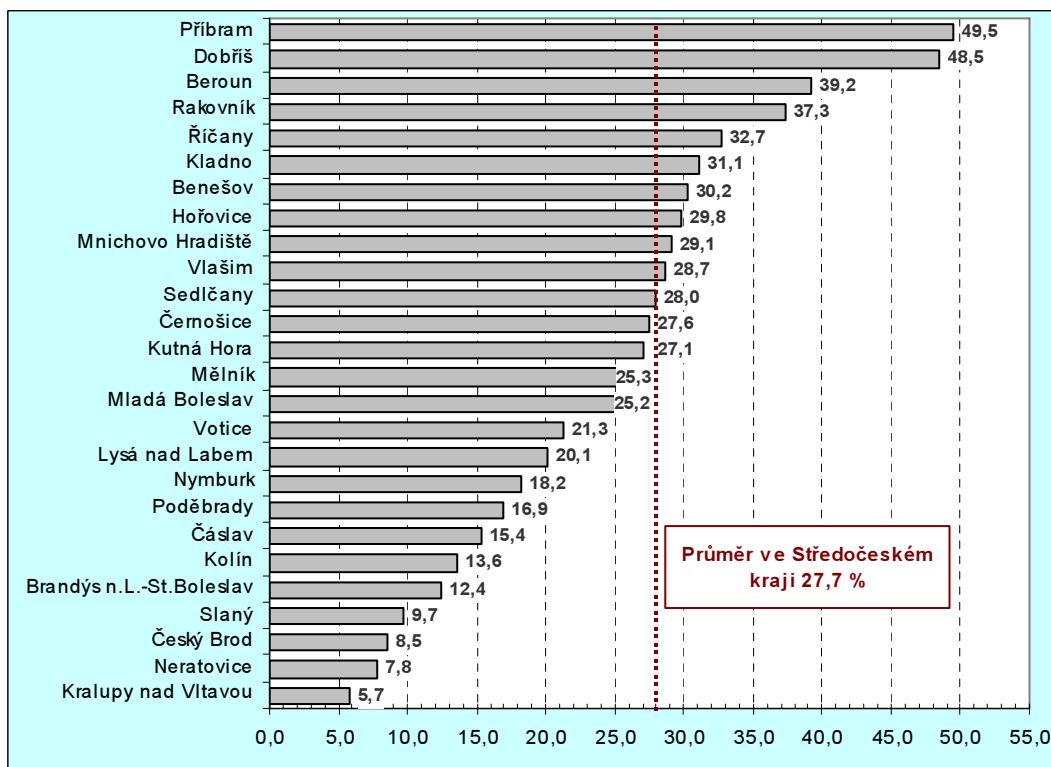
Graf 39 Zornění zemědělské půdy v krajích v roce 1993 a 2006 v %
(Zdroj dat ČÚZAK)

Při srovnání s ostatními kraji měl v roce 2006 Středočeský kraj spolu s Jihomoravským krajem největší podíl zornění zemědělské půdy, který překročil republikový průměr téměř o dvanáct procentních bodů.

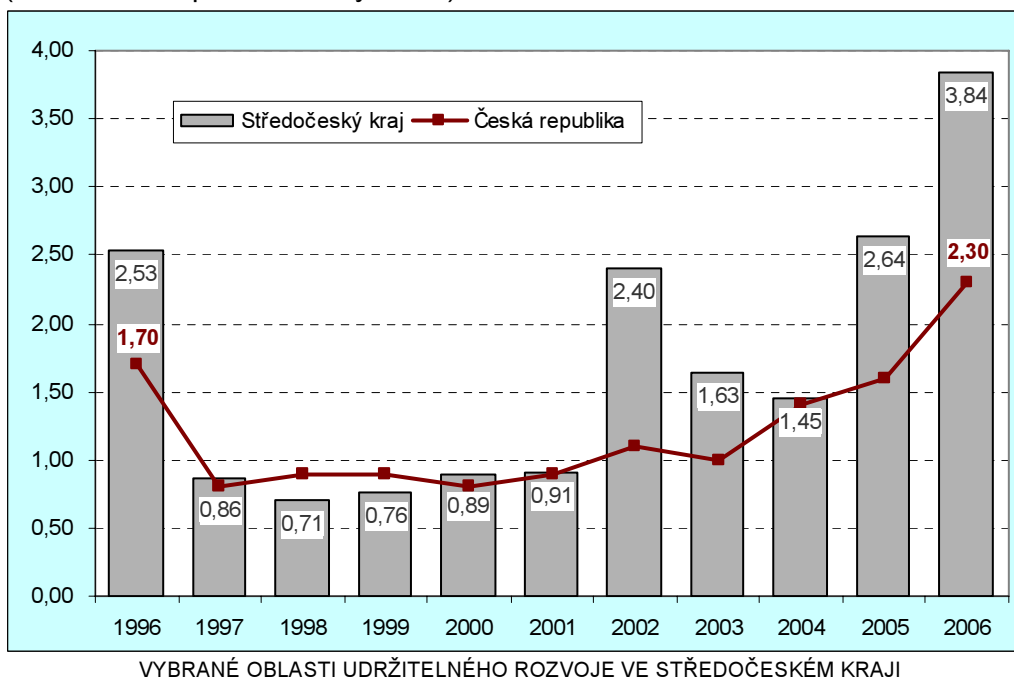
Zastoupení lesních ploch ve Středočeském kraji je po Praze druhé nejnižší v celé ČR. Značně diferencované jsou plochy lesů i uvnitř území kraje. Pro srovnání uvádíme v následujícím grafu podíly lesních ploch na celkové výměře území ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností ve Středočeském kraji.

Graf 40 Podíl lesních ploch na celkové výměře v % v SO ORP Středočeského kraje k 31.12. 2006
(Zdroj dat ČÚZAK)

Přetrvávajícím problémem zůstává neuspokojivý zdravotní stav lesů, projevující se nadměrnou defoliací zejména u jehličnatých porostů starších šedesáti let. V následujícím grafu uváděný **index defoliace** představuje podíl stromů starších šedesáti let ve 3. a 4. stupni odlíštění na celkovém počtu stromů (podrobně je tento indikátor definován v kapitole č. 2).

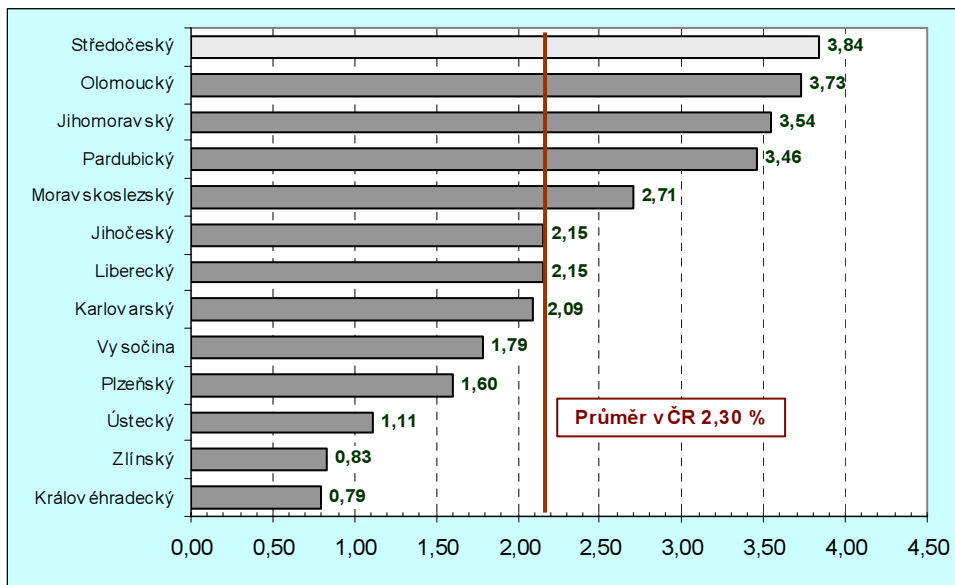
Graf 41 Index defoliace v %
(VÚ lesního hospodářství a myslivosti)

Z předchozího grafu je patrné, že zdravotní stav lesů vyjádřený indexem defoliace se od roku 1998 prakticky trvale zhoršuje s výjimkou zlepšení v roce 2003 a 2004.

V posledních letech byly hodnoty indexu defoliace ve Středočeském kraji jedny z nejvyšších a v roce 2006 přesáhly nejen republikový průměr o více než 1,5 procentní bod, ale i zaznamenaly nepříznivé prvenství v mezikrajském srovnání.

Graf 42 Index defoliace v % v krajích v roce 2006
(VÚ lesního hospodářství a myslivosti)

Při hodnocení kvality vodních zdrojů se posuzuje **jakost povrchových vod** v tocích a vod stojatých (nádrží) a jakost vod podzemních. Pro posouzení situace ve Středočeském kraji jsme zvolili ukazatel hodnotící jakost povrchových vod podle podílu profilů ve IV. a V. třídě znečištění ve skupině A – obecné, fyzikální a chemické ukazatele.

Množství sledovaných profilů je pro hodnocení krajů v dostatečné míře dostupné pouze z hlediska vodních toků. Jakost povrchových vod ovlivňují především bodové zdroje znečištění (města a obce, průmyslové závody a objekty soustředěné zemědělské živočišné výroby).

Na území ČR bylo v roce 2006 rozmístěno 321 sledovaných profilů vody, na kterých se pravidelně provádějí analýzy základních fyzikálně-chemických parametrů, těžkých kovů, biologických a mikrobiologických ukazatelů a několika skupin organických látek. Na vybraných profilech se sledují také radiologické ukazatele (za kraje nejsou k dispozici).

Jakost povrchových vod je vyjadřována v tzv. třídách jakosti vody. Zatřídění kvality vod v jednotlivých profilech vychází z normy ČSN 75 7221 – Klasifikace jakosti povrchových vod (I. třída – neznečištěná voda, II. třída – mírně znečištěná voda, III. třída – znečištěná voda, IV. třída – silně znečištěná voda, V. třída – velmi silně znečištěná voda). Zatřídění je provedeno tak, že se zvlášť klasifikují jednotlivé ukazatele příslušné skupiny a výsledná třída skupiny je určena dle nejnepříznivějšího ukazatele jakosti vod ve skupině.

Ukazatele kvality vod se člení do skupin:

- A – obecné, fyzikální a chemické ukazatele (např. konduktivita, rozpuštěný kyslík, BSK₅, CHSK_{Mn}, chloridy, vápník)
- B – specifické organické látky (např. chlorbenzen, chloroform, PCB, PAU - suma atd.)
- C – kovy a metaloidy (chrom, rtuť, mangan, železo, kadmium atd.)
- D – biologické a mikrobiologické ukazatele (saprobní index makrozoobentosu, enterokoky, chlorofyl atd.)
- E – radiologické ukazatele (celková objemová aktivita α, uran, tritium atd.).

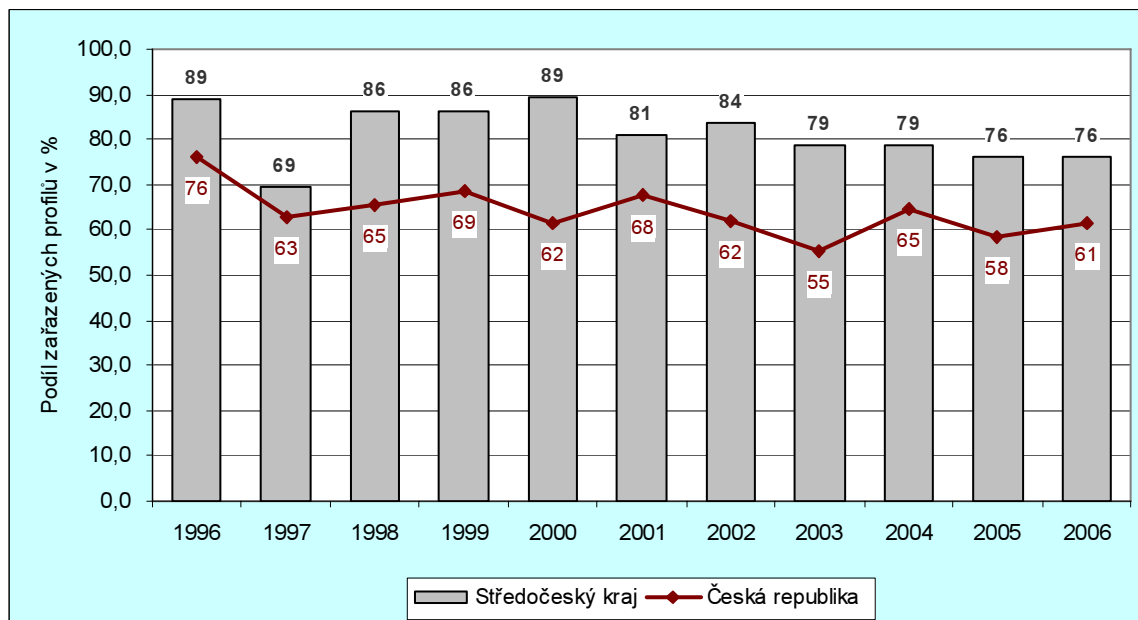
Tab. 3.3.2 Jakost povrchových vod ve Středočeském kraji*)

Zdroj: ČHMÚ

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu (v %)	72,3	72,5	74,8	74,9	82,0	82,0	82,8
Voda vyrobená pitná z veřejných vodovodů (v m ³ na obyvatele)	43,5	43,3	45,6	43,8	44,2	43,0	42,7
Voda fakturovaná pitná (v m ³ na obyvatele)	38,8	37,6	41,3	39,9	41,1	40,8	40,5
Podíl vody fakturované domácnostem (v %)	63,8	64,9	64,1	64,8	66,5	67,5	66,5
Specifická potřeba vody (v l na obyvatele a den)	147,1	141,2	151,4	145,9	137,5	136,2	134,0
z toho v domácnostech	93,8	91,7	97,1	94,6	91,4	92,0	89,1
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu (v %)	51,2	52,3	59,3	59,5	61,0	63,6	66,0
z toho na kanalizaci s koncovou ČOV	.	.	.	.	60,3	62,7	65,5
v tom: na mechanickou ČOV	.	.	.	.	0,1	0,0	0,1
na mechanicko-biologickou ČOV	.	.	.	.	60,1	62,7	65,3
Vypouštěné odpadní vody do kanalizace pro veřejnou potřebu (v m ³ na obyvatele)	37,8	37,7	41,9	41,3	41,8	45,1	46,0
Podíl vypouštěné odpadní vody splaškové (v %)	.	.	.	.	61,9	70,5	69,3
Podíl čistěných odpadních vod (v %)	97,1	99,4	95,0	99,7	98,3	97,5	99,6
v tom: splaškových	.	.	.	.	97,9	99,2	99,5
průmyslových a ostatních	.	.	.	.	98,8	93,4	99,8

Na území Středočeského kraje se sleduje po Ústeckém a Moravskoslezském kraji třetí nejvyšší počet profilů – celkem 38 v roce 2006 (u sk. B je to 30). Naproti tomu nejnižší počet profilů se sledoval v Hl. městě Praze (2 profily ve sk. A) a na území Pardubického kraje (5 profilů). Z tohoto důvodu lze obtížně provádět mezikrajské srovnání, proto jsme zvolili jen porovnání znečištění vody ve Středočeském kraji proti stavu v celé ČR. Základní mezikrajský přehled podává tabulka v kap. 2, kde je uveden podíl silně a velmi silně znečištěných profilů ve sk. A.

Graf 43 Podíl profilů ve IV. a V. třídě znečištění (sk. A - obecné, fyzikální a chemické ukazatele) v %
(Zdroj dat ČHMÚ)

Podíl znečištěné vody (tř. III. – V.) měl od r. 1996 v České republice klesající tendenci, a to u všech čtyř uvedených skupin ukazatelů. Ve skupině A pozvolna klesal v letech 1996 – 2006 počet takto zatříděných profilů z 99 % na 92 % (ve Středočeském kraji byly takto znečištěny v celém období všechny profily). Skupina B se vyznačuje relativně nepříznivějším hodnocením. V ČR se podíl znečištěných profilů tř. III. – V. snížil ve sledovaném období s jistým kolísáním z 50 % na 38 %, přičemž nejvyšší hodnoty dosáhl v roce 1997 (63 %) a nejnižší v roce 2005 (21 %). Ve Středočeském kraji došlo po vzestupu v roce 1997 na 61 %

v dalších letech k poklesu až na 23 % v roce 2006. Největší pokles nastal v České republice ve sledovaném období u sk. C – počet znečištěných profilů poklesl o 20 procentních bodů na 57 % v roce 2006; ve Středočeském kraji se i v této skupině projevila poměrně výrazně klesající tendence, v letech 1996 - 2006 poklesl počet zařazených profilů v této skupině z 89 % na cca 50 %. Mírný dlouhodobý pokles zaznamenala ČR i ve i sk. D (o 4 procentní body na 74 % profilů ve III. – V. třídě znečištění); ve Středočeském kraji kolísalo v průběhu sledovaného období procento zařazených profilů v rozpětí 86 až 97 %.

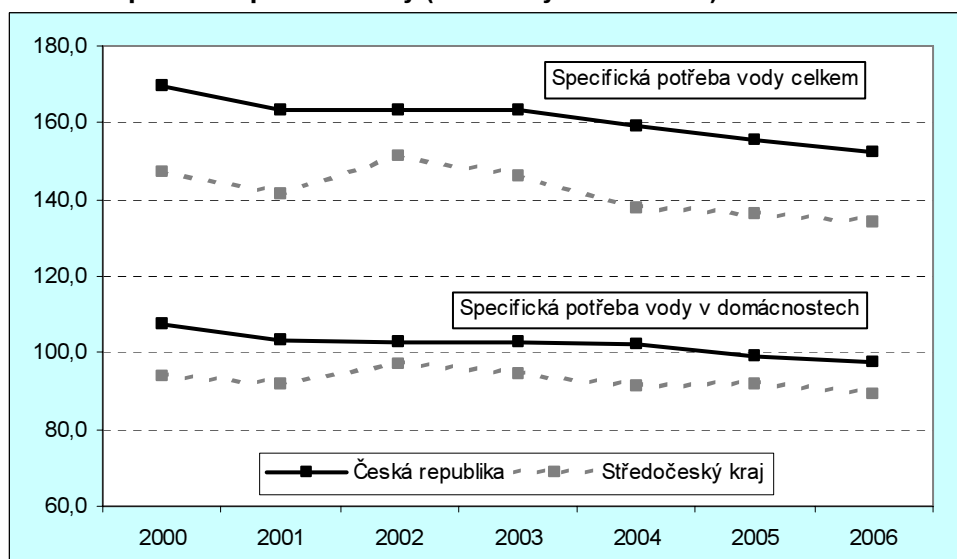
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů v celé České republice pozvolna roste. V roce 2006 bylo zásobováno vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu 82,8 % obyvatel Středočeského kraje, což bylo o 10,5 procentního bodu více než v roce 2000. Podíl za Českou republiku dosahoval vyšších hodnot a ve stejném období vzrostl o 5,3 procentního bodu na 92,4 % obyvatel. Největší procento obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů žije v Hl. m. Praze, Karlovarském a Moravskoslezském kraji, nejnižší v Plzeňském, Středočeském a Olomouckém kraji.

Tab. 3.3.3 Vodovody a kanalizace ve Středočeském kraji

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu (v %)	72,3	72,5	74,8	74,9	82,0	82,0	82,8
Voda vyrobená pitná z veřejných vodovodů (v m ³ na obyvatele)	43,5	43,3	45,6	43,8	44,2	43,0	42,7
Voda fakturovaná pitná (v m ³ na obyvatele)	38,8	37,6	41,3	39,9	41,1	40,8	40,5
Podíl vody fakturované domácnostem (v %)	63,8	64,9	64,1	64,8	66,5	67,5	66,5
Specifická potřeba vody (v l na obyvatele a den)	147,1	141,2	151,4	145,9	137,5	136,2	134,0
z toho v domácnostech	93,8	91,7	97,1	94,6	91,4	92,0	89,1
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu (v %)	51,2	52,3	59,3	59,5	61,0	63,6	66,0
z toho na kanalizaci s koncovou ČOV	.	.	.	.	60,3	62,7	65,5
v tom: na mechanickou ČOV	.	.	.	.	0,1	0,0	0,1
na mechanicko-biologickou ČOV	.	.	.	.	60,1	62,7	65,3
Vypouštěné odpadní vody do kanalizace pro veřejnou potřebu (v m ³ na obyvatele)	37,8	37,7	41,9	41,3	41,8	45,1	46,0
Podíl vypouštěné odpadní vody splaškové (v %)	.	.	.	.	61,9	70,5	69,3
Podíl čištěných odpadních vod (v %)	97,1	99,4	95,0	99,7	98,3	97,5	99,6
v tom: splaškových	.	.	.	.	97,9	99,2	99,5
průmyslových a ostatních	.	.	.	.	98,8	93,4	99,8

Celkový objem vyrobené vody se jak v kraji, tak i v ČR dlouhodobě snižuje. Klesá i specifická potřeba vody (množství fakturované vody přepočtené na obyvatele zásobované vodou z veřejných vodovodů a den). V letech 2000 – 2006 klesla specifická potřeba vody ve Středočeském kraji z 147,1 l na 134,0 l na obyvatele a den (z toho v domácnostech z 93,8 na 89,1 l).

Graf 44 Specifická potřeba vody (v l na obyvatele a den)

Potřeba vody ve Středočeském kraji je podprůměrná, celková specifická potřeba vody byla v roce 2006 po Olomouckém kraji druhá nejnižší ze všech krajů v České republice a v domácnostech pátá nejnižší.

V České republice klesla mezi roky 2000 – 2006 specifická potřeba vody o 17 l na 152,6 l na obyvatele a den (v domácnostech o 10 l na 97,5 l). Nejvíce vody na obyvatele se spotřebuje v Hlavním městě Praze, nejméně v Olomouckém kraji a v domácnostech má nejnižší specifickou spotřebu vody Zlínský kraj. Klesající spotřeba vody souvisí nejen se zvyšováním cen vodného a stočného, ale i s růstem počtu obyvatel, kteří sice jsou napojeni na vodovod, ale využívají i vlastní zdroje pitné a užitkové vody ze studny.

Tab. 3.3.4 Vodovody v krajích České republiky

	Podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů (v %)		Voda vyrobená pitná z veřejných vodovodů (v m ³ na obyvatele)		Specifická potřeba vody (v l na obyvatele a den)		Specifická potřeba vody v domácnostech (v l na obyvatele a den)	
	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2006
Česká republika	87,1	92,4	75,7	68,1	169,6	152,6	107,4	97,5
v tom kraje:								
Hl. m. Praha	99,9	99,2	134,9	111,0	218,6	204,5	143,4	130,0
Středočeský	72,3	82,8	43,5	42,7	147,1	134,0	93,8	89,1
Jihočeský	92,7	91,2	74,8	61,0	155,4	138,1	94,7	89,5
Plzeňský	81,4	82,4	69,3	62,3	178,0	167,0	106,3	96,8
Karlovarský	99,1	98,4	97,3	77,9	187,9	160,1	121,3	100,5
Ústecký	95,1	95,9	90,6	77,9	179,3	157,0	114,8	98,3
Liberecký	82,3	88,6	80,7	72,7	163,5	159,4	109,5	95,5
Královéhradecký	86,5	91,2	70,4	65,1	162,3	145,9	100,2	92,3
Pardubický	91,5	95,8	72,2	63,1	155,8	141,4	93,7	87,4
Vysočina	71,9	93,2	46,2	53,5	148,2	134,6	84,9	84,1
Jihomoravský	87,4	94,8	64,6	62,3	157,5	142,3	98,5	93,2
Olomoucký	82,0	87,9	62,6	51,2	150,9	132,5	94,3	87,7
Zlínský	80,0	89,7	59,0	57,6	152,2	135,9	91,1	83,7
Moravskoslezský	92,1	97,5	75,7	74,7	171,0	151,6	113,8	101,9

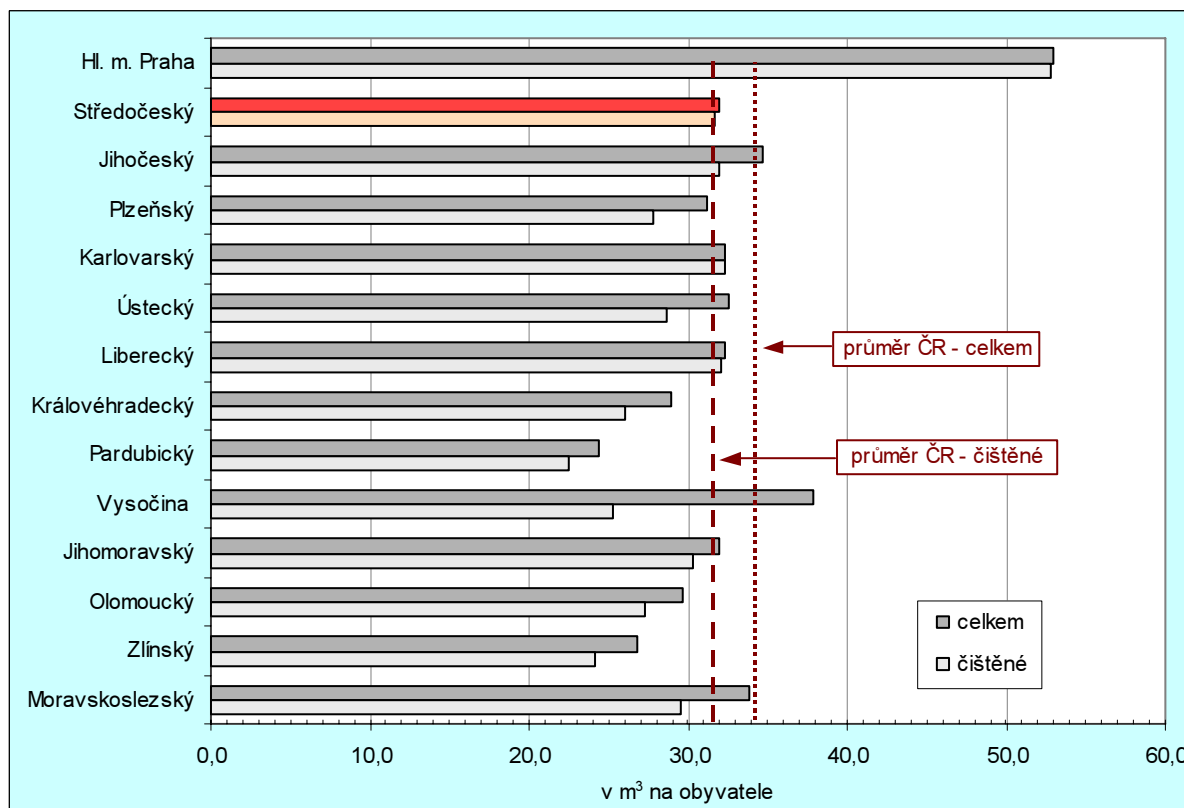
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci se v letech 2000 až 2006 pozvolna zvyšoval, v České republice postupně ze 74,8 % na 80,0 %. V roce 2006 bydlelo ve Středočeském kraji 66,0 % obyvatel v domech napojených na veřejnou kanalizaci (o 14,8 procentního bodu více než v r. 2000), z toho 65,5 % na kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod. I přes nárůst proti podílu obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci zaujímá Středočeský kraj poslední místo v republice. V napojení na kanalizaci s koncovou čistírkou odpadních vod (dále jen ČOV) měl horší podíl jen kraj Liberecký a Pardubický.

Tab. 3.3.5 Kanalizace v krajích České republiky

	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci (v %)			z toho na kanalizaci s koncovou ČOV (v %)		Vypouštěné odpadní vody do veřejné kanalizace (v m ³ na obyvatele)		Podíl čištěných odpadních vod (v %)	
	2000	2004	2006	2004	2006	2000	2006	2000	2006
Česká republika	74,8	77,9	80,0	71,1	73,6	56,1	52,8	94,8	94,2
v tom kraje:									
Hl. m. Praha	99,3	99,5	99,0	99,5	99,0	91,0	70,2	100,0	100,0
Středočeský	51,2	61,0	66,0	60,3	65,5	37,8	46,0	97,1	99,6
Jihočeský	84,0	87,3	83,6	73,8	73,9	64,1	58,8	94,1	95,0
Plzeňský	70,8	75,1	78,1	68,7	70,8	56,8	62,2	98,9	89,1
Karlovarský	95,4	91,4	91,6	90,5	90,7	69,4	51,4	98,2	99,4
Ústecký	80,2	81,0	81,9	75,9	77,8	55,5	47,9	81,3	92,0
Liberecký	64,2	68,1	68,8	61,8	62,8	43,5	43,1	93,7	99,3
Královéhradecký	71,9	73,8	73,1	64,3	65,6	50,6	49,1	92,4	93,7
Pardubický	64,1	66,2	68,7	61,3	63,0	47,9	43,4	95,7	95,0
Vysočina	63,3	80,3	85,2	61,1	68,0	34,7	48,0	94,5	73,2
Jihomoravský	75,0	79,7	84,1	73,0	77,1	46,3	47,8	98,8	95,7
Olomoucký	63,0	72,6	74,3	64,9	66,9	51,2	46,3	89,6	94,5
Zlínský	75,7	78,5	81,4	67,3	69,6	54,7	45,7	96,2	87,6
Moravskoslezský	80,5	73,7	77,9	63,4	67,6	62,8	60,9	92,1	92,4

Přestože téměř v celé republice sledujeme jednoznačný trend poklesu vypouštěných odpadních vod do kanalizace, ve Středočeském kraji dochází k nárůstu způsobenému postupným rozšiřováním kanalizační sítě. I přes nárůst proti roku 2000 bylo v roce 2006 v kraji množství vypouštěné vody do kanalizace na jednoho obyvatele o 6,8 m³ nižší oproti průměru za celou ČR.

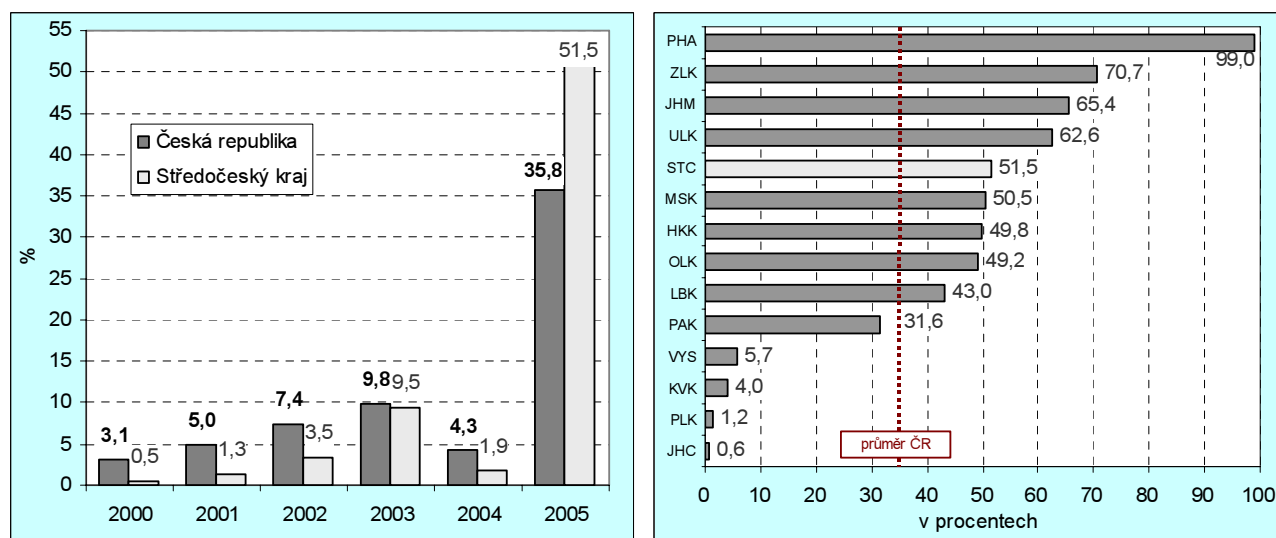
Graf 45 Vypouštěné odpadní vody splaškové v krajích ČR v roce 2006 (v m³ na obyvatele)

Podíl čištěných odpadních vod se ve Středočeském kraji ve sledovaném období pohyboval v rozsahu 97,1 až 99,7 % (výjimkou byl povodňový rok 2002), což je ve sledovaných letech v průměru o 3,7 procentního bodů více než průměr za Českou republiku. Od roku 2004 jsou k dispozici v krajském členění i údaje o množství odpadních vod splaškových a průmyslových a ostatních. Zatímco ve Středočeském kraji bylo v letech 2004 – 2006 v průměru 67 % vypouštěných odpadních vod splaškových a z nich prošlo procesem čištění téměř 99 %, v České republice měly charakter splaškových vod téměř 2/3 vypouštěných odpadních vod a z nich bylo čištěno 93 %. Průměrné procento čištěné odpadní vody průmyslové a ostatní bylo v kraji na úrovni 97,3 %, což je nepatrně více než představoval průměr ČR.

Dalším vybraným ukazatelem z environmentální oblasti lze charakterizovat postavení Středočeského kraje v **podílu oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší**, kde jsou překračovány imisní limity stanovené pro ochranu zdraví lidí. Pro oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší jsou orgány kraje a obce povinny vypracovat nebo aktualizovat programy ke zlepšení kvality ovzduší pro znečišťující látky, u kterých jsou překračovány imisní limity a meze tolerance. Středočeský kraj proto zpracoval Program snižování emisí na území Středočeského kraje a Integrovaný krajský program ke zlepšení kvality ovzduší Středočeského kraje. Oba dokumenty vycházejí zejména ze zmapované definovatelnosti zdrojů znečištění a možnosti podpory řešení vedoucích ke zvyšování kvality ovzduší.

Graf 46 Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší na celkové rozloze kraje a České republiky (v %) celkové rozloze kraje v roce 2005 (v %)
(Zdroj dat Min. životního prostředí)

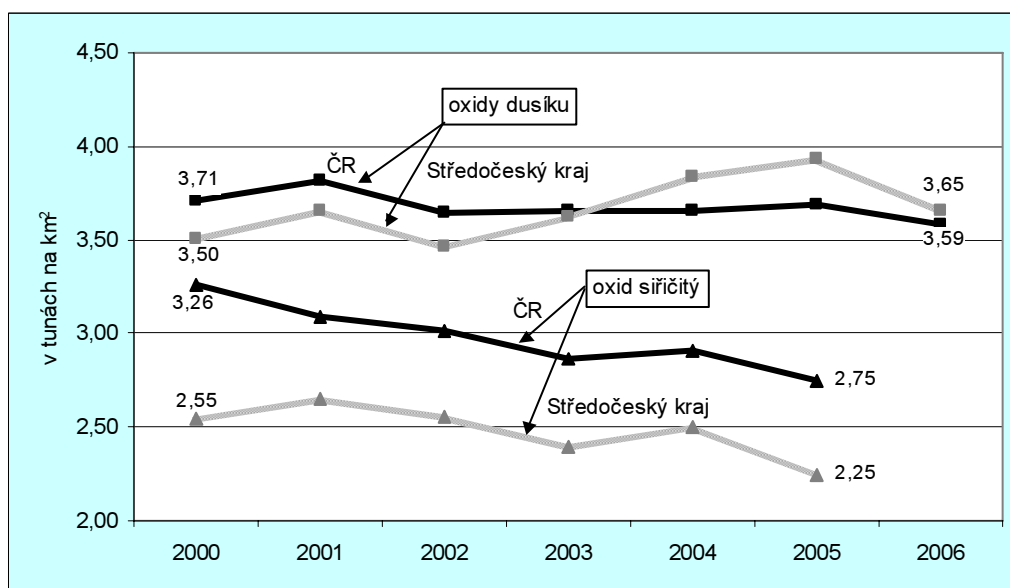

Z obou grafů je zřejmé, že se postavení Středočeského kraje ve vztahu k průměrné úrovni v České republice zhoršilo v roce 2005, kdy podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší na celkové rozloze kraje přesáhl průměr v ČR téměř o 16 procentních bodů. V roce 2005 měl Středočeský kraj pátou nejvyšší hodnotu podílu mezi všemi kraji v České republice, zatímco v roce 2000 patřil mezi kraje s nejnižšími hodnotami podílu.

K faktorům, které nepříznivě ovlivňují kvalitu ovzduší a životního prostředí vůbec patří emise cizorodých látek různého skupenství do ovzduší. K ilustraci vývoje emisních hodnot a postavení Středočeského kraje lze použít data o **emisích oxidů dusíku a emisích oxidu siřičitého** z databáze Registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO).

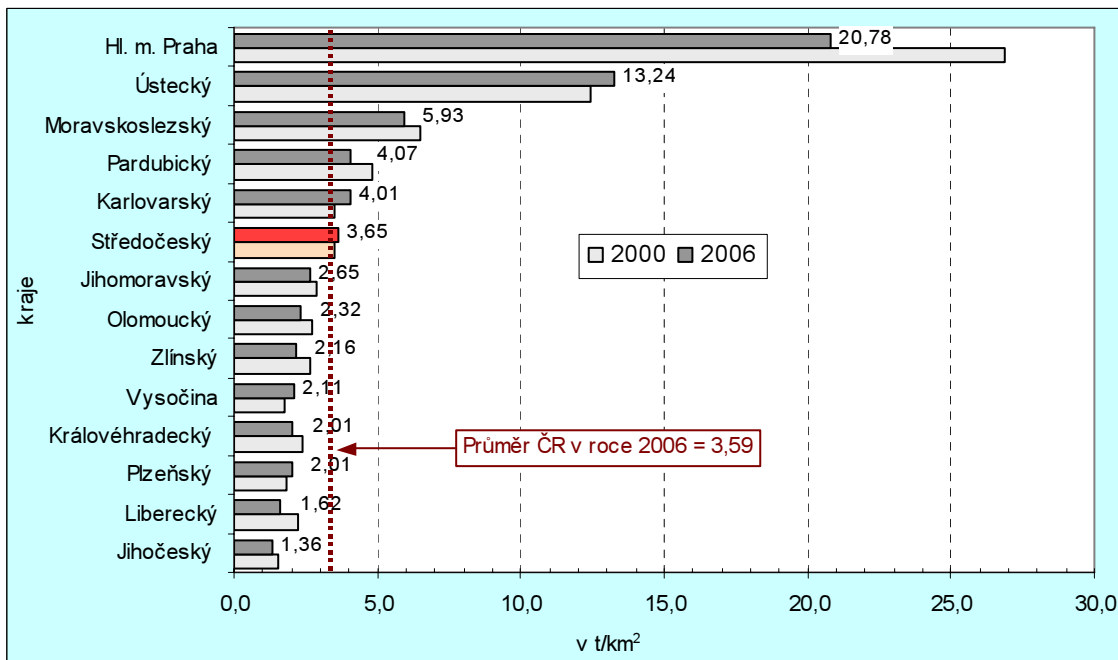
Zdroje znečišťování se v rámci REZZO dělí na stacionární a mobilní (REZZO 4). Stacionární zdroje jsou dále členěny na REZZO 1 – 3 podle výkonových a technologických charakteristik a míry vlivu na znečišťování ovzduší. REZZO 1 jsou velké zdroje znečišťování – stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu vyšším než 5 MW a zařízení zvláště závažných technologických procesů. Střední zdroje znečišťování – REZZO 2 jsou stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu od 0,2 do 5 MW, zařízení závažných technologických procesů, uhelné lomy a plochy s možností hoření, zapaření nebo úletu znečišťujících látek. Malými zdroji znečišťování – REZZO 3 se rozumí stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu nižším než 0,2 MW, zařízení technologických procesů, nespádajících do kategorie velkých a středních zdrojů, skládky paliv, surovin, produktů a odpadů apod.

Graf 47 Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) a oxidu siřičitého (REZZO 1-3) v tunách na km²
(Zdroj dat ČHMÚ)

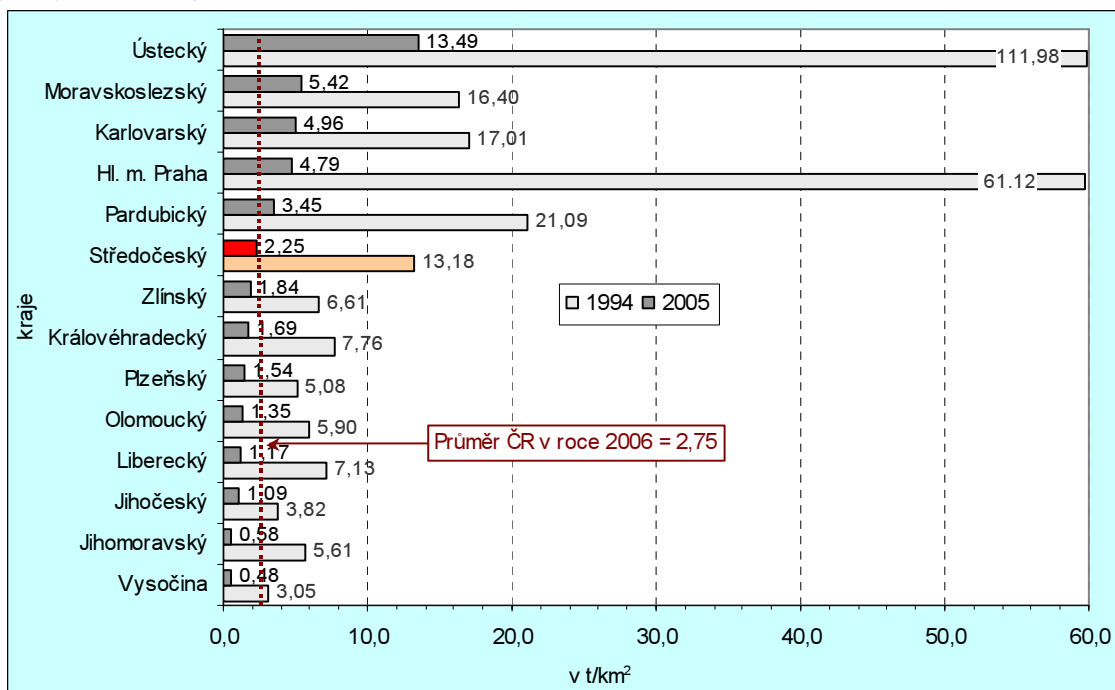
Vlivem zvyšující se snahy o zkvalitnění životního prostředí a zejména odsiřováním elektráren dochází od roku 1994 ke snižování vypouštěného množství všech sledovaných znečišťujících látek. Ke konci roku 1998 nabyly účinnosti legislativní změny stanovující přísné emisní limity. Díky tomu byly zaznamenány nejvýraznější poklesy emisních hodnot do roku 1999. Poté se množství emisí za rok ustálilo a již nedochází k tak výraznému snižování.

Graf 48 Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) v t/km²
(Zdroj dat ČHMÚ)

Emise oxidů dusíku vzrostly ve Středočeském kraji proti roku 2000 o 0,15 t/km² a dostal se tak v roce 2006 o 0,07 t/km² nad průměrnou hodnotu v České republice. Emisní hodnoty oxidů dusíku řadily v roce 2006 Středočeský kraj na šesté místo mezi všemi kraji v ČR, v roce 2000 měl kraj pátou nejvyšší měrnou hodnotu.

Graf 49 Emise oxidu siřičitého (REZZO 1-3) v t/km²
(Zdroj dat ČHMÚ)

Obdobně jako v celé republice došlo i ve Středočeském kraji od roku 1994 k výraznému poklesu emisí oxidu siřičitého. Dosažená hodnota emisí oxidu siřičitého v roce 2006 ve výši 2,25 t/km² představovala pouze

Průmyslové odpady jsou pouze částí celkově vyprodukovaných odpadů. Vzhledem k silnému průmyslovému charakteru řady lokalit ve Středočeském kraji jde o důležitou problematiku v oblasti samotného životního prostředí. Z tohoto důvodu byl indikátor vybrán do sady indikátorů enviromentálního pilíře udržitelného rozvoje Středočeského kraje.

Year	Středočeský kraj (kg/1,000 GDP)	Česká republika (kg/1,000 GDP)
1998	71,5	102,7
1999	73,9	73,9
2000	65,6	73,9
2001	62,4	73,9
2002	35,7	53,9
2003	40,8	53,9
2004	37,4	53,9
2005	33,0	35,9
2006	34,4	35,9

Průměr ČR: 100 kg na 1000 jednotek HDP v PPS

Region	Průměr (kg na 1000 jednotek HDP v PPS)
MSK	397,9
ULK	177,6
JHM	144,5
PLK	89,8
OLK	84,4
STC	71,5
HKK	59,0
ZLK	54,2
PAK	52,0
JHC	51,0
VYS	48,7
LBK	32,5
KVK	22,6
PHA	17,0

Průměr ČR: 100 kg na 1000 jednotek HDP v PPS

Region	Průměr (kg na 1000 jednotek HDP v PPS)
MSK	81,8
VYS	68,1
PLK	54,9
JHM	51,3
ULK	46,6
OLK	39,4
STC	34,4
ZLK	29,0
LBK	27,1
HKK	23,4
JHC	22,0
PAK	19,8
KVK	19,5
PHA	9,8

Jak je z předchozích grafů zřejmé, v celé České republice i v Středočeském kraji má produkce průmyslových odpadů sestupnou tendenci. A to jak v celkovém objemu, tak i v přepočtu produkce odpadů na jednotku HDP. Jedním z důvodů tohoto poklesu je i skutečnost, že se pro stále více respondentů stává z odpadu další surovina, kterou je možno využít ve vlastní výrobě např. na stavební nebo izolační materiály, nebo ji případně dále prodat.

Prakticky po celé uváděné období byla ve Středočeském kraji produkce odpadů na 1 000 jednotek HDP pod celorepublikovým průměrem. V porovnání s ostatními kraji měla v roce 2006 produkce odpadů na 1 000 jednotek HDP sedmou nejvyšší hodnotu v celé ČR a vzhledem k průměru za celou Českou republiku byla o 1,49 kg nižší. V roce 1998 zaujímal Středočeský kraj produkci 71,5 kg na 1 000 jednotek HDP příčku šestou.

V absolutním objemu představovala v roce 2006 produkce průmyslových odpadů ve Středočeském kraji 676 tisíc tun. Na celorepublikové produkci se kraj podílel téměř deseti procenty. Produkce průmyslových odpadů v kraji v roce 2006 byla téměř dvojnásobná proti produkci odpadů komunálních. Ve srovnání s rokem 1998, kdy bylo v kraji vyprodukováno 857 tisíc tun průmyslových odpadů, došlo v roce 2006 k poklesu produkce o 181 tisíc tun, to je o 21,1 %. Nejvyšší pokles v letech 1998 - 2006 zaznamenaly kraje Moravskoslezský a Ústecký, kde produkce průmyslových odpadů klesla o dvě třetiny. V celé České republice bylo v roce 2006 vyprodukováno 6,8 miliardy tun průmyslových odpadů a pokles proti roku 1998 představoval více než 45 %.

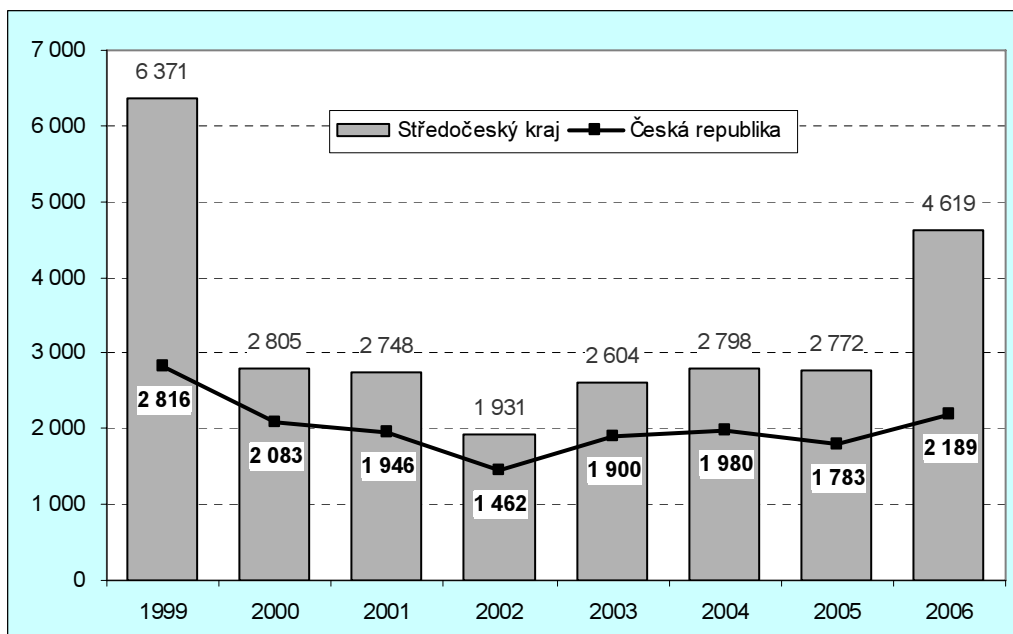
Pro posouzení postavení kraje ve vynakládání finančních prostředků na ochranu životního prostředí jsme zvolili ukazatel „**Podíl pořízených investic na ochranu životního prostředí podle místa realizace**“, který do určité míry eliminuje to, že mnoho podniků má své sídlo registrováno např. v Hlavním městě Praze, ale investice se fakticky realizují v ostatních krajích.

Investice na ochranu životního prostředí zahrnují výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku na ochranu životního prostředí a neinvestiční náklady, které se vztahují k aktivitám na ochranu životního prostředí (technologie, procesy, zařízení nebo jejich části).

V roce 2006 bylo ve Středočeském kraji na ochranu životního prostředí vynaloženo 5,4 mld. Kč, což je téměř o tři čtvrtiny více než v roce 2001. Více než 80 % investic bylo směřováno do nakládání s odpadními vodami a do ochrany a sanace půdy, podzemních a povrchových vod.

Při srovnání krajů dosáhly v roce 2006 investice na ochranu životního prostředí ve Středočeském kraji v přepočtu na obyvatele 4 619 Kč, což je výrazně nejvyšší průměr ze všech krajů v republice. Druhý v pořadí, Pardubický kraj měl průměrnou hodnotu na jednoho obyvatele téměř o 1 800 Kč nižší.

Graf 52 Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v Kč na obyvatele (běžné ceny)

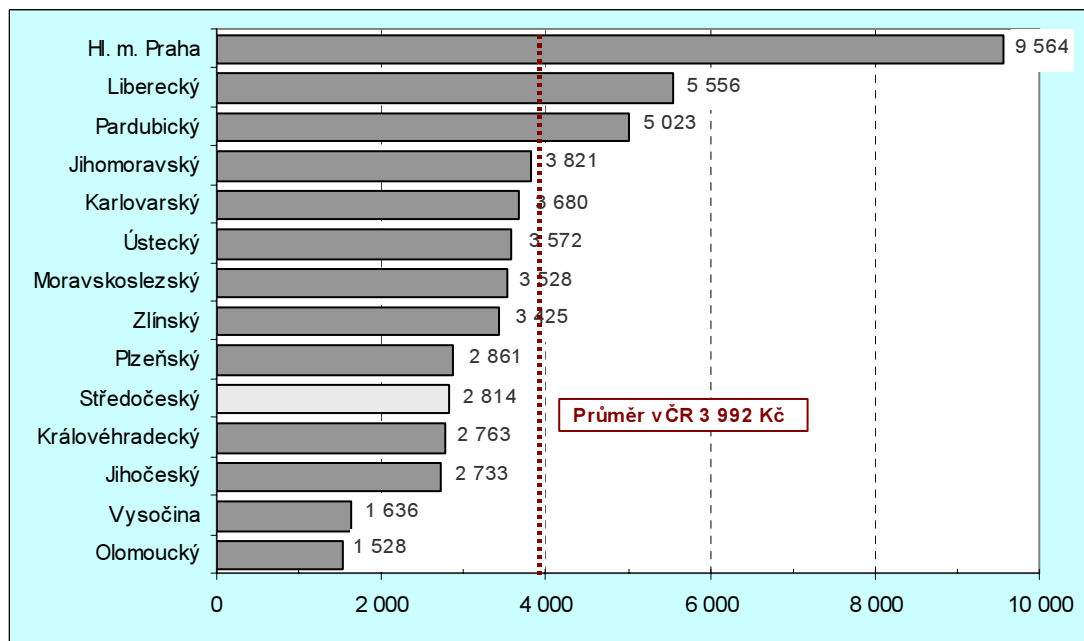

Pro dokreslení nákladů vynaložených na ochranu životního prostředí se zmíníme ještě o neinvestičních nákladech na ochranu životního prostředí, které zahrnují mzdové náklady, platby nájemného, energie a ostatní materiál a platby za služby, u kterých je hlavním účelem prevence, snížení, úprava nebo eliminace

znečišťujících látek a znečištění nebo jakékoliv další degradace životního prostředí a jsou výsledkem provozních aktivit podniku. Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí dosáhly v roce 2006 ve Středočeském kraji 3,3 mld. Kč. Z toho téměř 60 % připadalo na nakládání s odpady a jedna čtvrtina na nakládání s odpadními vodami.

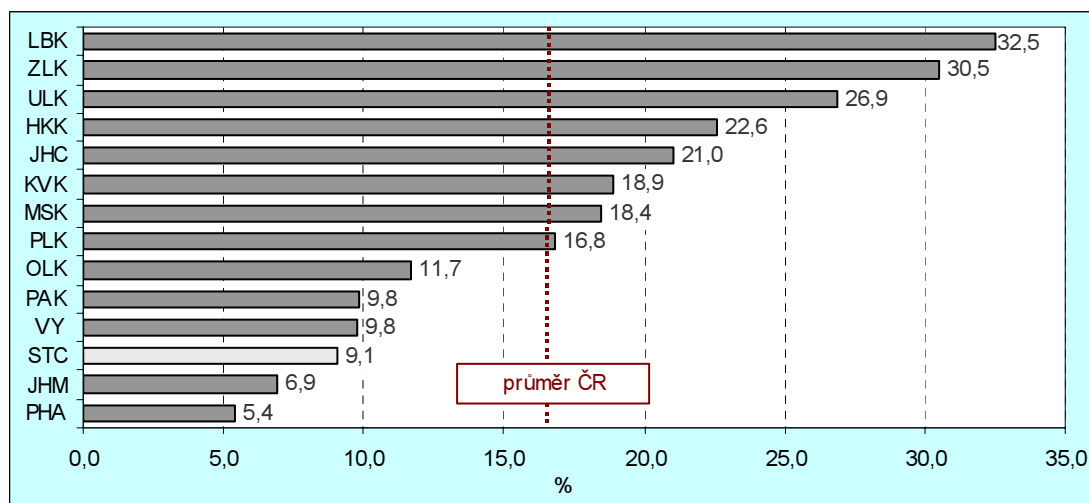
Středočeský kraj se v roce 2006 zařadil mezi kraje České republiky s nejmenším množstvím vynaložených neinvestičních nákladů na ochranu životního prostředí na 1 obyvatele. Částka 2 814 Kč je téměř o 1 200 Kč nižší než průměr ČR.

Graf 53 Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora v roce 2006 v Kč na obyvatele (běžné ceny)

V souvislosti s oblastí životního prostředí, kde je Středočeský kraj řazen spíše mezi průměrné kraje s nižším narušením životního prostředí, uvádíme ještě stručnou informaci o **chráněných krajinných oblastech**. Na území Středočeského kraje je nejstarším chráněným celkem Žehuická obora v kutnohorském okrese (1920). V současné době na území kraje leží, nebo alespoň částečně zasahuje 5 chráněných krajinných oblastí (dále jen CHKO), 31 chráněných území národní kategorie a dalších 191 chráněných přírodních památek a rezervací. Celková plocha CHKO Blaník, Český kras, Český ráj, Kokořínsko a Křivoklátsko činí 87,5 tis. ha, což odpovídá 7,94 % rozlohy kraje. Pro srovnání podíl CHKO na rozloze celé ČR činí 13,77 % rozlohy republiky.

Graf 54 Podíl celkové rozlohy zvláště chráněných území* na celkové rozloze kraje v roce 2005 (v %)
(Zdroj dat Agentura ochrany přírody a krajiny ČR)

* bez ohledu na to, zda maloplošné chráněné území leží či neleží ve velkoplošném chráněném území

Závěr

Problematika udržitelného rozvoje (UR) na regionální úrovni se dostává do širšího povědomí až v posledních letech. Příčinou je její specifické postavení mezi globální a národní úrovní UR na straně jedné a místní úrovní UR na straně druhé. Regionální strategie udržitelného rozvoje může sloužit nejen k aktualizaci programu rozvoje kraje z hlediska udržitelnosti rozvoje daného území, ale může být i koncepčním rámcem pro aktivity v rámci Místních agend 21 a podkladem pro aktualizaci strategie na národní úrovni. Regionální strategie UR musí mít na rozdíl od národní strategie konkrétnější obsah a oproti místní úrovni musí indikovat širší souvislosti.

Autoři této publikace se pokusili zmapovat oblast indikátorů vhodných pro monitorování udržitelného rozvoje na úrovni krajů a v kapitole 3 i pro menší území. Brali v úvahu základní požadavky na indikátory – relevantnost, dostupnost ve srovnatelné časové řadě, spolehlivost a srozumitelnost. Při jejich výběru se snažili postihnout všechny 3 základní pilíře UR a tím zajistit proporionalitu (vyváženost) pohledu na danou problematiku.

Tvůrci publikace se snažili o vyvážený přístup, aby nepřevažovalo ekonomické, sociální ani environmentální hledisko. Výběr indikátorů byl proveden s ohledem na možnost zachycení vazeb mezi jednotlivými pilíři.

Validní data v podrobném územním detailu poskytují datové soubory Českého statistického úřadu, které jsou z části přímo dostupné na internetových stránkách úřadu. Údaje pro územně plánovací podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území na úrovni správních obvodů ORP s daty za jednotlivé obce (vyhláška 500/2006 Sb.) poskytuje ČSÚ na adrese:

www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/csu_a_uzemne_analyticke_podklady_za_obce_ceske_republiky

Další údaje lze získat z databáze Městské a obecní statistiky (MOS), která je součástí Veřejné databáze (VDB) na adrese:

<http://vdb.czso.cz/vdb/>

Seznam použité literatury, informačních zdrojů a zkratk

- [1] BLAŽEK, J., MACEŠKOVÁ, M., CZANK, P. *Model čtyř kapitálů – nová metoda rozvojových strategií?* In: časopis Obec a finance 5/2006.
- [2] CUDLÍNOVÁ, E. *Marginální oblasti – prostorový indikátor udržitelného rozvoje České republiky.* In: Sborník k projektu UNDP K udržitelnému rozvoji ČR: vytváření podmínek, svazek 4 Vzdělávání, informace, indikátory. Praha, Universita Karlova v Praze, 2002.
- [3] CZESANÝ, S. *Indikátory udržitelného rozvoje.* In: časopis Statistika 5/2006.
- [4] *Česká republika 2003 - Deset let udržitelného rozvoje?* Praha, Universita Karlova v Praze, 2003.
- [5] DRÁPAL, S. Úvodní vystoupení na 3. konferenci Environmentální účetnictví a indikátory udržitelného rozvoje konané 23. – 25. května v Praze. In: Book of Proceedings EA – SDI. Ústí nad Labem, Univerzita J. E. Purkyně, 2007.
- [6] FISCHER, J. *Koncept udržitelného rozvoje a státní statistika.* In: časopis Statistika 3/2006.
- [7] HŘEBÍK, Š., TŘEBICKÝ, V., GREMLICA, T. *Manuál plánování a vyhodnocování udržitelného rozvoje na regionální úrovni.* Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2005.
- [8] KOVANDA, J., HÁK, T., ŠČASTNÝ, M. *Soubor indikátorů udržitelného rozvoje České republiky.* In: Sborník k projektu UNDP K udržitelnému rozvoji ČR: vytváření podmínek, svazek 4 Vzdělávání, informace, indikátory. Praha, Universita Karlova v Praze, 2002.
- [9] MIHOLA, J., *Kompozitní ukazatele udržitelného rozvoje, výzkumná zpráva.* Praha, ČSÚ, 2006.
- [10] MOLDAN, B., *Indikátory trvale udržitelného rozvoje.* Ostrava, VŠB – Technická univerzita Ostrava, 1996.
- [11] SEDLÁČEK, P., *Analýza investičního cyklu.* In: časopis Statistika 6/2006.
- [12] SPĚVÁČEK, V., *Domácnosti, disponibilní důchod a soukromá spotřeba.* In: Bulletin CES VŠEM č. 23/2006. Praha, Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006.
- [13] *Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje 2006 – 2020.* Ústí nad Labem, Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., 2006.
- [14] VANĚČEK, J., *Regionální analýza výsledků vědy a výzkumu - publikace a patenty.* In: ERGO č. 01/2006, www.tc.cz, Technologické centrum AV ČR, 2006
- [15] *Statistická ročenka životního prostředí České republiky 2007.* Praha, CENIA, Česká informační agentura životního prostředí, 2007.
- [16] *Zpráva o životním prostředí České republiky v roce 2006.* Praha, CENIA, Česká informační agentura životního prostředí, 2007.

Publikace ČSÚ:

- [17] 1605-07 Koncepty a měření udržitelného rozvoje
- [18] 1371-07 Regionální účty 2006
- [19] 1376-07 Věda a výzkum v regionálním pohledu
- [20] 9607-07 Licence v ČR za rok 2006
- [21] 1379-07 Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji České republiky v letech 2000 až 2005
- [22] 1119-04 Analýza cenového vývoje, vývoje příjmů a spotřebních vydání domácností v letech 1993 až 2003
- [23] 3006-03 Sociální situace domácností v roce 2001 (údaje za hospodařící domácnosti) v roce 2001
- [24] 3009-04 MIKROCENZUS (Příjmy hospodařících domácností) 2002
- [25] 3012-07 Příjmy a životní podmínky domácností ČR v roce 2005
- [26] 3103-07 Trh práce v ČR 1993 – 2006

- [27] 3111-07 Analýza trhu práce 2000 až 2006
- [28] 9701-06 Informační a komunikační technologie v domácnostech a jejich využívání jednotlivci
- [29] 4007-07 Vývoj obyvatelstva České republiky v roce 2006
- [30] 2001-07 Produkce, využití a odstranění odpadů v ČR v roce 2006
- [31] 2002-07 Informace o životním prostředí v ČR (2001 - 2006)
- [32] 2003-07 Vodovody, kanalizace a vodní toky v roce 2006
- [33] 2005-07 Výdaje na ochranu životního prostředí v ČR za rok 2006
- [34] 2130-07 Ekologické zemědělství v roce 2005
- [35] 2201-07 Lesnictví a myslivost za rok 2006

Internetové adresy:

- [36] <http://portal.justice.cz>
- [37] <http://www.agenda21.cz>
- [38] <http://www.czso.cz>
- [39] <http://wwwinfo.mfcr.cz/aris>
- [40] <http://www2.nszm.cz/ur>
- [41] <http://www.sydos.cz>
- [42] <http://www.timur.cz>
- [43] <http://www.uur.cz>
- [44] <http://www.volby.cz>
- [45] <http://portal.mpsv.cz>
- [46] <http://www.uzis.cz>
- [47] <http://www.cenia.cz>
- [48] <http://www.chmi.cz>
- [49] <http://www.env.cz>
- [50] <http://www.irz.cz>
- [51] <http://www.sfzp.cz>
- [52] <http://www.uhul.cz>
- [53] <http://www.mze.cz>

Zkratky názvů krajů a okresů

Kraje, okresy	Zkratka	Kód	Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Hlavní město Praha	PHA	CZ010	Královéhradecký kraj	HKK	CZ052
Středočeský kraj	STC	CZ020	Hradec Králové	HK	CZ0521
Benešov	BN	CZ0201	Jičín	JC	CZ0522
Beroun	BE	CZ0202	Náchod	NA	CZ0523
Kladno	KD	CZ0203	Rychnov nad Kněžnou	RK	CZ0524
Kolín	KO	CZ0204	Trutnov	TU	CZ0525
Kutná Hora	KH	CZ0205	Pardubický kraj	PAK	CZ053
Mělník	ME	CZ0206	Chrudim	CR	CZ0531
Mladá Boleslav	MB	CZ0207	Pardubice	PU	CZ0532
Nymburk	NB	CZ0208	Svitavy	SY	CZ0533
Praha-východ	PY	CZ0209	Ústí nad Orlicí	UO	CZ0534
Praha-západ	PZ	CZ020A	Vysočina	VYS	CZ061
Příbram	PB	CZ020B	Havlíčkův Brod	HB	CZ0611
Rakovník	RA	CZ020C	Jihlava	Jl	CZ0612
Jihočeský kraj	JHC	CZ031	Pelhřimov	PE	CZ0613
České Budějovice	CB	CZ0311	Třebíč	TR	CZ0614
Český Krumlov	CK	CZ0312	Žďár nad Sázavou	ZR	CZ0615
Jindřichův Hradec	JH	CZ0313	Jihomoravský kraj	JHM	CZ062
Písek	PI	CZ0314	Blansko	BK	CZ0621
Prachatice	PT	CZ0315	Brno-město	BM	CZ0622
Strakonice	ST	CZ0316	Brno-venkov	BI	CZ0623
Tábor	TA	CZ0317	Břeclav	BV	CZ0624
Plzeňský kraj	PLK	CZ032	Hodonín	HO	CZ0625
Domažlice	DO	CZ0321	Vyškov	VY	CZ0626
Klatovy	KT	CZ0322	Znojmo	ZN	CZ0627
Plzeň-město	PM	CZ0323	Olomoucký kraj	OLK	CZ071
Plzeň-jih	PJ	CZ0324	Jeseník	JE	CZ0711
Plzeň-sever	PS	CZ0325	Olomouc	OC	CZ0712
Rokycany	RO	CZ0326	Prostějov	PV	CZ0713
Tachov	TC	CZ0327	Přerov	PR	CZ0714
Karlovarský kraj	KVK	CZ041	Šumperk	SU	CZ0715
Cheb	CH	CZ0411	Zlínský kraj	ZLK	CZ072
Karlovy Vary	KV	CZ0412	Kroměříž	KM	CZ0721
Sokolov	SO	CZ0413	Uherské Hradiště	UH	CZ0722
Ústecký kraj	ULK	CZ042	Vsetín	VS	CZ0723
Děčín	DC	CZ0421	Zlín	ZL	CZ0724
Chomutov	CV	CZ0422	Moravskoslezský kraj	MSK	CZ080
Litoměřice	LT	CZ0423	Bruntál	BR	CZ0801
Louny	LN	CZ0424	Frýdek-Místek	FM	CZ0802
Most	MO	CZ0425	Karviná	KI	CZ0803
Teplice	TP	CZ0426	Nový Jičín	NJ	CZ0804
Ústí nad Labem	UL	CZ0427	Opava	OP	CZ0805
Liberecký kraj	LBK	CZ051	Ostrava - město	OV	CZ0806
Česká Lípa	CL	CZ0511			
Jablonec nad Nisou	JN	CZ0512			
Liberec	LI	CZ0513			
Semily	SM	CZ0514			

Použité zkratky v textu

PRK - Program rozvoje územního obvodu Středočeského kraje

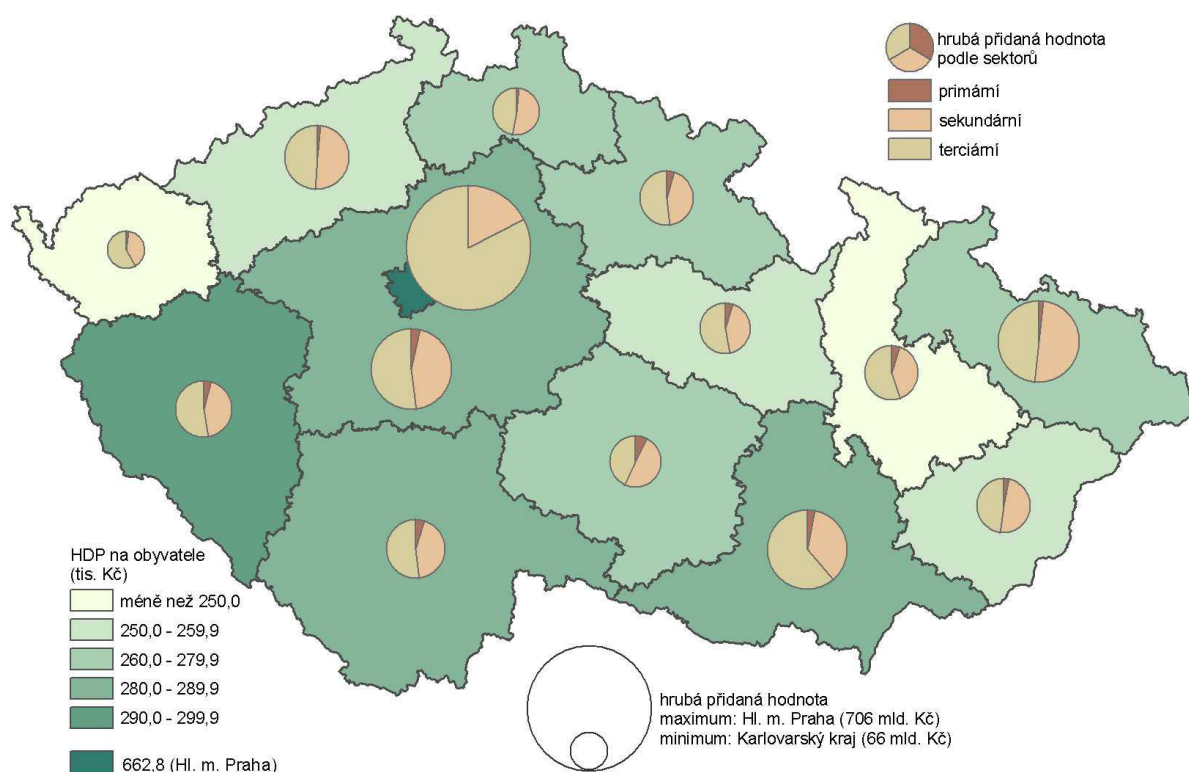
SO ORP - Správní obvody obcí s rozšířenou působností

Zkratky názvů obcí s rozšířenou působností

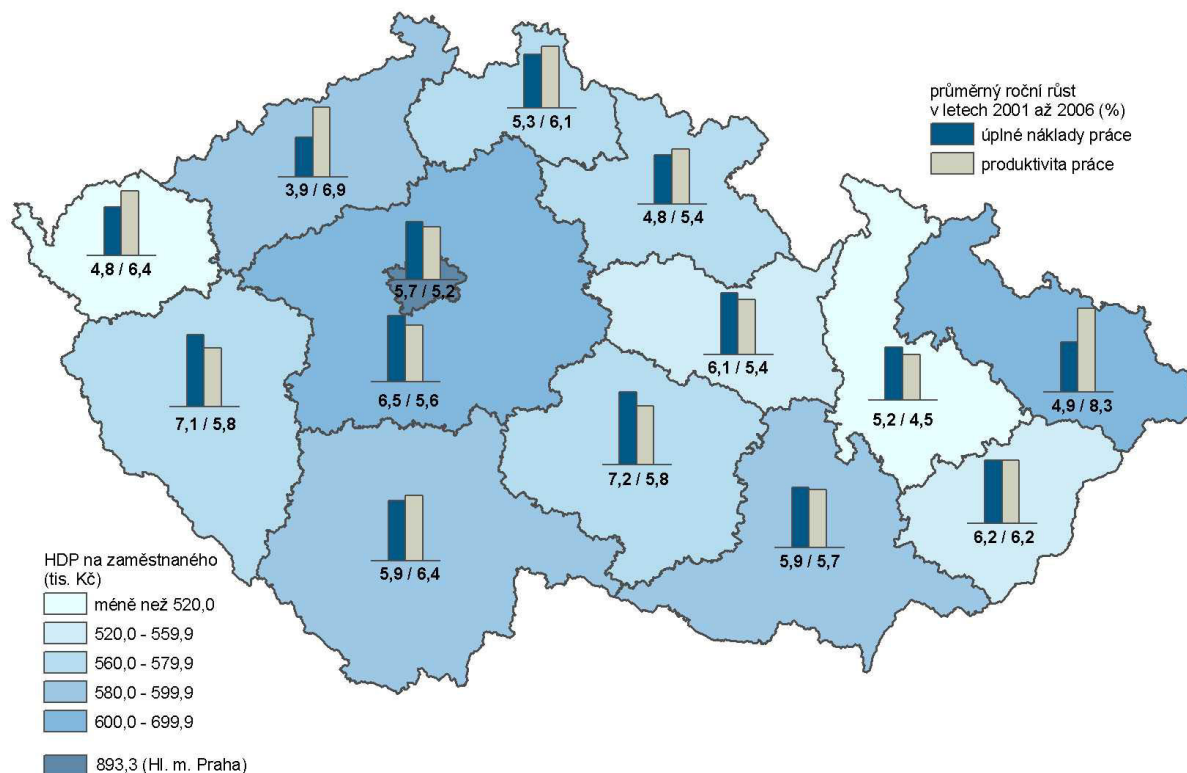
Číslo SO obce s rozšířenou působností	Název obce s rozšířenou působností	Pracovní zkratka území (ČSÚ)	Číslo SO obce s rozšířenou působností	Název obce s rozšířenou působností	Pracovní zkratka území (ČSÚ)
1100	Hlavní město Praha	Pha	4101	Aš	Ass
2101	Benešov	Ben	4102	Cheb	Che
2102	Beroun	Ber	4103	Karlovy Vary	KVá
2103	Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	Bra	4104	Kraslice	Krs
2104	Čáslav	Cas	4105	Mariánské Lázně	MLa
2105	Černošice	Cer	4106	Ostrov	Ost
2106	Český Brod	CBr	4107	Sokolov	Sok
2107	Dobříš	Dob	4201	Bílina	Bln
2108	Hořovice	Hrv	4202	Děčín	Dec
2109	Kladno	Kld	4203	Chomutov	Chv
2110	Kolín	Kol	4204	Kadaň	Kad
2111	Kralupy nad Vltavou	Krp	4205	Litoměřice	Ltm
2112	Kutná Hora	KuH	4206	Litvínov	Ltv
2113	Lysá nad Labem	Lys	4207	Louny	Lno
2114	Mělník	Mel	4208	Lovosice	Lov
2115	Mladá Boleslav	MIB	4209	Most	Mos
2116	Mnichovo Hradiště	MnH	4210	Podbořany	Pob
2117	Neratovice	Ner	4211	Roudnice nad Labem	RnL
2118	Nymburk	Nym	4212	Rumburk	Rum
2119	Poděbrady	Pod	4213	Teplice	Tpc
2120	Příbram	Pri	4214	Ústí nad Labem	UnL
2121	Rakovník	Rak	4215	Varnsdorf	Var
2122	Říčany	Ric	4216	Žatec	Ztc
2123	Sedlčany	Sed	5101	Česká Lípa	CLp
2124	Slaný	Sla	5102	Frýdlant	Frd
2125	Vlašim	Vla	5103	Jablonec nad Nisou	JnN
2126	Votice	Vot	5104	Jilemnice	Jil
3101	Blatná	Bla	5105	Liberec	Lbc
3102	České Budějovice	CBu	5106	Nový Bor	NoB
3103	Český Krumlov	CKr	5107	Semily	Sem
3104	Dačice	Dac	5108	Tanvald	Tan
3105	Jindřichův Hradec	JHr	5109	Turnov	Tur
3106	Kaplice	Kap	5110	Železný Brod	ZBr
3107	Milevsko	Mil	5201	Broumov	Bro
3108	Písek	Pis	5202	Dobruška	Dbr
3109	Prachatice	Pra	5203	Dvůr Králové nad Labem	DKr
3110	Soběslav	Sob	5204	Hořice	Hrc
3111	Strakonice	Sta	5205	Hradec Králové	HKr
3112	Tábor	Tab	5206	Jaroměř	Jar
3113	Trhové Sviny	TrS	5207	Jičín	Jic
3114	Třeboň	Tre	5208	Kostelec nad Orlicí	KnO
3115	Týn nad Vltavou	Tyn	5209	Náchod	Nch
3116	Vimperk	Vim	5210	Nová Paka	NPa
3117	Vodňany	Vod	5211	Nové Město nad Metují	NMe
3201	Blovice	Blo	5212	Nový Bydžov	NBy
3202	Domažlice	Dom	5213	Rychnov nad Kněžnou	RnK
3203	Horažďovice	Hor	5214	Trutnov	Tru
3204	Horšovský Týn	HoT	5215	Vrchlabí	Vch
3205	Klatovy	Klt	5301	Česká Třebová	CTr
3206	Kralovice	Krl	5302	Hlinsko	Hli
3207	Nepomuk	Nep	5303	Holice	Hol
3208	Nýřany	Nyr	5304	Chrudim	Chr
3209	Plzeň	Plz	5305	Králíky	Kra
3210	Přeštice	Pce	5306	Lanškroun	Lan
3211	Rokycany	Rok	5307	Litomyšl	Lto
3212	Stod	Sto	5308	Moravská Třebová	MTr
3213	Stříbro	Str	5309	Pardubice	Par
3214	Sušice	Suc	5310	Polička	Pol
3215	Tachov	Tch	5311	Přelouč	Prl

Číslo SO obce s rozšířenou působností	Název obce s rozšířenou působností	Pracovní zkratka území (ČSÚ)	Číslo SO obce s rozšířenou působností	Název obce s rozšířenou působností	Pracovní zkratka území (ČSÚ)
5312	Svitavy	Svi	7209	Valašské Klobouky	VaK
5313	Ústí nad Orlicí	UnO	7210	Valašské Meziříčí	VaM
5314	Vysoké Mýto	VyM	7211	Vizovice	Viz
5315	Žamberk	Zam	7212	Vsetín	Vse
6101	Bystřice nad Pernštejnem	ByP	7213	Zlín	Zli
6102	Havlíčkův Brod	HBr	8101	Bilovec	Bil
6103	Humpolec	Hum	8102	Bohumín	Boh
6104	Chotěboř	Chb	8103	Bruntál	Bru
6105	Jihlava	Jih	8104	Český Těšín	CTe
6106	Moravské Budějovice	MBu	8105	Frenštát pod Radhoštěm	Fre
6107	Náměšť nad Oslavou	Nam	8106	Frýdek-Místek	FrM
6108	Nové Město na Moravě	NMo	8107	Frýdlant nad Ostravicí	FrO
6109	Pacov	Pac	8108	Haviřov	Hav
6110	Pelhřimov	Pel	8109	Hlučín	Hlu
6111	Světlá nad Sázavou	Sve	8110	Jablunkov	Jab
6112	Telč	Tel	8111	Karviná	Kar
6113	Třebíč	Trb	8112	Kopřivnice	Kop
6114	Velké Meziříčí	VMe	8113	Kravaře	Krv
6115	Žďár nad Sázavou	ZdS	8114	Krnov	Krn
6201	Blansko	Blk	8115	Nový Jičín	NJi
6202	Boskovice	Bos	8116	Odry	Odr
6203	Brno	Brn	8117	Opava	Opa
6204	Břeclav	Bre	8118	Orlová	Orl
6205	Bučovice	Buc	8119	Ostrava	Osv
6206	Hodonín	Hod	8120	Rýmařov	Rym
6207	Hustopeče	Hus	8121	Třinec	Tri
6208	Ivančice	Ivn	8122	Vítkov	Vit
6209	Kuřim	Kur			
6210	Kyjov	Kyj			
6211	Mikulov	Mik			
6212	Moravský Krumlov	MKr			
6213	Pohořelice	Poh			
6214	Rosice	Ros			
6215	Slavkov u Brna	SuB			
6216	Šlapanice	Slp			
6217	Tišnov	Tis			
6218	Veselí nad Moravou	VnM			
6219	Vyškov	Vys			
6220	Znojmo	Zno			
6221	Židlochovice	Zid			
7101	Hranice	Hra			
7102	Jeseník	Jes			
7103	Konice	Kon			
7104	Lipník nad Bečvou	Lip			
7105	Litovel	Lit			
7106	Mohelnice	Moh			
7107	Olomouc	Olo			
7108	Prostějov	Pro			
7109	Přerov	Pre			
7110	Šternberk	Str			
7111	Šumperk	Sum			
7112	Uničov	Uni			
7113	Zábřeh	Zab			
7201	Bystřice pod Hostýnem	BpH			
7202	Holešov	Hls			
7203	Kroměříž	Kro			
7204	Luhačovice	Luh			
7205	Otrokovice	Otr			
7206	Rožnov pod Radhoštěm	RpR			
7207	Uherské Hradiště	UhH			
7208	Uherský Brod	UhB			

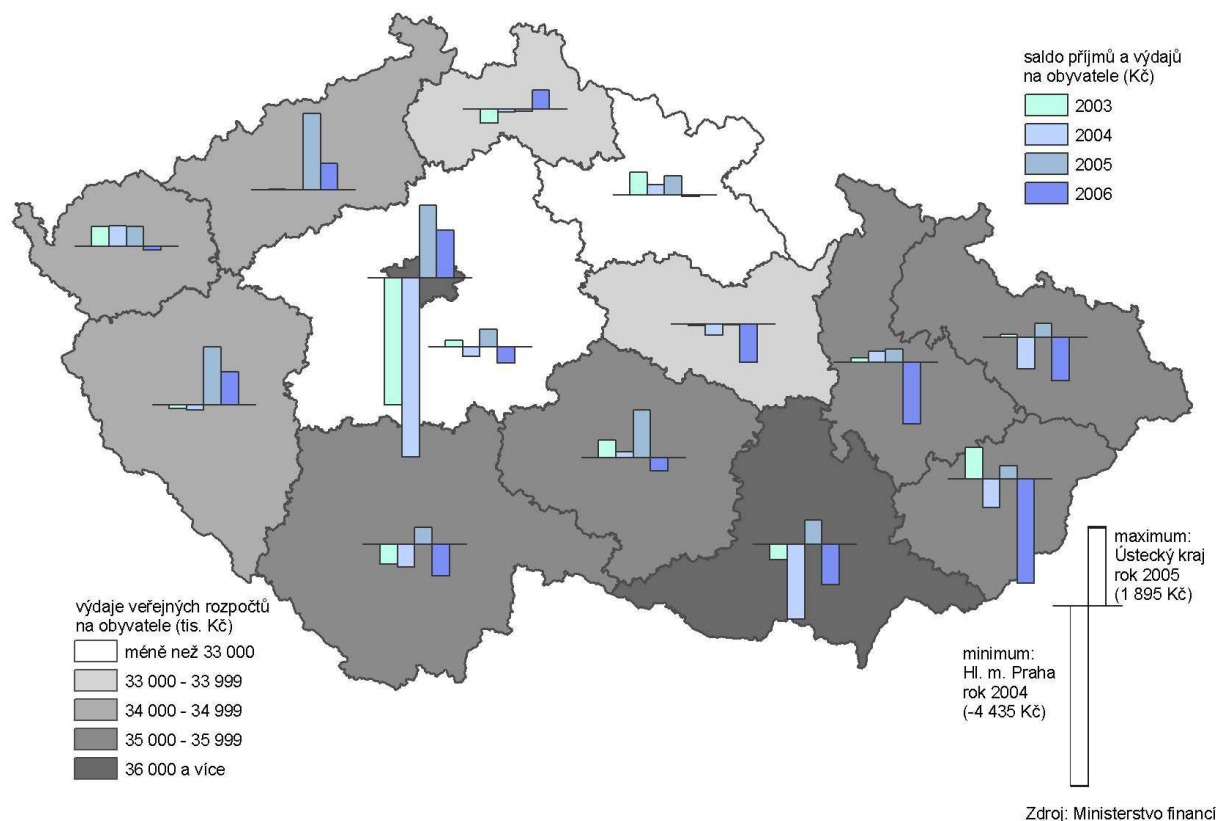
K 1 Hrubý domácí produkt a struktura hrubé přidané hodnoty podle krajů v roce 2006

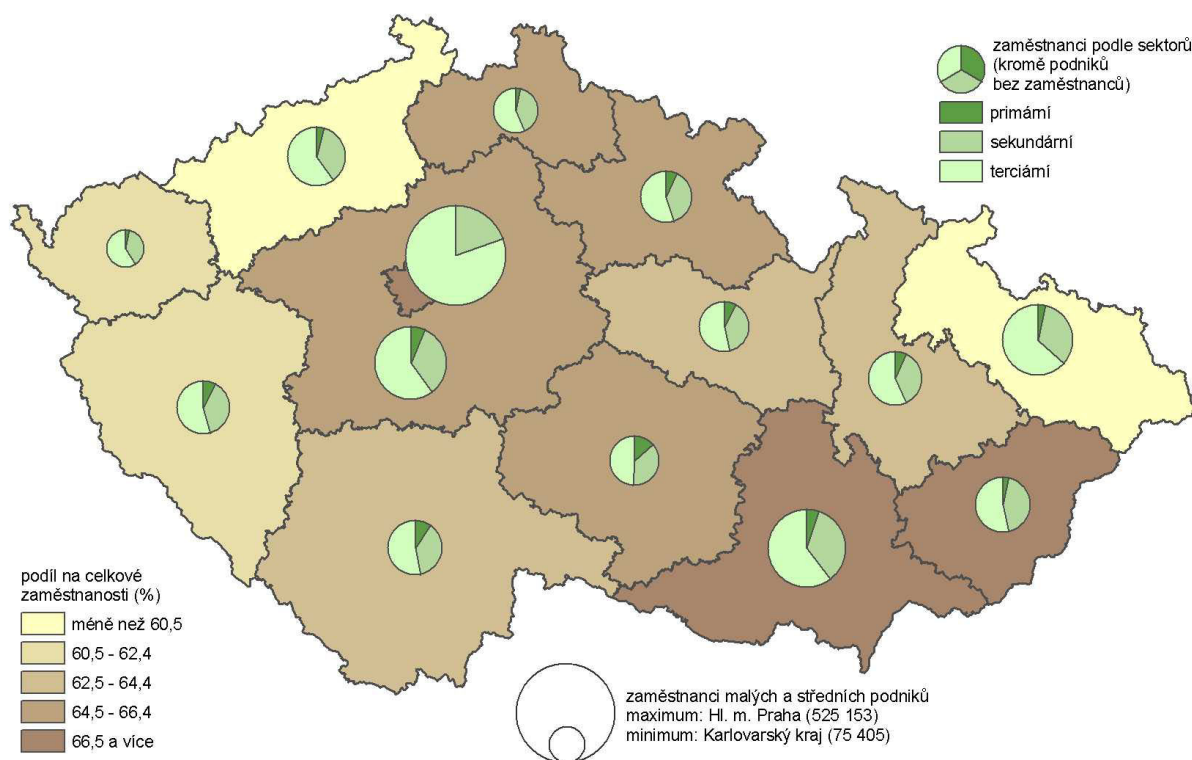
K 2 Produktivita práce v roce 2006 a vývoj úplných nákladů práce podle krajů v letech 2001 až 2006

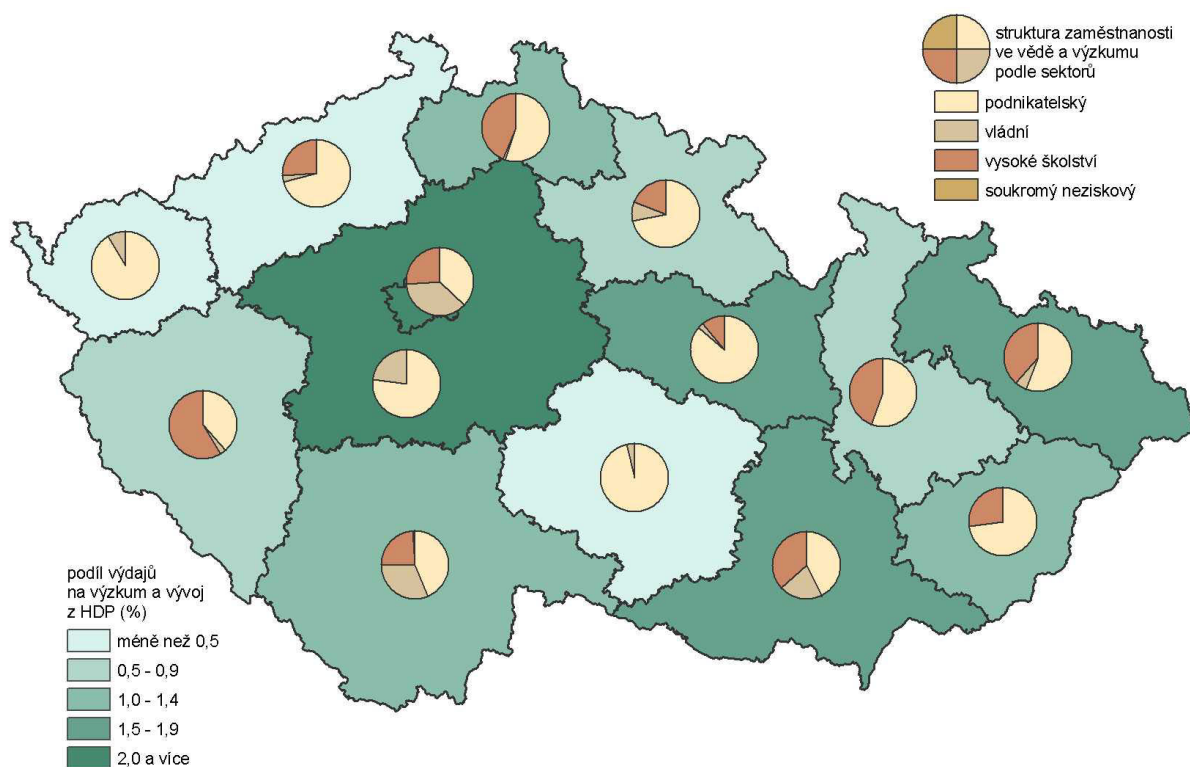
K 3 Výdaje veřejných rozpočtů v roce 2006 a saldo příjmů a výdajů v letech 2003 až 2006 podle krajů

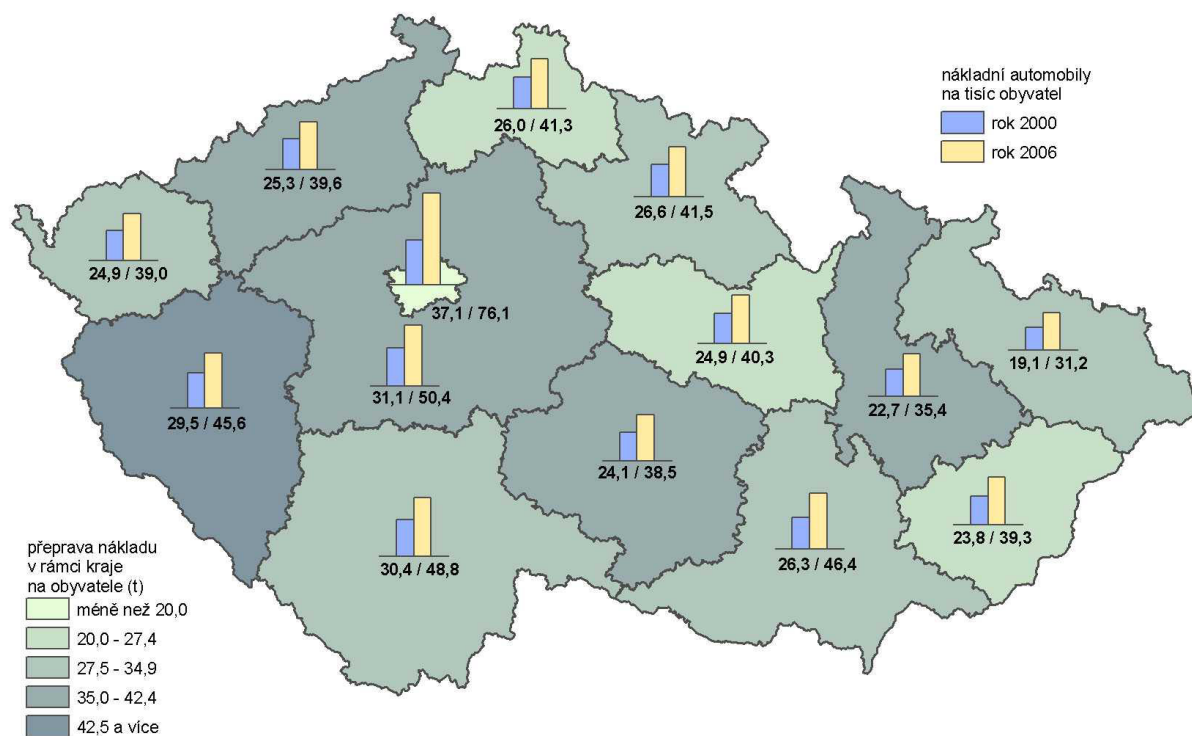
K 4 Zaměstnanost v malých a středních podnicích podle krajů v roce 2006

K 5 Výzkum a vývoj podle krajů v roce 2006

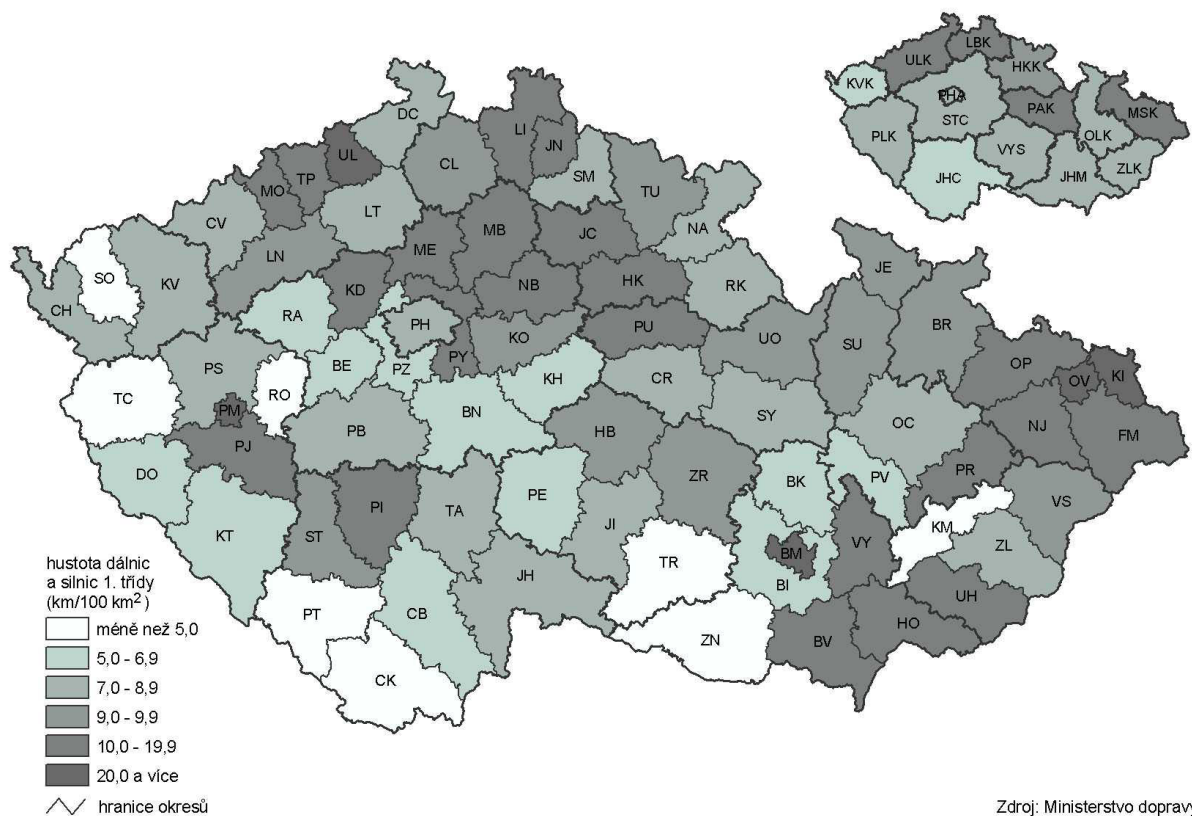

K 6 Výkony silniční nákladní dopravy podle krajů v roce 2006

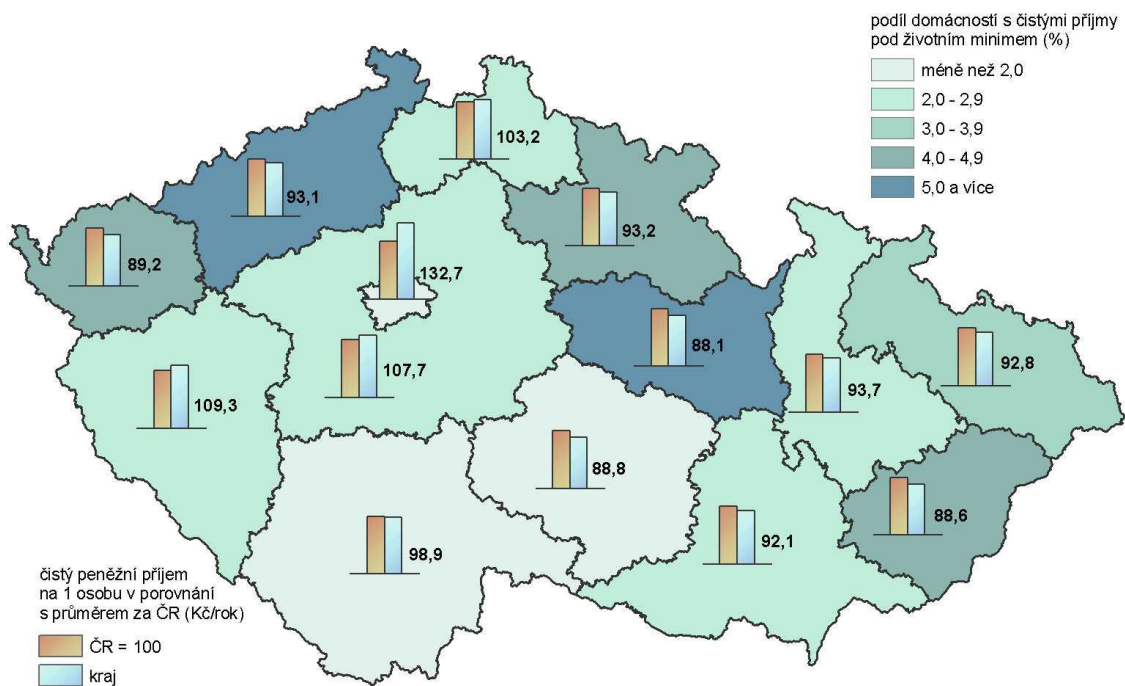

Zdroj: Ministerstvo dopravy

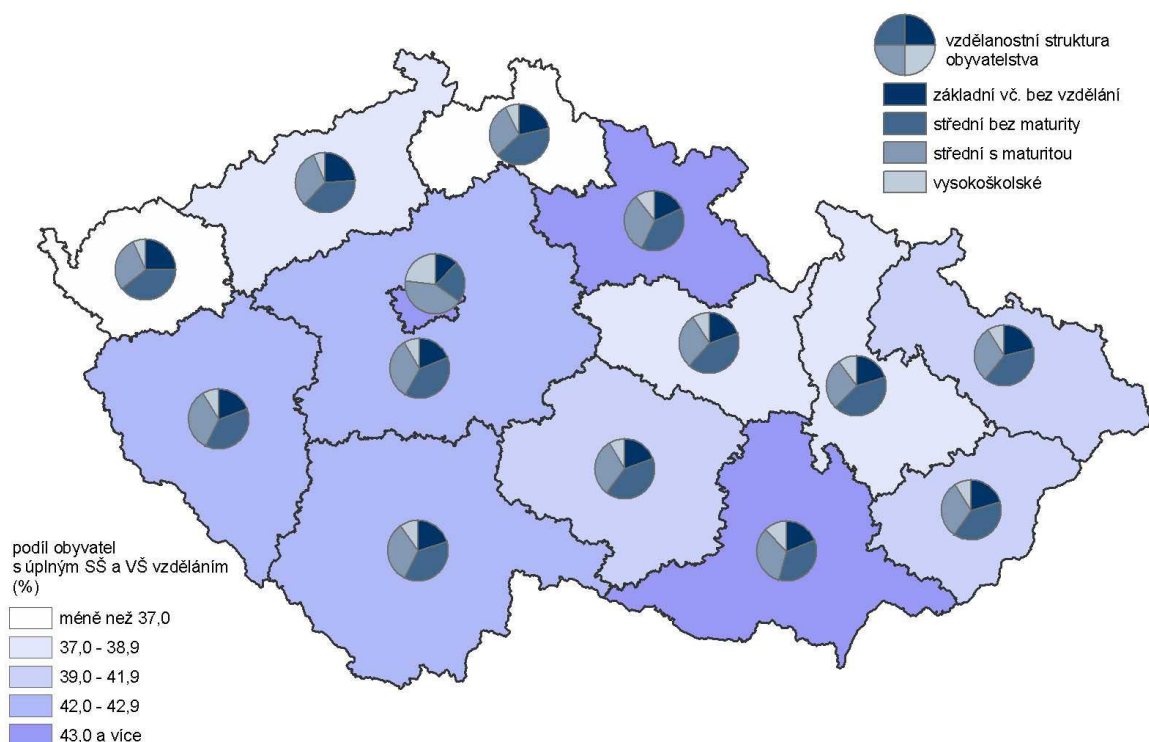
K 7 Hustota dálnic a silnic 1. třídy podle okresů v roce 2006

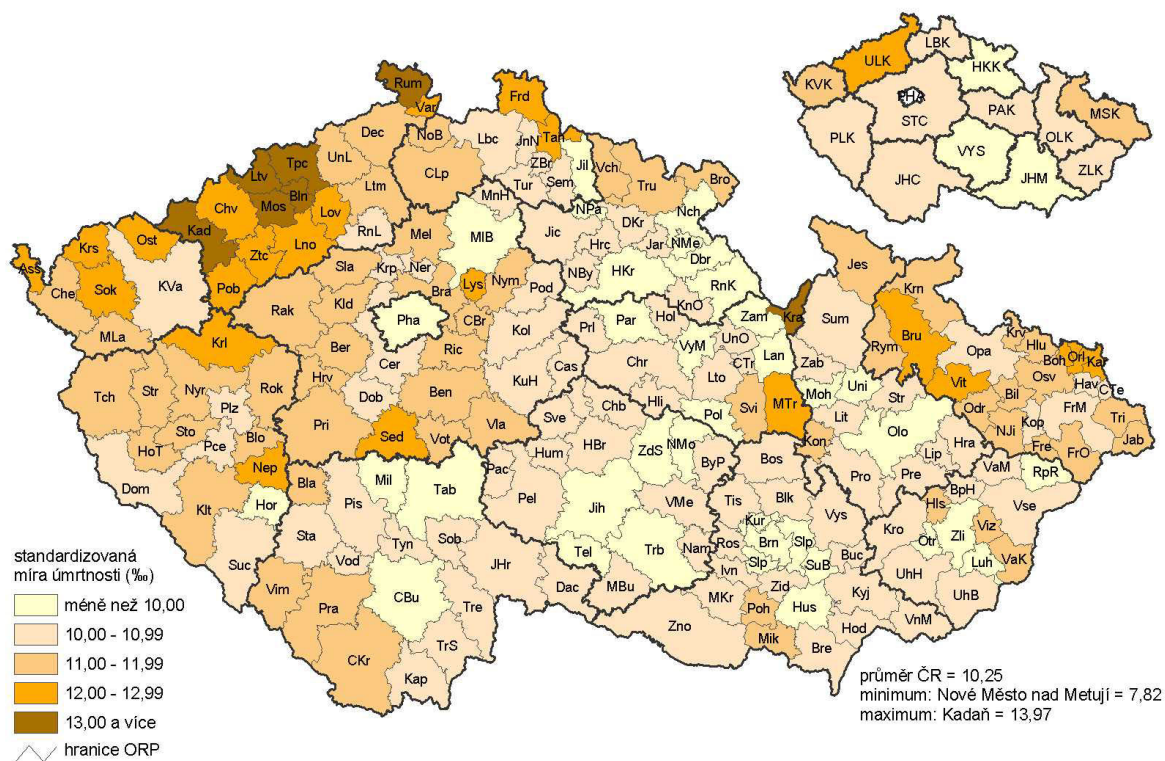
K 8 Čisté příjmy domácností podle krajů v roce 2004

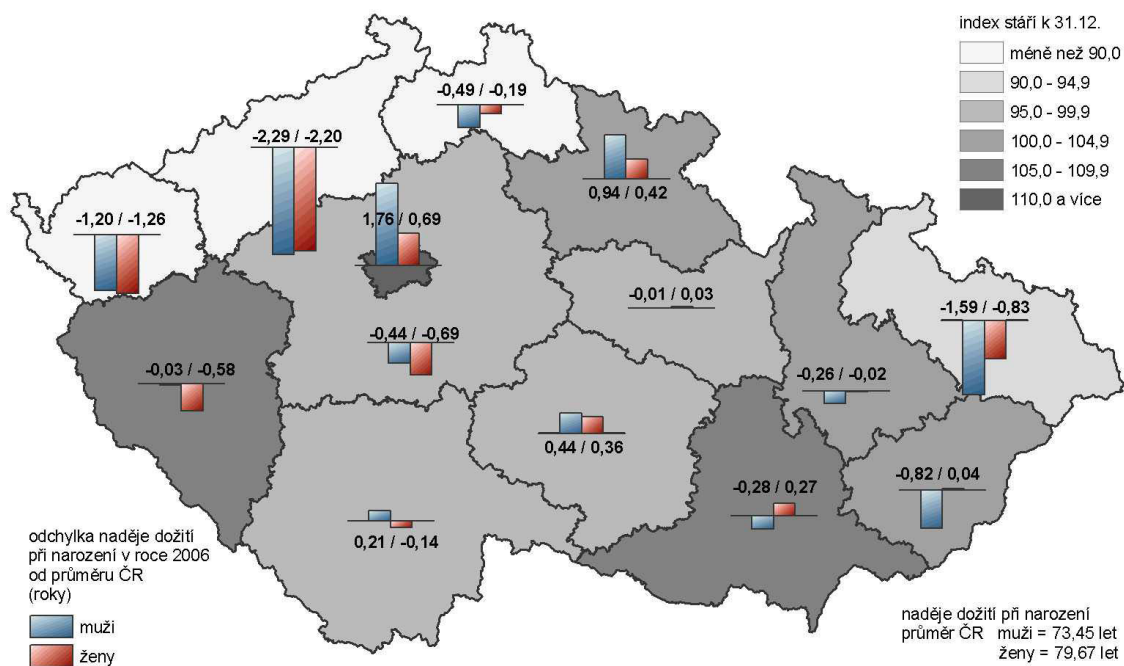
K 9 Vzdělanostní struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let podle krajů v roce 2006

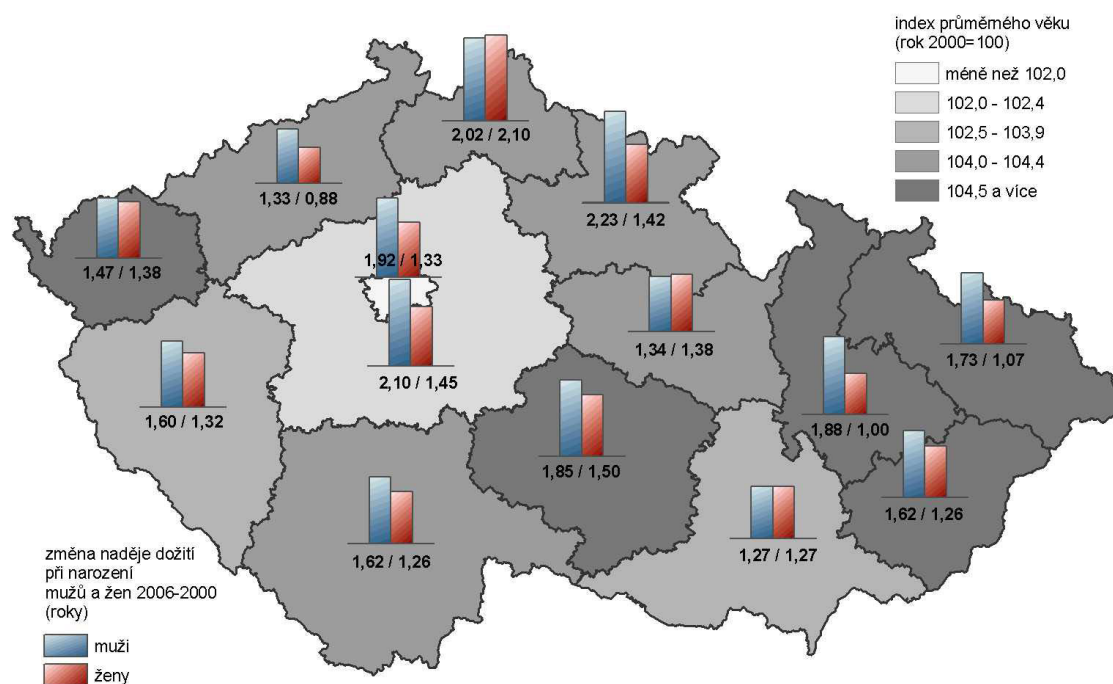
K 10 Standardizovaná míra úmrtnosti podle správních obvodů ORP v letech 2000 až 2006 (roční průměry)

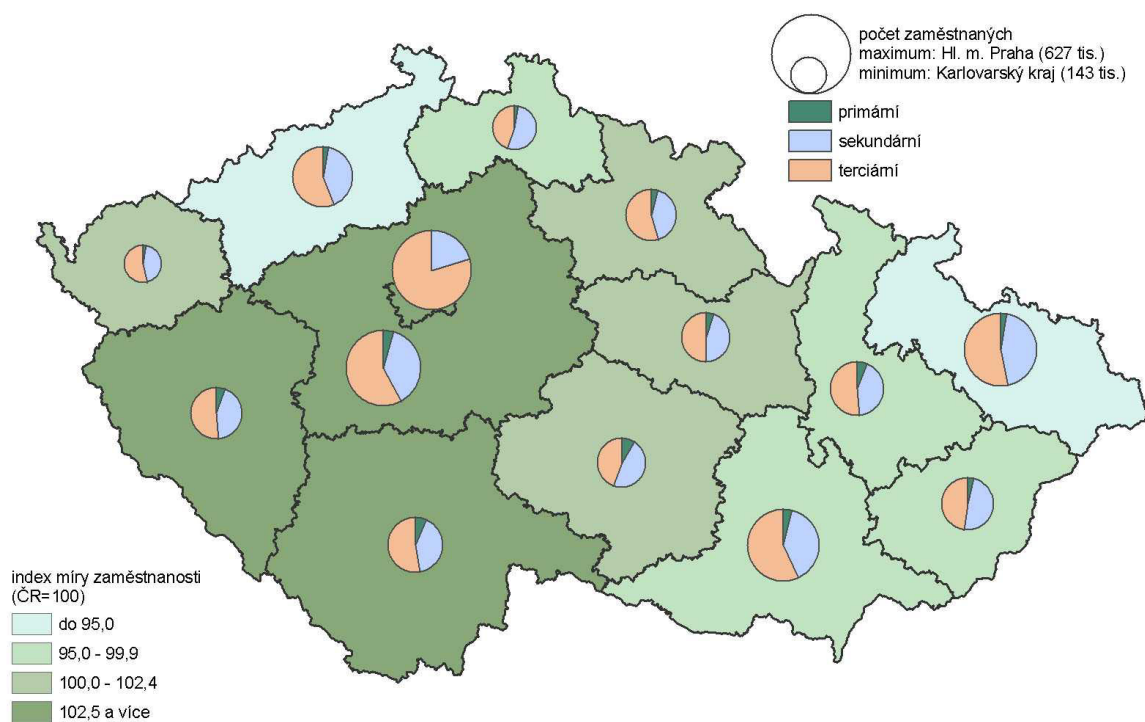
K 11 Index stáří a naděje dožití při narození v krajích v roce 2006

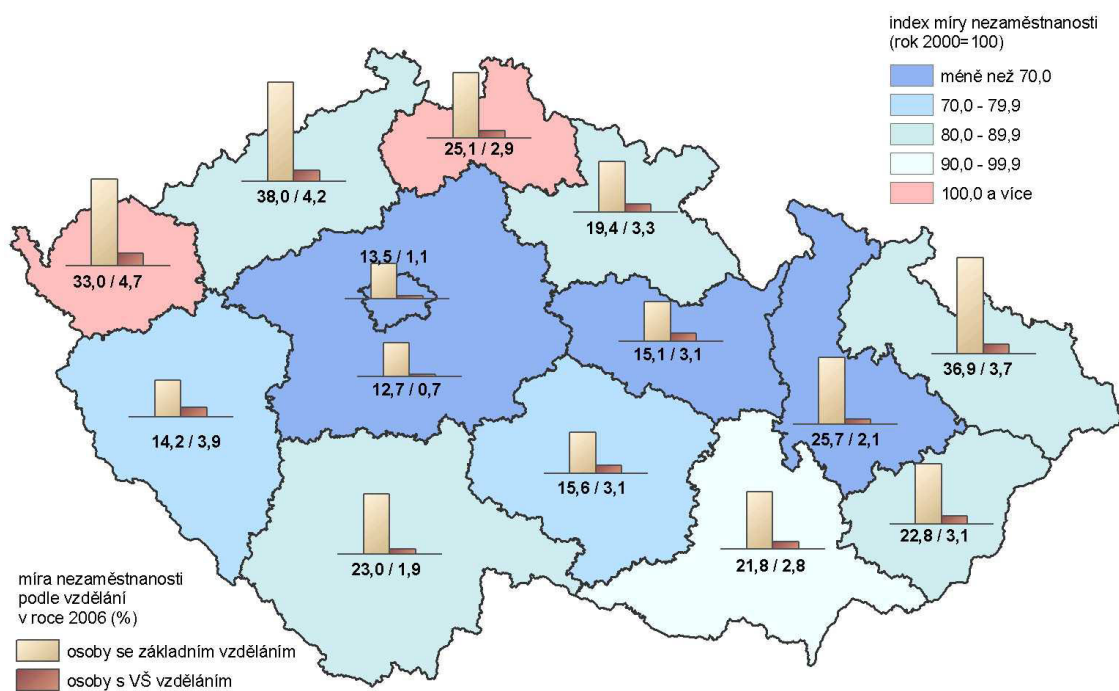
K 12 Vývoj průměrného věku a naděje dožití při narození v krajích v letech 2000 až 2006

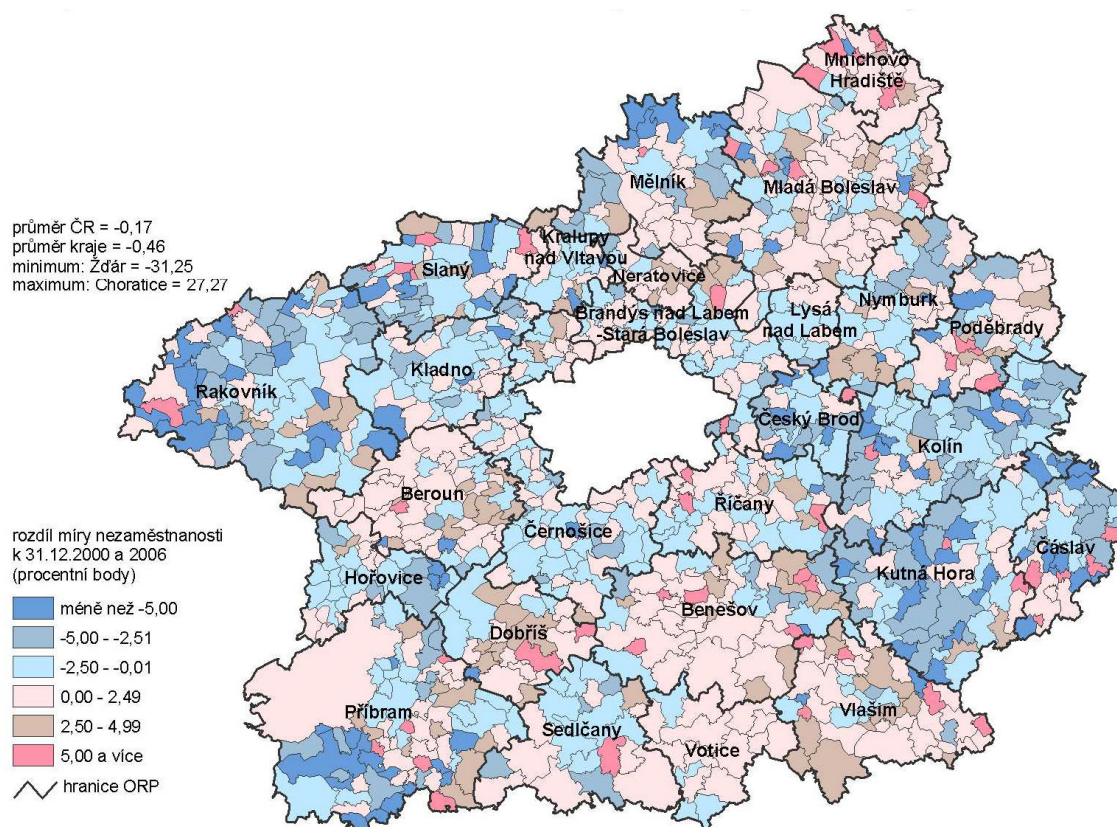
K 13 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných podle sektorů a krajů v roce 2006

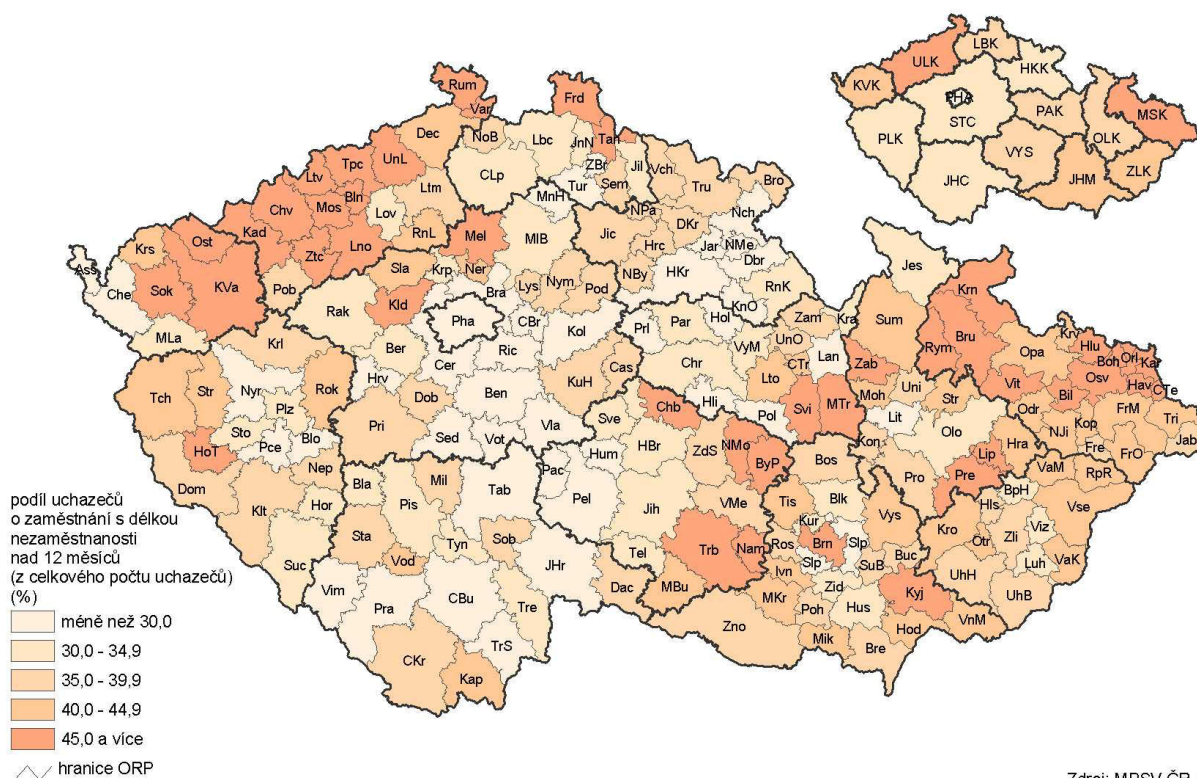
K 14 Obecná míra nezaměstnanosti v krajích v letech 2000 až 2006

**K 15 Změna míry nezaměstnanosti v obcích Středočeského kraje mezi roky 2000 a 2006
(z uchazečů celkem)**

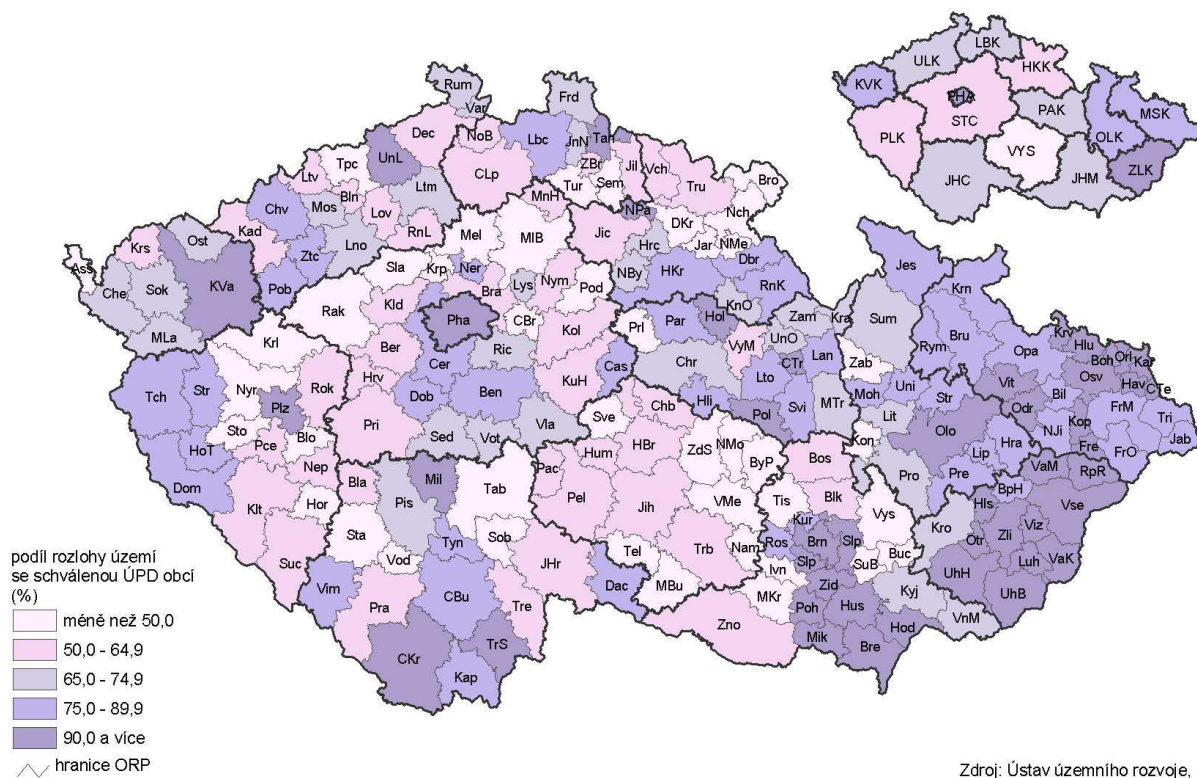

K 16 Dlouhodobá nezaměstnanost ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2006

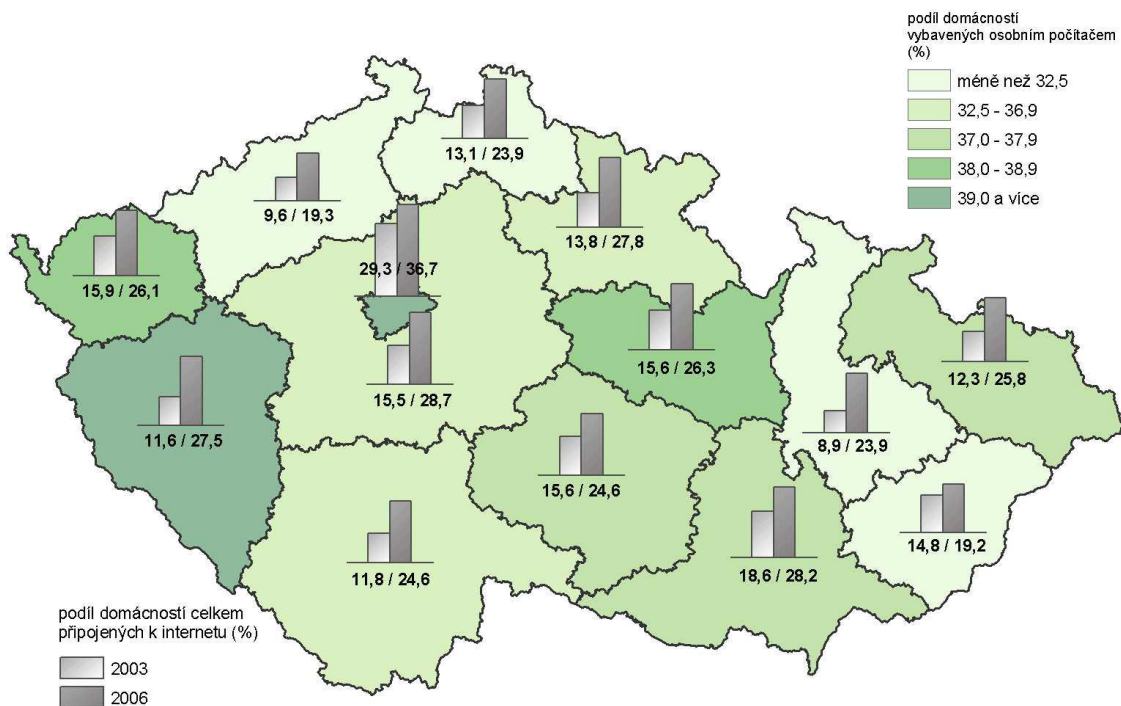

Zdroj: MPSV ČR, ČSÚ

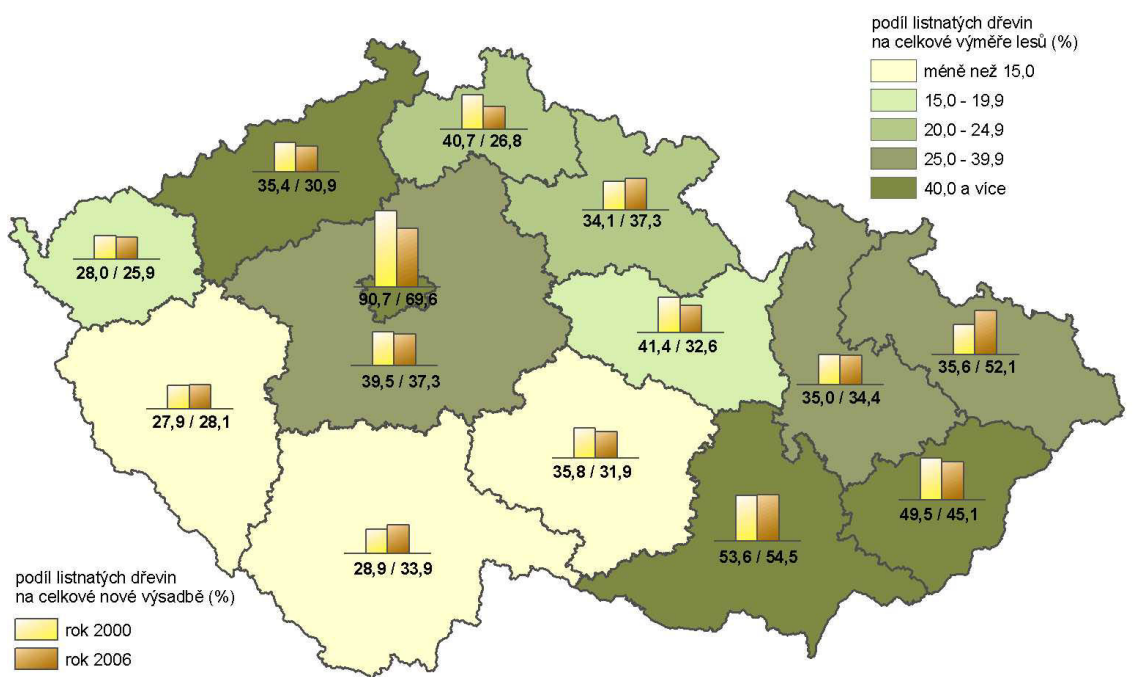
**K 17 Podíl rozlohy území se schválenou územně plánovací dokumentací obcí ve správních obvodech
ORP k 31. 12. 2006**

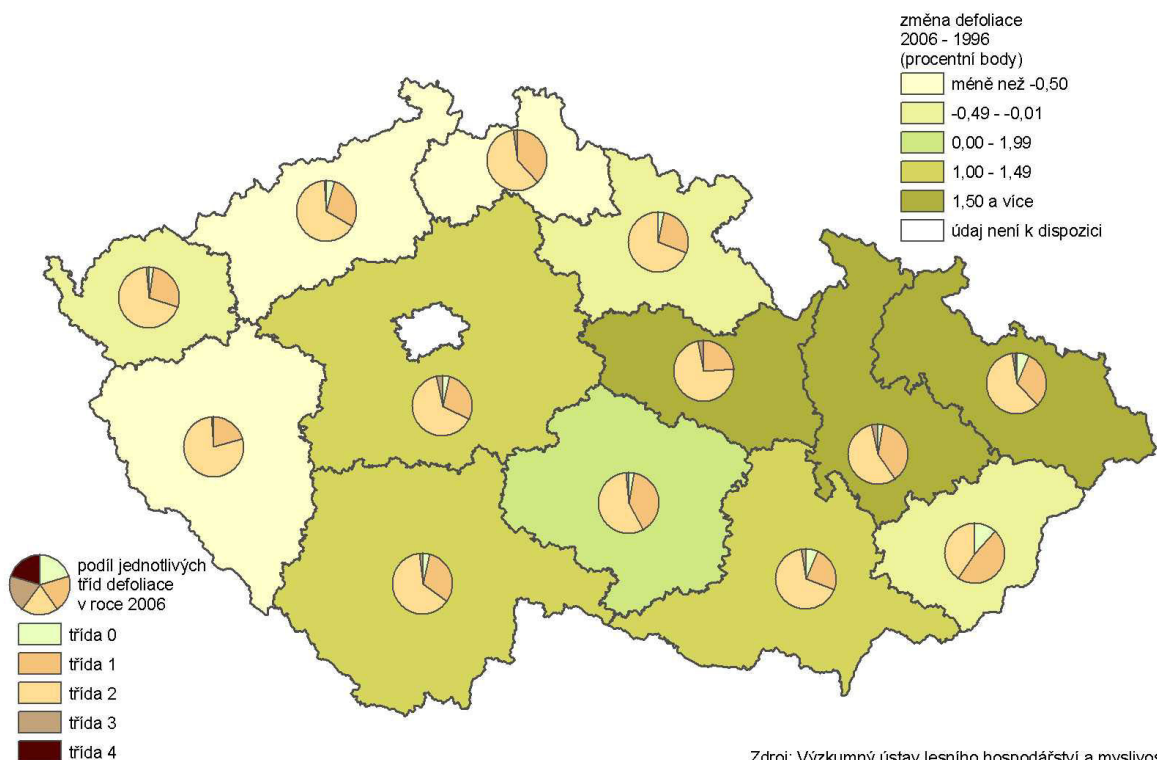
K 18 Podíl domácností vybavených osobním počítačem v roce 2006 a připojených k internetu podle krajů v roce 2003 a 2006

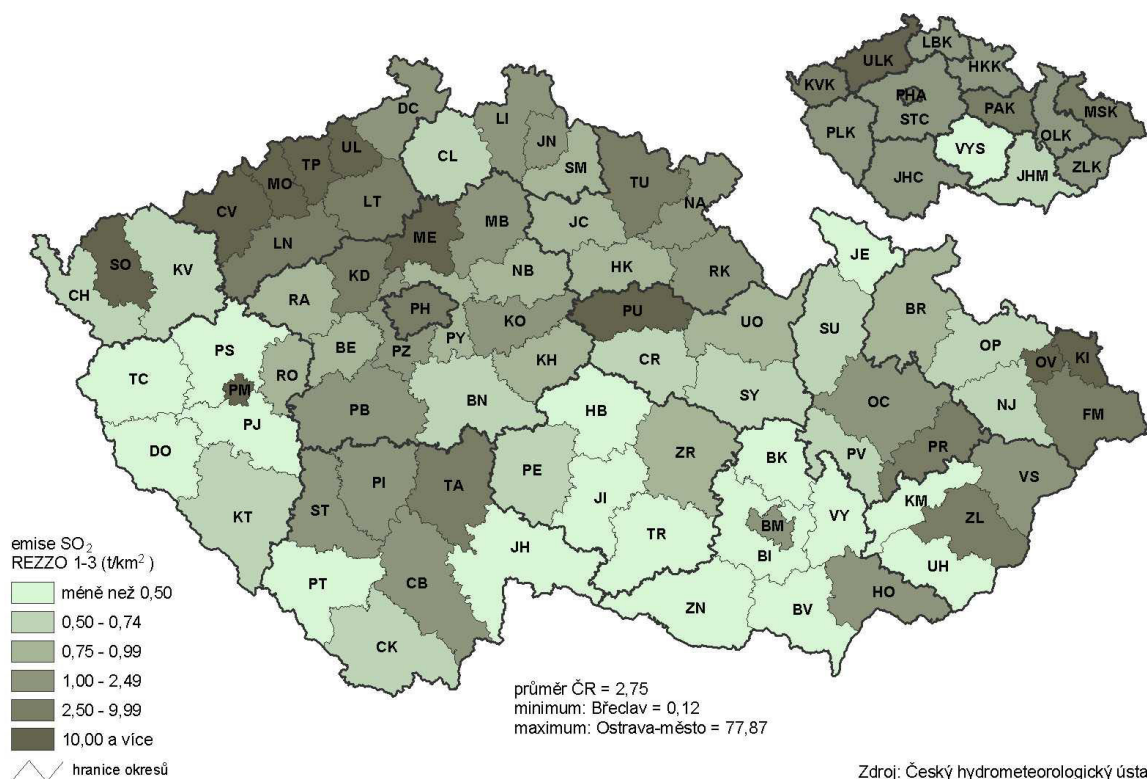
K 19 Podíl listnatých dřevin na celkové výměře lesů podle krajů v roce 2006

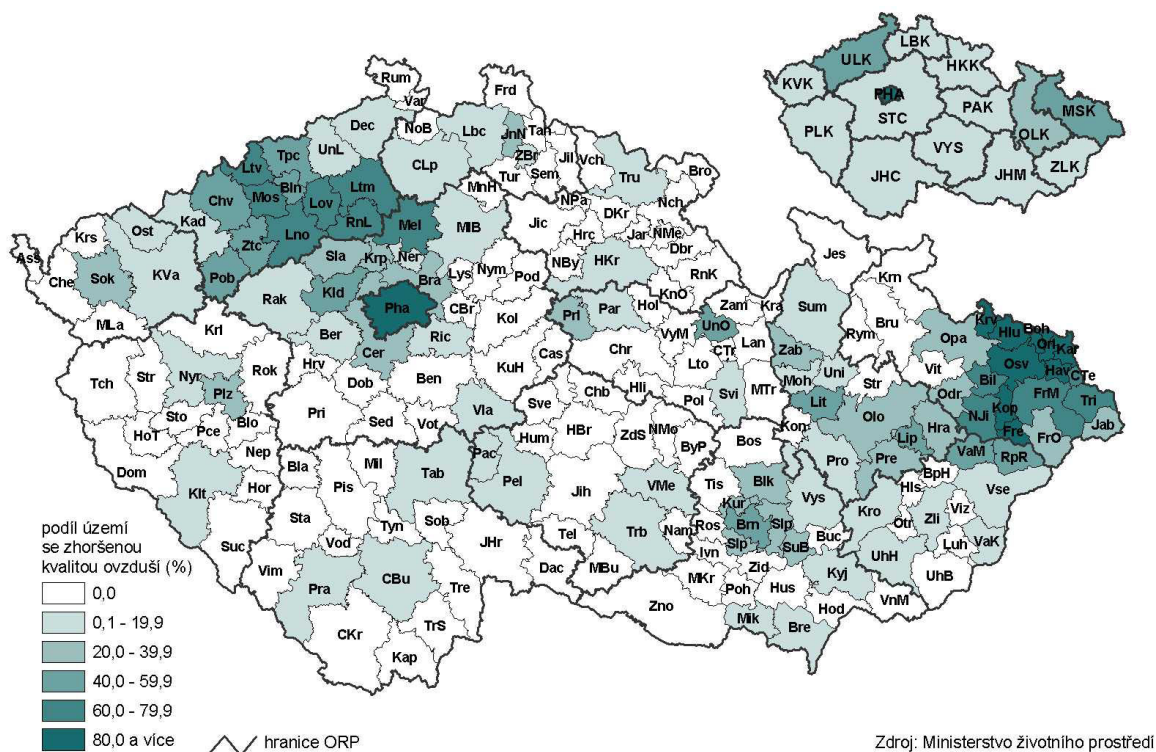
K 20 Změna indexu defoliace podle krajů mezi roky 1996 a 2006

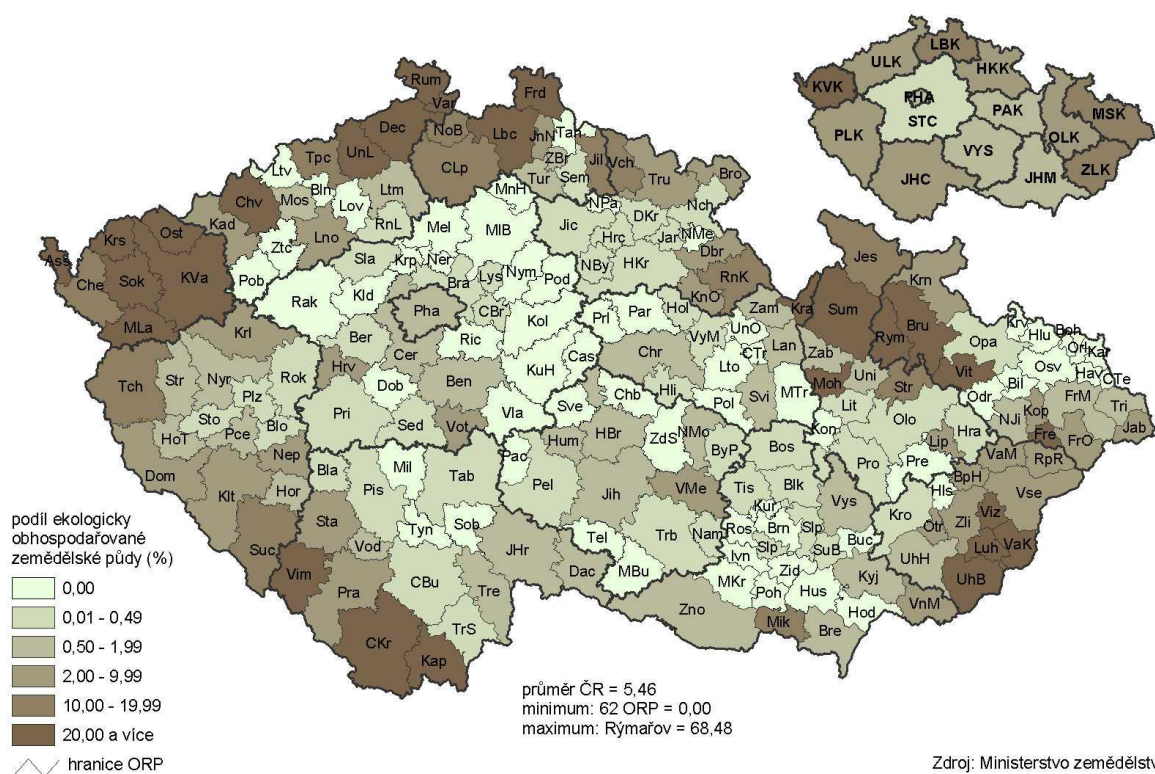
K 21 Emise oxidu siřičitého v okresech ČR v roce 2005

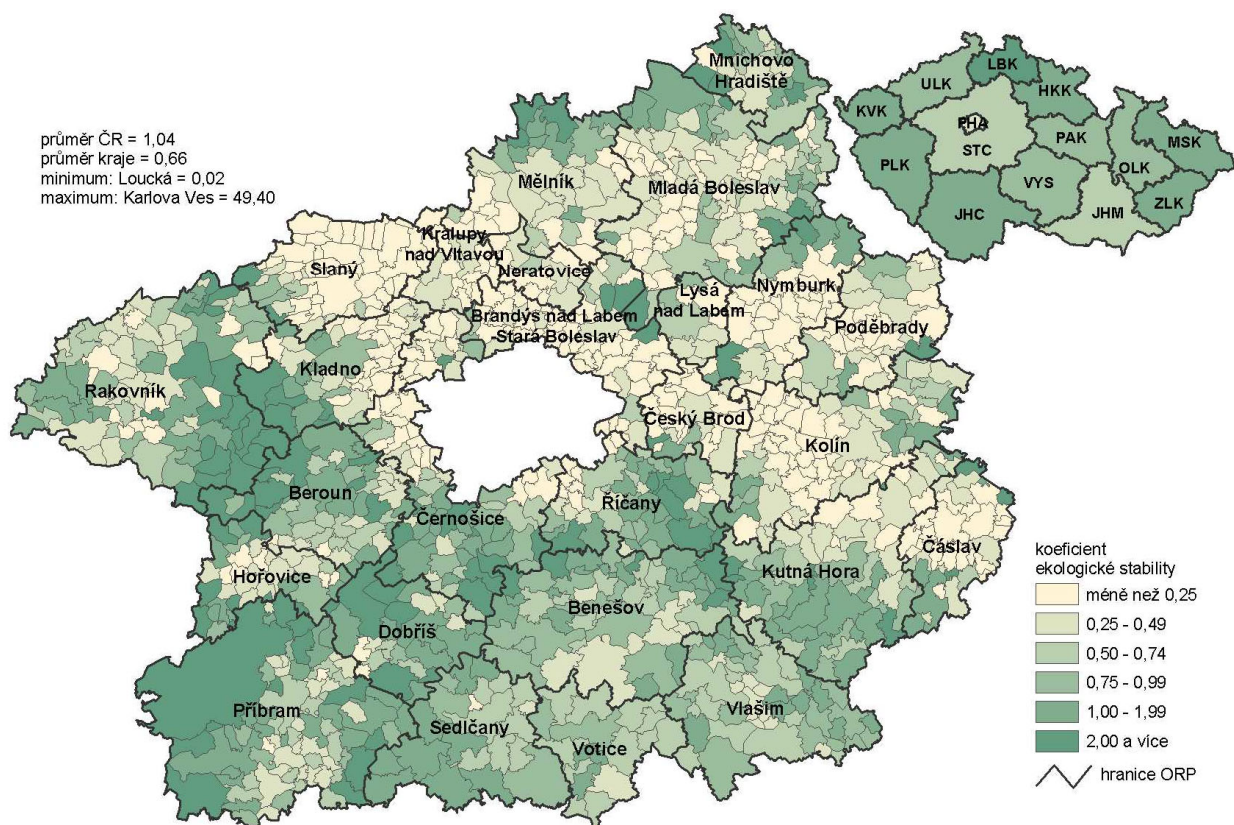
K 22 Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší podle správních obvodů ORP v roce 2003

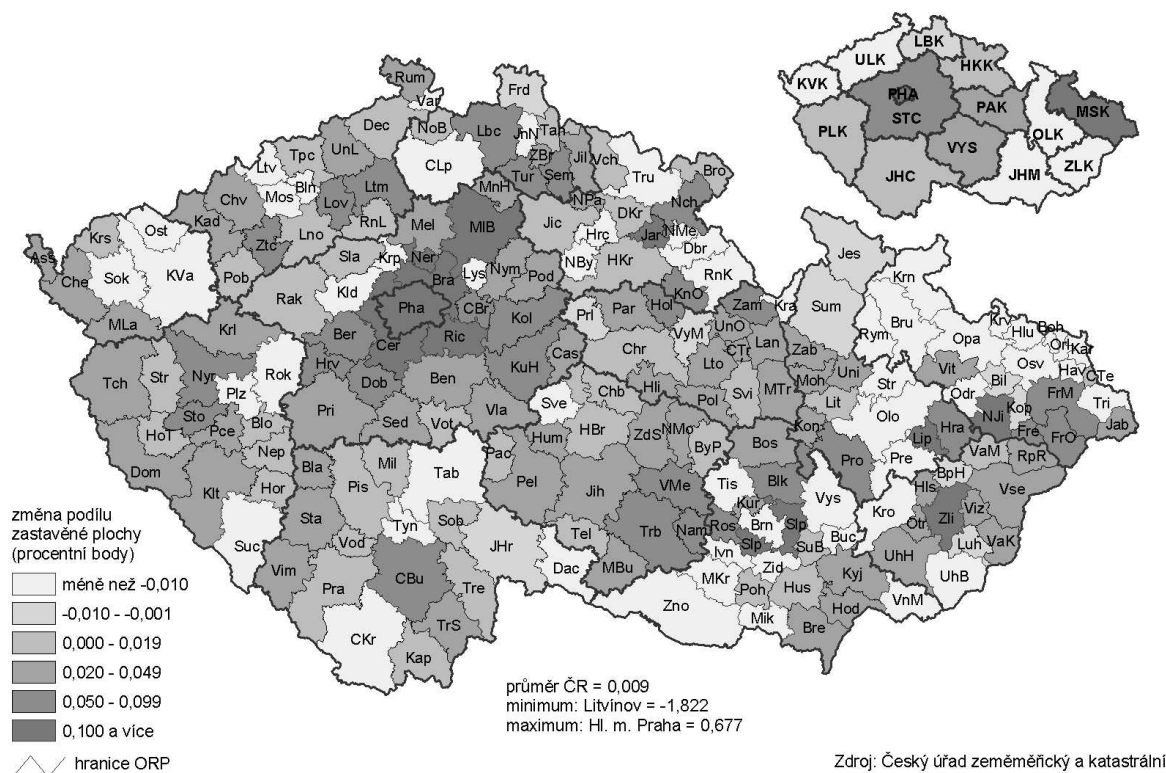
K 23 Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy ve správních obvodech ORP v roce 2006

K 24 Koeficient ekologické stability v obcích Středočeského kraje v roce 2006

K 25 Změna podílu zastavěné plochy na celkové rozloze správních obvodů ORP mezi roky 1996 a 2006

K 26 Komunální a podnikový odpad podle krajů v roce 2005

